

แนวทางการจัดการท่องเที่ยวภายในเกาะอัมพวาจังหวัดสมุทรสงคราม

GUIDELINES FOR TOURISM MANAGEMENT WITHIN KOH AMPHAWA,
SAMUTSONGKHRAM PROVINCE

๘๕๙ วิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

สาขาวิชาการวางแผนชุมชนเมืองและสถาปัตยกรรม

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

พ.ศ. 2552

KMITL-2009-AR-M-001-076

แนวทางการจัดการท่องเที่ยวภายในเกาะอัมพวาจังหวัดสมุทรสงคราม

GUIDELINS FOR TOURISM MANAGEMENT WITHIN KOH AMPHAWA,
SAMUTSONGKHRAM PROVINCE

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการวางแผนชุมชนและสภาพแวดล้อม

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

พ.ศ.2552

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้ KMITL-2009-AR-M-001-076 อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

**GUIDELINS FOR TOURISM MANAGEMENT WITHIN KOH AMPHAWA,
SAMUTSONGKHRAM PROVINCE**

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENTAL FOR THE DEGREE OF
MASTER OF URBAN AND REGIONAL PLANNING IN URBAN
AND ENVIRONMENT PLANNING
FACULTY OF ARCHITECTURE
KING MONGKUT'S INSTITUTE TECHNOLOGY LADKRABANG**

2009

KMITL-2009-AR-M-001-076

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

COPYRIGHT 2009

FACULTY OF ARCHITECTURE

เอกสารนี้เป็นทรัพย์สินทางปัญญาของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ใบรับรองวิทยานิพนธ์

หัวข้อวิทยานิพนธ์   แนวทางการจัดการท่องเที่ยวภายในเกาะอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
Guidelines for Tourism Management within Koh Amphawa, Samutsongkhrum
Province

นักศึกษา   นางสาววิวรรณ โคระทัต

รหัสประจำตัว   47061517

ปริญญา   การวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต

สาขาวิชา   การวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อม

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์   รศ.ดร.นิติชาญ ปลื้มอารมย์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม   -

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	ลายมือชื่อ
รศ.ดร.นิติชาญ ปลื้มอารมย์	
ดร.นันทนา ศิริประภาศิริ	
ดร.สาลินี ศุภลรัตน์เมธี	
ดร.วันเพ็ญ เจริญตระกูลปิติ	
ดร.กัญจนีย์ พุทธิเมธี	

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

วัน / เดือน / ปี ที่สอบ   30 เมษายน 2552 เวลา 13.00 น.

สถานที่สอบ   กลุ่มวิชาการวางแผนภาคและเมือง

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์รับรองแล้ว

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นพปฎล สุวณานนท์)

คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

วันที่.....๒๑.....เดือน.....พฤศจิกายน.....พ.ศ. ๒๕๕๒.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

agreed to use rowboats to bring tourists to see firefly. It can reduce noise problems in the area, maintain ecosystem and preserve the firefly population.

The suggestions to prevent and resolve on the tourism management within Ampwa island are as follows: collaboration between the public sector together and cooperation between government and local people to manage tourism in the area systematically, set of measures to control price of goods that local people can afford, set security measures in the area, building public infrastructures covered the entire area around the Ampwa municipal district and Ban-Prok Administration District, speed limitation of boats for tourists to see firefly to protect the environment in the area.

This study has suggestions the appropriate measures to manage tourism, the control measures about negative effects, and appropriate guidance on future development in the area

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับคำแนะนำ คำปรึกษา และ ข้อเสนอแนะจาก รศ.ดร.นิติชาญ ปลื้มอารมย์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ข้าพเจ้ารู้สึกซาบซึ้งในความอนุเคราะห์ที่มีให้ตลอดระยะเวลาทำการศึกศึกษา จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ ดร.นันทนา ศิริประภาศิริ ดร.วันเพ็ญ เจริญตระกูลปิติ ดร.สาธิตี สุภรัตน์เมธี และ ดร.กัญจนีย์ พุทธิเมธี ที่สละเวลามาเป็นคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รวมถึงอาจารย์ในภาควิชาการวางแผนภาคและเมืองทุกท่านที่ชี้แนะ แก้ไขข้อบกพร่องและให้คำปรึกษาต่างๆ จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากขึ้น

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ทุกคนที่เทศบาลตำบลอัมพวา และองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรกในการเอื้อเฟื้อข้อมูลต่างๆที่นำมาประกอบการศึกษา

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ พี่ชาย และคุณสุทธิชัย มุลณี ที่เป็นกำลังใจให้มาโดยตลอดจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์

ขอขอบคุณ คุณอาภาพร เปี่ยมใจชื่น และเพื่อนๆ ที่คอยเป็นแรงกระตุ้นในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณทุกท่านที่เข้ามามีบทบาทในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ทั้งทางตรง และทางอ้อม ซึ่งส่งผลให้การทำวิทยานิพนธ์สำเร็จได้ในวันนี้

รวีวรรณ โคระทัต

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	III
กิตติกรรมประกาศ.....	V
สารบัญ.....	VI
สารบัญตาราง.....	XI
สารบัญภาพ.....	XIII
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาของปัญหา.....	1
1.2 ประเด็นปัญหาในการศึกษา.....	2
1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	2
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	2
1.4.1 ขอบเขตของเนื้อหา.....	3
1.4.2 ขอบเขตทางด้านพื้นที่.....	3
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
1.7 กรอบในการกำหนดแนวทางการจัดการท่องเที่ยว.....	7
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม.....	8
2.1 กฎหมายนโยบาย และแผนพัฒนาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ศึกษา.....	8
2.1.1 นโยบายการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยปี 2540-2549.....	8
2.1.2 กรอบนโยบายททท.ปีพ.ศ2550-2554.....	9
2.1.3 แผนนโยบายในระดับจังหวัด.....	10
2.1.4 แผนพัฒนาการท่องเที่ยวในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรก.....	11
2.1.5 แผนพัฒนาการท่องเที่ยวเทศบาลตำบลอัมพวา.....	13
2.1.6 กฎหมายการท่องเที่ยว.....	16
2.1.7 กฎหมายสิ่งแวดล้อม.....	17
2.1.8 กฎหมายสาธารณสุข.....	17
2.1.9 กฎหมายกรมเจ้าท่า.....	17

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และตัดทอนอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

2.2 แนวความคิดการท่องเที่ยว.....	18
2.2.1 ความหมายของการท่องเที่ยว.....	18
2.2.1.1 ความหมายของนักท่องเที่ยว.....	19
2.2.1.2 พฤติกรรมการท่องเที่ยว.....	19
2.2.1.3 วัตถุประสงค์ของการเดินทางท่องเที่ยว.....	20
2.2.1.4 แรงจูงใจในการท่องเที่ยว.....	21
2.2.2 รูปแบบของการท่องเที่ยว.....	22
2.2.3 องค์ประกอบของการท่องเที่ยว.....	23
2.3 แนวความคิดทรัพยากรการท่องเที่ยว.....	25
2.3.1 ความหมายของทรัพยากรการท่องเที่ยว.....	25
2.3.2 การจำแนกประเภทของทรัพยากรการท่องเที่ยวตามลักษณะของทรัพยากร.....	26
2.4 แนวความคิดผลกระทบการท่องเที่ยว.....	30
2.4.1 ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ.....	31
2.4.2 ผลกระทบทางด้านสังคมและวัฒนธรรม.....	32
2.4.3 ผลกระทบทางด้านสภาพแวดล้อม.....	34
2.5 แนวความคิดเรื่องการจัดการ ดำเนินการและการควบคุมการจัดการ ทรัพยากรการท่องเที่ยว.....	37
2.5.1 ความหมายของการวางแผนการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว.....	37
2.5.2 การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว.....	39
2.5.3 องค์การที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว.....	39
2.6 แนวความคิดเรื่องภูมิทัศน์.....	42
2.7 แนวความคิดเรื่องระบบนิเวศ.....	44
2.7.1 ความหมายของระบบนิเวศ.....	44
2.7.2 องค์ประกอบของระบบนิเวศ.....	45
2.7.3 รูปแบบระบบนิเวศ.....	47
2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	49
2.9 สรุปแนวคิดในการศึกษา.....	50
2.10 กรอบแนวคิดในการศึกษา.....	51

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 ระเบียบวิธีการศึกษา.....	52
3.1 การกำหนดพื้นที่ศึกษา.....	52
3.2 ข้อมูลและแหล่งข้อมูล.....	53
3.3 กลุ่มตัวอย่างและวิธีการสุ่มตัวอย่าง.....	53
3.4 ตัวแปรที่ใช้การศึกษา.....	55
3.5 การรวบรวมข้อมูล.....	55
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
3.7 การนำเสนอข้อมูล.....	62
บทที่ 4 สภาพทั่วไปพื้นที่ศึกษา.....	63
4.1 ที่ตั้งพื้นที่ศึกษา.....	63
4.1.1 เทศบาลตำบลอัมพวา.....	63
4.1.2 องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรก.....	64
4.2 วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันในพื้นที่เกาะอัมพวา.....	65
4.3 สภาพทั่วไปของเกาะอัมพวา.....	67
4.3.1 ลักษณะทางกายภาพ.....	67
4.3.2 คุณลักษณะทางด้านประชากร.....	68
4.3.3 เศรษฐกิจ.....	74
4.3.4 โครงสร้างพื้นฐาน.....	74
4.3.5 การท่องเที่ยว.....	76
4.3.5.1 วัดอัมพวันเจติยาราม.....	76
4.3.5.2 อุทยานพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย.....	79
4.3.5.3 วัดบางกะพ้อม.....	79
4.3.5.4 ตลาดน้ำอัมพวา.....	81
4.3.5.5 วัดช่องลม.....	82
4.3.5.6 ชุมชนริมน้ำ.....	84
4.3.5.7 การล่องเรือชมหิ่งห้อย.....	87
4.3.6 ผลกระทบจากการท่องเที่ยวภายในเกาะอัมพวา.....	89

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 ผลการศึกษา.....	92
5.1 วิเคราะห์นโยบายและแผนงานขององค์การบริหารส่วนตำบล.....	92
5.1.1 นโยบายและแผนงานของเทศบาลตำบลอัมพวา.....	92
5.1.2 นโยบายและแผนงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรก.....	93
5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	94
5.2.1 ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวภายในเกาะอัมพวา.....	95
5.2.2 พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวในเกาะอัมพวา.....	96
5.2.3 ความพึงพอใจในสถานที่ท่องเที่ยว.....	103
5.3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างประชาชนในพื้นที่.....	104
5.3.1 การเปรียบเทียบผลกระทบจากการท่องเที่ยวในพื้นที่เทศบาลตำบลอัมพวา และองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรก.....	104
5.3.2 การวิเคราะห์ความคิดเห็นจากประชาชนในพื้นที่เกาะอัมพวาด้านการจัดการ ท่องเที่ยวในพื้นที่.....	112
บทที่ 6 สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ.....	114
6.1 ผลการวิเคราะห์นโยบายและแผนงานขององค์การบริหารส่วนตำบล.....	115
6.2 ทักษะคตินักท่องเที่ยว.....	115
6.2.1 ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว.....	115
6.2.2 พฤติกรรมนักท่องเที่ยว.....	115
6.2.3 ความพึงพอใจที่มีต่อสถานที่ท่องเที่ยว.....	116
6.3 ทักษะคติของประชาชนในพื้นที่.....	116
6.4 ข้อเสนอแนะแนวทางในการจัดการท่องเที่ยวภายในเกาะอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม.....	118
6.5 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป.....	120
บรรณานุกรม.....	121

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก.....	125
ภาคผนวก ก ตัวอย่างแบบสอบถามนักท่องเที่ยว.....	126
ภาคผนวก ข ตัวอย่างแบบสอบถามประชาชนในพื้นที่.....	132
ประวัติผู้เขียน.....	138

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1 แสดงการเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มประชาชนในพื้นที่.....	56
3.2 แสดงการเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มนักท่องเที่ยวในพื้นที่.....	59
4.1 แสดงเพศของกลุ่มตัวอย่างประชาชนภายในเกาะอัมพวา.....	69
4.2 แสดงอายุของกลุ่มตัวอย่างภายในพื้นที่เกาะอัมพวา.....	69
4.3 แสดงระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างประชาชนในพื้นที่ภายในเกาะอัมพวา.....	70
4.4 แสดงอาชีพหลักของกลุ่มตัวอย่างประชาชนในพื้นที่ภายในเกาะอัมพวา.....	71
4.5 แสดงอาชีพรองของกลุ่มตัวอย่างประชาชนในพื้นที่ภายในเกาะอัมพวา.....	72
4.6 แสดงรายได้ของกลุ่มตัวอย่างประชาชนในพื้นที่ภายในเกาะอัมพวา.....	72
4.7 แสดงภูมิลำเนาของกลุ่มตัวอย่างประชาชนในพื้นที่ภายในเกาะอัมพวา.....	73
4.8 แสดงระยะเวลาอยู่อาศัยในพื้นที่ของกลุ่มตัวอย่างประชาชนในพื้นที่ภายในเกาะอัมพวา.....	73
5.1 แสดงคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	95
5.2 แสดงพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	97
5.3 แสดงความบ่อบนในการมาเที่ยวภายในเกาะอัมพวา.....	98
5.4 แสดงประสบการณ์การพักผ่อนภายในเกาะอัมพวา.....	98
5.5 แสดงกิจกรรมที่ใช้บริการในการมาเที่ยวภายในเกาะอัมพวา.....	99
5.6 แสดงสิ่งที่ทำในการมาเที่ยวภายในเกาะอัมพวา.....	100
5.7 แสดงแหล่งท่องเที่ยวที่กลุ่มนักท่องเที่ยวนิยมไป.....	100
5.8 แสดงสิ่งที่ประทับใจในการมาท่องเที่ยวภายในเกาะอัมพวา.....	101
5.9 แสดงสิ่งที่ทำให้ตัดสินใจมาเที่ยวที่เกาะอัมพวา.....	101
5.10 แสดงความเข้าใจในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....	102
5.11 แสดงความเข้าใจในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม.....	102
5.12 แสดงรูปแบบการท่องเที่ยวที่เด่นชัดที่สุด.....	102
5.13 แสดงความพึงพอใจในสถานที่ท่องเที่ยวภายในเกาะอัมพวา.....	103
5.14 แสดงการการกลับมาเที่ยวเกาะอัมพวา.....	104
5.15 การเปรียบเทียบผลกระทบจากการท่องเที่ยวในพื้นที่เทศบาลตำบลอัมพวา และองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรก ด้านสังคม/วัฒนธรรม.....	106
5.16 การเปรียบเทียบผลกระทบจากการท่องเที่ยวในพื้นที่เทศบาลตำบลอัมพวา และองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรกด้านเศรษฐกิจ.....	108

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับบริการเชิงงานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
5.17 การเปรียบเทียบผลกระทบจากการท่องเที่ยวในพื้นที่เทศบาลตำบลอัมพวาและองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรกด้านสาธารณูปโภค/สาธารณูปการ.....	109
5.18 การเปรียบเทียบผลกระทบจากการท่องเที่ยวในพื้นที่เทศบาลตำบลอัมพวาและองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรกด้านสภาพแวดล้อม /ทรัพยากรธรรมชาติ.....	111
5.19 แสดงการวิเคราะห์ความคิดเห็นจากประชาชนในเรื่องการใช้เรือพายในการรับนักท่องเที่ยวไปชมหิ่งห้อย.....	112
5.20 แสดงการวิเคราะห์ความคิดเห็นจากประชาชนในเรื่องการเพิ่มขึ้นของจำนวนโฮมสเตย์อย่างต่อเนื่อง.....	113
5.21 แสดงการวิเคราะห์ความคิดเห็นจากประชาชนผู้ประกอบการควมมีความรู้ความชำนาญในสถานที่และทรัพยากรการท่องเที่ยวภายในเกาะอัมพวา.....	113

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 แสดงพื้นที่ศึกษา.....	4
2.1 แสดงอิทธิพลของผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง.....	30
4.1 แสดงพื้นที่เกาะอัมพวา.....	65
4.2 ระบบนิเวศบริเวณรอบเกาะอัมพวา.....	68
4.3 แสดงเส้นทางการคมนาคมทางบกของชุมชน.....	75
4.4 แสดงพื้นที่บริเวณภายในวัดอัมพวันเจติยาราม.....	78
4.5 แสดงพื้นที่ภายในอุทยานพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย.....	79
4.6 แสดงพื้นที่บริเวณภายในวัดบางกะพ้อม.....	80
4.7 พื้นที่บริเวณตลาดน้ำ.....	82
4.8 แสดงพื้นที่บริเวณวัดช่องลม.....	84
4.9 แสดงพื้นที่บริเวณชุมชนริมน้ำ.....	85
4.10 แสดงตำแหน่งสถานที่ท่องเที่ยว.....	86
4.11 แสดงเส้นทางท่องเที่ยวเรือชมหิ่งห้อย.....	88
4.12 แสดงแนวคลื่นกัดเซาะตลิ่ง.....	90
4.13 สภาพตลิ่งที่ถูกกัดเซาะซึ่งเป็นผลกระทบจากการท่องเที่ยว.....	91

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของปัญหา

ในปัจจุบันการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างรายได้เป็นอันดับหนึ่งของประเทศไทย โดยรายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยวมาจากนักท่องเที่ยวภายในประเทศและภายนอกประเทศ จากสถิตินักท่องเที่ยวชาวไทยภายในประเทศในปี 2540 มีจำนวนนักท่องเที่ยว 52.05 ล้านคนและในปี 2548 จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยในประเทศไทยจำนวน 79.53 ล้านคน อัตราการเติบโตคิดเป็นร้อยละ 65 สำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ในปี 2540 มีจำนวนนักท่องเที่ยว 7.22 ล้านคนและในปี 2548 จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ จำนวน 11.52 ล้านคน อัตราการเติบโตคิดเป็นร้อยละ 62 (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย อ้างใน www.tat.or.th online 06/09/2007 2.38 P.M.) และมีการใช้จ่ายเงิน 2,537.97 บาทต่อคนต่อวัน ซึ่งจากสถิติดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวส่งผลดีในด้านเศรษฐกิจ และเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนในท้องถิ่น เนื่องจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวภายในประเทศไทยส่วนใหญ่จะเป็นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่ในประเทศมีคุณสมบัติที่เหมาะสมในรูปแบบนี้ จากการที่มีนักท่องเที่ยวเข้าไปตามพื้นที่ต่างๆ ก่อให้เกิดผลกระทบด้านต่างๆ ตามมา เช่น การใช้ทรัพยากรในพื้นที่ได้แก่ การใช้น้ำในการอุปโภค บริโภค ปริมาณน้ำเสียที่เพิ่มขึ้น ปริมาณขยะเพิ่มขึ้น การเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ และอาจส่งผลถึงรูปแบบการดำเนินชีวิตของประชาชนในพื้นที่ที่เปลี่ยนแปลงไป

เกาะอัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามเป็นพื้นที่หนึ่งที่ได้รับมีการท่องเที่ยวในพื้นที่เกาะ โดยมีกิจกรรมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเป็นหลัก เช่น การชมตลาดน้ำ ซึ่งเป็นรูปแบบการค้าขาย ในอดีตการล่องเรือชมหิ่งห้อยยามค่ำคืนทำให้นักท่องเที่ยวทราบถึง วิถีจักรวจรชีวิตของหิ่งห้อยซึ่งหาชมได้ยาก และจากการที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่มาก ประกอบกับพื้นที่ขาดการจัดการหรือขาดการให้ความรู้ในการท่องเที่ยวชมวิถีชีวิต ธรรมชาติให้กับนักท่องเที่ยว จนเกิดการรบกวนระบบวงจรชีวิตของหิ่งห้อยและรบกวนวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนที่อยู่ตามริมน้ำ เนื่องจากเสียงรถยนต์ที่นำนักท่องเที่ยวชมและการฉายไฟชมหิ่งห้อยในยามค่ำคืน ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อหิ่งห้อยที่มีอยู่ตามธรรมชาติในพื้นที่มีน้อยลงเพราะระบบนิเวศไม่เหมาะสม การล่องเรือชมวิถีชีวิตประชาชนริมฝั่งน้ำ นอกจากนี้ในพื้นที่ศึกษายังมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นที่นิยมในหมู่นักท่องเที่ยว คือ home stay เป็นการศึกษาวิถีชีวิต วัฒนธรรมของชุมชน ทำให้พื้นที่เกาะอัมพวาเป็นสถานที่ที่นักท่องเที่ยวนิยมมาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ก่อให้เกิดผลกระทบกับทรัพยากรในด้านต่างๆตามมา เช่น ปัญหามลภาวะทางเสียงซึ่งเกิดจากการใช้รถยนต์สำหรับให้บริการนักท่องเที่ยวเยี่ยมชมวิถีชีวิตชุมชน นำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์สำหรับใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อย่างรุนแรงเนื่องจากการเข้ามาชมหึ่งห้อย ทำให้เกิดคลื่นซัดตลิ่งบางแห่งจนเกิดการกัดเซาะพื้นที่บริเวณนั้น ต้นลำพูที่มีตามแนวตลิ่งเป็นที่อาศัยของหึ่งห้อยเกิดการล้มเอน และตายในที่สุดจึงทำให้ระบบนิเวศบริเวณนั้นเสียสมดุล ภาวะทางอากาศ เนื่องจากจำนวนเรือยนต์ในพื้นที่มีจำนวนมาก และขาดการรับผิดชอบในเรื่องสิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศทางธรรมชาติของพื้นที่บางส่วนถูกทำลาย เนื่องจากการเข้ามาของนักท่องเที่ยวจำนวนมาก ซึ่งทรัพยากรของพื้นที่มีจำกัด ปัญหาขยะซึ่งเกิดจากการซื้อของต่าง ๆ การเข้ามาบริโภคอาหาร การจับจ่ายซื้อของใช้และของฝาก นอกจากนี้ในพื้นที่ศึกษามีจำนวนโฮมสเตย์กระจุกตัวรวมกันทำให้เกิดความหนาแน่นของจำนวนนักท่องเที่ยวและรูปแบบทางสถาปัตยกรรมของโฮมสเตย์และรีสอร์ทบางแห่งเป็นรูปแบบสมัยใหม่ ซึ่งขัดกับรูปลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมดั้งเดิมในท้องถิ่น ภายในพื้นที่เกาะอัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สมบูรณ์ แต่ยังคงขาดเรื่องการจัดการ การใช้ทรัพยากรและการท่องเที่ยวที่เหมาะสม จึงส่งผลให้เกิดให้พื้นที่ในเกาะอัมพวาเกิดผลกระทบด้านวิถีชีวิตชุมชนและด้านสิ่งแวดล้อม

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงมีความสนใจศึกษาเรื่องรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเกาะอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งมีการท่องเที่ยวหลากหลายรูปแบบ ทั้งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม รวมทั้งมีลักษณะเฉพาะของพื้นที่ ผู้ศึกษาจึงเห็นว่าหากเกาะอัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามมีการจัดการการท่องเที่ยว ให้เหมาะสมกับวิถีชีวิตของชุมชน จะสามารถจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นได้ รวมทั้งช่วยส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่เกาะอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

1.2 ประเด็นปัญหาในการศึกษา

1. ผลกระทบกับประชาชนและพื้นที่ศึกษา อันเกิดจากการล้นไหลเข้ามาในพื้นที่ของนักท่องเที่ยวในปริมาณมาก
2. ขาดรูปแบบและการจัดการท่องเที่ยวที่เหมาะสมในพื้นที่เกาะอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวในพื้นที่
2. เพื่อศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวบริเวณเกาะอัมพวา
3. เพื่อหาแนวทางในการจัดการท่องเที่ยวเกาะอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษาเรื่องแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวนี้ สามารถกำหนดขอบเขตของการศึกษาได้เป็น 2 ส่วน ได้แก่ ด้านพื้นที่ และด้านเนื้อหา ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.4.1 ด้านพื้นที่

เกาะอัมพวาครอบคลุมพื้นที่ต่อไปนี้

- พื้นที่ที่อยู่ในการปกครองของเทศบาลตำบลอัมพวามีเนื้อที่ 2.5 ตารางกิโลเมตร

หรือประมาณ 1,505 ไร่ 1 งาน 60 ตารางวา

อาณาเขต

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลบางช้าง

ทิศใต้ ติดต่อกับ แม่น้ำแม่กลอง

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลบ้านปรก

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ แม่น้ำแม่กลอง

- พื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรกมีเนื้อที่ 5.98 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ

3,739 ไร่

อาณาเขต

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลคลองเขิน

ทิศใต้ ติดต่อกับ แม่น้ำแม่กลอง

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ เทศบาลเมืองสมุทรสงคราม

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ เทศบาลตำบลอัมพวา

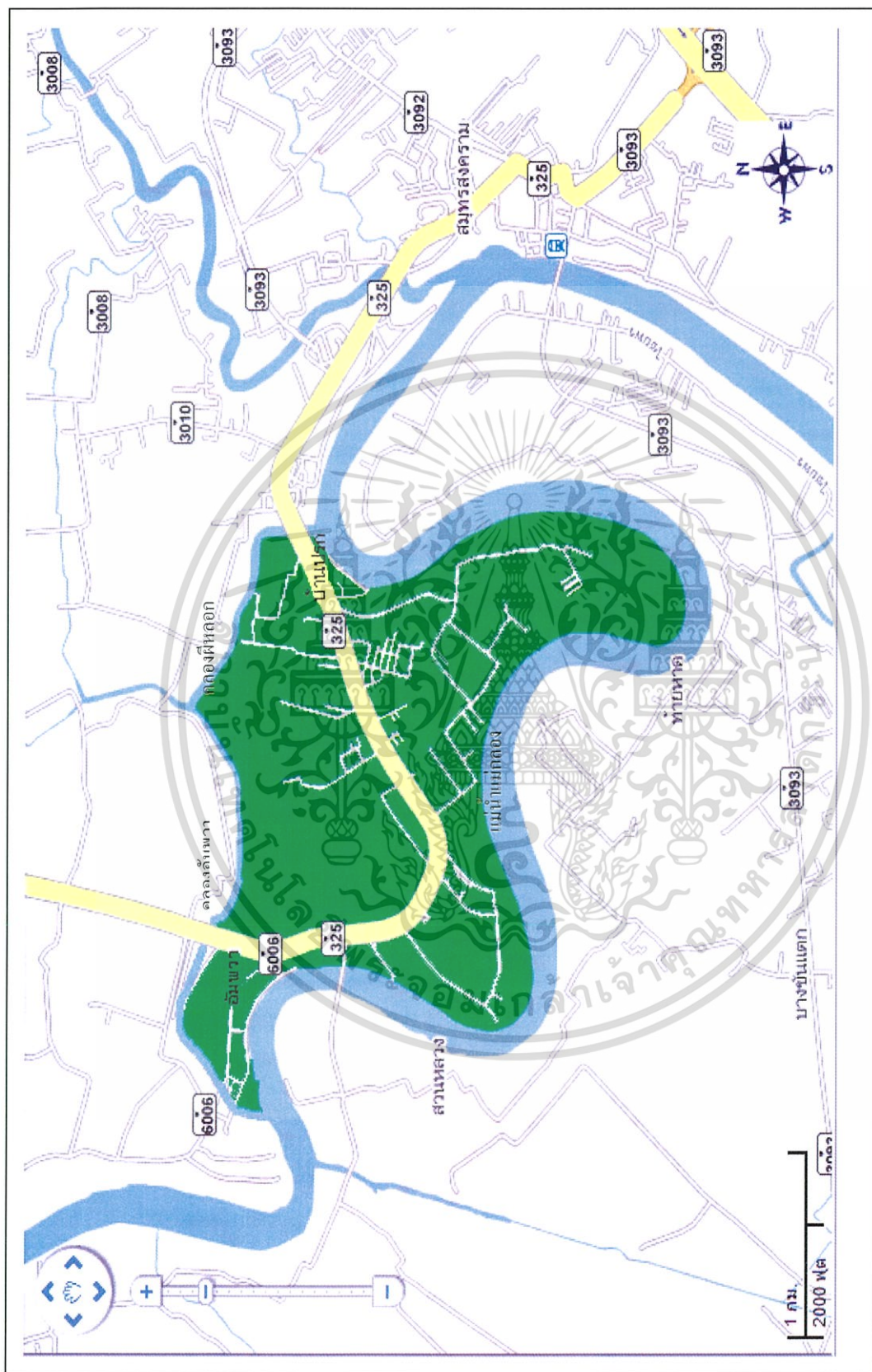
1.4.2 ด้านเนื้อหา

ในการศึกษาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่เกาะอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม จำเป็นต้องศึกษาในเรื่องต่อไปนี้

1. สถานการณ์การท่องเที่ยวและผลกระทบที่มีต่อพื้นที่และประชาชน ในด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม

2. การจัดการด้านการท่องเที่ยวในชุมชน

3. ความต้องการของนักท่องเที่ยวและคนในชุมชนด้านการท่องเที่ยวเพื่อปรับให้ สอดคล้องกับสภาพจริงในชุมชน โดยชุมชนได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยวน้อยที่สุด

ภาพที่ 1.1 แสดงพื้นที่ศึกษา

ที่มา : www.google-map.com

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อทราบถึงรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีในพื้นที่ศึกษา
2. เพื่อทราบถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว
3. เพื่อทราบถึงความต้องการของประชาชนเกี่ยวกับรูปแบบการท่องเที่ยวภายในเกาะอัมพวา
4. เพื่อได้แนวทางการจัดการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับพื้นที่เกาะอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
5. เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ที่สนใจนำข้อมูลไปศึกษาและปรับให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของชุมชนในแต่ละท้องถิ่นต่อไป

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

การท่องเที่ยว องค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization หรือ WTO) ได้ให้ความหมายของ “การท่องเที่ยว” ว่าหมายถึง การเดินทางใดๆ ก็ตามเป็นการเดินทางตามเงื่อนไขสากล 3 ประการ ดังนี้ (สุวรรณ จุฑากรณ์ และจริญญา เจริญสุกใส, 2545 : 71)

ประการที่ 1 การเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว แต่ไม่ใช่ไปตั้งหลักแหล่งเป็นการถาวร

ประการที่ 2 การเดินทางนั้นเป็นไปด้วยความสมัครใจ หรือความพึงพอใจของผู้เดินทางเอง ไม่ใช่เป็นการถูกบังคับ ไม่ใช่เพื่อทำสงคราม

ประการที่ 3 เป็นการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใดๆ ก็ตามที่ไม่ใช่ประกอบอาชีพหรือหารายได้แต่เดินทางมาเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อเยี่ยมเยือนญาติมิตร เพื่อความเบิกบาน บันเทิงรื่นรมย์ เพื่อเล่นกีฬาต่างๆ เพื่อการประชุมสัมมนา เพื่อศึกษาหาความรู้ และเพื่อติดต่อธุรกิจ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) คือ การเดินทางท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศสิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยวโดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่นเพื่อมุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2540 : 48)

การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (Sustainable Tourism) หมายถึง การท่องเที่ยวที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว และผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่นในปัจจุบัน โดยมีการปกป้องและสงวนรักษาโอกาสต่างๆ ของอนุชนรุ่นหลัง การท่องเที่ยวนี้มีความหมายถึง การจัดการทรัพยากรเพื่อ

ตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม และความงามทางสุนทรียภาพ ในขณะที่สามารถรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและระบบนิเวศด้วย (ชุมชนคนรักโฮมสเตย์, 2546 : 1)

การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (Sustainable Tourism Development) หมายถึง การพัฒนาทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสุนทรียภาพโดยใช้ทรัพยากรอันทรงคุณค่าอย่างชาญฉลาดสามารถรักษาเอกลักษณ์ของธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่นไว้ยาวนานที่สุด เกิดผลกระทบน้อยที่สุด และใช้ประโยชน์ได้ตลอดกาลยาวนานที่สุด (ราไพพรรณ แก้วสุริยะ, 2547)

นักท่องเที่ยว องค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism organization, 1968 อ้างถึงในการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2540) ได้ประกาศใช้คำนิยามเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวเมื่อปี ค.ศ.1968 ภายหลังจากการประชุมเรื่องการเดินทางและการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ (international travel and tourism) ที่กรุงโรม ประเทศอิตาลีโดยเสนอแนะให้ประเทศสมาชิกใช้คำนิยามที่หมายถึง "นักท่องเที่ยว" หรือ tourist ว่า นักท่องเที่ยว (Tourist) หมายถึงนักท่องเที่ยวที่ค้างคืน เดินทางมาเยือนและพักอยู่ในประเทศหรือท้องถิ่น ตั้งแต่ 24 ชั่วโมงขึ้นไป โดยใช้บริการสถานที่พักแรม ณ แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ (local accommodation)

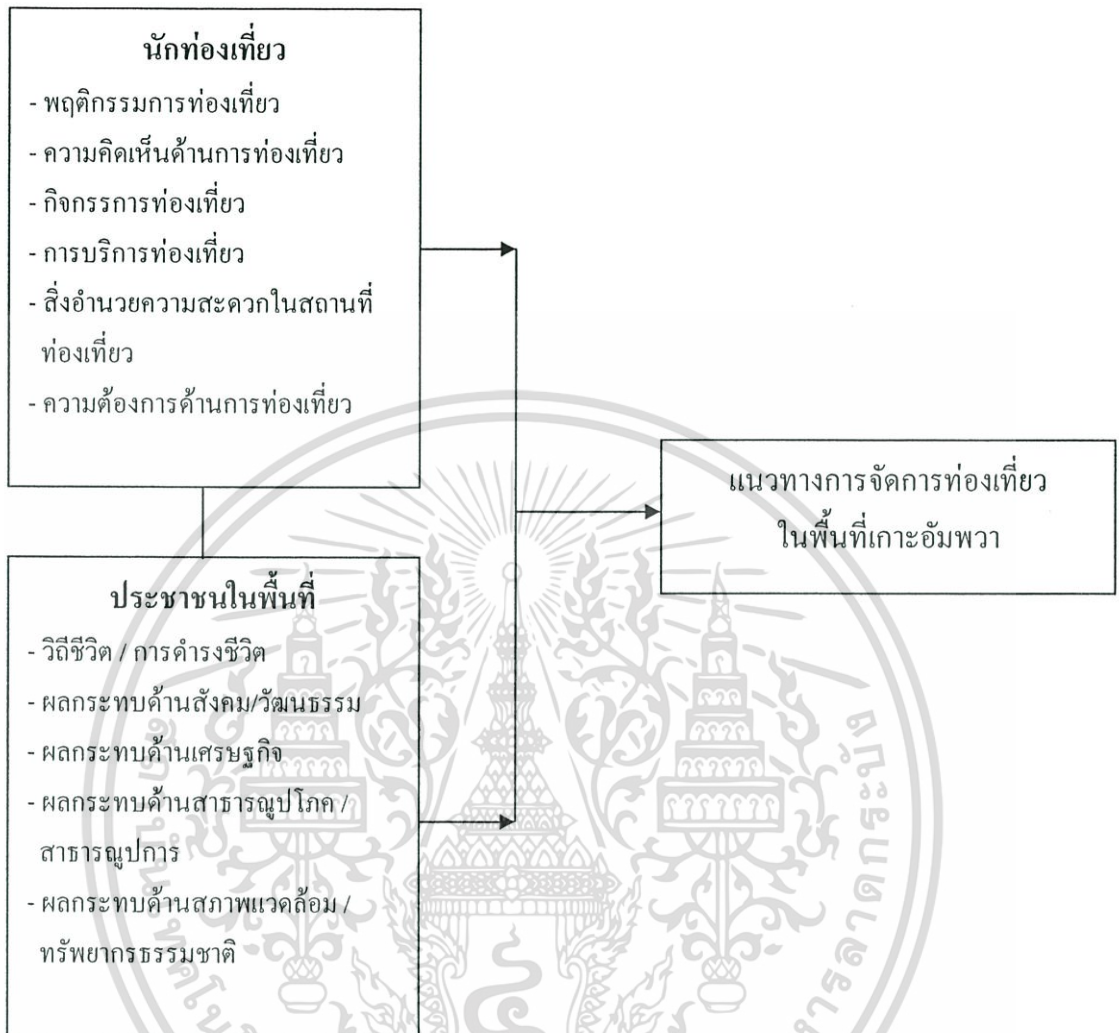
แหล่งพักอาศัยเพื่อการท่องเที่ยว หมายถึง ที่พักอาศัยและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่จัดขึ้นเพื่อเป็นที่พักแรมและอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว รวมไปถึงกิจกรรมที่เกิด ขึ้นด้วย

โฮมสเตย์ (Home Stay) หรือ "ที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท" ซึ่งหมายถึงบ้านพักประเภทหนึ่งที่นักท่องเที่ยวพักอาศัยชั่วคราวร่วมกับเจ้าของบ้าน และมีวัตถุประสงค์ที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวบ้าน ซึ่งเต็มใจที่จะถ่ายทอดวัฒนธรรม แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน พร้อมทั้งจัดที่พักและอาหารให้กับนักท่องเที่ยว โดยได้รับค่าตอบแทนตามความเหมาะสม (นักรบ ระวังการณ์, 2545) คำว่า โฮมสเตย์ในภาษาอังกฤษมีการเขียนต่างกันอยู่ 2 แบบ คือ Homestay และ Home Stay

การจัดการ หมายถึง กระบวนการทำงานที่ประกอบไปด้วยการวางแผน การจัดการองค์การ การนำและการควบคุมทรัพยากรที่องค์กรมีอยู่เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุซึ่งเป้าหมายขององค์กรเกี่ยวกับแหล่งพักอาศัยแบบโฮมสเตย์เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (John R. Schermahorn Jr., 1999 : 8)

การจัดการที่เหมาะสม หมายถึง การจัดการที่ชุมชนมีบทบาทสำคัญในการกำหนดแนวทางและการจัดการต่างๆ ด้าน เพื่อประโยชน์ของคนในชุมชนโดยต้องคำนึงถึง สภาพแวดล้อม การพัฒนาที่ยั่งยืน และมีการควบคุมขีดความสามารถในการรองรับของสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวตลอดจนแหล่งพักอาศัยเพื่อการท่องเที่ยว

1.7 กรอบในการกำหนดแนวทางการจัดการท่องเที่ยว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

การศึกษานี้เป็นการศึกษาในเรื่องแนวทางการจัดการท่องเที่ยว จึงจำเป็นต้องศึกษาถึง ทฤษฎีและแนวคิดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้ โดยสามารถแบ่งออกได้ดังนี้

- 2.1 กฎหมาย นโยบายและแผนพัฒนาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ศึกษา
- 2.2 แนวความคิดการท่องเที่ยว
- 2.3 แนวความคิดด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว
- 2.4 แนวความคิดด้านผลกระทบการท่องเที่ยว
- 2.5 แนวความคิดเรื่องการจัดการ ดำเนินการและควบคุมการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว
- 2.6 แนวความคิดเรื่องภูมิทัศน์
- 2.7 แนวความคิดเรื่องระบบนิเวศ
- 2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 กฎหมาย นโยบายและแผนพัฒนาต่างๆที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ศึกษา

เนื่องจากในพื้นที่เกาะอัมพวามีส่วนที่เกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน โดยแต่ละหน่วยงานมี วัตถุประสงค์ประสงค์เพื่อวางเป้าหมาย การบริหารงานในพื้นที่ การจัดการ การอนุรักษ์ และการ พัฒนาพื้นที่ในเกาะอัมพวา ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้จึงจำเป็นต้องศึกษาแผนพัฒนาต่างๆ ของหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง เพื่อที่ทราบว่าหน่วยงานต่างๆ มีแผนในการจัดการที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ศึกษาอย่างไร ซึ่งกฎหมาย นโยบายและแผนพัฒนาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ศึกษามีดังนี้

2.1.1 นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2546 – 2549

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้กำหนดนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2546 – 2549 มีดังนี้

1. ส่งเสริมให้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือสำคัญในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ สร้างงาน ให้กับประชาชนและเพิ่มรายได้ให้กับประเทศ รวมทั้งส่งเสริมให้การท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญใน การช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทั่วทุกภูมิภาคตามนโยบายรัฐบาล

2. ส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานด้านการตลาดเชิงรุก การเพิ่มตลาดใหม่และตลาด เฉพาะกลุ่ม เพื่อเร่งดึงดูดให้นักท่องเที่ยวต่างประเทศที่มีคุณภาพเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศ และกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวชาวไทยท่องเที่ยวภายในประเทศเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งกำหนดจุดขายของ ประเทศไทย (Positioning Thailand) ให้มีความชัดเจน

3. ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือกับทุกฝ่ายทั้งระดับในประเทศและต่างประเทศ ในการส่งเสริมและพัฒนาตลาดท่องเที่ยว ทั้งนี้เพื่อร่วมกันขจัดอุปสรรคทางการท่องเที่ยว และเป็นหนทางก้าวสู่การเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชีย

4. มุ่งพัฒนาองค์กร ระบบบริหารจัดการ และเสริมสร้างบุคลากรให้มีทักษะและขีดความสามารถทางการตลาดท่องเที่ยว เพื่อให้เป็นองค์กรแห่งการขับเคลื่อน (Driving Force) ที่มีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และมีศักยภาพทางการแข่งขันระดับนานาชาติ ภายใต้หลักธรรมาภิบาล รวมทั้ง พัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรในบทบาทเชิงวิชาการและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการตลาด

5. เร่งรัดพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการท่องเที่ยว (E-TOURISM) เพื่อรองรับการทำธุรกรรมบนระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และการดำเนินการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งการดำเนินงานด้านการตลาดด้วยระบบสารสนเทศ โดยมีกลไกในการควบคุมและป้องปรามเพื่อเป็นหลักประกันในการป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้น

นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ปี พ.ศ.2546 – 2549 เน้นการพัฒนาในด้านการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวภายในประเทศ เพื่อให้รายได้ที่ได้รับจากการท่องเที่ยวมาเป็นจุดที่แก้ไขปัญหเศรษฐกิจของชาติ และเป็นการเพิ่มขีดความสามารถและศักยภาพขององค์กรและท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

2.1.2 กรอบนโยบายททท. ปีพ.ศ. 2550 – 2554

1. ส่งเสริมให้การท่องเที่ยวมีบทบาทในการช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทั่วทุกภูมิภาคของไทย และเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดการสร้างงานและเพิ่มรายได้ให้กับประเทศ

2. ส่งเสริมให้การท่องเที่ยวของประเทศไทยเติบโตอย่างยั่งยืน โดยเน้นการขยายฐานตลาดนักท่องเที่ยวคุณภาพ ทั้งในพื้นที่ใหม่และในตลาดเฉพาะกลุ่ม ภายใต้การสร้างความเข้มแข็งของตราสินค้า (Brand) ประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง

3. ส่งเสริมให้การท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตคนไทย โดยเน้นการประสานงานระหว่างเครือข่ายภาครัฐกับภาคเอกชน กระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวภายในประเทศที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้และการสร้างสรรค์ประโยชน์ทั้งต่อสถาบันครอบครัวและต่อสังคมโดยรวม อันจะนำไปสู่การสร้างและกระตุ้นจิตสำนึกรักษาสีงแวดล้อม รวมทั้งให้เกิดความรักและภาคภูมิใจในเอกลักษณ์วัฒนธรรมไทย

4. ส่งเสริมการท่องเที่ยวให้กระจายตัวสู่แหล่งท่องเที่ยวรองมากขึ้นเพื่อสร้างสมดุลระหว่างพื้นที่ทั้งด้านเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยเน้นการท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มจังหวัดและข้ามภูมิภาค

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. ส่งเสริมการเดินทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านโดยการทำการตลาดร่วมกันเพื่อกระตุ้นให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวทั้งภายในภูมิภาคและภายนอกภูมิภาค อันจะนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐานร่วมกันอย่างเป็นระบบ และช่วยเพิ่มความสามารถทางการแข่งขันของภูมิภาคนี้ในตลาดท่องเที่ยวโลก

6. มุ่งพัฒนาองค์กร ระบบบริหารจัดการ และเสริมสร้างบุคลากรให้มีทักษะและขีดความสามารถทางการตลาดท่องเที่ยว เพื่อให้เป็นองค์กรแห่งการขับเคลื่อน (Driving Force) ที่มีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และมีศักยภาพทางการแข่งขันระดับนานาชาติภายใต้ หลักธรรมาภิบาล รวมทั้งพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรในบทบาทเชิงวิชาการและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการตลาด

7. พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการท่องเที่ยว (e-Tourism) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ประเทศไทย และเสริมสร้างศักยภาพในการส่งเสริมการตลาดผ่านสื่อสารสนเทศ

8. ส่งเสริมการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว โดยประสานความร่วมมือและแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว กับหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน

2.1.3 นโยบายการพัฒนาจังหวัดสมุทรสงคราม

ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาจังหวัด

(1) การพัฒนาและส่งเสริมจังหวัดให้เป็นเมืองอาหารทะเล และผลไม้ปลอดสารพิษ

- ควบคุมและยกระดับภาคการประมงให้ได้มาตรฐานและปลอดสารพิษ
- ควบคุมและยกระดับการผลิตผัก/ผลไม้ปลอดสารพิษ
- พัฒนาและยกระดับการแปรรูปผลผลิตทางการประมงและเกษตร
- ส่งเสริมการตลาดและประชาสัมพันธ์

(2) การพัฒนาจังหวัดเป็นศูนย์กลางการพักผ่อน และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทางล้าคลอง

- การพัฒนาการท่องเที่ยวล้าคลอง
- ส่งเสริมการตลาดและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว
- การเพิ่มขีดความสามารถของภาคบริการเพื่อส่งเสริมการจ้างงานเพื่อเพิ่มรายได้
- การฟื้นฟูและอนุรักษ์สมดุลของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
- การกำหนดผังเมืองโดยการกำหนดและควบคุมประเภทพื้นที่ของโรงงานอุตสาหกรรม

(3) การปลูกจิตสำนึกให้ชาวจังหวัดสมุทรสงครามรักถิ่นกำเนิด

- การปลูกจิตสำนึกให้รักและสนับสนุนความเจริญของถิ่นกำเนิด
- ส่งเสริมการมีงานทำและเพิ่มรายได้และแก้ไขปัญหาความยากจน

- การส่งเสริมความเป็นเมืองน่าอยู่ และความมั่นคงปลอดภัยของประชาชน

2.1.4 นโยบายการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรก

1. นโยบายด้านโครงสร้างพื้นฐาน

- พัฒนาตำบลบ้านปรกให้มีการขุดลอกคูคลองสาธารณะ
- พัฒนาด้านการติดตั้งไฟฟ้า
- พัฒนาด้านถนนสาธารณะให้ครอบคลุมทั้งตำบล

2. นโยบายด้านสวัสดิการสังคม

- ส่งเสริมให้สถาบันครอบครัวมีความอบอุ่น ชุมชนมีความเอื้ออาทร
- ส่งเสริมการประกอบอาชีพและฝึกอาชีพให้ประชาชนอย่างทั่วถึง
- ส่งเสริมให้มีโครงการครอบครัวตัวอย่าง, ครอบครัวดีเด่นของตำบล
- ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีโครงการเบี้ยยังชีพสำหรับคนชรา

3. นโยบายด้านสาธารณสุข

- ให้ประชาชนได้รับการบริการด้านสาธารณสุขอย่างทั่วถึงและครอบคลุม
- ส่งเสริมให้มีโครงการหน่วยงานแพทย์เคลื่อนที่ให้เกิดการบริการที่ครอบคลุม
- ติดตามประสานงานกับคณะทำงานฝ่ายสาธารณสุขให้ตำบลบ้านปรกปลอด

ไข่เลือดออก

- ส่งเสริมให้ผลิตอาหารและปลูกผลไม้ปลอดสารพิษ
- ส่งเสริมให้ประชาชนผลิตน้ำตาลมะพร้าวปลอดสารพิษ

4. นโยบายด้านสิ่งแวดล้อม

- การบริหารจัดการขยะมูลฝอยให้มีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุด

5. นโยบายด้านแหล่งท่องเที่ยว อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- ส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ได้ตระหนักถึงการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตามลำคลอง

ซึ่งปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวมาชมหิ่งห้อยในพื้นที่ตำบลบ้านปรกกันมาก และการจัดที่พักนักท่องเที่ยว

- ประสานงานกับจังหวัดสมุทรสงคราม ในการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เช่น ท่าเทียบเรือสำหรับนักท่องเที่ยว, การพัฒนาการท่องเที่ยวบริเวณเขื่อนวัดช่องลม , การสำรวจทำโครงสร้างทางเท้า ทางจักรยาน ด้านริมแม่น้ำแม่กลองของตำบลบ้านปรก ต่อเชื่อมกับเทศบาลอัมพวา

6. นโยบายด้านการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม

- ส่งเสริมให้โรงเรียนในพื้นที่ตำบลบ้านปรกมีคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา
- ส่งเสริมให้เยาวชนเล่นกีฬา เพื่อพัฒนาสุขภาพร่างกายและห่างไกลยาเสพติด
- ส่งเสริมให้มีประเพณีในวันสำคัญทางศาสนา เช่น ประเพณีลอยกระทง,

เอกลประเพณีสงกรานต์นี้, ประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษาศึกษานั่น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- สนับสนุนและส่งเสริมให้มีการพัฒนาศูนย์ศึกษาของเด็กเล็กก่อนวัยเรียน
- ส่งเสริมให้มีการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์
- ส่งเสริมและพัฒนาให้มีการอนุรักษ์สัตว์เลี้ยงพื้นบ้านสายพันธุ์ดี เช่น ไก่ชน

7. นโยบายด้านเศรษฐกิจ การคลัง และบริหารจัดการ

- การบริหารจัดการที่ดี และ โปร่งใส และกระจายงบประมาณให้ครอบคลุม

ทุกพื้นที่

- ส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเพื่อสร้างชุมชน

ให้เข้มแข็ง

8. นโยบายด้านการประสานงานภาครัฐ

- ให้องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรกเป็นต้นแบบแห่งการพัฒนาและรองรับ

ภารกิจถ่ายโอนของรัฐบาล

- พัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรกให้สอดคล้องยุทธศาสตร์ของจังหวัด

สมุทรสงคราม

2.1.4.1 ยุทธศาสตร์และแผนแนวทางการพัฒนาในช่วงสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบล

บ้านปรก

1. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและ โครงสร้างพื้นฐาน แนวทางการพัฒนาภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ฯ

- (1) การพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ ส่งเสริมการตลาด และเศรษฐกิจ
- (2) การพัฒนาระบบป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วม
- (3) การพัฒนาระบบสาธารณูปการ โครงสร้างพื้นฐาน และการจัดระเบียบเมือง

2. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาสาธารณสุข และสิ่งแวดล้อม

แนวทางการพัฒนาภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ฯ

- (1) การสร้างจิตสำนึกและความตระหนักในการรักษาสิ่งแวดล้อมของชุมชน
- (2) การแก้ไขปัญหาและบำบัดฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม
- (3) การพัฒนาและส่งเสริมการสาธารณสุขมูลฐานชุมชน
- (4) การปรับปรุงและแก้ไขระบบการสุขาภิบาลชุมชน และการคุ้มครองผู้บริโภค

ทางด้านสาธารณสุข

3. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาสังคมและความเข้มแข็งของชุมชน

แนวทางการพัฒนาภายใต้กรอบยุทธศาสตร์

- (1) การพัฒนาและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน
- (2) การพัฒนาและส่งเสริมสวัสดิการและการบริการประชาชน
- (3) การป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคม และยาเสพติด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น
แนวทางการพัฒนาภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ฯ

- (1) ประกันประสิทธิภาพและสร้างโอกาสทางการศึกษา
- (2) ประกันมาตรฐานและพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา
- (3) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ การมีส่วนร่วม และการระดมทรัพยากร

การศึกษา

- (4) ส่งเสริมสนับสนุน การเรียนรู้ตลอดชีวิต และกิจกรรมกีฬา นันทนาการ
- (5) ส่งเสริมและสนับสนุน อนุรักษ์ เผยแพร่ และดำรงไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรม

ประเพณี กิจกรรมทางศาสนาอันดีงาม โบราณสถานและภูมิปัญญาท้องถิ่น

5. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการบริหารจัดการ และการปกครองท้องถิ่น
แนวทางการพัฒนาภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ฯ

- (1) ส่งเสริมและสนับสนุนการปกครองท้องถิ่นตามระบอบประชาธิปไตย
- (2) การปรับปรุงและพัฒนาาระบบการบริหารจัดการที่ดี และมีประสิทธิภาพ
  - งานบริหารบุคลากรท้องถิ่น
  - งานบริหารงานทั่วไปของหน่วยงาน
  - งานสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานอื่นๆ ที่อยู่ภายใต้อำนาจ

หน้าที่ของเทศบาล

- งานปรับปรุงและพัฒนา เครื่องมือ เครื่องใช้และสถานที่ปฏิบัติงาน
- งานเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ กิจกรรมและการดำเนินงานท้องถิ่น

2.1.5 นโยบายการพัฒนาของเทศบาลตำบลอัมพวา

1. นโยบายด้านโครงสร้างพื้นฐาน

1.1 ดำเนินการก่อสร้างและปรับปรุงสาธารณูปโภค สาธารณูปการพื้นฐาน อันได้แก่ ถนน ทางเท้า คู คลอง สะพาน ท่อระบายน้ำ และไฟฟ้าสาธารณะ เป็นต้น เพื่อเป็นการบริการแก่ประชาชน ธุรกิจ และหน่วยราชการในพื้นที่เทศบาลตำบลอัมพวา ตลอดจนปรับปรุงภูมิทัศน์ ในพื้นที่ที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยว และพื้นที่สาธารณะเพื่อเป็นที่พักผ่อนสำหรับประชาชนในเขตเทศบาล

1.2 ดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมขังในบริเวณที่น้ำท่วมถึง ชุมลอก คู คลอง ลำกระโดง สาธารณะในเขตเทศบาล เพื่อให้พื้นที่เกษตรกรรมสามารถใช้น้ำจากคูคลองได้ เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำจากแหล่งน้ำที่มีอยู่ตามธรรมชาติ

1.3 จัดให้มีเส้นทางจักรยาน เพื่อรณรงค์ให้ประชาชนใช้จักรยานเพื่อการลดมลภาวะทางอากาศ และเพื่อเป็นเส้นทางท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยว

2. นโยบายด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

2.1 ส่งเสริมและสร้างจิตสำนึก ให้กับประชาชนในเขตเทศบาลตำบลอัมพวาให้ตระหนักถึงความจำเป็นในการรักษาสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะคู คลอง และแม่น้ำในเขตเทศบาลตำบลอัมพวา ตลอดจนรณรงค์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ โดยจัดให้มีกลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในระดับชุมชน รวมทั้งส่งเสริมให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชุมชน

2.2 ดำเนินการป้องกันและบำบัดสภาพแวดล้อมที่อาจเป็นอันตรายต่อองค์การดำรงชีวิตของประชาชน แก้ไขและปรับปรุงทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกทำลาย แก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม ลดปริมาณขยะ โดยจัดให้มีการรณรงค์การคัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้งเพื่อเป็นการลดปริมาณขยะที่เกิดขึ้น

3. นโยบายด้านเศรษฐกิจ

3.1 สนับสนุนและส่งเสริม การพัฒนาเศรษฐกิจในท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้าสามารถยกระดับรายได้ของประชาชนให้สูงขึ้น โดยมุ่งเน้นให้เทศบาลตำบลอัมพวาเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางน้ำของจังหวัดสมุทรสงคราม เพื่อสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของจังหวัดในด้านการท่องเที่ยว ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนมีรายได้จากการจำหน่ายสินค้าและบริการต่างๆ

3.2 จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพที่จะทำให้เกิดการผลิต การบริการ และการสร้างงานเพิ่มขึ้นในเขตเทศบาล โดยมุ่งเน้นที่กลุ่มองค์กรชุมชนต่าง ๆ ในเขตเทศบาล ให้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าของสินค้า ตลอดจนหาตลาดและช่องทางในการกระจายสินค้าที่เป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชน เพื่อให้เกิดการหมุนเวียนของเงินซึ่งจะทำให้ความเป็นอยู่ในด้านเศรษฐกิจของประชาชนโดยรวมดีขึ้น

4. นโยบายด้านสังคม

4.1 ดำเนินการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ และรักษาภูมิปัญญา วิทยาศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ของท้องถิ่น มีความเข้าใจ มีความผูกพันกับท้องถิ่น และสามารถนำเอาวิทยาการสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้กับท้องถิ่นได้ ตลอดจนส่งเสริมให้เยาวชนในท้องถิ่นมีทักษะทางด้านภาษาต่างประเทศ และระบบสารสนเทศมากขึ้น และสามารถนำมาใช้กับชีวิตประจำวันได้

4.2 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนในพื้นที่มีโอกาสได้รับการศึกษาตามเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับอย่างทั่วถึง ให้สถานศึกษามีการพัฒนาทั้งทางด้านหลักสูตรการเรียนการสอน ด้านบุคลากร มีความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอน ให้นักเรียนในโรงเรียนสังกัดเทศบาลทุกแห่งมีความรู้ และทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์ และภาษาต่างประเทศ

4.3 ดำเนินการสนับสนุนให้ประชาชนมีสุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์ปราศจากโรคภัยและห่างไกลยาเสพติด โดยการจัดลานกีฬาด้านยาเสพติดในทุกชุมชน การปรับปรุงและพัฒนาการสาธารณสุขและสุขภาพสิ่งแวดล้อม สนับสนุนการดำเนินงานและให้ความรู้แก่

ในทุกชุมชนของเทศบาลตลอดจนการเตรียมความพร้อมของชุมชนเพื่อรองรับการถ่ายโอนภารกิจบริการด้านสาธารณสุข โดยการให้มีการสงเคราะห์แก่เด็ก คนชรา และผู้พิการทุพพลภาพ

5. นโยบายด้านการเมืองการบริหาร

5.1 นำระบบธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการ เพื่อให้การดำเนินงานของเทศบาลตำบลอัมพวา มีความยุติธรรม โปร่งใส พนักงานเทศบาล ลูกจ้าง มีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน ดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น

5.2 สนับสนุนให้ชุมชนต่าง ๆ มีการพัฒนาตนเอง ทั้งในด้านการประกอบกิจกรรม และ การปกครองตนเอง ภายใต้อำนาจ กฎหมาย และการสนับสนุนช่วยเหลือจากเทศบาลฯ โดยการจัดตั้งคณะกรรมการชุมชนทุกชุมชน, การสนับสนุนการดำเนินงานและการจัดกิจกรรมในชุมชน เป็นต้น

5.3 พัฒนาเครื่องมือ เครื่องใช้ และสถานที่ปฏิบัติงาน รวมทั้งบุคลากรของหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพในการให้บริการ สามารถสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างเต็มที่

5.4 เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของเทศบาล ให้ประชาชนได้ทราบ เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการรับรู้ แสดงความคิดเห็น และร่วมกันพัฒนาท้องถิ่นในทุก ๆ ด้าน

5.5 สนับสนุนให้ชุมชนต่างๆ มีการพัฒนาอย่างเป็นระบบและยั่งยืน สามารถที่จะช่วยเหลือตนเองได้

5.6 เทศบาลตำบลอัมพวา จะต้องมีความพร้อมในการเตรียมการให้การช่วยเหลือประชาชนในยามที่เกิดภัยพิบัติต่างๆ

2.1.5.1 ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาในช่วง 3 ปี (พ.ศ. 2551-2553) ของเทศบาลตำบลอัมพวา

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน

แนวทางการพัฒนาภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ฯ

- (1) พัฒนาระบบสาธารณูปการและไฟฟ้า
- (2) พัฒนาระบบการประปา
- (3) พัฒนาการใช้ที่ดิน

2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ

แนวทางการพัฒนาภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ฯ

- (1) พัฒนาและส่งเสริมอาชีพและพัฒนารายได้
- (2) พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคม

แนวทางการพัฒนาภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ฯ

- (1) พัฒนาและส่งเสริมสุขภาพอนามัยและคุณภาพชีวิต
- (2) พัฒนาและส่งเสริมการศึกษาและวัฒนธรรม
- (3) พัฒนาและส่งเสริมการกีฬาและนันทนาการ

4. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

แนวทางการพัฒนาภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ฯ

- (1) พัฒนาและส่งเสริมการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- (2) บำบัดและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

5. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการเมืองการบริหาร

แนวทางการพัฒนาภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ฯ

- (1) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน
- (2) พัฒนาประสิทธิภาพบุคลากร
- (3) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข่าวสารของทางราชการ
- (4) ปรับปรุงและพัฒนารายได้
- (5) ปรับปรุงและพัฒนาเครื่องมือเครื่องใช้และสถานที่ปฏิบัติงาน

2.1.6 กฎหมายการท่องเที่ยว

พระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ.2522 เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยตรง โดยมีหน่วยงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) เป็นหน่วยงานหลักมีวัตถุประสงค์หลักของกฎหมายตามมาตรา 8 ดังนี้

- ส่งเสริมการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ตลอดจนการประกอบอาชีพของคนไทยในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

- เผยแพร่ประเทศไทยในด้านความงามของธรรมชาติ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม การกีฬา และวิวัฒนาการของเทคโนโลยี ตลอดจนกิจการอย่างอื่น อันเป็นการชักจูงใจให้มีการเดินทางท่องเที่ยว

- อำนวยความสะดวกและความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว

- ส่งเสริมความเข้าใจอันดีและความเป็นมิตรไมตรีระหว่างประชาชนและระหว่างประเทศ โดยอาศัยการท่องเที่ยว

- ริเริ่มให้มีการพัฒนาการท่องเที่ยว และเพื่อพัฒนาปัจจัยพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่การท่องเที่ยว

จากการศึกษาพบว่ากฎหมายการท่องเที่ยวมีความสอดคล้องกับการศึกษา เนื่องจากส่งเสริมเอกลักษณ์ให้ประชาชนในพื้นที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการท่องเที่ยว และส่งเสริมให้คนในพื้นที่มีรายได้จากการประกอบอาชีพในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว รวมถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ด้วย

2.1.7 กฎหมายสิ่งแวดล้อม

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2535 เป็นกฎหมายสิ่งแวดล้อมที่นอกจากจะครอบคลุมประเด็นของการควบคุมมลพิษโดยการกำหนดมาตรฐาน ควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดและกำหนดเขตควบคุมมลพิษ รวมทั้งจัดการคุณภาพน้ำ คุณภาพอากาศ และเสียง และการจัดการสารอันตรายและกากของเสียอันเป็นบทบาทหน้าที่ของกรมควบคุมมลพิษ การคุ้มครองสิ่งแวดล้อมโดยสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม จะประกอบด้วยกำหนดยุทธศาสตร์คุณภาพสิ่งแวดล้อม การวางแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม การกำหนดเขตอนุรักษ์และพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

2.1.8 กฎหมายสาธารณสุข

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 เป็นกฎหมายที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อการจัดการด้านสาธารณสุข โดยเฉพาะในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พระราชบัญญัติการสาธารณสุขที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว พอสรุปได้ดังนี้

- หมวดที่ 3 การกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย
- หมวดที่ 4 สุขลักษณะของอาคาร
- หมวดที่ 5 เหตุรำคาญ
- หมวดที่ 8 ตลาด สถานที่จำหน่ายอาหารและสถานที่เสวยอาหาร
- หมวดที่ 9 อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานท้องถิ่น

จากการศึกษาพบว่า พระราชบัญญัติการสาธารณสุขที่เกี่ยวข้องกับการศึกษามีด้วยกัน 5 หมวด ซึ่งเกี่ยวข้องกับพื้นที่ศึกษาทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการกำจัดขยะมูลฝอย เหตุรำคาญซึ่งเกิดจากการที่นักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่ เป็นต้น

2.1.9 กฎหมายกรมเจ้าท่า

- 1) พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พุทธศักราช 2456

พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย เป็นกฎหมายที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ตั้งแต่พุทธศักราช 2456 – 2536 เป็นกฎหมายที่ว่าด้วยการเดินเรือ เขตท่าเรือ เขตจอดเรือ การจอดแพและก่อสร้างสิ่งล่วงล้ำลำแม่น้ำ ส่วนที่เกี่ยวข้องในแหล่งท่องเที่ยวสรุปได้ดังนี้

- กฎกระทรวงฉบับที่ 48 (พ.ศ. 2530) เกี่ยวกับเรื่องการขอรับใบอนุญาตใช้เรือของเจ้าของหรือผู้ครอบครองเรือ

- กฎกระทรวงฉบับที่ 63 (พ.ศ. 2537) เกี่ยวกับเรื่องการขออนุญาตปลูกสร้างอาคารหรือสิ่งปลูกสร้างอาคารหรือสิ่งอื่นใดล่วงล้ำลำแม่น้ำ เช่น ท่าเทียบเรือ สะพานปรับระดับและโป๊ะเทียบเรือ เป็นต้น

- กฎหมายกระทรวงฉบับที่ 67 (พ.ศ. 2539) เกี่ยวกับเรื่องการประกันภัยให้
ผู้โดยสารกรณีที่เกิดอุบัติเหตุอันเนื่องจากการใช้เรือ

จากการศึกษาถึงกฎหมาย นโยบายและแผนพัฒนาต่างๆทำให้ทราบว่าภายในพื้นที่ศึกษามี
แผนต่างๆที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนการท่องเที่ยวภายในพื้นที่รวมถึงมีแผนในการจัดการทรัพยากร
ต่างๆ รวมไปถึงกฎหรือข้อบังคับสำหรับผู้ประกอบการภายในพื้นที่ศึกษาด้วย

2.2 แนวความคิดเรื่องการท่องเที่ยว

การเดินทางท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมทางธรรมชาติของมนุษย์ที่มีมาแต่โบราณกาล และได้มี
การพัฒนาเป็นลำดับ ยังมีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ โดยเฉพาะการคมนาคมขนส่ง
ก็ยิ่งทำให้การเดินทางท่องเที่ยวขยายวงกว้างออกไป โดยมีวัตถุประสงค์ต่างๆอย่างหลากหลาย
และมีผู้ให้ความหมายเรื่องการท่องเที่ยว ดังนี้

2.2.1 ความหมายของการท่องเที่ยว

คำว่า “การท่องเที่ยว” มีนักวิชาการได้ให้ความหมายในลักษณะต่างๆ กันหลายคน ซึ่งพอ
ประมวลได้ดังนี้

วรรณ วลัยวัณิชย์ (2539) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวไว้ว่า “การท่องเที่ยวเป็น
เรื่องของการเดินทาง ถ้าไม่มีการเดินทาง ก็ไม่มีการท่องเที่ยว”

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ให้ความหมายของ “การท่องเที่ยว” สรุปได้ว่า การท่องเที่ยว
หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยวตามที่กำหนดไว้เป็นสากล 3 ประการ ดังต่อไปนี้

1. เดินทางจากที่อยู่อาศัยปรกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว
2. เดินทางด้วยความสมัครใจ
3. เดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใดๆ ก็ตาม ที่ไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพหรือหารายได้

(การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 2533 : 19 – 20)

เสรี วงไพจิตร (2533 : 12) ได้ให้ความหมายของ “การท่องเที่ยว” ไว้ว่า การท่องเที่ยว
หมายถึง ผลรวมของปรากฏการณ์ และความสัมพันธ์ต่างๆที่เกิดขึ้นมาจากปฏิสัมพันธ์ (การกระทำ
ต่อกันและกัน) ของนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการธุรกิจ รัฐบาลผู้เป็นเจ้าของบ้าน และชุมชนผู้เป็นเจ้าของบ้าน
ในกระบวนการดึงดูดใจ และต้อนรับจับคู่กับนักท่องเที่ยวและผู้มาเยือนอื่น ๆ

สมพุทธ ธุระเจน (2540) ได้กล่าวไว้ว่า การท่องเที่ยวเป็นการผสมผสานของ องค์ประกอบ
สำคัญ 3 ประการ คือ สิ่งดึงดูดใจของนักท่องเที่ยว ความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยวและการเข้าถึงง่าย
ของแหล่งท่องเที่ยว

โครงการศึกษาวิจัยการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม (อึ้งใน กังสดาล ภูสิงหา, 2542) ได้ให้
ความหมายของการท่องเที่ยวไว้ดังนี้ “การท่องเที่ยว” เป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ ซึ่งทำเพื่อ
ผ่อนคลายความตึงเครียดจากกิจกรรมงานประจำ โดยปกติการท่องเที่ยวหมายถึง การเดินทางจากที่
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น ยกเว้นที่มิมีเหตุบังเอิญ และต้องอยู่ไกลถึงใจของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง โดยไม่คำนึงว่าระยะทางนั้นจะใกล้หรือไกล และการเดินทางนั้นจะมีการค้างแรมหรือไม่ก็ตาม

จากที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง โดยมีสิ่งดึงดูดใจในการท่องเที่ยวคือ สถานที่ท่องเที่ยว ความสะดวกในการท่องเที่ยวและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว โดยไม่คำนึงถึงระยะทางในการเดินทาง และไม่เป็นการหารายได้ในขณะเดินทางท่องเที่ยว

2.2.1.1 ความหมายของนักท่องเที่ยว

องค์การสหประชาชาติ (2506) (อ้างใน กังสาดล ภูสิงหา, 2542) ได้ให้ความหมายของนักท่องเที่ยวไว้ว่า บุคคลที่เดินทางไปยังประเทศใดประเทศหนึ่งที่ไม่ใช่ที่อยู่อาศัยถาวรของตนด้วยเหตุผลใดก็ตามที่ไม่ใช่ไปเพื่อประกอบอาชีพ หารายได้ โดยแบ่งผู้มาเยือนต่างประเทศออกเป็น 2 ประเภท คือ

ประเภทที่ 1 นักท่องเที่ยวต่างประเทศ (Foreign Tourist) หมายถึง ผู้มาเยือนชั่วคราวที่มาพักอยู่ในประเทศที่มาเยือนอย่างน้อย 24 ชั่วโมง และเป็นการมาเยือนด้วยวัตถุประสงค์อื่นที่ไม่ใช่เพื่อประกอบอาชีพเป็นหลักแหล่งหรือไปอยู่ประจำ

ประเภทที่ 2 นักทัศนจรต่างประเทศ (Foreign Excursionist) หมายถึงผู้มาเยือนชั่วคราวที่เข้าไปอยู่ในประเทศที่มาเยือนน้อยกว่า 24 ชั่วโมง และมีได้พักค้างคืน ซึ่งรวมถึงผู้มาเยือนกับเรือที่เปลียนตากับทิวทัศน์สองฝั่งน้ำด้วย

สำหรับนักท่องเที่ยวภายในประเทศ (Domestic Tourist) หมายถึงนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศของตน โดยใช้เส้นทางที่มีได้ใช้อยู่เป็นประจำวัน หรือออกไปนอกเขตจังหวัดภูมิลำเนาของตน

พระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522 ได้ให้ความหมายของนักท่องเที่ยวไว้ในมาตรา 4 ไว้ว่า บุคคลที่เดินทางจากท้องถิ่นอันเป็นที่อยู่โดยปกติของตนไปยังท้องถิ่นอื่นเป็นการชั่วคราวด้วยความสมัครใจ และด้วยวัตถุประสงค์ที่มีใจเพื่อประกอบอาชีพหรือหารายได้

จากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า นักท่องเที่ยวหมายถึงบุคคลที่เดินทางออกจากถิ่นที่อยู่อาศัยของตน ไปยังสถานที่ต่างๆ โดยเดินทางออกจากที่อยู่ประจำเป็นการชั่วคราว ไม่เป็นการหารายได้ และเดินทางด้วยความสมัครใจ จากการเดินทางไปยังสถานที่อื่น

2.2.1.2 พฤติกรรมการท่องเที่ยว

ในด้านพฤติกรรมการท่องเที่ยว อาจแบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ซึ่งข้อแตกต่างของพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศคือ นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศจะมีความกระตือรือร้นในการท่องเที่ยวมากกว่า สนใจในเรื่องศิลปวัฒนธรรมประเพณีเพราะถือว่าเป็นเรื่องแปลกแตกต่างออกไปจากที่ตนเคยรับรู้มา มีความคาดหวังในเรื่องการกำหนดทิศทางการท่องเที่ยวของตนเอง ความ

สะอาด ความสะดวกสบาย และเอกลักษณ์มากกว่านักท่องเที่ยวชาวไทย กลุ่มนักท่องเที่ยวสามารถแบ่งตามลักษณะการมาท่องเที่ยวได้เป็น 2 กลุ่ม คือ

1. นักท่องเที่ยวที่มาโดยลำพัง ได้แก่ นักท่องเที่ยวที่มีได้ใช้บริการของบริษัทนำเที่ยว นักท่องเที่ยวมักได้รับคำแนะนำจากเอกสารการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวประเภทนี้ไม่คาดหวังในเรื่องความสะอาดและความสะดวกสบายของการเดินทางและการเข้าชมมากนัก แต่คาดหวังในการกำหนดทิศทางมีความต้องการรู้ทิศทาง และตำแหน่งที่ตนเองอยู่ค่อนข้างสูง

2. นักท่องเที่ยวที่มาเป็นกลุ่ม ได้แก่ นักท่องเที่ยวที่มาอยู่กับบริษัทนำเที่ยว ต้องการการรวมกลุ่มและได้รับการบอกเล่า ต้องการความสะดวกสบาย นักท่องเที่ยวที่มาเป็นกลุ่มในลักษณะนี้จะสร้างความรบกวนให้กับนักท่องเที่ยวอื่นๆ หากมีการจัดเตรียมสถานที่ไม่ดีพอ

สำหรับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในเมืองของนักท่องเที่ยวที่มีอยู่ในปัจจุบัน พอจำแนกได้ดังนี้

1. การชมเมืองโดยรวม คือการนั่งยานพาหนะรูปแบบต่างๆ ชมเมืองไปตามเส้นทางสำคัญ ที่มีสถานที่ที่มีความสำคัญตั้งอยู่ มีการบรรยายประกอบในระหว่างการชม

2. การเข้าชมสถานที่สำคัญและสถานที่น่าสนใจ นักท่องเที่ยวมักสนใจในรูปแบบสถาปัตยกรรมในเชิงวัฒนธรรม พิพิธภัณฑสถานในลักษณะต่างๆ โรงงานผลิตภัณฑ์พื้นเมือง เป็นต้น ต้องมีการจัดเส้นทางเดินให้เหมาะสมกับกลุ่มนักท่องเที่ยว ผู้นำทาง และมีร้านขายของที่ระลึกด้วย

3. การขึ้นที่สูงเพื่อชมเมือง เช่น หอคอย อาคารสูง ภูเขา เป็นต้น ความสะดวกในการเข้าชมจะอยู่กับการจัดสถานที่นั้นๆ รับกลุ่มนักท่องเที่ยวได้มากพอ บางครั้งหากสถานที่มีความเหมาะสมเพียงพอ อาจจัดเป็นร้านอาหารหรือจุดชมเมืองในเวลาากลางคืนได้ด้วย

4. การชมการละเล่นพื้นเมือง หรือขบวนในงานเทศกาล การจัดสถานที่น่าจะขึ้นกับรูปแบบและขนาดที่ต้องการของการละเล่น โดยการละเล่นนั้นอาจเป็นการจัดดาวหรือจัดขึ้นเป็นครั้งคราวก็ได้ เช่น เทศกาลลอยกระทง เทศกาลสงกรานต์ เป็นต้น

5. การจับจ่ายซื้อของ ส่วนใหญ่เป็นการซื้อของที่ระลึก ผลิตภัณฑ์พื้นเมืองต่างๆ อาจจัดรวมเป็นบริเวณขายอาหารและจับจ่ายซื้อของไปด้วยกัน

6. การนมัสการสิ่งศักดิ์สิทธิ์ การท่องเที่ยวชมช่นนี้มักเป็นลักษณะของนักท่องเที่ยวชาวไทย กิจกรรมที่ทำก็เกี่ยวกับศาสนา เช่น การไหว้พระ ทำบุญทำทาน การแก้บน เป็นต้น(ภาควิชาภูมิสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : 2531)

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่าพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในการมาท่องเที่ยวมีหลายแบบด้วยกัน พฤติกรรมในการท่องเที่ยวนักท่องเที่ยวในพื้นที่เกาะอัมพวามักจะเป็นการชมเมืองและสถานที่สำคัญ การจับจ่ายซื้อสินค้าพื้นเมือง และการนมัสการสิ่งศักดิ์สิทธิ์

2.2.1.3 วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยว

ภาควิชาภูมิสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2531) กล่าวว่าในการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวย่อมมีเหตุผลที่แตกต่างกันไป เพราะการท่องเที่ยว

เป็นความต้องการอย่างหนึ่งของคนที่เกิดขึ้นเมื่อมีความพร้อม ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งสามารถจำแนกได้ดังนี้

1. ความอยากรู้อยากเห็นในด้านต่างๆ เป็นการท่องเที่ยวเมื่อพบเห็นสิ่งแปลกใหม่ การได้รับรู้เรื่องราวต่างไปจากที่ตนเองเคยรับรู้ เช่น ด้านวัฒนธรรมประเพณีที่แตกต่างกันออกไป ด้านการเมือง และลักษณะพิเศษของธรรมชาติ เป็นต้น
2. การพักผ่อนหย่อนใจ เป็นการท่องเที่ยวเพื่อคลายความเครียดจากภารกิจประจำวัน เช่น การไปเล่นกีฬา ไปเที่ยวชมความงามของธรรมชาติ ศิลปะ ละคร หรือการไปเที่ยวในแหล่งบันเทิงอื่นๆ เป็นต้น
3. ความสนใจทางด้านศาสนาและไสยศาสตร์ เป็นการท่องเที่ยวไปตามสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ หรือศาสนา การประชุมรวมกลุ่มประกอบกิจกรรมทางศาสนา
4. อาชีพและธุรกิจ เป็นการเดินทางเพื่อสำรวจค้นคว้าทัศนศึกษาหาความรู้ การไปดูงาน ประชุม สัมมนา เป็นต้น
5. อื่นๆ เช่น การไปเยี่ยมญาติ เพื่อนฝูง ซึ่งวัตถุประสงค์ข้อนี้มักเกิดขึ้นเมื่อมีวันหยุด วันเทศกาลต่างๆ เป็นการพบปะเพื่อรวมกลุ่มกันหรือเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ

ซึ่งในกรณีของนักท่องเที่ยวที่ยังพื้นที่เกาะอัมพวา นักท่องเที่ยวที่มีจุดประสงค์เพื่อเยี่ยมชมสถานที่ที่มีความสำคัญทางวัฒนธรรม ประเพณี พักผ่อนหย่อนใจและมาเที่ยวในงานเทศกาลที่จัดขึ้นในพื้นที่

2.2.1.4 แรงจูงใจในการท่องเที่ยว

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) ได้กล่าวถึงแรงจูงใจสำคัญที่กระตุ้นให้คนทั่วโลกเดินทางไปท่องเที่ยวในสถานที่ต่างๆ ตามต้องการในวาระต่างๆ กัน มี 8 ประการดังต่อไปนี้

1. ความต้องการผจญภัย เมื่อมีกิจกรรมใหม่ๆ เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการล่องแพ ปีนเขา ขี่ช้าง เป็นต้น ย่อมมีการประชาสัมพันธ์ ทำให้คนอยากลองผจญภัยกับกิจกรรมท่องเที่ยวใหม่ๆ เหล่านั้น
2. ความต้องการค้นพบสิ่งใหม่ๆ ด้วยตนเอง ถ้ามองให้ลึกจะเห็นว่า การเดินทางเป็นการทำงานความจำเริญในชีวิตประจำวัน โดยออกไปเดินทางค้นหาสิ่งแปลกใหม่ในชีวิต โดยเฉพาะหนุ่มสาวสมัยใหม่ มีความอยากรู้อยากเห็นที่จะได้พบสิ่งแปลกใหม่ เช่น การเดินทางไปท่องเที่ยวยังสถานที่ต่างๆ จะได้พบเห็นสิ่งที่ตนไม่เคยพบเห็นมาก่อน
3. ความต้องการคุณค่าในการเดินทางท่องเที่ยว เป็นผลที่เกิดขึ้นหลังจากการเดินทางท่องเที่ยว ซึ่งผู้เดินทางท่องเที่ยวจะรู้สึกถึงความสนุกสนานหรือความประทับใจในขณะที่ท่องเที่ยวแต่ละครั้ง โดยปกติผู้เดินทางท่องเที่ยวต้องการได้รับความสนุกสนานตื่นเต้น หรือประทับใจจากการเดินทาง เท่ากับเกิดความคุ้มค่าในการเดินทางหรือมีคุณค่าเป็นกำไรชีวิตในการท่องเที่ยว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. ความต้องการค้นคว้าทางวัฒนธรรม จะเห็นว่าการเดินทางท่องเที่ยวเป็นการเรียนรู้วัฒนธรรมของประเทศที่ตนไปเที่ยว เช่น ประเพณี เทศกาล พิธีการต่างๆ หรือศาสนาที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับวัฒนธรรมของท้องถิ่นนั้น นอกจากนี้ยังได้ศึกษาภาษาต่างประเทศเพื่อใช้ในการเดินทางท่องเที่ยวอีกด้วย

5. ความต้องการเห็นความเป็นอยู่ของเพื่อนร่วมโลก คนทั่วไปต้องการเห็นว่าผู้ที่อยู่ในประเทศที่ร่ำรวยกับในประเทศที่ยากจนมีความเป็นอยู่แตกต่างกันอย่างไร หรือผู้ที่อยู่ในเขตหนาวและเขตร้อนมีความแตกต่างกันอย่างไร นอกจากนี้ยังต้องการเที่ยวชมสิ่งก่อสร้าง สภาพแวดล้อม และพฤติกรรมของคนในท้องถิ่น

6. ความต้องการในการยอมรับของสังคม ผู้เดินทางท่องเที่ยวจะเกิดความพึงพอใจมาก ถ้าคนที่เขากำลังติดต่อหรือคนที่เขาทำความรู้จักยอมรับนิสัยบางอย่างของเขา บ่อยครั้งที่นักท่องเที่ยวรู้สึกเหมือนคนแปลกหน้า ทำให้เขาต้องเลือกเดินทางไปทางไปท่องเที่ยวในประเทศที่เขาชื่นชอบและได้รับการยอมรับตัวเขา

7. ความต้องการความภาคภูมิใจ การที่คนต้องการเดินทางไปท่องเที่ยวยังประเทศต่างๆ เนื่องจากต้องการให้ผู้อื่นเห็นว่าตนได้ไปท่องเที่ยวสถานที่แปลกๆ แตกต่างจากผู้อื่น ยิ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ญาติมิตรของเขาไม่เคยไป ก็เป็นข้อพิสูจน์ว่าได้ไปก่อนญาติมิตร ถือเป็นความภาคภูมิใจของตนเองในเชิงการท่องเที่ยว ญาติมิตรอาจจะมาขอคำแนะนำเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวที่เขาได้ไปมา

8. ความต้องการยกฐานะและเกียรติภูมิ การที่ได้มีโอกาสเดินทางไปท่องเที่ยวไม่ว่าจะไปเพื่อวัตถุประสงค์ใด เช่น ทำธุรกิจ เข้าร่วมประชุม แข่งขันกีฬา ประกอบศาสนกิจ เยี่ยมญาติมิตร เป็นต้น ล้วนแต่ทำให้ผู้เดินทางไปท่องเที่ยวเป็นคนมีเกียรติในสังคม อันเป็นการยกฐานะและเกียรติภูมิของตนให้สูงขึ้นด้วย

จากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า แรงจูงใจในการท่องเที่ยวมาจากความต้องการของผู้ที่จะเดินทางทั้งสิ้น โดยมีแรงจูงใจทั้งหมด 8 ประการ คือ ความต้องการผจญภัย ความต้องการค้นพบสิ่งใหม่ๆ ด้วยตนเอง ความต้องการคุณค่าในการเดินทางท่องเที่ยว ความต้องการค้นคว้าทางวัฒนธรรม ความต้องการเห็นความเป็นอยู่ของเพื่อนร่วมโลก ความต้องการในการยอมรับของสังคม ความต้องการความภาคภูมิใจ ความต้องการยกฐานะและเกียรติภูมิ

2.2.2 รูปแบบของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวในประเทศไทยมีหลายรูปแบบ สามารถจำแนกได้ดังนี้

1. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติและแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมในท้องถิ่นเพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. การท่องเที่ยวธรรมชาติวิทยาหรือศิลาสัญจร คือการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่เป็น ลานหินทราย อุโมงค์โพรง ถ้ำน้ำลอด ถ้ำหินงอก หินย้อย เพื่อดูความงาม ภูมิทัศน์ที่มีความแปลก ของการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่โลก ศึกษาธรรมชาติของหินประเภทต่างๆ และซากฟอสซิล ได้ความรู้ มีประสบการณ์ใหม่บนพื้นฐานการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ มีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อม โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยว

3. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม คือ การท่องเที่ยวเพื่อสร้างความคุ้นเคยกับประชาชน ในท้องถิ่นอื่นๆ หรือประเทศอื่นๆ เพื่อให้เข้าใจและซาบซึ้งต่อวัฒนธรรมของประชาชนเหล่านั้น

4. การท่องเที่ยวเชิงเกษตร คือการเดินทางท่องเที่ยวไปยังพื้นที่เกษตรกรรม สวนเกษตร สวนเกษตร สวนสมุนไพร ฟาร์มปศุสัตว์และสัตว์เลี้ยง เพื่อชื่นชมความสวยงาม ความสำเร็จและ เพลิดเพลินในสวนเกษตร ได้ความรู้ มีประสบการณ์ใหม่บนพื้นฐานความรับผิดชอบต่อ การรักษาสภาพแวดล้อมของสถานที่แห่งนั้น

5. การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ คือการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวทาง โบราณคดีและประวัติศาสตร์ เพื่อชื่นชมความเพลิดเพลินในสถานที่ท่องเที่ยวได้ความรู้ มีความเข้าใจ ต่อประวัติศาสตร์และ โบราณคดีในท้องถิ่นพื้นฐานของความรับผิดชอบต่อ รักษา มรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อมโดยที่ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อ การจัดการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อาจจัดรายการเส้นทางท่องเที่ยวตามรอย ประวัติศาสตร์ต่างๆ อาทิ ทวีร์เส้นทางศิลปะขอม ตามรอยพ่อขุนเม็งราย เทียวอุทยานประวัติศาสตร์ เป็นต้น

จากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า รูปแบบของการท่องเที่ยวมีหลายรูปแบบด้วยกัน ขึ้นอยู่กับ ความชอบของนักท่องเที่ยวที่ต้องการท่องเที่ยวในรูปแบบใด ประเภทใด จะเห็นได้ว่า รูปแบบของ การท่องเที่ยวในแต่ละรูปแบบจะเน้นเอกลักษณ์ของแต่ละรูปแบบมานำเสนอให้กับนักท่องเที่ยวในการ มาท่องเที่ยวยังสถานที่ต่างๆ

2.2.3 องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2542) ได้จำแนกองค์ประกอบ หลักที่สำคัญในระบบการท่องเที่ยวได้เป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่

1. ทรัพยากรการท่องเที่ยว (tourism resources) เป็นสินค้าทางการท่องเที่ยวและเป็น จุดหมายปลายทางที่นักท่องเที่ยวจะเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว ซึ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวหมายถึง สิ่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวให้เกิดการเดินทางไปเยือนหรือไปท่องเที่ยว ทั้งนี้การ ท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้แบ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวออกเป็น 2 ประเภท คือ

1.1 ทรัพยากรทางธรรมชาติ (natural tourism resources) เป็นแหล่งท่องเที่ยว ที่มี ความงามตามธรรมชาติ สามารถดึงดูดให้คนไปเยือนหรือไปท่องเที่ยวยังพื้นที่นั้น เช่น ภูเขา ป่าไม้ น้ำพุร้อน ถ้ำ น้ำตก ชายทะเล หาดทราย ทะเลสาบ เกาะ แก่ง เขื่อน อ่างเก็บน้ำ แหล่งน้ำจืด

(ห้วย บึง หนอง คลอง) เป็นต้น บางแห่งได้รับการจัดให้เป็นสวนรุกขชาติ สวนพฤกษศาสตร์ สวนอุทยาน อุทยานแห่งชาติ เขตสงวนพันธุ์สัตว์ สวนสัตว์เปิด อุทยานนกน้ำ เป็นต้น

1.2 ทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น (man-made tourism resources) นับเป็นมรดกทางวัฒนธรรม เป็นผลงานที่บรรพบุรุษได้สร้างสรรค์ ที่อนุชนรุ่นหลังบังเกิดความหวงแหนและปฏิบัติสืบสานต่อไป ทั้งนี้ทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้นแบ่งออกได้ 3 ชนิด ได้แก่

- แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นตามประสงค์หรือประโยชน์ของมนุษย์เอง ทั้งที่เป็นมรดกในอดีตและได้สร้างเสริมในปัจจุบัน แต่มีผลดึงดูดให้คนไปเยือนหรือไปท่องเที่ยวยังพื้นที่นั้น เช่น พระราชวัง ศาสนสถาน แหล่งโบราณคดี ก่อนประวัติศาสตร์ ชุมชนโบราณ พิพิธภัณฑ์ กำแพงเมือง คูเมือง อุทยานประวัติศาสตร์ อนุสาวรีย์ อนุสรณ์สถาน

- แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในรูปแบบการดำเนินชีวิตของคนในสังคม ซึ่งปฏิบัติยึดถือสืบทอดต่อกันมา เช่น ประเพณีในรอบปี ทั้งประเพณีในราชสำนัก (พระราชพิธีต่างๆ) ประเพณีไทย ประเพณีท้องถิ่น ประเพณีที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับศาสนา เช่น ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีลอยกระทง ประเพณีเข้าพรรษา ประเพณีถือศีลออก งานทำบุญขึ้นบ้านใหม่ เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น ได้แก่ การสร้างบ้านเรือน ชุดแต่งกาย อาหารประจำถิ่น การประดิษฐ์ของใช้เพื่อการดำรงชีวิต ภาษาพูดในท้องถิ่นและวรรณคดีพื้นบ้าน เป็นต้น หมู่บ้านที่มีวิถีชีวิตที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ นับเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ อาทิ หมู่บ้านทอผ้า หมู่บ้านทำร่ม รวมถึงตลาดนัด ตลาดน้ำ

- แหล่งท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการและบันเทิง เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อการพักผ่อนที่ให้ความรื่นรมย์ บันเทิง เช่น สวนสัตว์ สวนสนุก สวนน้ำ ศูนย์วัฒนธรรม ศูนย์การแสดงศิลปะสมัยใหม่ แหล่งบันเทิง ศูนย์การค้า ศูนย์การประชุม เป็นต้น

ทั้งนี้จากการสำรวจแหล่งท่องเที่ยวใน 76 จังหวัดทั่วประเทศ เมื่อปีพ.ศ. 2544 พบว่า ประเทศไทยมีแหล่งท่องเที่ยวรวม 2,644 แห่ง แยกเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ 1,200 แห่ง แหล่งท่องเที่ยวมาประวัติศาสตร์ ศาสนา 1,039 แห่ง และแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณี กิจกรรม 405 แห่ง (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย : 2544)

2. การบริการการท่องเที่ยว (tourism service) ได้แก่ การให้บริการเพื่อการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในพื้นที่หรือ กิจกรรมที่มีผลเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของพื้นที่นั้นๆ เป็นการให้ความสะดวกระหว่างการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะ บริการการท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้แก่ บริการขนส่งในแหล่งท่องเที่ยว บริการที่พักแรม บริการอาหารและบันเทิงบริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ รวมถึงบริการจำหน่ายสินค้าที่ระลึก

3. การตลาดการท่องเที่ยว (tourism market or tourist) การที่จะมีนักท่องเที่ยวเข้ามา
 เอกส ในพื้นที่จะต้องมีการตลาดท่องเที่ยวในการชักนำให้เข้ามาท่องเที่ยว ซึ่งการตลาดการท่องเที่ยว หมายถึง การค้า
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความพยายามที่จะทำให้ให้นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของคุณ และใช้สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวและบริการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว นั้น โดยการตลาดการท่องเที่ยวทำได้ 2 วิธีคือ

การให้ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว หมายถึง การให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ทางการท่องเที่ยว เช่น ทรัพยากรการท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว และบริการท่องเที่ยว เป็นต้น

การโฆษณาและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว หมายถึง การสื่อข้อมูลข่าวสารท่องเที่ยวไปยังนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายโดยผ่านสื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ นิตยสาร หนังสือพิมพ์ จดหมาย เป็นต้น เพื่อเชิญชวน กระตุ้น ให้นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวของคุณ

จากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพต้องประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ รวมทั้งการมีมิตรไมตรีของเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว นั้นๆ ด้วย เพื่อช่วยสนับสนุนให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกสบาย และมีความสุข

2.3 แนวความคิดทรัพยากรการท่องเที่ยว

2.3.1 ความหมายของทรัพยากรการท่องเที่ยว

ทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นหัวใจของการท่องเที่ยว เนื่องจากทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว ทรัพยากรการท่องเที่ยวมาในรูปแบบใดเปรียบเสมือนอุปทานของการท่องเที่ยวโดยมีความต้องการของนักท่องเที่ยวเป็นอุปสงค์ ทั้งอุปสงค์และอุปทานที่มีความสมดุลจะมีผลทำให้การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายอย่างไรก็ดี แม้ว่าทรัพยากรการท่องเที่ยวจะเป็นสิ่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการอื่นก็มีความสำคัญ เพราะจะทำให้ นักท่องเที่ยวมีความสะดวกสบาย และเพลิดเพลินในขณะที่ท่องเที่ยวอยู่ในแหล่งท่องเที่ยว

ทรัพยากรการท่องเที่ยว (Tourism Resource) หมายถึง สถานที่ท่องเที่ยว ซึ่งรวมถึงสถานที่ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และสถานที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อใช้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรม และวัฒนธรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรมท้องถิ่นที่มีลักษณะเด่น และสามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้

ทรัพยากรการท่องเที่ยวอาจปรากฏในลักษณะรูปธรรม ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติ เช่น ภูเขา ป่าไม้ น้ำตก ชายทะเล หรืออาจปรากฏในลักษณะนามธรรมที่ไม่สามารถจับต้องได้ แต่สัมผัสได้ด้วยความรู้สึก เช่น ภาษา การละเล่น การแต่งกาย ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3.2 การจำแนกประเภทของทรัพยากรการท่องเที่ยวตามลักษณะของทรัพยากร

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2545) ได้จำแนกประเภทของทรัพยากรการท่องเที่ยวไว้ว่ามีหลายลักษณะขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการจำแนก ดังนี้

2.3.2.1 จำแนกตามลักษณะของทรัพยากร

การจำแนกตามประเภทของทรัพยากรการท่องเที่ยวตามลักษณะและคุณค่าของทรัพยากร เป็นวิธีที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยใช้ในการจำแนกทรัพยากรการท่องเที่ยวมาเป็นเวลา ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ใหญ่คือ

1. ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ หมายถึง ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติที่มีความงดงามตามธรรมชาติจนสามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาเยือน เช่น ภูเขา ป่าไม้ น้ำตก น้ำพุร้อน บ่อน้ำร้อน อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ชายทะเล หาดทราย ทะเลสาบ เกาะแก่ง และแหล่งน้ำจืด เป็นต้น

2. ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา หมายถึง ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีความเกี่ยวข้องในฐานะเป็นหลักสำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา เช่น โบราณสถาน อุทยานประวัติศาสตร์ ชุมชน โบราณ พระราชวัง กำแพงเมือง คูเมือง พิพิธภัณฑสถาน วิทยาลัย รวมทั้งสิ่งก่อสร้างที่มีคุณค่าทางศิลปะและสถาปัตยกรรม เป็นต้น

3. ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม หมายถึง ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางศิลปะ ขนบธรรมเนียมประเพณี และรูปแบบการดำเนินชีวิตที่บรรพบุรุษได้สร้างสมและถ่ายทอดเป็นมรดกสืบทอดกันมา เช่น เทศกาล งานประเพณี วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ในชนบท หมู่บ้านชาวเขา การแสดงศิลปวัฒนธรรม สินค้าพื้นบ้าน การแต่งกาย ภาษาชนเผ่า รวมทั้งกิจกรรมต่างๆ ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้ไปเยือนได้แก่ กิจกรรมกีฬาท้องถิ่น กีฬาชนเผ่า เสือภูเขา พายเรือ เล่นเครื่องเล่นในสวนสนุก เทียวสวนสัตว์ เป็นต้น

2.3.2.2 จำแนกตามความสนใจหรือความต้องการของนักท่องเที่ยว

ทรัพยากรการท่องเที่ยวแบ่งตามความสนใจหรือความต้องการของนักท่องเที่ยว ออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หมายถึง ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติที่มีลักษณะงดงามดึงดูดนักท่องเที่ยวให้สนใจและอยากเที่ยวชม ประเทศที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติย่อมเป็นสิ่งดี เพราะไม่ต้องสูญเสียต้นทุนในการผลิต เพียงแต่เสียค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษา เพื่อให้ทรัพยากรการท่องเที่ยวยั่งยืนต่อไปชั่วลูกชั่วหลาน และเพื่อมิให้ทรัพยากรธรรมชาติเหล่านี้ถูกทำลายจากกิจกรรมท่องเที่ยว เช่น ชายหาด ถ้ำ ภูเขา แหล่งน้ำ ป่าไม้ ตลอดจนพันธุ์ไม้ และสัตว์ป่า เป็นต้น

2. ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีมนุษย์สร้างขึ้นเพื่อจุดประสงค์อื่น หมายถึง สถานที่ที่สร้างขึ้นเพื่อจุดประสงค์แตกต่างกันไป แต่นักท่องเที่ยวสนใจจะไปเที่ยวชม แบ่งออกเป็น

2 กลุ่ม คือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณสถานและศาสนา หมายถึง สถานที่ที่สร้างขึ้นในอดีตตามประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับศาสนา สงคราม พระมหากษัตริย์ ชนชั้นปกครอง และบุคคลสำคัญในอดีต เช่น โบราณวัตถุสถาน กองหินโบราณ วัด โบสถ์ พระตำราขวัง พระที่นั่ง อนุสาวรีย์ อนุสรณ์สถาน บ้านของบุคคล สำคัญ เช่น นายกรัฐมนตรี ประธานาธิบดี ผู้กอบกู้ชาติ กวี นักร้อง เป็นต้น

- ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และพาณิชย์ หมายถึง สถานที่ที่สร้างขึ้นเพื่อจุดประสงค์ในการผลิตสินค้าหรืออุตสาหกรรมที่นักท่องเที่ยวสนใจไปเที่ยวชม ได้แก่ โรงงานอุตสาหกรรม เช่น โรงโม่ โรงเบียร์ โรงกลั่นสุราเหมือง หรือสถานที่ที่สร้างขึ้นเพื่อจุดประสงค์เชิงเกษตรกรรมที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว เช่น อ่างเก็บน้ำ เขื่อน สวนเกษตร สวนผลไม้ ตลอดจนอาคารหรือสถานที่เชิงพาณิชย์ เช่น ดิเคอมไพร์สเตท (Empire State Building) ในประเทศสหรัฐอเมริกา อาคารเปโตรนาส (Petronas) ที่ตั้งธนาคารแห่งชาติของประเทศมาเลเซีย ธนาคารแห่งประเทศไทยในบริเวณวังบางขุนพรหม ธนาคารไทยพาณิชย์ สาขาตลาดน้อยที่เคยเป็นสำนักงานแห่งแรก เป็นต้น

3. ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อจุดประสงค์เฉพาะการท่องเที่ยว หมายถึง สถานที่หรือกิจกรรมที่สร้างขึ้นสำหรับนักท่องเที่ยว เพื่อให้ความรู้หรือความเพลิดเพลินหรือพักผ่อนหย่อนใจ เช่น สวนสนุก สวนสนุกรูปแบบเฉพาะ (Theme park) สวนสัตว์ ซาฟารี ศูนย์หัตถกรรม สถาบันบันเทิง พิพิธภัณฑ์จำลอง ศูนย์สุขภาพ เป็นต้น

4. ทรัพยากรการท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรม เทศกาลประเพณี หมายถึง ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรม งานประเพณี ตลอดจนรูปแบบการดำเนินชีวิต เช่น วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของบ้านกระเหรี่ยง จังหวัดแม่ฮ่องสอน บ้านลาวโซ่ง จังหวัดเพชรบุรี งานประเพณีสงกรานต์ จังหวัดเชียงใหม่ งานประเพณีชักพระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี งานประเพณีแห่เทียนพรรษา จังหวัดอุบลราชธานี พิธีกรรมทางศาสนา งานแข่งกีฬา เป็นต้น

2.3.2.3 จำแนกตามชั้นโอกาสเชิงนันทนาการ

การจำแนกประเภทของการท่องเที่ยวตามชั้นโอกาสเชิงนันทนาการ (Recreation Opportunity Spectrum) เป็นการแบ่งประเภทแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นฐาน และแนวคิดการวางแผนการจัดการและการทำวิจัยเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวประเภทอุทยานแห่งชาติ โดยใช้ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ลักษณะทางสังคมและลักษณะการจัดการพื้นที่เป็นตัวกำหนด หลักการแบ่งประเภทนี้จะแบ่งแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น 5 กลุ่ม โดย ศูนย์วิจัยป่าไม้ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้ให้นิยามแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 5 กลุ่มไว้ดังนี้

- พื้นที่สันโดษ (Primitive) เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ตั้งอยู่ไกล ที่ยังคงสภาพความเป็นธรรมชาติหรือภูมิทัศน์ดั้งเดิมอย่างสมบูรณ์ มีปริมาณการท่องเที่ยวเบาบางเนื่องจากการเข้าถึงทำได้ยาก ผลกระทบจากกิจกรรมการใช้ประโยชน์น้อย และยังไม่มีการควบคุมหรือจัดการนักท่องเที่ยว

เอกสารอ้างอิงการพัฒนาต่างๆ แหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้เหมาะสำหรับกิจกรรมนันทนาการที่เน้นการสัมผัส
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และการศึกษาเรียนรู้จากธรรมชาติอย่างแท้จริง เช่น การเดินป่า ศึกษาธรรมชาติ ดูนก ส่องสัตว์ พายเรือแคนู เป็นต้น

- พื้นที่กึ่งขั้น โดยระดับที่ 1 (Semi-primitive Class I) เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สภาพพื้นที่โดยรวมยังคงมีความเป็นธรรมชาติ คล้ายพื้นที่ขั้น โดย แต่ปริมาณการใช้ประโยชน์ของนักท่องเที่ยวจะสูงกว่าพื้นที่ขั้น โดย แหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มนี้มักปรากฏร่องรอยผลกระทบจากกิจกรรมการใช้ประโยชน์เบาบาง มีการจัดการในลักษณะการใช้โปรแกรมสื่อความหมายและการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวก แหล่งท่องเที่ยวประเภทเหล่านี้เหมาะสำหรับกิจกรรมการนันทนาการประเภทเดียวกับกลุ่มพื้นที่ขั้น โดย โดยอาจเพิ่มกิจกรรมทางน้ำบางประเภท เช่น การพายเรือประเภทอื่น การเล่นเรือใบ การดำน้ำ และตกปลา เป็นต้น

- พื้นที่ขั้น โดยระดับที่ 2 (Semi-primitive Class II) แหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มนี้โดยรวมยังคงความเป็นธรรมชาติหากแต่การเข้าถึงกระทำได้สะดวกมากกว่าแหล่งท่องเที่ยวที่ 2 กลุ่มแรก ส่งผลให้ปริมาณการใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้น ร่องรอยผลกระทบจากกิจกรรมการใช้ประโยชน์ปรากฏให้เห็นค่อนข้างชัดเจน มีการจัดการนักท่องเที่ยวในรูปของการใช้กฎระเบียบ การใช้โปรแกรมสื่อความหมาย และการควบคุมโดยอาศัยสิ่งอำนวยความสะดวก ตลอดจนมีสิ่งอำนวยความสะดวกในระดับปานกลาง เช่น ม้านั่ง ห้องสุขา ลานจอดรถ และถังขยะ กิจกรรมนันทนาการคล้ายกับกลุ่มที่ 2 และเพิ่มเติมบางกิจกรรม เช่น ขับรถชมทัศนียภาพ การขี่จักรยาน ชี่ม้า การพักผ่อนในลักษณะของแคมป์ การปิกนิก เป็นต้น

- พื้นที่ธรรมชาติที่พัฒนา (Developed Natural) แหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มนี้แม้จะมีสภาพแวดล้อมโดยรวมที่ยังคงเป็นธรรมชาติ หากแต่เป็นพื้นที่ธรรมชาติที่พัฒนาปรับเปลี่ยนไปแล้ว เพื่อสนองตอบต่อกิจกรรมการใช้ประโยชน์ค่อนข้างหนาแน่น โดยเฉพาะในฤดูกาลท่องเที่ยว ปรากฏร่องรอยผลกระทบชัดเจน และมาตรการในการจัดการและควบคุมนักท่องเที่ยวถูกนำมาใช้ทุกรูปแบบ เช่น มีห้องอาบน้ำ ร้านอาหาร ร้านจำหน่ายของที่ระลึกและอื่นๆ กิจกรรมนันทนาการเหมือนกลุ่มที่ 3 และกีฬาทางน้ำประเภทต่างๆ ที่ไม่ขัดกับกฎหมายหรือข้อบังคับของพื้นที่

- พื้นที่ชนบท (Rural) เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะพื้นฐานเป็นชุมชนในชนบท ที่มีสภาพแวดล้อมเป็นธรรมชาติ การเข้าถึงมีความสะดวกปานกลางถึงสูงโดยทางรถหรือเรือ แหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้มักมีการจัดการเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนที่อาศัยอยู่ในแหล่งควบคุมกับการจัดการพื้นที่เพื่อรองรับการท่องเที่ยว มีการจัดการและควบคุมนักท่องเที่ยว เพื่อมิให้กิจกรรมด้านการท่องเที่ยวขัดแย้งกับกิจกรรมของชุมชน แหล่งท่องเที่ยวปรากฏร่องรอยของกิจกรรมการใช้ประโยชน์ของนักท่องเที่ยวเกือบทุกรูปแบบ กิจกรรมนันทนาการที่เหมาะสมเป็นกิจกรรมทุกประเภทที่ปรากฏในกลุ่ม 4 ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง และกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการแสดงซึ่งวัฒนธรรมของชุมชน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3.2.4 จำแนกตามทำเลที่ตั้ง

ทรัพยากรการท่องเที่ยวตามทำเลที่ตั้ง แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

- ทรัพยากรการท่องเที่ยวกลุ่ม (Nodal) ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทนี้จะอยู่รวมเป็นกลุ่ม เช่น ในเมืองหลวง ชายทะเล ภูเขา นักท่องเที่ยวจะประกอบกิจกรรมท่องเที่ยวในบริเวณที่กำหนดชัดเจนที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่จัดทำขึ้นไว้บริการ
- ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเส้น (Linear) เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวเป็นระยะทางยาวเชื่อมโยงจากแหล่งหนึ่งไปอีกแหล่งหนึ่ง เช่น การท่องเที่ยวตามถนนชายฝั่งหรือในชนบทจากหมู่บ้านหนึ่งไปอีกหมู่บ้านหนึ่ง หรือตามเส้นทางที่มีประวัติศาสตร์ เช่น เส้นทางสายไหม เส้นทางกำเนิดศาสนาคริสต์ในประเทศอิสราเอล เป็นต้น

2.3.2.5 จำแนกตามแรงจูงใจของนักท่องเที่ยว

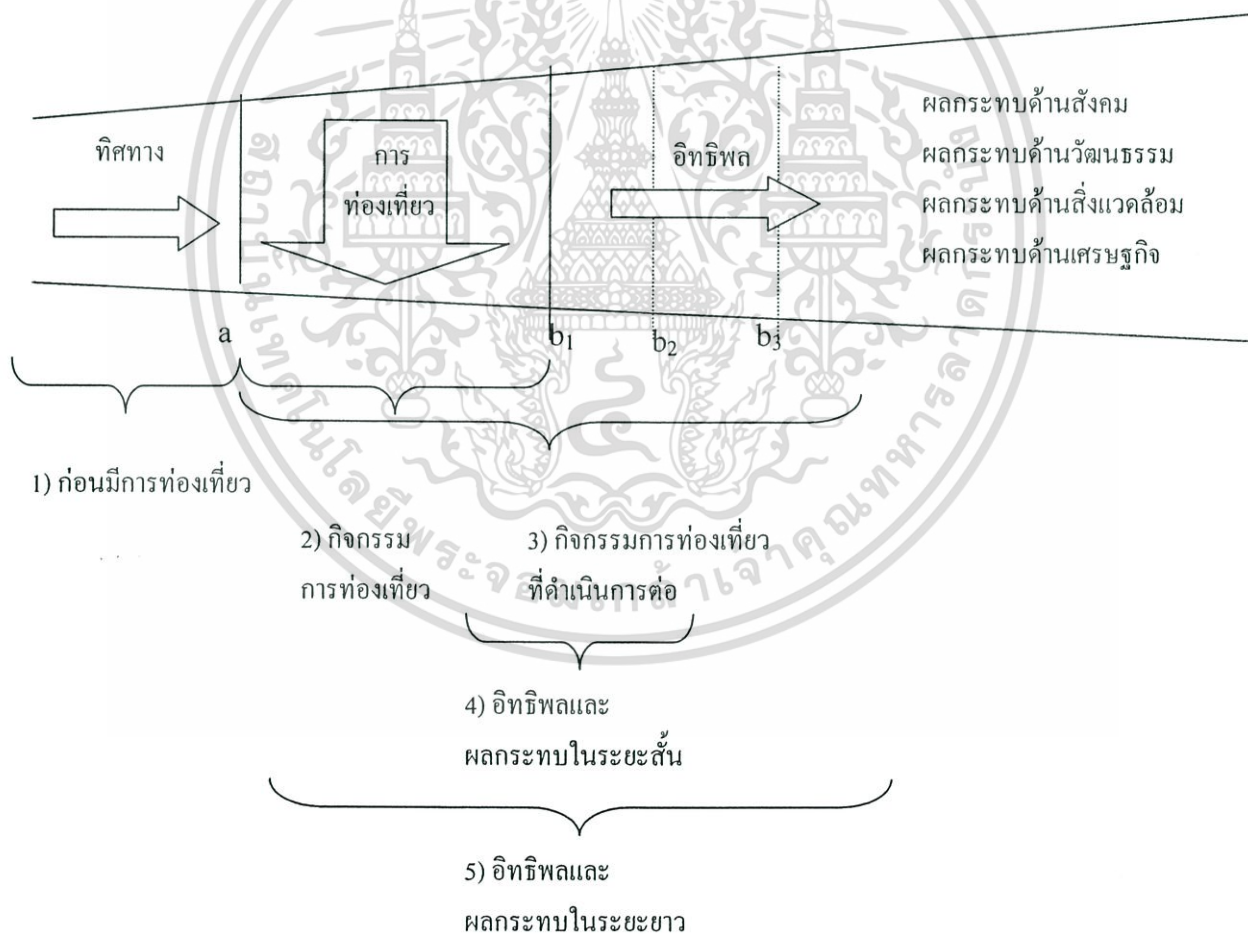
ทรัพยากรการท่องเที่ยวอาจจำแนกตามแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวได้เป็น 5 ประเภท คือ

- ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ตอบสนองแรงจูงใจด้านกายภาพ (Physical Motivation) หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวเดินทางไปเพื่อพักผ่อนร่างกาย และจิตใจหลังจากการทำงาน เพื่อรักษาสุขภาพ เพื่อออกกำลังกายหรือสัมผัสบรรยากาศกลางแจ้ง เช่น ภูเขา ป่าไม้ ชายทะเล เป็นต้น
- ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ตอบสนองแรงจูงใจด้านศิลปวัฒนธรรม (Cultural Motivation) หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวเดินทางไปเพื่อเรียนรู้วัฒนธรรม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้อื่น พิธีกรรม ศิลปะ ดนตรี สถาปัตยกรรม ตลอดจนแหล่งประวัติศาสตร์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม รวมทั้งงานเทศกาล ประเพณีต่างๆ เป็นต้น
- ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ตอบสนองแรงจูงใจด้านสังคม (Social Motivation) หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวเดินทางไปเพื่อพบปะผู้คนที่อาจเป็นญาติพี่น้อง เพื่อนฝูง หรือพบเพื่อนใหม่ หรือเพื่อร่วมประชุม สัมมนา เจรจาทธุรกิจ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์โดยการศึกษาและฝึกอบรม เป็นต้น
- ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ตอบสนองแรงจูงใจด้านศาสนาหรือจิตวิญญาณ (Spiritual Motivation) หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวเดินทางไปเพื่อแสวงบุญทางศาสนา เช่น นครเมกกะ ประเทศซาอุดีอาระเบีย หรือเพื่อประกอบพิธีกรรมทางศาสนา เช่น การไปทอดกฐิน ทอดผ้าป่า ตามวัดต่างๆ ในประเทศไทย เป็นต้น
- ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ตอบสนองแรงจูงใจด้านจินตนาการ (Fantasy Motivation) หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่แตกต่างจากความเป็นจริงที่นักท่องเที่ยวต้องการไปเพื่อเปลี่ยนแปลงบรรยากาศจากชีวิตประจำวัน เช่น สวนสนุกดิสนีย์แลนด์ที่สร้างขึ้นจากตัวละครการ์ตูนของวอลท์ ดิสนีย์ เป็นต้น

จากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า การจำแนกประเภทของทรัพยากรการท่องเที่ยวสามารถจำแนกได้หลายวิธีด้วยกัน คือ การจำแนกตามลักษณะของทรัพยากร ความสนใจของนักท่องเที่ยว ช่วงชั้น โอกาสเชิงนันทนาการ ท่าเลที่ตั้ง และแรงจูงใจของนักท่องเที่ยว ซึ่งการจำแนกประเภทของทรัพยากรการท่องเที่ยวนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะของสถานที่ท่องเที่ยวนั้นๆด้วย

2.4 แนวความคิดเรื่องผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยว

ผลกระทบของการท่องเที่ยวที่เกิดจากนักท่องเที่ยว คือ การศึกษากิจกรรมการท่องเที่ยว หรือการพัฒนาการท่องเที่ยว การเดินทางของนักท่องเที่ยวมาสู่พื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ที่ส่งผลกระทบต่อคนที่อาศัยอยู่ในแหล่งท่องเที่ยว ผลกระทบดังกล่าวจะแสดงออกมาในรูปของการเปลี่ยนแปลงในกิจกรรมการดำเนินชีวิตของประชาชนทั้งในด้านการประกอบอาชีพ สังคมและวัฒนธรรม และการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ นั้น สามารถวัดหรือแสดงให้เห็นว่าเป็นผลมาจากอิทธิพลของกิจกรรมการท่องเที่ยว ดังในแผนภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 แสดงอิทธิพลของผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หมายเหตุ :

- a คือ จุดเริ่มต้นที่มีการท่องเที่ยว
- b_1 คือ จุดสิ้นสุดกิจกรรมการท่องเที่ยว ระยะที่ 1
- b_2 และ b_3 คือ จุดที่สิ้นสุดของการท่องเที่ยว ระยะที่ 2 และ 3 ตามลำดับ

ภาพที่ 2.1 (ต่อ)

ที่มา : โครงการสังคมศาสตร์สิ่งแวดล้อม ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, ผลกระทบของกรท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรม กรณีศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ (2529 : 13)

แผนภูมิแสดงวิวัฒนาการของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวจากสถานะที่ไม่มีกิจกรรมการท่องเที่ยว มาสู่การมีกิจกรรมการท่องเที่ยว ($a \rightarrow b_1, b_2, b_3$) และอิทธิพลของการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ซึ่งหมายความว่าได้มีการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่และต่อประชาชนในพื้นที่ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้เป็นไปทั้งในรูปต่อต้านยอมรับ คัดแปลงเป็นของใหม่

ดังนั้นผลกระทบของการท่องเที่ยวสามารถแบ่งได้ดังต่อไปนี้

2.4.1 ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ

สร้อยญา วรากุลวิทย์ (2546) ได้แบ่งผลกระทบของการท่องเที่ยวด้านเศรษฐกิจทั้งทางบวกและทางลบ ดังนี้

1. การท่องเที่ยวที่ส่งผลกระทบทางบวกต่อเศรษฐกิจ

- การเพิ่มรายได้ประชาชาติ เป็นแหล่งที่มาของเงินตราต่างประเทศที่เกิดจากการซื้อขายสินค้าและบริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม

- การท่องเที่ยวก่อให้เกิดรายได้ในรูปแบบของเงินตราต่างประเทศ ทำให้เกิดเสถียรภาพของดุลการชำระเงิน อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือที่จะใช้แก้ปัญหาดุลการชำระเงินได้เป็นอย่างดี

- การสร้างงานและอาชีพแก่ประชาชน

- เกิดการกระจายรายได้

- กระตุ้นให้เกิดการลงทุนในการผลิตสาขาต่างๆ เพื่อผลิตสินค้าและบริการรองรับตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวเช่น ธุรกิจสถานที่พัก โรงแรม อาหารและเครื่องดื่ม เป็นต้น

2. การท่องเที่ยวส่งผลกระทบทางลบต่อเศรษฐกิจดังนี้

- ค่าครองชีพสูงขึ้น เงินตราต่างประเทศที่นักท่องเที่ยวนำมาใช้จ่ายในการซื้อ

สินค้าและบริการมีมูลค่าสูงกว่าเงินตราท้องถิ่น ทำให้นักท่องเที่ยวมีอำนาจในการซื้อสูงรวมทั้งไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดค้านเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ต้องการสินค้าและบริการเพิ่มขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ที่มีปริมาณนักท่องเที่ยวจำนวนมากราคาสินค้าบริการจึงสูงกว่าท้องถิ่น ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นต้องซื้อสินค้าในราคาที่สูงขึ้นด้วย

- มูลค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้างมีราคาสูง
- รายได้ส่วนใหญ่ของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไม่กระจายไปสู่ประชาชนท้องถิ่น

เท่าที่ควรจะเป็น

จากการวิเคราะห์ผลกระทบทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การส่งเสริมการท่องเที่ยวจะมีส่วนช่วยกระตุ้นการขยายตัวทางเศรษฐกิจในระยะสั้น และสามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศเป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม การส่งเสริมการท่องเที่ยวจะไม่สามารถแก้ปัญหาการกระจายรายได้ในสังคมในสังคมให้ดีขึ้น และไม่สามารถใช้เป็นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศได้ในขณะเดียวกันเมื่อพิจารณาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ได้จากการท่องเที่ยวก็จำเป็นต้องพิจารณาผลเสียทางด้านต่างๆ ประกอบด้วย เพื่อหาแนวทางในการแก้ไข

2.4.2 ผลกระทบทางด้านสังคมและวัฒนธรรม

ศรัญญา วรากุลวิทย์ (2546) ได้แบ่งผลกระทบของการท่องเที่ยวด้านสังคมและวัฒนธรรม ทั้งทางบวกและทางลบ ดังนี้

1. การท่องเที่ยวที่ส่งผลกระทบต่อสังคมและวัฒนธรรม ดังนี้
  - การพัฒนาท้องถิ่น ประชาชนในแหล่งท่องเที่ยวนำเงินรายได้ที่เพิ่มขึ้นในการทำงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนให้ดีขึ้น
  - การจ้างงานผู้หิวมากขึ้น อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเจริญเติบโต การจ้างแรงงานมีมากขึ้น โอกาสที่ผู้หิวจะได้ทำงานมีมากขึ้นทำให้มีรายได้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต
  - ประชากรในแหล่งท่องเที่ยวมี โอกาสเลือกงานให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ
  - การจัดตั้งสถาบันการศึกษาในระดับต่างๆมากขึ้น เพื่อรองรับขนาดของประชากรที่เพิ่มมากขึ้น
  - เกิดการพบปะและมีปฏิสัมพันธ์กับประชาชนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว ทำให้มีโอกาสนเรียนรู้และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
  - การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างเจ้าบ้านและผู้มาเยือนเพื่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างกัน
  - การฟื้นฟูและเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่น
  - การติดต่อสื่อสารระหว่างประชาชนในท้องถิ่นต่างๆ
  - ส่งเสริมการฟื้นฟูหัตถกรรมพื้นบ้าน ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่แสดงถึงวิถีชีวิตของผู้คนในท้องถิ่นนั้นๆ เช่น การแกะสลักไม้ เครื่องจักสาน ผลงานเหล่านี้เป็นที่นิยมในหมู่นักท่องเที่ยวที่นิยมซื้อเป็นของที่ระลึก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. การท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อสังคมและวัฒนธรรม ดังนี้

- ปริมาณอาชญากรรมเพิ่มขึ้น เพราะเป็นที่รวมบุคคลมากมายหลายประเภท ไม่ว่าจะเป็นนักท่องเที่ยว แรงงานที่อพยพเข้ามาประกอบอาชีพและประกอบอาชีพที่ทุจริต ทำให้เป็นอันตรายแก่นักท่องเที่ยวและประชาชนในท้องถิ่น

- แหล่งยาเสพติด นักท่องเที่ยวแบบอิสระจำนวนมากเข้ามาเสพยาเสพติด ซึ่งนอกจากนักท่องเที่ยวแล้ว ประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆยังเสพและขายยาเสพติดด้วย

- ปริมาณการหย่าร้างเพิ่มขึ้น ประชาชนมีโอกาสทำงานได้ง่ายและมีรายได้

ดังนั้นในแต่ละครอบครัวต้องการรายได้มากขึ้นเพื่อนำมาใช้จ่ายด้านต่างๆ ทั้งสามีและภรรยาในแต่ละครอบครัวมีงานทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัวเปลี่ยนแปลงไปทำให้ครอบครัวมีโอกาสหย่าร้างได้ง่าย

- สังคมมีความแออัด เกิดจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เนื่องมาจากการย้ายถิ่นเข้ามาเพื่อทำงานของบุคคลภายนอก

- ปริมาณหญิงขายบริการเพิ่มขึ้น

- การทิ้งถิ่นฐานเดิม ในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆมีประชากรจากพื้นที่อื่นๆ อพยพไปประกอบอาชีพในแหล่งท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวจำนวนมากบางกลุ่มไปอยู่ถาวร บางกลุ่มไปอยู่ชั่วคราว

- การบิดเบือนวัฒนธรรมขนบธรรมเนียม ประเพณีท้องถิ่น ทำให้มีนักท่องเที่ยวเพิ่มจำนวนมากวัฒนธรรมพื้นบ้านได้รับการฟื้นฟูและส่งเสริมมากขึ้น ถ้าวัฒนธรรมเหล่านั้นถูกนำมาจัดแสดงให้นักท่องเที่ยวชมไม่ถูกเวลาที่ควรเป็น หรือนำมาคิดแปลงในเชิงพาณิชย์ที่มุ่งแสวงหารายได้และกำไรเพียงอย่างเดียว โดยไม่ตระหนักถึงการอนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิมไว้ วัฒนธรรมเหล่านั้นจะถูกตัดแปลง และในที่สุดวัฒนธรรมพื้นบ้านก็จะไม่มีอะไรเหลืออยู่

- การลอกเลียนศิลปะ ศิลปะเป็นสิ่งดึงดูดใจอย่างหนึ่งที่นักท่องเที่ยวมีความสนใจจึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่ต้องมีสินค้าลอกเลียนผลิออกมาจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว

- การเปลี่ยนแปลงค่านิยม อุตสาหกรรมท่องเที่ยวทำให้เกิดการลอกเลียนแบบระหว่างนักท่องเที่ยวกับประชาชนในท้องถิ่น การให้ความสำคัญกับค่านิยมต่างๆของสังคมตะวันตก ทำให้อาจละทิ้งขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมดั้งเดิม

จากการศึกษาพบว่า ผลกระทบด้านสังคมและวัฒนธรรมจากการท่องเที่ยวมีหลายอย่างด้วยกันซึ่งส่งผลกระทบต่อประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ท่องเที่ยวทั้งสิ้น และเป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมในพื้นที่ให้เป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไป ทำให้คุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่ดีขึ้น อย่างไรก็ตามผลกระทบจากการท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในครอบครัวของคนในพื้นที่และการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมในพื้นที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4.3 ผลกระทบทางด้านสภาพแวดล้อม

นิคม จารุมณี (2533) กล่าวว่า การท่องเที่ยวบางครั้งก็ก่อให้เกิดการทำลายสภาพแวดล้อมและโบราณวัตถุสถานหากการเดินทางท่องเที่ยวไม่ถูกวิธีหรือนักท่องเที่ยวเองไม่มีวินัยในการท่องเที่ยว ก็จะก่อให้เกิดการทำลายทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เจตนาและรู้เท่าไม่ถึงการณ์ หรือในกรณีเมื่อนักท่องเที่ยวมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นจนเกินขีดความสามารถที่แหล่งท่องเที่ยวจะรองรับ และให้บริการได้ ก็จะก่อให้เกิดการเสื่อมสลายของทรัพยากรพื้นฐาน เช่น พื้นดิน และแหล่งน้ำต่างๆ หรือก่อให้เกิดมลภาวะของเสียง ความไม่สงบในชุมชนได้ ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อสิ่งแวดล้อม(นิวัฒน์ อมาตยกุล. 2549) มีดังนี้

1) การบุกรุกพื้นที่อนุรักษ์/พื้นที่สาธารณะ จากจำนวนนักท่องเที่ยวที่นิยมท่องเที่ยวชมธรรมชาติเพิ่มมากขึ้นทำให้ที่พักแรมประเภทของรีสอร์ทและ บังกะโลนั้นเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย และที่พักแรมประเภทรีสอร์ทและบังกะโลบางแห่งได้ มีการบุกรุกพื้นที่เขตสงวนและเขตอนุรักษ์รวมถึงพื้นที่สาธารณะต่างๆ ร้านอาหารมีการบุกรุกทำลายหรือนำพื้นที่มาใช้ประโยชน์ หรือเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ไปจากพื้นที่ควรสงวนไปเป็นพื้นที่สาธารณะเพื่อใช้ประโยชน์ในการท่องเที่ยว

2) การขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภค จากการขยายตัวของนักท่องเที่ยวในบางพื้นที่ก่อให้เกิดการขาดแคลนน้ำดื่มน้ำใช้อย่างมาก โดยเฉพาะของแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลประเภทเกาะต่างๆ เช่น ภูเก็ต โดยเฉลี่ยนักท่องเที่ยวจะมีการใช้น้ำทุกกิจกรรมถึง 500 ลิตรต่อคนต่อวัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ที่มีอัตราการขาดแคลนน้ำสูง เช่น กระบี่ จะประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะหมู่เกาะพีพี ในช่วงฤดูการท่องเที่ยวจะต้องมีการบรรทุกน้ำจากในตัวอำเภอไปใช้บนเกาะด้วย ภาวะการขาดแคลนน้ำทำให้มีการใช้น้ำบาดาลเกินอัตราทดแทน เป็นสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดการแทรกดันของน้ำทะเลเข้าสู่แผ่นดิน (Salt Intrusion) ปรากฏการณ์เช่นนี้อาจ ส่งผลกระทบต่อพืชพรรณและสิ่งมีชีวิตอื่นๆตามแนวชายฝั่งได้

3) น้ำทิ้งจากการท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาจากสถานที่พักแรม รองลงมาเป็นร้านอาหารและสถานบริการที่เกี่ยวข้องอื่นๆ สถานที่พักแรมขนาด 80 ห้องขึ้นไป จะมีระบบบำบัดที่ได้มาตรฐานก็เฉพาะที่ก่อสร้างหลังประกาศ พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเท่านั้น ตามแหล่งท่องเที่ยวชายทะเลเกือบทั้งหมดล้วนมีระบบบำบัดน้ำทิ้งที่ไม่ได้มาตรฐาน บางแห่งปล่อยน้ำทิ้งลงสู่แหล่งน้ำใกล้เคียงโดยตรง บางแห่งมีการต่อท่อน้ำทิ้งจากห้องสุขาสู่ ท่อน้ำสาธารณะโดยตรง เป็นเหตุให้น้ำทะเลมีความสะอาดต่ำกว่ามาตรฐานเพื่อการว่ายน้ำได้ เช่น ที่เกาะสมุยที่บริเวณหาดเลง บริเวณหน้าคอน น้ำทิ้งจากสถานประกอบการหลายแห่งเกิดร่วมกับน้ำทิ้งจากชุมชน

4) ขยะมูลฝอย จากการสำรวจวิจัยของคณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า แหล่งท่องเที่ยวแทบทุกแห่งมีปัญหาเรื่องขยะมูลฝอยมากน้อยแตกต่างกันไป เช่น ชุมชนอ่าวตันไทร เกาะพีพีมีเตาเผาขยะขนาด 3.5 ตันต่อวัน แต่ขยะมูลฝอยบนเกาะพีพีทั้งหมดมี 8 ตันต่อวัน ขยะส่วนเกินจะถูกลำเลียงลงเรือไปทิ้งยังที่กำจัดขยะบนฝั่ง สภาพโดยทั่วไปของเกาะยังมีมูลฝอยตกค้าง

เอกสารนี้จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการเก็บขยะยังไม่ทั่วถึง ทำให้มีขยะตกค้างตามจุดต่างๆ เช่น การค้าไม่ทั่วกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บริเวณหาดทรายอรุณทัย ส่วนใหญ่จะมีปัญหาการฟุ้งกระจายของขยะและการทิ้งขยะ พฤติกรรมการบริโภคของนักท่องเที่ยวชาวไทยก่อให้เกิดปัญหาขยะมากกว่าพฤติกรรมการบริโภคของนักท่องเที่ยวต่างชาติ วิธีการและระยะเวลาในการจัดเก็บที่ไม่เหมาะสม มีส่วนเกี่ยว ข้องกับปริมาณขยะสะสมตามแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ก่อให้เกิดทัศนียภาพที่ไม่น่าดู และความสกปรกรูปร่าง ส่วนการท่องเที่ยวเดินป่าก่อให้เกิด ปัญหาความสกปรกจากขยะและสิ่งปฏิกูลจากการกางเต็นท์ กิจกรรมการ ล่องแพจะมีการตัดไม้เป็นจำนวนมาก นักท่องเที่ยวมักทิ้งขยะเศษกระดาษลงในน้ำ

5) มลภาวะทางเสียง มลภาวะทางเสียงซึ่งมี ผลกระทบต่อการพักผ่อนของนักท่องเที่ยวตาม ชายหาด มาจากยวดยานพาหนะต่างๆ จากเครื่องกำเนิดไฟฟ้า เครื่องดนตรีจากสถานบริการเรีงมย์ บางแห่ง และจากเรือโดยสารทั้งขนาดใหญ่และขนาดเล็กจากกีฬาทางน้ำ เช่น เรือยนต์ สกิวตเตอร์น้ำ

6) ความหลากหลายทางชีวภาพ ป่าไม้ และสัตว์ป่า กิจกรรมต่างๆ จากนักท่องเที่ยวรวม ไป ถึงสิ่งก่อสร้างต่างๆ การรบกวนและการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินล้วนส่งผลต่อพืชและ สัตว์ที่อาศัยอยู่บริเวณนั้น เช่น พื้นที่วางไข่ พื้นที่เพาะฟักตัวอ่อน พื้นที่หาอาหาร พื้นที่อยู่อาศัย ผลกระทบจากการเยี่ยมชมของนักท่องเที่ยวในพื้นที่อนุรักษ์หากมีปริมาณมากเกินไป จะส่งผลกระทบ ต่อระบบนิเวศของสัตว์ป่าในบริเวณนั้นๆ ส่วนการท่องเที่ยวเดินป่าจะส่งผลกระทบต่อความ อุดมสมบูรณ์ และการพังทลายของดิน ความเสียหายของดินเนื่องจากการเดินป่าจะเกิดขึ้น ในเส้นทาง เดินป่าที่ถูกใช้เป็นประจำ มีจำนวนนักท่องเที่ยวมากและใช้ช่วงเป็นพาหนะ

7) แนวปะการัง สาเหตุที่สำคัญของการที่ ปะการังถูกทำลายและมีการเปลี่ยนแปลงใน ปัจจุบันส่วนใหญ่จะเกิดจากกิจกรรมการ ท่องเที่ยวของผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวที่ขาด จิตสำนึกต่อการอนุรักษ์ เช่น การทิ้งสมอเรือในบริเวณแนวปะการัง การทิ้งขยะมูลฝอยลงทะเล การปล่อยน้ำเสียก็มีส่วนทำให้คุณภาพน้ำเปลี่ยนแปลงไป ไม่เหมาะแก่การเจริญของปะการัง (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. 2540 : 7-15)

นอกจากนี้เมื่อผู้คนเข้าไปท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ทำให้มีการพัฒนาพื้นที่บริเวณ นั้นเพื่ออำนวยความสะดวกแก่การท่องเที่ยวมากขึ้นจนส่งผลกระทบต่อสังคม วัฒนธรรม และการเมืองดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ๖ ผลจากการพัฒนานั้นยังทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสภาพ แวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว (สุนิสา โปธิ์เตี้ย. 2534 : 29-30) ดังนี้

1) มลภาวะทางสถาปัตยกรรม (Architectural Pollution) เกิดจากความพยายามในการจัด สร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ ให้มีแหล่งบริการต่างๆ เช่น โรงแรมที่ใหญ่โต มีความโดดเด่นแตกต่างกัน บดบังโบราณสถานและสภาพธรรมชาติ เกิดความไม่สอดคล้องทางสถาปัตยกรรมที่เรียกว่า ทัศนอุจาด (Visual Pollution)

2) การพัฒนาและขยายตัวเป็นเส้น (Ribbon Development and Sprawl) เกิดจากความ พยายามในการจัดสร้างแหล่งท่องเที่ยวให้ได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวในแหล่งต่างๆ ได้ มากที่สุด เช่น อยู่ริมทะเลก็ จั ดสร้างสถานที่ ตกอากาศชายหาดทะเลตลอดแนว ซึ่งการพัฒนาดัง

เอกสารกล่าวเป็นการพัฒนาที่ค้ำยคุณภาพ และไม่เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาพื้นที่ในอนาคต ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3) สาธารณูปโภคสาธารณูปการไม่เพียงพอ (Overloading of Infrastructure) แหล่งท่องเที่ยวบางแห่งไม่สามารถบริการสาธารณูปโภคและสาธารณูปการแก่นักท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวได้อย่างเพียงพอ เนื่องจากมีผู้คนแห่มาท่องเที่ยวอย่างมากมายเกินขีดรองรับของสถานที่จึงทำให้เกิดปัญหามลภาวะสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของผู้อยู่อาศัย

4) การแบ่งแยกผู้อยู่อาศัยท้องถิ่น (Segregation of Land Residents) เป็นการแบ่งแยกผู้อยู่อาศัยดั้งเดิมซึ่งอยู่ในท้องถิ่นกับนักท่องเที่ยว เพราะการเข้ามาใช้บริการในสถานบริการหรือสาธารณูปโภคสาธารณูปการในแหล่งท่องเที่ยว ที่มักจะต้องใช้ค่าใช้จ่ายสูงกว่าปกติ ไม่เหมาะกับคนในท้องถิ่น พวกเขาจึงเลือกที่จะใช้บริการที่สะดวกและประหยัดกว่าอีกทั้งสภาพทางกายภาพของเขตท่องเที่ยวกับกลุ่มที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่น จะมีความแตกต่างกัน อย่างชัดเจน จุดแบ่งแยกนี้มักจะเป็นโรงแรมขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นการแบ่งแยกทางเศรษฐกิจอันจะนำมาซึ่งการแบ่งแยกทางกายภาพด้วย

5) การจราจรติดขัด (Traffic Congestion) มักเกิดขึ้นจากนักท่องเที่ยวจำนวนมากเดินทางมาท่องเที่ยวด้วยเส้นทางเดียวกัน ผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนซึ่งส่วนมากเป็นการศึกษาแบบเฉพาะกรณี (Case Study) ผลการศึกษาในหลายแห่งได้พบผลเหมือนกันว่า ผลด้านลบของการท่องเที่ยวได้เริ่มมีรูปร่างและขยายตัวขึ้นเมื่อมีรูปแบบการท่องเที่ยวแบบ “Institutionalized” โดยใช้บริการสำเร็จรูป “Package Tour” ซึ่งรูปแบบการท่องเที่ยวแบบนี้มีจุดมุ่งหมายให้บริการแก่นักท่องเที่ยวในปริมาณครั้งละมากๆ โดยมีกำหนดรายการและเวลาอย่างละเอียด นักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสกับแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งอย่างผิวเผิน 3648 เนื่องจากเวลา จำกัด นักท่องเที่ยวมีโอกาสน้อยที่จะได้เรียนรู้และปรับตัวเข้ากับท้องถิ่น ท้องถิ่นเหล่านี้จึงต้องเปลี่ยนแปลงสภาพเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว เช่น แต่เดิมนักท่องเที่ยวเมื่อจะซื้อและชมหัตถกรรมพื้นเมืองจะต้องเข้าชมยังหมู่บ้าน ปัจจุบันนักท่องเที่ยวจะทำได้เพียงเลือกซื้อหรือชมการสาธิตจากร้านค้าหัตถกรรมเสียมากกว่า สภาพเหล่านี้ได้ทำให้คนในท้องถิ่น เหล่านี้พยายามปรับตัว รับรูปแบบนักท่องเที่ยวเหล่านั้น เช่น การเปลี่ยนสภาพจากผู้ประกอบหัตถกรรมเป็นเจ้าของร้าน สินค้าหัตถกรรมและรับสินค้า จากคนในท้องถิ่นที่เป็นผู้ผลิตมาอีกทอดหนึ่ง หรือการเปลี่ยนรูปแบบอาคารร้านค้าจากบ้านไม้แบบชนบทเป็นอาคารตึกติดเครื่องปรับอากาศ เป็นต้น (ฉัฐพร แสงประดับ, 2527 : 12-13)

เรื่องของผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยว ทั้งในด้านผลดีและผลเสีย จะเห็นได้ว่ามีผลต่อทั้งชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชน เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม กล่าวคือในเมื่อมีผลดีก็ย่อมมีผลเสียซึ่งในแต่ละมุมมองนั้นคงต้องมีการชั่งน้ำหนักว่าด้านใดมากกว่าด้านใด ทั้งนี้เราสามารถที่จะควบคุมผลเสียที่จะตามมาได้ด้วยการจัดการทางด้านการท่องเที่ยวที่ดีซึ่งมีดังนี้

- 1) ให้รัฐมี การออกกฎหมายว่าด้วยเรื่องของการควบคุมผู้ประกอบการที่ให้บริการทางการท่องเที่ยว
- 2) ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทที่มีส่วนร่วมสำคัญในการที่จะดูแลสังคมวัฒนธรรม ประเพณี ของชุมชนของตนเอง ให้ชุมชนเข้มแข็ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 3) มีหน่วยงานที่จะเข้ามาให้ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร แก่ประชาชนในชุมชนในเรื่องต่างๆ ที่เป็นประโยชน์
- 4) ให้รัฐส่งเสริมการท่องเที่ยวจากคนในประเทศและต่างประเทศ ในขณะเดียวกันก็ต้องมีการจัดการท่องเที่ยว โดยมีการร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

2.5 แนวความคิดเรื่องการจัดการ ดำเนินการและควบคุมการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว

2.5.1 ความหมายของการวางแผนการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว

การวางแผน เป็นกระบวนการหนึ่งของการจัดการท่องเที่ยวที่จะต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่าง ทั้งกำลังคน กำลังเงิน และระยะเวลา เช่นเดียวกับกิจกรรมหรือสาขาทางเศรษฐกิจอื่นๆ การท่องเที่ยวจะมีรูปแบบการจัดการทรัพยากรไปในทิศทางและขนาดที่ถูกต้องเหมาะสม จะขัดแย้งหรือสอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่โดยรวมหรือไม่เพียงไรก็ขึ้นอยู่กับการวางแผนการจัดการทรัพยากรเป็นสำคัญ ในสภาพปัจจุบันกระบวนการดังกล่าว จัดเป็นส่วนสำคัญ ทั้งนี้เนื่องจากการพัฒนาในสาขาต่างๆ มีความจำเป็นและตระหนักถึงความสำคัญที่จะต้องมีการวางแผนเป็นกรอบในการกำหนดทิศทางการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวจำเป็นต้องมีการวางแผนการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นกรอบกำหนด

ปัจจุบันในประเทศทั้งที่พัฒนาแล้วและกำลังพัฒนา อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้ถูกนำมาเป็นเครื่องมือในการค้าทุนเศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะในด้านการนำมาซึ่งรายได้จากต่างประเทศที่จะนำไปใช้ในการช่วยลดการขาดดุลการค้า หรือด้านการสร้างอาชีพใหม่ๆ และการจ้างงานเพิ่มขึ้น หลายประเทศได้ปล่อยให้รูปแบบการท่องเที่ยวเป็นไปตามยถากรรม ขาดรูปแบบการจัดการที่ชัดเจน ซึ่งจะทำให้เกิดผลเสียทั้งต่อทรัพยากรการท่องเที่ยว และต่อเศรษฐกิจของท้องถิ่นอย่างรุนแรง ผลดีที่เคยเกิดขึ้นก็จะลดลง และค่อยๆ หดหายไปในที่สุด แนวความคิดเกี่ยวกับการวางแผนการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวจึงเป็นที่ยอมรับของทุกประเทศ

ดังนั้น ส่วนสำคัญของการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว คือ การวางแผน ทั้งนี้เนื่องจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่เกิดจากการผสมผสานสินค้า และบริการหลากหลายชนิดเข้าด้วยกัน การวางแผนการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวจึงนับว่าเป็นหัวใจที่จะนำความสำเร็จมาสู่การดำเนินงาน การวางแผนเปรียบได้กับการสร้างสะพานเชื่อมโยงสิ่งที่ต้องการกับความสำเร็จ ได้มีนักรัฐประศาสนศาสตร์และนักวิชาการในสาขาต่างๆ ได้จำกัดความหมายของคำว่า “การวางแผน” ไว้มากมาย ซึ่งล้วนมีแนวความคิด และหลักการสอดคล้องไปในแนวทางเดียวกันทั้งสิ้น

ศาสตราจารย์สมพงษ์ เกษมสิน (อังกูณ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช : 2545) ให้ความหมายว่า การวางแผนเป็นกระบวนการวินิจฉัย เลือกหาวิธีปฏิบัติงานที่เห็นว่าดีที่สุดโดย

พิจารณาข้อมูลและสิ่งแวดล้อม แล้วนำมากำหนดจินตนาการหาวิธีที่ดีที่สุดเพื่อกำหนดเป้าหมาย

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และโครงการให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ หากจะเปรียบเทียบการวางแผนกับการก่อสร้างแล้ว การวางแผน คือ การเขียนแบบอาคาร เพื่อให้ช่างรับเหมาสามารถปลูกอาคารได้ตามแบบ

ศาสตราจารย์มัลย์ หุวะนันท์ (อ้างในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช : 2545) ให้ความหมายว่า การวางแผนกระบวนการที่จะทำให้การบริหารงานลุล่วงตามนโยบาย และวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เป็นเรื่องที่ใช้ความรู้ทางวิชาการประกอบการพิจารณาตัดสินใจ สำหรับอนาคตแล้ว การกำหนดวิธีการดำเนินการให้เป็นไปตามนั้นอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลที่สุด การวางแผนจึงเป็นเรื่องคิดสำหรับอนาคต

คาสท์ และโรเซ็นสววิก์ (Kast and Rosenzwing) (อ้างใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช : 2545) กล่าวว่า การวางแผน คือ กระบวนการพิจารณาตัดสินใจล่วงหน้าจะทำอะไร อย่างไร โดยเลือกวัตถุประสงค์ เป้าหมาย นโยบาย โครงการ และวิธีการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้

จอร์จ อาร์ เทอร์รี่ (George R. Terry) (อ้างใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช : 2545) กล่าวว่า การวางแผน คือ การเลือกสรรและสร้างสรรค์ความสัมพันธ์ของข้อมูล รวมทั้งการคาดการณ์สำหรับอนาคต โดยสรรหาเทคนิคต่างๆ มาใช้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการเทคนิคต่างๆ จะต้องกำหนดล่วงหน้าว่าจะต้องทำอะไรและทำที่ไหน แผนที่ดีจะช่วยทำให้งานลุล่วงตามกำหนด มีปัญหาและอุปสรรคน้อยสุด การวางแผนจะต้องกำหนดวิธีการปฏิบัติ และคาดการณ์ถึงผลที่จะเกิดขึ้นตามขั้นตอนต่างๆ ไว้ด้วย และแผนจะต้องสามารถดัดแปลงแก้ไขให้เหมาะสมกับสภาพการเปลี่ยนแปลงได้

คอนท์ก และโอ คอนเนลล์ (Koontz and O Donnell) (อ้างในมหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช : 2545) กล่าวว่า การวางแผน คือ การตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะทำอะไร ทำอย่างไร ทำเมื่อไร และใครเป็นผู้กระทำ ดังนั้น การวางแผนจึงเป็นวิธีการเชื่อมโยงปัจจุบันที่ต้องปฏิบัติให้ไปสู่เป้าหมายที่ต้องการในอนาคต

ดร.จุมพล สวัสดิ์ดิยากร (อ้างในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช : 2545) กล่าวว่า การวางแผน คือ ข้อกำหนดที่ได้พิจารณาจัดทำขึ้น โดยใช้ข้อมูลหลักฐานต่างๆ ที่มีอยู่ และความรู้ทางวิทยาการเพื่อกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานที่เห็นว่าดีที่สุดใน เพื่อให้การบริหารงานบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ วัตถุประสงค์ วิธีการจะต้องกำหนดไว้ล่วงหน้า เพื่อให้การปฏิบัติสำเร็จลุล่วงไปตามนั้น หรืออาจสรุปได้อย่างกว้างว่าเป็นการเตรียมความสำเร็จไว้ล่วงหน้า

ลี เบอตัน และเฮนนิ่ง (Le Breton and Henning) (อ้างใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช : 2545) ได้ให้ความหมายว่า การวางแผน หมายถึง การกำหนดแนวทางการดำเนินงานไว้ล่วงหน้า ซึ่งลักษณะเฉพาะ 3 ประการ คือ

1. เป็นเรื่องของอนาคต
2. เกี่ยวข้องกับการกระทำ
3. มีคนหรือหน่วยงานริเริ่ม และรับผิดชอบ

สำหรับการวางนियามการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีความหมาย ดังนี้

ดาวิดออฟฟ์ และไรด์เนอร์ (Davidoff and Reiner) (อ้างใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช : 2545) กล่าวว่า การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว หมายถึงกระบวนการที่ใช้ตัดสินใจ เพื่อหาแนวทางที่ดีที่สุด เหมาะสมที่สุดในการดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวในอนาคต การพิจารณาที่การยอมรับของคนในท้องถิ่น สอดคล้องกับค่านิยมที่มีอยู่หรือว่าแนวทางที่ตัดสินใจเหมาะสมหรือไม่นั้น พิจารณาที่การยอมรับของคนในท้องถิ่น สอดคล้องกับค่านิยมที่มีอยู่หรือไม่

เก็ทซ์ (Getz) (อ้างใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช : 2545) กล่าวว่า การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว หมายถึง กระบวนการที่จะแสวงหาหนทางให้การท่องเที่ยวเกิดประยูคต์สูงสุดต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม โดยอาศัยคาดการณ์ล่วงหน้า เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบในการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม การวางแผนเป็นเรื่องของการดำเนินการที่ต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความสัมฤทธิ์ผลในวัตถุประสงค์ใดวัตถุประสงค์หนึ่งหรือหลายวัตถุประสงค์

จากความหมายของการวางแผนนี้ สามารถนำมาอธิบายได้ว่า การวางแผนการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึง การวางแผนแนวทางการดำเนินการล่วงหน้าโดยคาดการณ์จากความสัมพันธ์ของมนุษย์ สิ่งแวดล้อม ค่านิยมในท้องถิ่น เพื่อให้การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวสำเร็จและเป็นไปตามวัตถุประสงค์

2.5.2 การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว

ในการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอาจแบ่งหลักเกณฑ์ในการพิจารณาได้เป็น 2 ประเด็นใหญ่ๆ คือ

1. ความประทับใจหรือศักยภาพในตัวเองด้านการท่องเที่ยว หมายถึง ความสวยงาม น่าประทับใจของแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ หรือความยิ่งใหญ่โอฬาร ความเก่าแก่ และคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์ ศาสนา หรือความแปลกเด่นไม่เหมือนใครของแหล่งท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรม กิจกรรม ซึ่งความประทับใจหรือศักยภาพในตัวเองด้านการท่องเที่ยวจะทำให้เห็นถึงความสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยว
2. ความพร้อมด้านการท่องเที่ยว หมายถึง สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ของแหล่งท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นสภาพถนนที่เข้าถึง ชื่อเสียงความเป็นที่รู้จักทั่วไป ร้านค้า เครื่องดื่ม สุขภาพสำหรับบริการนักท่องเที่ยว เป็นต้น แหล่งท่องเที่ยวที่มีความพร้อมด้านการท่องเที่ยวสูง ย่อมจะมีนักท่องเที่ยวไปเที่ยวชมมากกว่าแหล่งท่องเที่ยวที่มีความพร้อมด้านการท่องเที่ยวต่ำ ฉะนั้น แหล่งท่องเที่ยวที่มีความพร้อมด้านการท่องเที่ยวต่ำจะมีโอกาสในการพัฒนาข้อมน้อยกว่า

2.5.3 องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2545) ได้กล่าวว่า การวางแผนการจัดการหรือการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว จะเกิดขึ้นได้ย่อมต้องอาศัยความร่วมมือจากองค์กรทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายรัฐ เอกชน หรือองค์กรอิสระที่ไม่หวังผลประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ และด้วยเหตุที่การพัฒนาการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เป็นเรื่องที่เกิดจากการผสมผสานของสินค้า และบริการต่างชนิดลักษณะของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนจึงจำเป็นต้องเกี่ยวข้องไปถึงหน่วยงานที่หลากหลายประเภท และความรับผิดชอบมากมาย การจะแบ่งขอบเขตการรับผิดชอบให้องค์กรใดรับผิดชอบให้ชัดเจน จึงเป็นเรื่องยาก อย่างไรก็ตามอาจแบ่งองค์กร การวางแผนจัดการหรือพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว ออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ

1. องค์กรของรัฐ (Government) ชาร์ล ไคเซอร์ และลาร์รี่ อี เฮลเบอร์ (Charles Kaiser and Larry E. Helber) (อ้างใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช : 2545) กล่าวว่า โดยทั่วไปแล้วองค์กรของรัฐควรจะรับผิดชอบหน้าที่กว้างๆ 2 ประการ คือ เป็นองค์กรที่ให้คำปรึกษาแนะนำ และเป็นองค์กรที่คอยดูแลควบคุมและประสานงานให้การท่องเที่ยวดำเนินไปด้วยดี ซึ่งองค์กรของรัฐ อาจแยกเป็น 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ

1.1 องค์กรจัดตั้งที่มีฐานะเป็นหน่วยราชการ (Governmental Organization) อาจมีการจัดตั้งในรูปแบบของกระทรวง ทบวง กรม หรือที่เรียกชื่อเป็นอย่างอื่น การดำเนินงานขององค์กรชนิดนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะโครงสร้าง และแนวนโยบายของแต่ละประเทศที่มีต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโดยทั่วไปแล้วจะทำหน้าที่ด้านการดำเนินการวางแผนเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ทั้งเชิงพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว (รวมทั้งการอนุรักษ์ด้วย) การส่งเสริมการตลาด การพัฒนาบุคลากร การควบคุม การจัดการด้านสินค้าและบริการ

1.2 องค์กรจัดตั้งที่มีฐานะเป็นรัฐวิสาหกิจ หรือกิจการ เป็นองค์กรที่รับผิดชอบในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวมีลักษณะการบริหารงานจะมีลักษณะกึ่งรัฐ กึ่งเอกชน คือ สามารถจัดหารายได้เป็นของตนเอง ในขณะที่รัฐก็ยังต้องให้งบประมาณสนับสนุนด้วยการแบ่งส่วนและรัฐก็ยังเข้าไปดูแลควบคุมการบริหารงานด้านต่างๆ ตัวอย่างเช่น องค์กรส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศคาเมรูน ประเทศเดนมาร์ก ประเทศสิงคโปร์ ประเทศสวีเดน ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ และประเทศไทย ซึ่งองค์กรของรัฐที่เกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวมีหลายระดับ

1. ระดับชาติ รัฐบาลจะรับผิดชอบในด้านการกำหนดนโยบายการท่องเที่ยว โดยอาจกำหนดไว้เป็นแผนพัฒนาต่างๆ เช่น แผนพัฒนาการท่องเที่ยว ในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 ปี 2525-2529 องค์กรที่รับผิดชอบในระดับรัฐบาลนี้ก็แตกต่างกันไปในระหว่างประเทศ เช่น ในประเทศยุโรปตะวันออก องค์กรรับผิดชอบจะเป็นรัฐบาล ส่วนประเทศออสเตรเลีย เยอรมันตะวันตก สวิตเซอร์แลนด์ ฝ่ายสมาชิกรัฐจะเป็นผู้รับผิดชอบในส่วนของรัฐบาล ในส่วนรวมของประเทศ นโยบายการท่องเที่ยวมักจะคำนึงถึงการส่งเสริมให้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวให้ก้าวหน้า

องค์กรของรัฐบาลระดับชาติมีบทบาทในการที่จะผลักดันให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวให้เป็นที่ยอมรับในฐานะที่มีบทบาทต่อเศรษฐกิจของชาติ โดยเฉพาะองค์กรที่มีอำนาจตามกฎหมายในการดำเนินการต่างๆ เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว เช่น องค์กรการท่องเที่ยวของประเทศในยุโรปทางใต้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ระดับภาค องค์กรระดับภาค เป็นเสมือนองค์กรเชื่อมประสานระหว่างระดับชาติ ระดับท้องถิ่น องค์กรระดับภาคมีอิทธิพลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยเฉพาะเมื่อองค์กรระดับท้องถิ่น ไม่มีขีดความสามารถเพียงพอที่จะทำการพัฒนาตัวเอง ขณะที่การท่องเที่ยวในท้องถิ่นนั้นขยายตัวอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะบทบาทด้านการพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยว และพัฒนาเศรษฐกิจส่วนภูมิภาค องค์กรระดับภาคจะเป็นผู้ควบคุมลักษณะเฉพาะของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งและนำมาผสมผสานเพื่อนำมาออกเผยแพร่โฆษณาไปสู่ตลาดการท่องเที่ยว ในลักษณะของสินค้าและบริการที่มีขอบข่ายการให้บริการหลากหลายชนิดและกว้างขวาง ในบางประเทศองค์กรระดับภาคนี้คือตัวแทนขององค์กรระดับชาติ ซึ่งส่งมาไปประจำ ณ ภูมิภาคต่างๆ ทำหน้าที่เสมือนสาขาขององค์กรระดับชาติ

3. ระดับท้องถิ่น องค์กรในท้องถิ่นจะถูกดูแลและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสม โดยดำเนินการเองด้วยรายได้ของตนเอง หรือได้รับความช่วยเหลือจากภายนอก ในกรณีที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ องค์กรระดับท้องถิ่นจะเป็นองค์กรย่อยที่อยู่ในท้องถิ่นที่มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว จึงย่อมจะทราบและเข้าใจปัญหาของตนเองได้เป็นอย่างดีที่สุด ดังนั้น องค์กรระดับนี้จึงมีความสำคัญมากเช่นกัน เพราะหากปราศจากส่วนย่อยประกอบกันแล้ว องค์กร 2 ระดับต้นก็ไม่สามารถดำเนินการได้

2. องค์กรที่ไม่ใช่รัฐบาล อาจแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

2.1 องค์กรเอกชนที่ไม่มุ่งหวังประโยชน์ทางการค้า การดำเนินงานขององค์กรประเภทนี้อาจมีลักษณะเป็นองค์กรนานาชาติระดับโลก เช่น WTO, ILO หรือองค์กรระดับภูมิภาค เช่น PATA, ETC เป็นต้น องค์กรเหล่านี้บางครั้งอาจดำเนินงานด้านวางแผน และจัดกิจกรรมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับองค์กรด้วยตนเอง ซึ่งมักเป็นกิจกรรมเฉพาะเรื่อง บางครั้งอาจมีบทบาทร่วมกับองค์กรของรัฐในระดับต่างๆ ในการจัดทำและดำเนินกิจกรรมตามแผนที่กำหนดไว้

2.2 องค์กรเอกชนที่มุ่งหวังผลประโยชน์ทางการค้า ส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปบริษัทที่ดำเนินกิจการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เอกชนเหล่านี้บางครั้งอาจดำเนินงานด้านการวางแผน ซึ่งมักจะเป็นการวางแผนเฉพาะเรื่อง โดยเฉพาะเรื่องผลประโยชน์ทางการค้าของธุรกิจตนเอง

บทบาทขององค์กรเอกชนต่อการวางแผนค่อนข้างจะมีขอบเขตจำกัดแน่นอน และในทางปฏิบัติโดยทั่วไปมักเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว มีจุดมุ่งหมายที่จะได้รับผลกำไรตอบแทนสูงสุด การวางแผนและการดำเนินการตามแผนของเอกชนค่อนข้างจะมีความคล่องตัว มีประสิทธิภาพสูงกว่า แต่ข้อเสียเปรียบขององค์กรเอกชนคือ การลงทุนจะมีความเสี่ยงสูงมาก อย่างไรก็ตามในบางชุมชน องค์กรเอกชนอาจวางแผนโดยไม่มุ่งหวังผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจแต่เพียงอย่างเดียว แต่อาจมีบทบาทสำคัญต่อการมีส่วนร่วมช่วยให้เกิดผลประโยชน์ส่วนรวมของชุมชนด้วยในบางชุมชน องค์กรเอกชนจะมีบทบาทสำคัญต่อการวางแผนอนุรักษ์สภาพแวดล้อม

จากการศึกษาสรุปได้ว่า ในการวางแผนจัดการหรือพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว จะเกิดขึ้นได้ย่อมต้องอาศัยความร่วมมือจากองค์กรทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายรัฐบาล เอกชน หรือองค์กร เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการศึกษาเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ในการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อิสระที่ไม่หวังผลประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ และเนื่องจากการท่องเที่ยวเป็นเรื่องที่เกิดจากการผสมผสานสินค้าและบริการหลายประเภทจึงทำให้ต้องเกี่ยวโยงถึงหน่วยงานที่หลากหลายจึงทำให้เป็นเรื่องยากที่จะแยกขอบเขตหน้าที่และความรับผิดชอบระหว่าง 2 องค์กรออกจากกัน

2.6 แนวความคิดเกี่ยวกับภูมิทัศน์

ภาควิชาภูมิสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2531) ได้กล่าวถึงแนวความคิดทางภูมิทัศน์เมืองไว้ว่า ภายในเมืองแต่ละเมืองควรจะมีองค์ประกอบหลักที่สามารถมองเห็นได้ และเป็นส่วนสำคัญในการจัดทำเมือง ให้ดูสวยงาม มีความน่าประทับใจทั้งต่อนักท่องเที่ยวทั้งผู้อยู่อาศัย ซึ่งองค์ประกอบต่างๆ เหล่านี้มีการกำหนดไว้ ดังนี้

1. ธรรมชาติ ได้แก่ สิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติที่ยังคงอยู่ในเมือง เช่น แม่น้ำลำคลอง ภูเขา ป่า ฯลฯ ซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีค่าทั้งในแง่ประโยชน์ใช้สอย และความสวยงาม ใช้เป็นที่พักผ่อนของชาวเมือง มีบรรยากาศผ่อนคลาย และมีลักษณะเฉพาะที่ดึงดูดใจ

2. อาคารและส่วนประกอบอาคาร ได้แก่ อาคาร บ้านเรือน ตึกแถว อนุสาวรีย์ รวมถึงส่วนประกอบของอาคารต่างๆ เช่น ป้าย กันสาด ลานทางเข้าอาคาร

3. ที่เว้นว่างต่างๆ ได้แก่ สวนสาธารณะภายในเมือง สนามเด็กเล่น สนามกีฬา ลานเอนกประสงค์ภายในเมือง ลานเชื่อมภายในอาคาร

4. ถนน ทางเดิน ทางสัญจรต่างๆ ได้แก่ ถนน ทางเท้า ทางจักรยาน ทางรถไฟ รวมถึงแม่น้ำลำคลองที่ใช้สัญจร เป็นสิ่งที่เชื่อมโยงสิ่งต่างๆ เข้าด้วยกัน โดยสามารถเข้าถึงได้จากทางสัญจรต่างๆ เหล่านี้

5. มนุษย์และการประกอบกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ ชาวเมืองที่อาศัยอยู่ภายในเมือง การเคลื่อนไหวประกอบกิจกรรมต่างๆ ภายในส่วนต่างๆ ของเมือง ทำให้เมืองมีชีวิตชีวา กิจกรรมต่างๆ เหล่านี้อาจมีผู้สนใจเข้ามาเยี่ยมชมหรืออยากร่วมในกิจกรรมนั้นด้วย ไม่จำเป็นต้องเป็นกิจกรรมในงานเทศกาลพิเศษ แต่กิจกรรมที่เป็นชีวิตประจำวันของชาวเมืองก็ถือว่าเป็นสิ่งที่น่าสนใจได้เช่นกัน เช่น กิจกรรมค้าขาย กิจกรรมพักผ่อน การพุดคุย เป็นต้น

โดยส่วนรวมเมืองจะดูสวยงาม และมีความน่าประทับใจต่อผู้มาเที่ยวชมและต่อชาวเมืองเองได้ หากว่าองค์ประกอบต่างๆ ของเมืองอยู่รวมตัวกันภายใต้หลักการดังต่อไปนี้

1. ความเป็นระเบียบ หมายถึง ในด้านความสะดวกในการทำกิจกรรม ได้แก่ การที่มีการสัญจรสะดวก การหาสิ่งที่ต้องการพบได้สะดวก ทำกิจกรรมต่างๆ ได้โดยสะดวก และทั้งในด้านการเห็นภาพที่ดูเป็นระเบียบเรียบร้อย ได้แก่ การที่ส่วนประกอบต่างๆ ของเมืองอยู่รวมกันอย่างกลมกลืน ไม่มีความสับสนวุ่นวาย ส่วนประกอบเหล่านั้นไม่มีความสกปรกรุงรัง ชำรุดหักพัง จนดูเหมือนไม่ได้รับการเอาใจใส่

2. ความสบาย หมายถึงความสบายตามอัตภาพ อันได้แก่ ความไม่ร้อนเกินไป ไม่แออัดเกินไป ไม่มีฝุ่นควันมากเกินไป ถึงแม้สภาพแวดล้อมบางอย่างเราไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้แต่เราสามารถจัดเตรียมบริเวณ ให้สภาพอากาศนั้นๆบรรเทาลงได้ เช่น การจัดเตรียมร่มเงาสำหรับเมืองที่มีแสงแดดจัด หรือที่หลบฝนสำหรับเมืองที่มีฝนตกบ่อย เป็นต้น

3. การมีสสารรูปที่ชัดเจน คำว่าสสารรูปตรงกับภาษาอังกฤษว่า image หมายถึงภาพรวมของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ปรากฏอยู่ในใจ หลังจากที่คุณคลหนึ่งๆ ได้เห็นสิ่งนั้นแล้ว ดังนั้นสสารรูปเมือง ก็คือภาพรวมของเมืองนั้นๆ ที่บุคคลจะจำได้ หลังจากที่ได้ไปเยี่ยมชมเมืองนั้นมา ภาพรวมของเมืองจะช่วยให้ผู้ที่มาเยี่ยมชมรู้สึกมั่นใจในการสัญจรภายในเมืองนั้น และช่วยให้เกิดความรู้สึกสัมพันธ์กับเมืองนั้น ได้ดียิ่งขึ้น ทำให้บุคคลเกิดความประทับใจในประสบการณ์ของการได้อยู่ในเมืองนั้น

4. การมีเอกลักษณ์ที่ชัดเจน เมืองแต่ละเมืองย่อมมีเอกลักษณ์ของตนเอง เช่น เมืองประวัติศาสตร์ เมืองที่มีภูมิประเทศพิเศษ เมืองที่ประกอบอาชีพที่น่าสนใจ เป็นต้น เอกลักษณ์ดังกล่าวนี้หากผู้มาเยี่ยมชมได้รับรู้จะก่อให้เกิดความเข้าใจและรู้จักเมืองนั้นมากขึ้น และมีผลต่อเนื้อหาก่อให้เกิดความพึงพอใจในลักษณะเฉพาะนั้น

5. การมีลักษณะเชิงสุนทรียภาพที่ดี หมายถึงการมีลักษณะสวยงาม ชวนให้ผู้พบเห็นมีความสุขสบายใจและรื่นรมย์ มีสุนทรียภาพที่ดีที่จะเกิดขึ้นในเมือง ได้แก่ การได้เห็นส่วนประกอบต่างๆ ของเมืองปรากฏในลักษณะที่กลมกลืน สนิบสนุนซึ่งกันและกัน มีสีสันที่กลมกลืนหรือตัดกันอย่างเหมาะสม

ในเรื่องของสสารรูปเมืองดังที่กล่าวมาแล้วนั้น การที่จะทำให้ภาพรวมของเมืองเกิดขึ้นได้อย่างชัดเจนต้องเกิดจากการรวมตัวกันขององค์ประกอบ 5 ประการ คือ

1. เส้นทาง (Path) หมายถึง ช่องทางที่ใช้เป็นที่สัญจรเป็นเส้นทางการติดต่อของชุมชนเป็นแนวทางผ่านส่วนต่างๆ ของเมือง ซึ่งอาจเป็น ถนน ทางเท้า ทางรถไฟ แม่น้ำ เส้นทางนี้จะเป็้องค์ประกอบสำคัญที่จะนำสายตาไปสู่การมองเห็นสภาพภูมิทัศน์ของเมือง และเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กันกับส่วนต่างๆ ของเมือง

2. แนวขอบ (Edge) หมายถึง แนวขอบของสิ่งต่างๆ ของเมือง เกิดจากการเปลี่ยนแปลงจากสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่แตกต่างไปให้ทันทีทันใด เช่น พื้นผิวราบต่อกับเนินเขา หน้าผาดัดต่อพื้นน้ำ พื้นที่ถูกสร้าง (เมือง) ติดต่อกับพื้นที่โล่ง เป็นต้น

3. ย่าน (District) หมายถึง ส่วนของเมืองที่สามารถรับรู้ได้ว่าเป็นบริเวณเดียวกันมีลักษณะคล้ายคลึงกันอาจด้วยลักษณะพฤติกรรม หรือภูมิประเทศ ช่วยให้ทราบถึงสภาพหรือปัญหาที่คล้ายคลึงกันได้เด่นชัด และทราบตำแหน่งของพื้นที่นั้น เช่น ย่านบางลำพู ย่านประตูน้ำ เป็นต้น ลักษณะบริเวณที่ทำให้เกิดเป็นย่านขึ้นนั้น ได้แก่เมืองที่มีขอบเขตแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างทางกายภาพ กิจกรรม มีจุดเริ่มต้นและสิ้นสุด มีขนาดตำแหน่งและเนื้อที่ มีลักษณะเด่นทางกายภาพ

4. ที่รวมกิจกรรม (Nodes) หมายถึง บริเวณที่มีการรวมตัวของกิจกรรมที่หนาแน่นมีการเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา จะมีความสัมพันธ์กับจุดสังเกต หรือบางครั้งอาจอยู่ในบริเวณเดียวกัน เช่น บริเวณลานน้ำพุที่มีรูปปั้น หรือบริเวณลานอนุสาวรีย์ เป็นต้น

5. ที่หมายตา (Landmark) ได้แก่ โครงสร้างที่เด่นชัดขึ้นมาจากสิ่งต่างๆ ของเมือง เช่น ศาลหลักเมือง อนุสาวรีย์ อาคารรูปทรงแปลกที่สังเกตเห็นได้ชัดเจน ที่หมายตานี้แยกออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

- ที่หมายตาระยะไกล (Distance Landmark) ได้แก่ โครงสร้างที่เห็นได้แต่ไกล แม้ยังไม่เข้ามาในย่านก็สามารถมองเห็นได้

- ที่หมายตาระยะใกล้ (Local Landmark) ได้แก่ สิ่งที่แปลกจากสิ่งอื่นๆ ในย่านนั้น และสามารถใช้เป็นจุดอ้างอิงได้

ดังนั้นสภาพแวดล้อมของเมืองที่จะสร้างความประทับใจที่ดีได้มาจากความเป็นระเบียบ ความสบาย ความมีสารูปที่ชัดเจน ความมีเอกลักษณ์ และความมีสุนทรียภาพที่ดี ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้มาจากการจัดส่วนประกอบย่อยของเมืองเข้าด้วยกัน ได้แก่ สภาพธรรมชาติ อาคาร ที่เว้นว่างทางสัญจร และกิจกรรมมนุษย์ในลักษณะที่กลมกลืนกัน

2.7 แนวความคิดเรื่องระบบนิเวศ

2.7.1 ความหมายของระบบนิเวศ

ระบบนิเวศ (Ecosystem) เป็น โครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ กับบริเวณแวดล้อมที่สิ่งมีชีวิตเหล่านี้ดำรงชีวิตอยู่ ระบบนิเวศนั้นเป็นแนวคิด (concept) ที่นักนิเวศวิทยาได้นำมาใช้ในการมองโลกส่วนย่อย ๆ ของโลกเพื่อที่จะได้เข้าใจความเป็นไปบนโลกนี้ได้ดีขึ้น ระบบนิเวศหนึ่ง ๆ นั้น ประกอบด้วยบริเวณที่สิ่งมีชีวิตดำรงอยู่ และกลุ่มประชากรที่มีชีวิตอยู่ในบริเวณดังกล่าว พืชและโดยเฉพะสัตว์ต่าง ๆ ก็ต้องการบริเวณที่อยู่อาศัยที่มีขนาดอย่างน้อยที่สุดที่เหมาะสม ทั้งนี้เพื่อการมีชีวิตอยู่รอดตลอดไป ยกตัวอย่างเช่น สระน้ำแห่งหนึ่งเราจะพบสัตว์และพืชนานาชนิด ซึ่งสามารถปรับตัวให้เข้ากับบริเวณน้ำที่มันอาศัยอยู่โดยมีจำนวนแตกต่างกันไปตามแต่ละชนิด สระน้ำนั้นดูเหมือนว่าจะแยกจากบริเวณแวดล้อมอื่น ๆ ด้วยขอบสระ แต่ตามความเป็นจริงแล้วปริมาณน้ำในสระสามารถเพิ่มขึ้นได้ โดยน้ำฝนที่ตกลงมา ในขณะที่เดียวกันกับที่ระดับผิวน้ำก็จะระเหยไปอยู่ตลอดเวลา น้ำที่ไหลเข้ามาเพิ่มก็จะพัดพาเอาแร่ธาตุและชิ้นส่วนต่าง ๆ ของพืชที่เน่าเปื่อยเข้ามาในสระ ตัวอ่อนของยุงและลูกกบตัวเล็ก ๆ อาศัยอยู่ในสระน้ำ แต่จะไปเติบโตบนบกนกและแมลงซึ่งมีถิ่นที่อยู่นอกสระก็จะมาหาอาหารในสระน้ำ การไหลเข้าของสารและการสูญเสียสารเช่นนี้จึงทำให้สระน้ำเป็นระบบเปิดระบบหนึ่ง หากมีแร่ธาตุไหลเข้ามาเพิ่มขึ้น ก็จะทำให้การเจริญเติบโตของพืชเพิ่มมากขึ้น เช่น ไฟโตแพลงตันหรือพืชน้ำที่อยู่ก้นสระ ปริมาณสัตว์จึงเพิ่มมากขึ้นด้วย เพราะมีอาหารอุดมสมบูรณ์ แต่เมื่อปริมาณสัตว์เพิ่ม ปริมาณของพืชที่เป็นอาหารก็จะค่อย ๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

น้อยลง ทำให้ปริมาณสัตว์ค่อย ๆ ลดตามลงไปด้วยเนื่องจากอาหารมีไม่พอ ดังนั้นสระน้ำจึงมีความสามารถในการที่จะควบคุมตัวของมัน (Self-regulation) เองได้ กล่าวคือ จำนวนและชนิดของสิ่งมีชีวิตทั้งหลายที่อยู่ในสระน้ำจะมีจำนวนคงที่ ซึ่งเราเรียกว่ามีความสมดุล สระน้ำนี้ จึงเป็นหน่วยหนึ่งของธรรมชาติที่เรียกว่า "ระบบนิเวศ" (Ecosystem) ซึ่งกล่าวได้ว่าระบบนิเวศหนึ่ง ๆ นั้นเป็นโครงสร้างที่เปิดและมีความสามารถในการควบคุมตัวของมันเอง ประกอบไปด้วยประชากรต่าง ๆ ของสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อมที่ไร้ชีวิต ระบบนิเวศเป็นระบบเปิดที่มีความสัมพันธ์กับบริเวณแวดล้อมโดยมีการแลกเปลี่ยนสาร และพลังงาน ดังนั้นจึงมีความสัมพันธ์กับระบบนิเวศอื่น ๆ ที่อยู่ใกล้ตัวชุมชนที่มีชีวิตและสิ่งแวดล้อมที่ใช้ชีวิตนั้นรวมกันเป็นระบบนิเวศ

ระบบนิเวศอาจมีขนาดใหญ่ระดับโลก คือ ชีวาลัย (biosphere) ซึ่งเป็นบริเวณที่ห่อหุ้มโลกอยู่และสามารถมีขบวนการต่าง ๆ ของชีวิตเกิดขึ้นได้หรืออาจมีขนาดเล็กเท่าบ่อน้ำแห่งหนึ่ง แต่เราสามารถจำแนกระบบนิเวศออกเป็นกลุ่ม ๆ ได้ ดังนี้

1. ระบบนิเวศทางธรรมชาติและกึ่งธรรมชาติ (Natural and semi natural ecosystems) เป็นระบบที่ต้องพึ่งพลังงานจากดวงอาทิตย์ เพื่อที่จะทำงานได้

1.1 ระบบนิเวศแหล่งน้ำ (Aquatic ecosystems)

1.1.1 ระบบนิเวศทางทะเล เช่น มหาสมุทรแนวปะการัง ทะเลภายในที่เป็นน้ำเค็ม

1.2 ระบบนิเวศบนบก (Terrestrial ecosystems)

1.2.1 ระบบนิเวศกึ่งบก เช่น ป่าพรุ

1.2.2 ระบบนิเวศบนบกแท้ เช่น ป่าดิบ ทุ่งหญ้า ทะเลทราย

2. ระบบนิเวศเมือง-อุตสาหกรรม (Urban Industrial ecosystems) เป็นระบบที่ต้องพึ่งแหล่งพลังงานเพิ่มเติม เช่น น้ำมันเชื้อเพลิง พลังนิวเคลียร์ เป็นระบบนิเวศที่มนุษย์สร้างขึ้นมาใหม่

3. ระบบนิเวศเกษตร (Agricultural ecosystems) เป็นระบบที่มนุษย์ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศทางธรรมชาติขึ้นมาใหม่

2.7.2 องค์ประกอบของระบบนิเวศ

ส่วนประกอบของระบบนิเวศที่เป็นส่วนของสิ่งมีชีวิต คือ biosphere ซึ่งมีหลายระดับด้วยกัน คือ ระดับหน่วยย่อยของสิ่งมีชีวิต ประชากร และชุมชน โดยที่ส่วนของสิ่งไม่มีชีวิต คือ บรรยากาศและความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงของทั้ง 2 ส่วน ระบบนิเวศทุก ๆ ระบบจะมีโครงสร้างที่กำหนดโดยชนิดของสิ่งมีชีวิตเฉพาะอย่างที่อยู่ในระบบนั้นๆ โครงสร้างประกอบด้วยจำนวนและชนิดของสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ เหล่านี้ และการกระจายตัวของมัน ถึงแม้ว่าระบบนิเวศบนโลกจะมีความหลากหลายแต่มีโครงสร้างที่คล้ายคลึงกันคือ ประกอบไปด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วนคือ

1. ส่วนประกอบที่ไม่มีชีวิต แบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ

1.1 อนินทรีย์สาร เช่น ได้แก่ คาร์บอน ไนโตรเจน น้ำ ออกซิเจน ฟอสเฟต ไนเตรท คาร์บอนไดออกไซด์ เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.2 อินทรีย์สาร ซึ่งเป็นองค์ประกอบของสิ่งมีชีวิต ได้แก่ โปรตีน คาร์โบไฮเดรต กรดไขมัน เป็นต้น

1.3 สภาพแวดล้อมทางกายภาพและสภาพอากาศ ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบที่กล่าวมาแล้วทั้งสารอนินทรีย์ และสารอินทรีย์ รวมทั้งปัจจัยทางสภาพอากาศที่สำคัญ ได้แก่ แสง อุณหภูมิ ความเป็นกรดเป็นด่าง ความเค็มและความชื้น เป็นต้น

2. ส่วนประกอบที่มีชีวิต องค์ประกอบของสิ่งมีชีวิตสามารถถูกจัดแบ่งตามลำดับขั้นการกินอาหาร ได้ดังนี้

2.1 ผู้ผลิต คือ พวกที่สามารถนำเอาพลังงานจากแสงอาทิตย์มาสังเคราะห์อาหารขึ้นได้เองจากแร่ธาตุและสารที่มีอยู่ตามธรรมชาติ ได้แก่ พืชสีเขียว แพลงก์ตอนพืช และแบคทีเรียบางชนิด พวกผู้ผลิตนี้มีความสำคัญมากเพราะเป็นส่วนเริ่มต้นและเชื่อมต่อระหว่างส่วนประกอบที่ไม่มีชีวิตกับส่วนที่มีชีวิตอื่น ๆ ในระบบนิเวศซึ่งส่วนมากได้แก่พืชสีเขียว

2.2 ผู้บริโภค(consumer) คือเป็นสิ่งมีชีวิตที่ไม่สามารถสร้างอาหารเองได้ต้องกินผู้ผลิตหรือพวกที่รับประทานอาหารจากสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ อีกทอดหนึ่ง การแบ่งชนิดของผู้บริโภค

- ผู้บริโภคปฐมภูมิ เป็นสิ่งมีชีวิตที่กินพืชเป็นอาหาร เช่น กระจ่าง วัว ควาย และปลาที่กินพืชเล็ก ๆ ฯลฯ

- ผู้บริโภคทุติยภูมิ เป็นสัตว์ที่รับประทานอาหารจากเนื้อสัตว์ที่กินพืชเป็นอาหาร เช่น เสือ สุนัขจิ้งจอก ปลากินเนื้อ ฯ

- ผู้บริโภคตติยภูมิ เป็นพวกที่กินทั้งสัตว์กินพืชและสัตว์กินสัตว์อื่นนอกจากนี้ ยังได้แก่สิ่งมีชีวิตที่อยู่ในระดับขั้นการกินสูงสุดซึ่งหมายถึงสัตว์ที่ไม่ถูกกินโดยสัตว์อื่น ๆ ต่อไปเป็นสัตว์ที่อยู่ในอันดับสุดท้ายของการถูกกินเป็นอาหารเช่น มนุษย์ เป็นต้น

2.3 ผู้ย่อยสลาย (decomposer) เป็นพวกไม่สามารถปรุงอาหารได้แต่จะกินอาหารโดยการผลิตเอนไซม์ออกมาย่อยสลายแร่ธาตุต่าง ๆ ในส่วนประกอบของสิ่งที่มีชีวิตให้เป็นสารโมเลกุลเล็ก แล้วจึงดูดซึมไปใช้เป็นสารอาหารบางส่วน ส่วนที่เหลือปลดปล่อยออกไปสู่ระบบนิเวศซึ่งผู้ผลิตจะสามารถเอาไปใช้ได้ต่อไป จึงนับว่าผู้ย่อยสลายเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้สารอาหารสามารถหมุนเวียนเป็นวัฏจักรได้ ส่วนใหญ่เป็นพวกสิ่งมีชีวิตขนาดเล็ก ที่ย่อยสลายสารอินทรีย์ให้กลายเป็นสารอนินทรีย์ ซึ่งจะเป็นตัวสำคัญในขบวนการหมุนเวียนของธาตุต่างๆ

จากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่าองค์ประกอบของระบบนิเวศประกอบด้วย 3 ส่วนหลัก คือ ผู้ผลิต ผู้บริโภค และผู้ย่อยสลาย ซึ่งทั้ง 3 องค์ประกอบมีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดความสมดุลกับระบบนิเวศในพื้นที่

2.7.3 รูปแบบระบบนิเวศ

ระบบนิเวศ แบ่งเป็นกลุ่มใหญ่ๆ ได้ 2 แบบ คือ ระบบนิเวศบนบกและระบบนิเวศในน้ำ สำหรับระบบนิเวศที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่

2.7.3.1 ระบบนิเวศน้ำจืด

ระบบนิเวศแหล่งน้ำจืด มีทั้งสภาพธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น(ระบบนิเวศจำลอง) ได้แก่ แม่น้ำ ลำคลอง หนอง คู บึง สระ น้ำจืด ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำต่างๆ เป็นต้น ซึ่งมีทั้งแหล่งน้ำนิ่ง น้ำเชี่ยว (ซึ่งไม่พบแพลงตอน) เขตน้ำไหลเอื่อยเหมาะแก่สิ่งมีชีวิตที่ว่ายไปมา ระบบนิเวศน้ำจืดอุดมสมบูรณ์ไปด้วยแร่ธาตุ และอินทรีย์สารโดยเป็นแหล่งที่อยู่ และประกอบอาชีพที่สำคัญของมนุษย์ด้วย ระบบนิเวศจำลอง เป็นการสร้างหรือจำลองระบบนิเวศขึ้นมา โดยจัดเลียนแบบจากระบบนิเวศในธรรมชาติ ซึ่งจัดอยู่ในตู้เลี้ยงปลา (aquarium) ระบบจำลองนี้มีขนาดเล็ก แต่มีความสมบูรณ์ในตัวเอง และมีอายุของการสมดุลไม่นาน เช่น ในตู้เลี้ยงปลา บรรจุน้ำ ดิน ปลา หอย และสาหร่ายหางกระรอก โดยนำอ่างเลี้ยงปลาไปไว้ให้ถูกแสงบ้าง หอยและปลากินสาหร่ายและถ่ายมูล เป็นอาหารของสาหร่าย สาหร่ายให้ออกซิเจนแก่ปลา หอยและสาหร่ายเอง โดย ปลา หอย ให้ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ แก่สาหร่าย เพื่อใช้ในการสังเคราะห์แสงทำให้เกิดสมดุลอยู่ระยะหนึ่ง ในที่สุดจะเสียสมดุลเมื่อน้ำเริ่มเสียน้ำ สิ่งมีชีวิตขนาดเล็ก และพืชน้ำจืดจำนวนมากจัดได้ว่าเป็นแหล่งดำรงชีพของสิ่งมีชีวิตเกือบทุกชนิดรวมทั้งเป็นแหล่งที่อยู่และเป็นแหล่งประกอบอาชีพที่สำคัญของมนุษย์อีกด้วย (<http://www.artnanastudio.com/services/ning/book/less-3.html>)

สิ่งมีชีวิตในแหล่งน้ำจืด พืช เช่น จอก สาหร่าย แหน เป็นต้น สัตว์ เช่น หอย ปลา ต่างๆ กุ้ง เป็นต้น การปรับตัวของสิ่งมีชีวิตในชุมชนแหล่งน้ำไหลแรง สามารถเกาะติดแน่นกับพื้นผิวที่อาศัยอยู่ มีโครงสร้างสำหรับเกาะหรือติดกับพื้นผิวอย่างมั่นคง สามารถสกัดเมือกเหนียวใช้ยึดเกาะ เช่น หอย มีรูปร่างเพรียว เพื่อลดความต้านทานของกระแสน้ำ มีรูปร่างแบนราบไปกับพื้นที่ผิวที่เกาะชอบว่ายทวนน้ำอยู่เสมอ เกาะติดกับพื้นผิวหรือซุกซ่อนตัวตามวัตถุใต้น้ำ (<http://ubon.obec.go.th/school/wcrs/stud49/41vipapornSite/page4.html>)

2.7.3.2 ระบบนิเวศป่าชายเลน

ระบบนิเวศป่าชายเลน (Mangrove ecosystem) เป็นระบบนิเวศที่อยู่ในแนวเชื่อมต่อ (Ecotone) ระหว่างผืนแผ่นดินกับพื้นน้ำทะเลในเขตร้อน (Tropical) และกึ่งร้อน (Subtropical) ของโลกซึ่งมีป่าชายเลนขึ้นอยู่เป็นระบบที่นำเอาทรัพยากรน้ำ ดิน และแร่ธาตุอาหารต่างๆ จากบกและทะเลมาปรุงแต่งให้เป็นแหล่งทรัพยากรที่มีความหลากหลายทางชีวภาพและคุณค่าสูง ขณะเดียวกันตัวเองจะทำหน้าที่เป็นป้อมปราการที่คอยปกป้องและรักษาไว้ซึ่งความสมดุลของสิ่งแวดล้อม ให้เอื้ออำนวยต่อการเป็นแหล่งกำเนิดห่วงโซ่อาหาร (Food chain) ของมวลมนุษยชาติอย่างยิ่งยั้ง (<http://www.ds.ac.th/~mangrove/mangrove3.html>)

นอกจากนี้ ป่าชายเลนยังมีศักยภาพในการบำบัดน้ำเสียของชุมชนที่มีการปนเปื้อนของสารอาหารและโลหะหนักได้ ดังนั้นการมีป่าชายเลนอันอุดมสมบูรณ์ จึงนำมาซึ่งความอุดมสมบูรณ์ของทะเลไทย ทำให้ชาวประมงมีอาชีพที่สามารถเลี้ยงตัวเองได้ และประชาชนชาวไทยมีสัตว์น้ำเป็นแหล่งอาหารอย่างเพียงพอ และยั่งยืน (http://www.dmcr.go.th/M_divi1/mangroveknow.html)

สิ่งมีชีวิตที่อาศัยตามชายฝั่งป่าชายเลนที่เป็นพืชได้แก่ โกงกาง แสมดำ โปรงขาว โปรงหนู รังกะเท้ ชะคราม ตะบูน ดินเบ็ดทะเล ตาตุ่มทะเล ปรงทะเล เทียนทะเล ชลู ลำพู ลำแพน ถั่วขาว ผักเบ็ชทะเล สัตว์ที่อยู่ตามรากพืช เช่น ปู หอยต่างๆ สัตว์ที่อยู่ตามหน้าดินตามชายเลน ได้แก่ ปลา ดิน ปูเสฉวน ปูแสม ทากทะเล หอยขี้นก กุ้งลึกลับ ปูก้ามดาบ สัตว์ในดิน ได้แก่ ไข่เดือนทะเล หอยฝาเดียว (<http://ubon.obec.go.th/school/wcrs/stud49/41vipapornSite/page4.html>)

นอกจากนี้ในพื้นที่ศึกษายังมีสัตว์อีกประเภทหนึ่งที่มีส่วนสำคัญในการบ่งบอกถึงความสมบูรณ์ของระบบนิเวศในพื้นที่ศึกษา ได้แก่ หิ่งห้อย

หิ่งห้อย เป็นแมลงพวกด้วงปีกแข็ง มีลักษณะลำตัวยาวรี ตัวเต็มวัยของหิ่งห้อยเพศผู้มีปีกเสมอ ส่วนเพศเมียมีทั้งชนิดที่มีปีกและชนิดไม่มีปีก ซึ่งมีลักษณะเป็นหัวหนอน หิ่งห้อยที่มีปีกมีลำตัวยาวตั้งแต่ 4-25 มิลลิเมตร แล้วแต่ชนิด ส่วนเพศเมียที่เป็นตัวหนอนอาจมีลำตัวยาวถึง 100 มิลลิเมตร มีอวัยวะทำแสงอยู่ที่ปล้องปลายท้องซึ่งมีอยู่ 2 ปล้องในเพศผู้ และ 1 ปล้องในเพศเมีย ตัวอ่อนหิ่งห้อยเป็นตัวหนอนที่มีอวัยวะทำแสงอยู่ที่ปลายท้อง ไข่ของหิ่งห้อยบางชนิดมีแสง หิ่งห้อยกระพริบแสงเพื่อเป็นสื่อให้คู่ของมันมาผสมพันธุ์

การกระพริบแสงของหิ่งห้อยมีอยู่ 2 แบบ คือ กระพริบแสงพร้อมกันและไม่พร้อมกัน จังหวะการกระพริบแสงของหิ่งห้อยสามารถบอกถึงความแตกต่างของหิ่งห้อยแต่ละชนิดได้ หิ่งห้อยทำแสงทั้งช่วงเวลากลางวันและช่วงเวลากลางคืน หิ่งห้อยตัวเต็มวัยไม่กินอาหาร เพียงแต่กินน้ำหรือน้ำค้างที่เกาะอยู่ตามใบไม้ ส่วนตัวหนอนเป็นตัวห้ำ ส่วนใหญ่กินหอยเป็นอาหาร หอยที่เป็นอาหารหิ่งห้อยมีหลายชนิดที่เป็นพาหะของพยาธิต่างๆ เช่น พยาธิใบไม้ในเลือดหรือพยาธิใบไม้ในตับของคนและสัตว์ จึงเป็นการกำจัดไม่ให้พยาธิแพร่ระบาดได้

หิ่งห้อยเมื่อผสมพันธุ์แล้ววางไข่เป็นฟองเดี่ยวหรือเป็นกลุ่มตามใบพืชหรือน้ำหรือตามดินที่ชื้นและ ไข่ฟักออกเป็นตัวหนอนซึ่งมีอยู่ 4-5 วัน จึงเข้าตักแด้แล้วออกมาเป็นตัวเต็มวัย วงจรชีวิตของหิ่งห้อยใช้เวลาทั้งหมดประมาณ 3-12 เดือน แล้วแต่ชนิด ในเวลากลางวันหิ่งห้อยหลบซ่อนตัวอยู่ตามพงหญ้าหรือวัชพืชในที่ชื้นแฉะ หรือหลบตามกาบไม้ซอกไม้ต่างๆ ในเวลากลางคืนจึงบินออกมาจับคู่ผสมพันธุ์และวางไข่ ตัวหนอนหิ่งห้อยมีแหล่งอาศัยแตกต่างกันไปตามชนิด ส่วนใหญ่อยู่ในบริเวณที่ชุ่มชื้นและสะอาดไม่มีมลพิษจากสิ่งแวดล้อม เช่น ตามทุ่งนา และบ่อน้ำตามชนบท บางชนิดอยู่ตามดินในป่าและตามป่าชายเลน ต้นไม้ที่หิ่งห้อยชอบเกาะกระพริบแสง ส่วนใหญ่เป็นต้นไม้ที่มีใบโปร่ง ในธรรมชาติพบเกาะอยู่ตามต้นลำพู ต้นแสม ต้นโกงกาง ต้นโพทะเล และต้นทังถ่อน รวมทั้งต้นไม้ที่อยู่ตามริมน้ำต่างๆ เนื่องจากหนอนหิ่งห้อยอาศัยอยู่ได้เฉพาะในแหล่งที่สะอาดเท่านั้น การอนุรักษ์หิ่งห้อยทำได้โดยการรักษาแม่น้ำ ลำคลอง บึงต่างๆ ให้สะอาด โดยไม่ทิ้ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขยะ หรือสารเคมีลงในแหล่งน้ำ รวมทั้งอนุรักษ์ป่าไม้ เช่น ป่าต้นน้ำ และป่าชายเลนให้อุดมสมบูรณ์ ทำให้หิ่งห้อยสามารถขยายพันธุ์ดำรงชีวิตอยู่ได้ เป็นการเพิ่มความสวยงามให้แก่ธรรมชาติต่อไป (<http://www.rspg.org/firefly/ff1.htm>)

จากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า ระบบนิเวศในรูปแบบต่างๆจะต้องมีการพึ่งพาศักดิ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นการทำให้ระบบนิเวศเกิดความสมดุลในธรรมชาติ นอกจากพืชพันธุ์ทางธรรมชาติแล้ว สัตว์ต่างๆที่อยู่ในพื้นที่ยังสามารถบอกถึงความสมบูรณ์ของระบบนิเวศในพื้นที่นั้นๆ ได้เป็นอย่างดีอีกด้วย

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จันทร์ทิพย์ คงปาน (2546) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย กรณีศึกษา เขื่อนภูมิพล จังหวัดตาก ผลการศึกษาพบว่า เขื่อนภูมิพลมีองค์ประกอบด้านพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมในพื้นที่ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยวเหมาะสมต่อการพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ส่วนด้านกิจกรรมและกระบวนการท่องเที่ยวที่เอื้อต่อกระบวนการเรียนรู้สำหรับนักท่องเที่ยว ปัจจุบันยังไม่ได้รับการส่งเสริมอย่างจริงจัง เนื่องจากขาดบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะด้าน และขาดสินค้าที่ระลึกที่เป็นเอกลักษณ์ในแหล่งท่องเที่ยว สำหรับการเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม สำหรับปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการจัดการท่องเที่ยวภายในเขื่อนภูมิพล ประเด็นที่เป็นปัญหา ได้แก่ การจัดการท่องเที่ยวไม่สอดคล้องกับโครงสร้างและภารกิจหลักขององค์กร เนื่องจากไม่มีบุคลากรรองรับงานด้านพัฒนาท่องเที่ยวโดยตรง

สมัยกร ละเกิงสุข (2546) ได้ทำการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติทางทะเล ตำบลเพ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ผลจากการศึกษาพบว่าหน่วยงานของรัฐองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ยังขาดการประสานและขาดประสบการณ์มีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่ร่วมกัน ซึ่งมีผลกระทบต่อการณ์อนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมบนพื้นที่การพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งด้านการบริการสิ่งอำนวยความสะดวก ความปลอดภัย การสร้างความเข้าใจแก่ผู้ประกอบการธุรกิจที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวในการปฏิบัติตนขณะท่องเที่ยว จากปัญหาที่พบจากการศึกษา หน่วยงานที่รับผิดชอบควรกำหนดแผนที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวให้ชัดเจน ควรสร้างความร่วมมือกันระหว่างรัฐและเอกชน สร้างมาตรการ กฎ ระเบียบ เพื่อกำกับดูแลควบคุมปัญหาที่เกิดขึ้น สร้างกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีจิตสำนึกในการให้บริการที่ดีมีมาตรฐานมีความรับผิดชอบต่อนักท่องเที่ยว เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต่อไป

อนุชา ปัญจพันธ์ (2545) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการการท่องเที่ยวบนพื้นที่สูง กรณีศึกษา ตำบลผาช้างน้อย อำเภอกะปง จังหวัดพะเยา จากการศึกษาพบว่า ในพื้นที่ศึกษามีธรรมชาติเป็นจุดดึงดูดใจ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยว มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สวยงาม แต่ปัญหาในพื้นที่คือการบุกรุกพื้นที่ป่า ขาดมาตรการในการควบคุมเชิงอรรถของนักท่องเที่ยว ขาดประสิทธิภาพในการประชาสัมพันธ์ รวมทั้งชุมชนท้องถิ่นมีโอกาสน้อยในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว แนวทางในการจัดการท่องเที่ยวของพื้นที่ศึกษาได้แก่ ประเมินขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของพื้นที่ กำหนดมาตรการควบคุมเชิงอรรถ วางแผนการกำจัดขยะ น้ำเสียที่มีในพื้นที่ จัดให้มีคู่มือเกี่ยวกับระบบนิเวศให้นักท่องเที่ยวสามารถศึกษาด้วยตนเอง และสร้างเครือข่ายกับองค์กรที่สนับสนุนการท่องเที่ยว

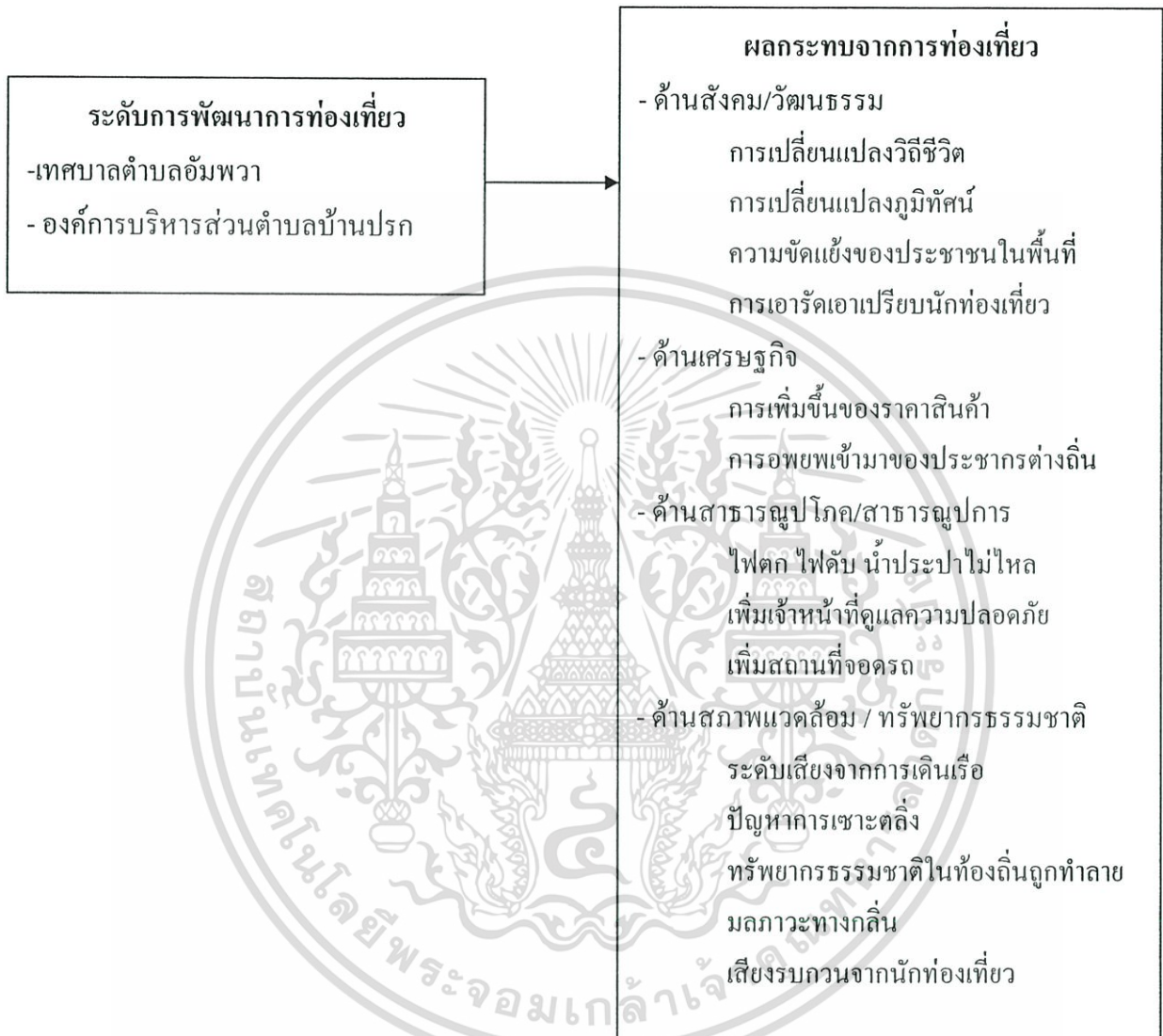
นิตา บัวงาม (2546) การศึกษาแนวทางการศึกษาการจัดการในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวกรณีศึกษาตลาดน้ำวัดลำพญา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการตามหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในการท่องเที่ยวตลาดน้ำวัดลำพญามาก เพราะตลาดน้ำยังคงสภาพความเป็นตลาดน้ำโบราณและมีสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ อากาศบริสุทธิ์ ภายในตลาดน้ำมีการจัดการด้านพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งมีการจัดการด้านสาธารณูปโภคได้ดี มีการจัดกิจกรรมไว้รองรับนักท่องเที่ยวหลายรูปแบบและยังเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวและคนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในด้านกิจกรรมต่างๆ มีการพัฒนารูปแบบการจัดการตลาดน้ำอย่างต่อเนื่อง เพื่อรองรับจำนวนนักท่องเที่ยว สำหรับแนวทางการศึกษาการจัดการแหล่งท่องเที่ยว คือ ในระดับนโยบายควรมีรูปแบบการบริหารที่ชัดเจน โดยเน้นการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านพื้นที่ แนวทางสำหรับแต่ละกลุ่มประชากร ผลการวิจัยบ่งบอกว่าสามารถแบ่งแนวทางตามกลุ่มประชากร คือ นักท่องเที่ยวควรเน้นความเข้าใจเรื่องสภาพวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับธรรมชาติ ด้านคนในท้องถิ่นควรเน้นในเรื่องการให้ความรู้ความเข้าใจในการมีส่วนร่วมในการบริหาร ตลาดน้ำวัดลำพญาและการเป็นเจ้าบ้านที่ดี ทุกคนที่มีส่วนร่วมในการบริหารตลาดน้ำ ต้องมีการปฏิบัติการร่วมกันเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกัน อันจะนำไปสู่ผลสำเร็จของการจัดการแหล่งท่องเที่ยวตลาดน้ำวัดลำพญาไปสู่การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

2.9 สรุปแนวคิดในการศึกษา

สรุปแนวคิดในการศึกษาแต่ละแนวคิดมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการศึกษาโดยโดยวัตถุประสงค์ข้อ 1. เพื่อศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวในพื้นที่ ใช้แนวคิดด้านการท่องเที่ยว โดยดูถึงรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีในพื้นที่ศึกษา แนวคิดด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว วัตถุประสงค์ข้อ 2. เพื่อศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวบริเวณเกาะอัมพวา ใช้แนวคิดผลกระทบด้านการท่องเที่ยว แนวความคิดเรื่องภูมิทัศน์ และแนวความคิดเรื่องระบบนิเวศ และวัตถุประสงค์ข้อ 3. เพื่อหาแนวทางในการจัดการท่องเที่ยวเกาะอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ใช้แนวคิดเรื่องการจัดการดำเนินการ และควบคุมการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว

จากการทบทวนวรรณกรรม สามารถสรุปได้ว่าแนวคิดต่างๆจากการทบทวนวรรณกรรมนี้เป็นพื้นฐานในการวางกรอบแนวคิดในการศึกษา ดังนี้

2.10 กรอบแนวคิดในการศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยว เกาะอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ผู้ศึกษาได้ให้ความสำคัญในเรื่องการจัดการการท่องเที่ยว รูปแบบการท่องเที่ยว กิจกรรมของการท่องเที่ยว ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่มีในพื้นที่ศึกษา รวมทั้ง ผลกระทบของวิถีชีวิตชุมชนซึ่งเกิดจากการมีจำนวนนักท่องเที่ยวเข้ามาในจำนวนมาก ได้ใช้การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นสำหรับการศึกษา แบ่งเป็นหัวข้อต่าง ๆ อันได้แก่ การกำหนดพื้นที่ศึกษา ข้อมูลและแหล่งข้อมูลกลุ่มตัวอย่างและวิธีการสุ่มตัวอย่าง ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล

3.1 การกำหนดพื้นที่ศึกษา

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีการส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งประเทศไทยมีศักยภาพในเรื่องทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงาม และมีสถานที่ท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งที่เป็นทางธรรมชาติ โบราณสถาน และประเพณีวัฒนธรรมที่สวยงาม ส่งผลให้นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศเดินทางมาท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่งเป็นปริมาณมากเช่นกัน อัมพวาเป็นพื้นที่หนึ่งที่นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางมาท่องเที่ยว เนื่องจากอยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร การเดินทางสะดวก มีความโดดเด่นในเรื่องของวัฒนธรรม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ นอกจากนี้ยังมีแหล่งให้นักท่องเที่ยวได้จับจ่ายซื้อสินค้า อาหาร ขนมพื้นบ้านของชุมชน จากการที่การท่องเที่ยวในพื้นที่ได้รับความนิยมทำให้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมมือกับประชาชนในพื้นที่ ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวกันอย่างแพร่หลาย ทำให้การท่องเที่ยวในเกาะอัมพวาเป็นที่รู้จักในหมู่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเป็นจำนวนมาก ด้วยเหตุนี้ทำให้ภายในพื้นที่เกาะอัมพวาเกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจ สังคม วิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่และสิ่งแวดล้อม จากการเปลี่ยนแปลงนี้ทำให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยวด้านบวก เช่น ลดปัญหาการว่างงาน ประชาชนในพื้นที่มีรายได้จากการท่องเที่ยว อนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น เป็นต้น สำหรับผลกระทบด้านลบ เช่น ต้นลำพูในพื้นที่ถูกหักโค่นเนื่องจากประชาชนทนเสียงเรือยนต์ที่นำนักท่องเที่ยวมาคุ้งห้อยในเวลากลางคืนไม่ได้ เรือยนต์สำหรับรับส่งนักท่องเที่ยวแล่นเร็วทำให้น้ำซัดตลิ่งในบางพื้นที่ภายในเกาะอัมพวาเกิดการกัดเซาะ ทำให้บ้านทรุด ประชาชนขาดความเป็นส่วนตัวในการดำรงชีวิตประจำวัน เป็นต้น

จากผลกระทบเหล่านี้ทำให้ผู้ศึกษาสนใจที่จะทำการศึกษาผลที่เกิดขึ้นพื้นที่เกาะอัมพวา เพื่อหาแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยว เกาะอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ประกอบด้วยพื้นที่ในเขตเทศบาลตำบลอัมพวา มีพื้นที่ 2.5 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 1,505 ไร่ 1 งาน 60 ตารางวา

ประกอบด้วยชุมชน จำนวน 10 ชุมชน(เทศบาลตำบลอัมพวา, 2551) และพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรก มีพื้นที่ 5.98 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 3,739 ไร่ ประกอบด้วยชุมชน จำนวน 6 ชุมชน (องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรก, 2551)

3.2 ข้อมูลและแหล่งข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภทด้วยกัน ซึ่งได้แก่

1. ข้อมูลชั้นปฐมภูมิ

เป็นข้อมูลที่ได้จากการออกแบบสอบถาม และการลงภาคสนาม ซึ่งได้แก่ ข้อมูลจากการออกแบบสอบถาม

- แบบสอบถามนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้ามาท่องเที่ยวภายในบริเวณพื้นที่เกาะอัมพวา
- ประชาชนที่อาศัยอยู่ในแหล่งท่องเที่ยว และผู้ประกอบการท่องเที่ยว เพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ ความพร้อมของผู้ประกอบการในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ผลกระทบจากการท่องเที่ยวในพื้นที่ เป็นต้น

ข้อมูลจากการสำรวจภาคสนาม

- ข้อมูลจากการสำรวจภาคสนาม เป็นข้อมูลทางด้านสภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษา ได้แก่ ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีในพื้นที่ สภาพแหล่งท่องเที่ยวภายในพื้นที่ สิ่งอำนวยความสะดวกภายในพื้นที่ การบริการนักท่องเที่ยวในด้านต่างๆ เพียงพอหรือไม่ สักยภาพของพื้นที่ในการรองรับนักท่องเที่ยว

2. ข้อมูลชั้นทุติยภูมิ

ข้อมูลชั้นทุติยภูมิเป็นข้อมูลที่ได้แหล่งข้อมูลจาก สถาบันทางวิชาการ หน่วยงานภาครัฐ และเอกชน สื่อทางอิเล็กทรอนิกส์(Internet) และแหล่งข้อมูลในพื้นที่ศึกษา

3.3 กลุ่มตัวอย่าง และวิธีการสุ่มตัวอย่าง

การวิจัยในครั้งนี้มีกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือกลุ่มนักท่องเที่ยว และกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เกาะอัมพวา โดยมีขั้นตอนในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. กลุ่มประชาชนในพื้นที่

เนื่องจากประชาชนในพื้นที่ศึกษา มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 3,420 ครัวเรือน

ผู้วิจัยได้คำนวณหากลุ่มประชากรในสูตร(เอกสารประกอบการเรียนวิชา สถิติเพื่อการวางแผน2547)

$$n > (z^2s^2/d^2)$$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เมื่อ $n =$ ขนาดกลุ่มตัวอย่าง
 $Z = 1.96$ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%
 $S^2 =$ ค่าความผันแปรสูงสุดเท่าที่จะเป็นไปได้ จาก $p(1-p) = 0.5(1-0.5)$
 $d =$ ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้เมื่อใช้ค่าสัดส่วนจากกลุ่มตัวอย่างในการประมาณค่าสัดส่วนกลุ่มประชากร $= \pm 0.5$

$$\begin{aligned} \text{แทนค่าจากสูตร } n &> (1.96^2) [0.5(1-0.5)]^2 / (0.05^2) \\ &> 96.04 \end{aligned}$$

ปรับค่า n ด้วยสูตร

$$n_p = n / (1 + n/N)$$

เมื่อ $n_p =$ กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา
 $n =$ ขนาดกลุ่มตัวอย่าง
 $N =$ ขนาดประชากรในการศึกษา(หน่วยเป็นหลังคาเรือน)

$$\begin{aligned} \text{แทนค่าจากสูตร } n_p &= 96.04 / (1 + 96.04 / 3,420) \\ n_p &= 93.42 \end{aligned}$$

จากการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา พบว่าควรมีอย่างน้อย 93.42 คน ในการศึกษารั้งนี้ใช้แบบสอบถามจำนวน 150 ชุด โดยใช้การสุ่มอย่างง่าย (Sampling Random)

2. นักท่องเที่ยว

จากสถิตินักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม ประจำปีพ.ศ. 2549 จำนวน 452,598 คน ผู้ศึกษาได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้ามาท่องเที่ยวภายในเกาะอัมพวา เนื่องจากไม่พบนักท่องเที่ยวต่างชาติในพื้นที่ในวันเก็บแบบสอบถาม

$$\begin{aligned} \text{แทนค่าจากสูตร } n_p &= 96.04 / (1 + 96.04 / 452,598) \\ n_p &= 96.04 \end{aligned}$$

ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้อยู่จำนวน 100 คน ในการสุ่มจะใช้การสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยเก็บแบบสอบถามนักท่องเที่ยวตามสถานที่ท่องเที่ยวภายในเกาะอัมพวา เช่น อุทยานร.2 ตลาดน้ำยามเย็น วัดช่องลม เป็นต้น

3.4 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

เนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้มีกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา 2 กลุ่มคือ กลุ่มประชาชนที่อาศัยในพื้นที่และกลุ่มนักท่องเที่ยว เพื่อให้การวิเคราะห์มีความเหมาะสมกับแต่ละกลุ่ม โดยสามารถสรุปตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ดังนี้

กลุ่มประชาชนที่อาศัยในพื้นที่

ตัวแปรอิสระ คือ ระดับการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ ในพื้นที่แบ่งออกเป็น 2 ชุมชน ได้แก่ เทศบาลตำบลอัมพวา และองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรก

ตัวแปรตาม คือ ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในพื้นที่ทั้งผลได้และผลเสีย ได้แก่ ด้านสังคมวัฒนธรรม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสาธารณูปโภค/สาธารณูปการ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ/สิ่งแวดล้อม

3.5 การรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการศึกษานี้ จะใช้เครื่องมือที่แตกต่างกันไปตามประเภทของข้อมูล ดังนี้

ตารางที่ 3.1 แสดงการเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มประชาชนในพื้นที่

ลักษณะประชากร	ตัวแปร	ค่าตัวแปร	ระดับการวัด	เครื่องมือ
	เพศ	- ชาย - หญิง	Nominal	แบบสอบถาม
	อายุ	จำนวนหน่วยเป็นปี	Ratio	แบบสอบถาม
	การศึกษา	- ไม่ได้รับการศึกษา - ประถมศึกษา - มัธยมต้น, มัธยมปลาย - ปวช, ปวส, อนุปริญญา - ปริญญาตรี - สูงกว่าปริญญาตรี	Ordinal	แบบสอบถาม
	อาชีพหลัก อาชีพรอง	- นักเรียน/นักศึกษา - รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ - พนักงาน/บริษัทเอกชน - ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย - เกษตรกร - รับจ้างทั่วไป/ลูกจ้างรายวัน - ประมง - ทำโฮมสเตย์ - อื่นๆ	Nominal	แบบสอบถาม
	รายได้(ต่อเดือน)	- ต่ำกว่า 5,000 บาท - 5,001 – 10,000 บาท - 10,001 – 15,000 บาท - 15,001 – 20,000 บาท - 20,001 บาทขึ้นไป	Ordinal	แบบสอบถาม
	ภูมิตำเนาเดิม	- เป็นคนในพื้นที่เกาะอัมพวา - ไม่ได้เป็นคนในพื้นที่เกาะอัมพวา	Nominal	แบบสอบถาม
	ระยะเวลาในการอยู่อาศัย	จำนวนหน่วยเป็นปี	Ratio	แบบสอบถาม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบในพื้นที่	ตัวแปร	แนวคำถาม	ค่าตัวแปร	ระดับการวัด	เครื่องมือ
ด้านสังคม/วัฒนธรรม	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความร่วมมือของคนในท้องถิ่นช่วยให้การท่องเที่ยวดีขึ้น 2. ท่านมีความภาคภูมิใจในความเป็นคนในพื้นที่และพร้อมที่จะอยู่ในชุมชนต่อไป 3. ชุมชนของท่านได้รับการพัฒนาในทุกๆ ด้านให้ดีขึ้น 4. คนในชุมชนช่วยกันรักษาความสะอาด 5. ท่านเรียนรู้ประเพณีและวัฒนธรรมที่หลากหลายจากนักท่องเที่ยว 6. ท่านรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมไว้เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว 7. ท่านได้เผยแพร่ประเพณีและพิธีกรรมต่างๆ ของท้องถิ่นให้คนภายนอกได้รับรู้ 8. เกิดการเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ของชุมชนที่มีมาตั้งแต่อดีต 9. ท่านต้องปรับปรุงที่อยู่อาศัยให้มีความคงทนแข็งแรงและสวยงามขึ้น 10. ท่านมีความพึงพอใจเมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาในบริเวณบ้านของท่าน 11. วิถีชีวิตความเป็นอยู่เปลี่ยนไปจากเดิม 12. ประชาชนในพื้นที่เอาเปรียบ หลอกหลวงนักท่องเที่ยว 13. ประชาชนในพื้นที่เกิดความขัดแย้งในเรื่องผลประโยชน์ 14. เกิดปัญหาอาชญากรรมในชุมชน 15. เกิดปัญหาการโจรกรรมในชุมชน 	<p>การปฏิบัติ</p> <p>ทัศนคติ</p> <p>ทัศนคติ</p> <p>การปฏิบัติ</p> <p>ทัศนคติ</p> <p>การปฏิบัติ</p> <p>ทัศนคติ</p> <p>ผลกระทบ</p> <p>การปฏิบัติ</p> <p>ผลกระทบ</p> <p>ผลกระทบ</p> <p>ผลกระทบ</p> <p>ผลกระทบ</p> <p>ผลกระทบ</p> <p>ผลกระทบ</p>	<p>- ไม่มี</p> <p>- น้อยที่สุด</p> <p>- น้อย</p> <p>- ปานกลาง</p> <p>- มาก</p> <p>- มากที่สุด</p>	Ordinal	แบบสอบถาม
ด้านเศรษฐกิจ	<ol style="list-style-type: none"> 16. ครอบครัวของท่านมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการท่องเที่ยว 17. ที่ดินในพื้นที่มีราคาเพิ่มขึ้น 18. สินค้าที่ใช้ในชีวิตประจำวันมีราคาสูงขึ้น 19. ลดปัญหาการว่างงานในชุมชน 20. ประชากรจากต่างถิ่นอพยพเข้ามาในพื้นที่ 	<p>ผลกระทบ</p> <p>ผลกระทบ</p> <p>ผลกระทบ</p> <p>ผลกระทบ</p> <p>ผลกระทบ</p>	<p>- ไม่มี</p> <p>- น้อยที่สุด</p> <p>- น้อย</p> <p>- ปานกลาง</p> <p>- มาก</p> <p>- มากที่สุด</p>	Ordinal	แบบสอบถาม

เอกสารนี้เป็นเอกสารต้นฉบับที่จัดทำขึ้นเพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบในพื้นที่	ตัวแปร	แนวคำถาม	ค่าตัวแปร	ระดับการวัด	เครื่องมือ
ด้านเศรษฐกิจ	16. ครอบครัวยของท่านมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการท่องเที่ยว 17. ที่ดินในพื้นที่มีราคาเพิ่มขึ้น 18. สินค้าที่ใช้ในชีวิตประจำวันมีราคาสูงขึ้น 19. ลดปัญหาการว่างงานในชุมชน 20. ประชากรจากต่างถิ่นอพยพเข้ามาในพื้นที่	ผลกระทบ ผลกระทบ ผลกระทบ ผลกระทบ ผลกระทบ	- ไม่มี - น้อยที่สุด - น้อย - ปานกลาง - มาก - มากที่สุด	Ordinal	แบบสอบถาม
ด้านสาธารณูปโภค/สาธารณูปการ	21. สภาพถนนในการเดินทางมาที่บ้านของท่านดีขึ้น 22. ในชุมชนของท่านเกิดไฟดับบ่อยหรือไม่ 23. ในชุมชนของท่านเกิดไฟดับบ่อยหรือไม่ 24. ในชุมชนของท่านเกิดน้ำประปาไม่ไหลบ่อยหรือไม่ 25. ควรมีเจ้าหน้าที่ดูแลเรื่องความปลอดภัยในสถานที่ท่องเที่ยว 26. ควรมีการเพิ่มจุดบริการนักท่องเที่ยวและมีเอกสารประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยว 27. ควรเพิ่มสถานที่จอดรถในสถานที่ท่องเที่ยว 28. ควรมีการเพิ่มห้องสุขาสาธารณะที่ถูกสุขลักษณะในสถานที่ท่องเที่ยวให้มากขึ้น	ผลกระทบ ทัศนคติ ทัศนคติ ทัศนคติ ข้อเสนอแนะ ข้อเสนอแนะ ข้อเสนอแนะ ข้อเสนอแนะ	- ไม่มี - น้อยที่สุด - น้อย - ปานกลาง - มาก - มากที่สุด	Ordinal	แบบสอบถาม
ด้านสภาพแวดล้อม/ทรัพยากรธรรมชาติ	29. การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวทำให้ท่านตระหนักถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวมากขึ้น 30. ระดับเสียงรบกวนจากการเดินเรือนำนักท่องเที่ยวไปชมวิถีชีวิต/หิ้งห้อย 31. ปัญหาคลื่นจากเรือยนต์กักเซาะตลิ่ง 32. ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นถูกทำลาย 33. อากาศในพื้นที่ร้อนขึ้นหรือไม่ 34. ปัญหามลภาวะทางกลิ่น 35. แหล่งน้ำในชุมชนสกปรก 36. ปริมาณขยะที่เกิดจากนักท่องเที่ยวบริเวณอาหาร/เครื่องดื่ม การจับจ่ายซื้อสินค้าและของฝาก	ผลกระทบ ผลกระทบ ผลกระทบ ผลกระทบ ผลกระทบ ผลกระทบ ผลกระทบ ผลกระทบ	- ไม่มี - น้อยที่สุด - น้อย - ปานกลาง - มาก - มากที่สุด	Ordinal	แบบสอบถาม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ความคิดเห็นด้านการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่	ตัวแปร	แนวคำถาม	ค่าตัวแปร	ระดับการวัด	เครื่องมือ
	<ul style="list-style-type: none"> - ท่านเห็นด้วยหรือไม่ถ้ามีการกำหนดให้ใช้เรือพายในการรับนักท่องเที่ยวไปชมหิ่งห้อย - ท่านคิดอย่างไรเกี่ยวกับการเพิ่มขึ้นของจำนวน โฮมสเตย์ภายในเกาะอัมพวาอย่างต่อเนื่อง - ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่าผู้ประกอบการควรมีความรู้ ความชำนาญในสถานที่และทรัพยากรการท่องเที่ยว ภายในเกาะอัมพวา 	<p>ข้อเสนอแนะ</p> <p>ข้อเสนอแนะ</p> <p>ข้อเสนอแนะ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่เห็นด้วย - เห็นด้วย 	Nominal	แบบสอบถาม

ตารางที่ 3.2 แสดงการเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มนักท่องเที่ยวในพื้นที่

ลักษณะนักท่องเที่ยว	ตัวแปร	ค่าตัวแปร	ระดับการวัด	เครื่องมือ
	เพศ	<ul style="list-style-type: none"> - ชาย - หญิง 	Nominal	แบบสอบถาม
	อายุ	จำนวนหน่วยเป็นปี	Ratio	แบบสอบถาม
	การศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> - ประถมศึกษา - มัธยมต้น, มัธยมปลาย - ปวช, ปวส, อนุปริญญา - ปริญญาตรี - สูงกว่าปริญญาตรี 	Ordinal	แบบสอบถาม
	อาชีพ	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียน/นักศึกษา - รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ - พนักงาน/บริษัทเอกชน - ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย - เกษตรกร - รับจ้างทั่วไป/ลูกจ้างรายวัน 	Nominal	แบบสอบถาม
	รายได้(ต่อเดือน)	<ul style="list-style-type: none"> - ต่ำกว่า 5,000 บาท - 5,001 – 10,000 บาท - 10,000 – 15,000 บาท - 15,001 – 20,000 บาท - 20,001 บาทขึ้นไป 	Ordinal	แบบสอบถาม
	ที่อยู่ปัจจุบัน	ระบุงจังหวัด	Ratio	แบบสอบถาม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ การใช้งานที่อื่นโดยไม่อนุญาตให้ทำซ้ำโดยไม่ได้รับอนุญาต

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

พฤติกรรม นักท่องเที่ยว	ตัวแปร	ค่าตัวแปร	ระดับการวัด	เครื่องมือ
	ประสบการณ์การ เดินทาง	- ไม่เคย - เคย	Nominal	แบบสอบถาม
	วิธีการเดินทาง	- รถยนต์หรือจักรยานยนต์ ส่วนตัว - รถยนต์หรือจักรยานยนต์ รับจ้าง - รถยนต์หรือจักรยานยนต์ - รถประจำทาง	Nominal	แบบสอบถาม
	ใช้เวลาในการท่องเที่ยว	- น้อยกว่า 2 ชั่วโมง - 2-4 ชั่วโมง - ครึ่งวัน - ทั้งวัน	Ordinal	แบบสอบถาม
	พักค้างคืน	- พัก - ไม่พัก	Nominal	แบบสอบถาม
	ที่พัก	- โรงแรม - โฮมสเตย์ - รีสอร์ท - บ้านพักถึงโฮมสเตย์	Nominal	แบบสอบถาม
	กิจกรรม	- พักผ่อน - ชมหิ่งห้อย - ชมตลาดน้ำ - โฮมสเตย์ - ซื้อสินค้าทางการเกษตร - รับประทานอาหารไทย/ขนม โบราณ - ไหว้พระ - รับประทานอาหาร/ เครื่องดื่มสมุนไพร - ถ่ายภาพ - ชมสวนผลไม้ - จักรยานชมวิถีชีวิตใน ชุมชน - ล่องเรือชมวิถีชีวิต	Nominal	แบบสอบถาม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

ความพึงพอใจ ในสิ่งอำนวยความสะดวก	ตัวแปร	ค่าตัวแปร	ระดับการวัด	เครื่องมือ
	1. สถานที่จอดรถ 2. จุดบริการนักท่องเที่ยว 3. สถานที่แสดงกิจกรรม การเกษตร 4. สถานที่จำหน่ายสินค้า ท้องถิ่น/ร้านขายของที่ระลึก 5. ร้านค้าอาหาร/เครื่องดื่ม 6. บริการเรือนำเที่ยว 7. ห้องน้ำ 8. ดงขยะ 9. ความสะอาดในสถานที่ ท่องเที่ยว 10. ความปลอดภัย 11. ไฟฟ้า 12. โทรศัพท์ 13. ศาลานั่งพักผ่อน 14. ป้ายบอกทางสำหรับ นักท่องเที่ยว	- น้อยที่สุด - น้อย - ปานกลาง - มาก - มากที่สุด	Ordinal	แบบสอบถาม

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Science) ในการวิเคราะห์ โดยอธิบายตามวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังรายละเอียดต่อไปนี้ ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 บท ดังนี้

บทที่ 4 สภาพทั่วไปในพื้นที่ศึกษา ในส่วนของการวิเคราะห์ได้ใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา และเชิงอนุมานด้วยสถิติ χ^2 - test เพื่อทดสอบลักษณะของแต่ละกลุ่มตัวอย่างในเกาะอัมพวา โดยกำหนด H_0 คือ ไม่มีความแตกต่างกันของกลุ่มตัวอย่างสองพื้นที่ซึ่งได้แก่ เทศบาลตำบลอัมพวา และองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรก กำหนดค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ($\alpha = 0.05$) เมื่อคำนวณได้ค่า χ^2 นำมาเปรียบเทียบกับค่าระดับนัยสำคัญ หากค่าที่คำนวณได้มีค่าน้อยกว่า 0.05 จะไม่ยอมรับ H_0 และสรุปว่ามีความแตกต่างกันของตัวอย่างแต่ละกลุ่ม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5 ผลการศึกษา ในบทนี้ได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ ประกอบด้วย

1. การวิเคราะห์ผลกระทบทางการท่องเที่ยว โดยจะวิเคราะห์ความแตกต่างของผลกระทบที่มีต่อประชาชนในสองพื้นที่ซึ่งได้แก่ เทศบาลตำบลอัมพวา และองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรกเนื่องจากทั้งสองพื้นที่มีการพัฒนาการท่องเที่ยวที่แตกต่างกันโดยกำหนด H_0 คือผลกระทบใน 2 พื้นที่ ไม่มีความแตกต่างกัน กำหนดค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ($\alpha = 0.05$) เมื่อคำนวณได้ค่า t-test นำมาเปรียบเทียบกับค่าระดับนัยสำคัญ หากค่าที่ได้มีค่าน้อยกว่า 0.05 จะไม่ยอมรับ H_0 และสรุปว่า 2 พื้นที่มีความแตกต่างกัน
2. ตารางไขว้ (Cross-tabulation) ได้ใช้วิเคราะห์ในเรื่องระดับความคิดเห็นว่าประชาชน เพื่อทราบระดับความคิดเห็นว่าประชาชนต้องการอะไร และมีลักษณะเป็นอย่างไร

3.7 การนำเสนอข้อมูล

การนำเสนอข้อมูลในการศึกษานี้ใช้ตาราง และการบรรยายในการสรุปผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำมาซึ่งการเสนอแนะแนวทางในการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่เกาะอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ในอนาคต

บทที่ 4

สภาพทั่วไปพื้นที่ศึกษา

เนื่องจากในการศึกษาเรื่องแนวทางการจัดการท่องเที่ยวภายในเกาะอัมพวา มีพื้นที่ครอบคลุมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2 แห่งคือ เทศบาลตำบลอัมพวาและองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรก สภาพโดยทั่วไปพื้นที่ศึกษา ดังนี้

4.1 ที่ตั้งพื้นที่ศึกษา

4.1.1 เทศบาลตำบลอัมพวา

4.1.2 องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรก

4.2 วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันในพื้นที่เกาะอัมพวา

4.3 สภาพทั่วไปของเกาะอัมพวา

4.1 ที่ตั้งพื้นที่ศึกษา

4.1.1 เทศบาลตำบลอัมพวา

เทศบาลตำบลอัมพวา มีพื้นที่ครอบคลุมตำบลอัมพวาทั้งหมด แบ่งออกเป็น 1 ตำบล 1 หมู่บ้าน ซึ่งอยู่ในเขตการปกครองของอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม มีเนื้อที่ 2.5 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 1,505 ไร่ 1 งาน 60 ตารางวา อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ทวงรถยนต์ 71 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดสมุทรสงครามทางรถยนต์ 6 กิโลเมตร(ดูภาพที่ 4.1 ประกอบ)

ประชากร

ปัจจุบัน ณ วันที่ 1 เมษายน 2549 เทศบาลตำบลอัมพวามีประชากรทั้งสิ้น 5,753 คน แบ่งเป็นชาย 2,722 คน หญิง 3,031 คน มีครัวเรือนทั้งสิ้น 1,081 ครัวเรือน มีหลังคาเรือนทั้งสิ้น 1,560 หลังคาเรือน ประชากรเฉลี่ยครัวเรือนละ 5.32 คน ความหนาแน่นของประชากร 2,302 คนต่อตารางกิโลเมตร ในเขตเทศบาลมีจำนวนชุมชนทั้งหมด 10 ชุมชน ประกอบด้วย

1. ชุมชนบ้านหัวแหลม
2. ชุมชนประชาอุทิศ
3. ชุมชนโรงเจ
4. ชุมชนตลาดอัมพวา
5. ชุมชนวัดอัมพวัน
6. ชุมชนคลองอัมพวา
7. ชุมชนบางจาก
8. ชุมชนริมเขื่อน
9. ชุมชนบางกะพ้อม 1
10. ชุมชนบางกะพ้อม 2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.1.2 องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรก

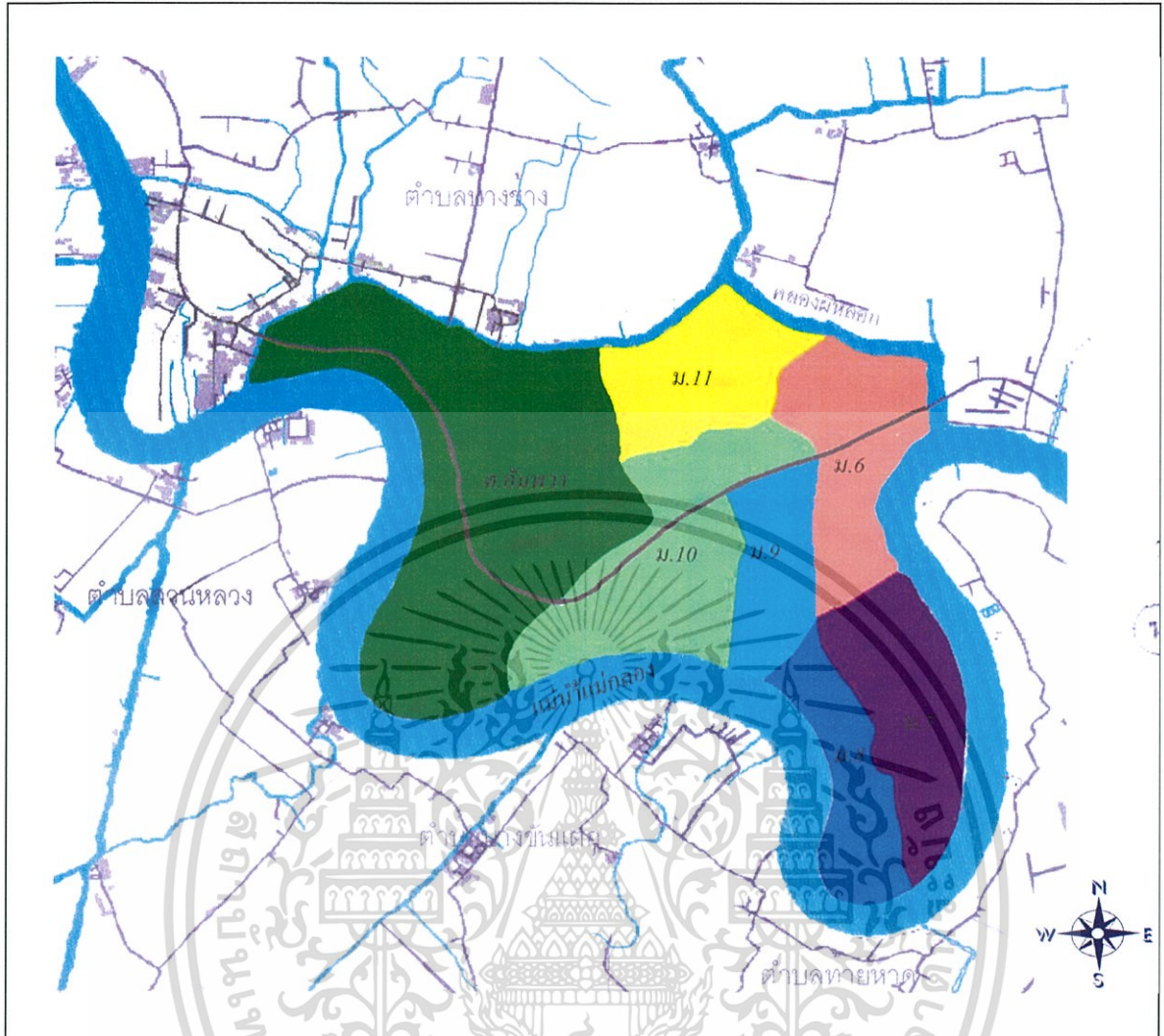
แต่เดิมมีชื่อว่าตำบลทุ่งลมทวนต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นตำบลลมทวน มีเขตการปกครอง 8 หมู่บ้าน และต่อมาได้มีการเปลี่ยนชื่อเป็น บ้านปรก มีเนื้อที่ 5.98 ตารางกิโลเมตร หรือ 3,739 ไร่ ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบชายฝั่ง บางส่วนเป็นลุ่มน้ำ แบ่งเขตการปกครองเป็น 11 หมู่ อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรก ดังนี้(ดูภาพที่ 4.2 ประกอบ)

1. บ้านคลองลัดจวน	2. บ้านแหลมเตย
3. บ้านปรก	4. บ้านสวนป่า
5. บ้านโรงธรรม	6. บ้านลมทวน
7. บ้านแหลมลมทวน	8. บ้านคุ้มลมทวน
9. บ้านคลองละคร	10. บ้านแก้วฟ้า
11. บ้านสามแยกโรงธรรม	

พื้นที่ที่อยู่ในเกาะอัมพวา คือ บริเวณพื้นที่หมู่ 6, หมู่ 7, หมู่ 8, หมู่ 9, หมู่ 10, หมู่ 11(ดูภาพที่ 4.1 ประกอบ)

ประชากร

ประชากรทั้งสิ้น 8,125 คน แยกเป็นชาย 3,826 คน หญิง 4,257 คน มีความหนาแน่นเฉลี่ย 1,348 คน/ตารางกิโลเมตร(ข้อมูล ณ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550 กรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย)

ภาพที่ 4.1 แสดงพื้นที่เกาะอัมพวา

ที่มา : คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.2 วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันในพื้นที่เกาะอัมพวา

อัมพวาเป็นชุมชนเล็กๆ ตั้งอยู่ริมน้ำ ในอดีตเคยเป็นศูนย์กลางการค้าขายทางน้ำที่คับคั่ง มีตลาดน้ำ เรือนแพ และบ้านเรือนปลูกขนานไปตามแนวคลอง ซึ่งมีการตั้งถิ่นฐานมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา (พ.ศ. 2173) สมัยนั้นเรียกกันว่า “บางช้าง” เป็นชุมชนริมน้ำที่ทำสวนไม้ผลและพืชผัก จนมีชื่อเสียง

ในสมัยสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง แขวงบางช้างเริ่มปรากฏมีสวนผลไม้และพืชผักที่อุดมสมบูรณ์มีความเจริญทางด้านเกษตรกรรมและการค้าขายจนมีตลาดเรียกว่า “ตลาดบางช้าง” เป็นตลาดน้ำขนาดใหญ่ที่เป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนผลผลิตจากสวนแถบบางช้างและบริเวณใกล้เคียง แถบบางช้างเอกสารเป็นที่รู้จักในนาม “สวนนอก” และเปรียบเทียบกับ “สวนใน” โดยมีคำเรียกที่ว่า “บางช้างสวนนอกค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บางกอกสวนใน” หมายถึงสวนบ้านนอก คือ สวนบางช้าง สวนสวนที่อยู่ในเมืองใกล้รั้ววังเจ้านาย คือ สวนใน

ในอดีต มีเรือแล่นตั้งแต่ปากคลองถึงท้ายคลอง แต่กิจกรรมเหล่านั้นไม่ได้อยู่บนฐานของการท่องเที่ยว มันเป็นกิจกรรมที่ใช้อยู่ในชีวิตจริง เมื่อมีถนนสิ่งเหล่านี้ก็หายไป เพราะคนเปลี่ยนจากการเดินทางจากเรือเป็นรถ บ้านที่เคยขายของก็ขายของไม่ได้ คลองที่เคยมีเรือผ่านก็ไม่มีเรือผ่าน นั่นหมายความว่าคนไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่เหมือนเดิมได้อีก จึงย้ายถิ่นอพยพออกจากพื้นที่เพราะไม่สามารถค้าขายได้

ต่อมาทางเทศบาลตำบลอัมพวา โดยความร่วมมือ ร่วมใจของประชาชนในท้องถิ่นได้ฟื้นฟูตลาดน้ำอัมพวาขึ้นมาอีกครั้ง เพื่ออนุรักษ์ความเป็นอยู่ของ ชุมชนริมน้ำ ซึ่งในปัจจุบันจะหาดูได้ยากให้สืบทอดตลอดไป ทิศทางในการพัฒนาคือต้องการดึงคนในพื้นที่ที่ได้ย้ายถิ่นฐานไปแล้วให้กลับมา จึงคิดว่าอัมพวาจะมีอะไรที่เป็นของดีที่มีอยู่แล้ว คือคนอัมพวามีทุนทางสังคมอยู่มาก เป็นคนมีอัธยาศัยดี มีน้ำใจกว้างขวาง เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีศิลปะวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมที่ยังคงอยู่ในสภาพที่น่าจะอนุรักษ์ไว้ จึงได้ริเริ่มโครงการ ตลาดน้ำอัมพวาขึ้นเมื่อวันที่ 11 ส.ค.2547 ซึ่งในช่วงแรกๆ นับว่ายากที่จะดึงชาวบ้านให้มาเข้าร่วมโครงการนี้ได้ ชาวบ้านจำนวน 4,000 คน มีผู้เข้าร่วมโครงการไม่เกิน 50 คน เพราะคิดว่าใกล้ๆ กัน ไม่เกิน 15 นาที ก็มีตลาดน้ำดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี ที่โด่งดังมาช้านาน อยู่แล้ว คนไม่น่าจะมาท่องเที่ยวที่อัมพวาเท่าไรนัก จึงสอนให้ใช้หลักประมาณตน ต้องรู้จักตนเอง รู้จักประเมินโอกาสที่ตนเองมี ได้เลือกให้ตลาดน้ำอัมพวาเป็น “ตลาดน้ำยามเย็น” ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่แตกต่างกันกับตลาดน้ำโดยทั่วไป ที่จัดขึ้นในเวลากลางวัน แต่ตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา แห่งนี้จะจัดขึ้นในเวลาเย็นเรื่อยไป จนถึงเวลาพลบค่ำ ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่า เป็นตลาดน้ำแห่งแรกของประเทศไทยที่จัดในลักษณะเช่นนี้

ในตอนเย็น ชาวบ้านจะเริ่มทยอยพาเรือนำสินค้าหลากหลายชนิด อาทิ อาหาร ผลไม้ พืชผัก ขนมหอม ของกินของใช้ มาขายให้กับนักท่องเที่ยว หรือคนในท้องถิ่นที่สัญจร ไปที่ตลาดอัมพวา เป็นการพลิกฟื้นวิถีชีวิตดั้งเดิมของคนในท้องถิ่น

ปัจจุบันวิถีชีวิตของชุมชนอัมพวาในอดีต ยังปรากฏให้เห็นและสัมผัสได้ แม้กาลเวลาจะผ่านไปแต่ภาพความทรงจำในอดีตยังคงหลงเหลือให้เห็น แม้จะลบล้างไปบ้างแต่ชุมชนแห่งนี้ก็ยังคงพยายามรักษาให้คงสภาพเหมือนเดิมให้ได้มากที่สุด... ภาพบ้านเรือนไม้ที่ขนานไปตามริมสองฝั่งคลอง ควบคู่ไปกับการค้าขาย และการใช้ชีวิตอย่างเรียบง่าย พร้อมๆ กับการรักษาวัฒนธรรม รวมถึงศิลปะต่างๆ ในชุมชน ยังปรากฏให้เห็นเด่นชัด ชื่อของอัมพวา ถูกขนานนามคู่กับเมืองแม่กลองมาช้านาน ในฐานะอำเภอหนึ่งที่มีชื่อเสียงทางด้านการท่องเที่ยวชมตลาดน้ำและหิ่งห้อย แต่ ณ วันนี้อีกหนึ่งสิ่งที่โดดเด่นของอัมพวาก็คือ การอนุรักษ์สถาปัตยกรรมเก่าแก่ของชุมชนริมน้ำแห่งนี้ บ้านเรือนเรียงรายเป็นแถวยาว บ้างก็ทาสีใหม่ บ้างก็สร้างใหม่ แต่ยังคงรูปแบบเดิมของการตั้งถิ่นฐาน บ้านเรือนไว้ก่อนข้างสมบูรณ์ แต่ละบ้านจะมีสินค้าพื้นเมือง สินค้าภูมิปัญญา ของที่ระลึก ไปสการ์ด งานฝีมือ กาแฟโบราณ อาหารไทย ขนมไทย ผลไม้ มาให้จับจ่าย มีภูมิปัญญาไทยด้านแพทย์แผนไทย

มาคอยบริการ ที่น่าสนใจไปกว่านี้คือมีร้านทำขนมไทยในวรรณคดีแห่งรัชกาลที่ 2 แสนจะประดิษฐ์งดงามวางขายอยู่ อาทิ ทองเอก จำมงกุฎ เสน่ห์จันทร์ ฯลฯ

ในห้องแถวริมน้ำที่เคยเป็นร้านค้าเก่าและยังคงเห็นเครื่องประดับตกแต่ง เช่น ป้ายชื่อร้านแบบเก่าที่เขียนเป็นภาษาไทยคู่กับภาษาจีน ผู้เครื่องยาจีนโบราณ ผู้ทองแบบโบราณ ตลอดจนอุปกรณ์ เช่น ตาชั่งแบบโบราณที่ใช้ชั่งทอง ซึ่งเจ้าของยังเก็บรักษาไว้ นอกจากนี้ยังมีร้านค้าบางแห่งที่ยังคงเปิดดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน เช่น ร้านขายของชำ ร้านค้ากาแฟแบบโบราณ ร้านขายอุปกรณ์การประมง ฯลฯ

ด้วยเหตุที่ชุมชนริมน้ำคลองอัมพวายังคงรักษาเอกลักษณ์การตั้งถิ่นฐานแบบดั้งเดิมไว้ค่อนข้างสมบูรณ์ จึงได้รับรางวัลชุมชนอนุรักษ์ดีเด่นประจำปี พ.ศ.2545 จากสมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์

4.3 สภาพทั่วไปของเกาะอัมพวา

4.3.1 ลักษณะทางกายภาพ

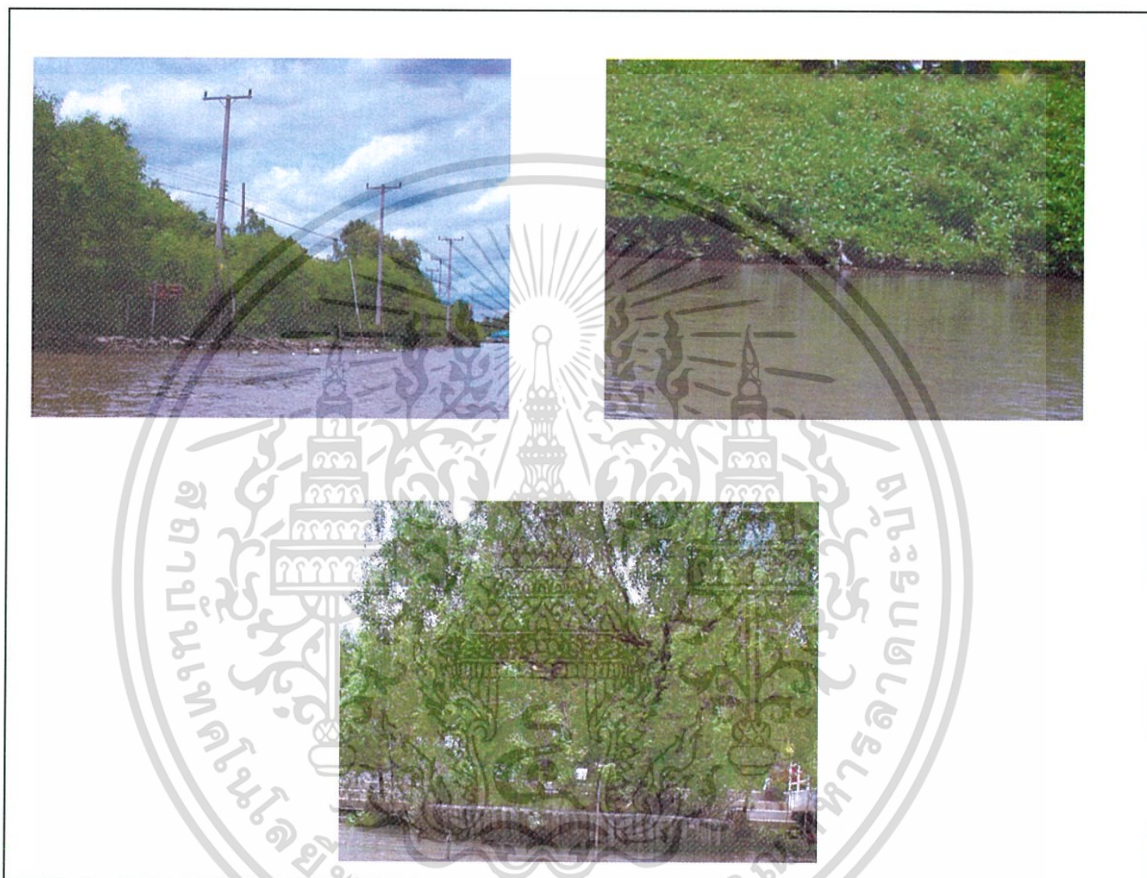
เกาะอัมพวามีระบบนิเวศ และสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว สืบเนื่องมาจากสภาพที่ตั้งของพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มใกล้ปากแม่น้ำที่ไหลลงสู่อ่าวไทยทำให้มีการตกตะกอนของแร่ธาตุต่างๆ ชุมชนเกาะอัมพวาอยู่ติดแม่น้ำแม่กลอง และมีแม่น้ำลำคลองรอบเกาะคือคลองอัมพวาอยู่ระหว่างตลาดน้ำอัมพวาจนถึงพื้นที่อบต.บ้านปรกหมู่ 11 คลองผีหลอกอยู่ระหว่างอบต.บ้านปรกหมู่ 11 ถึงบริเวณวัดช่องลมและแม่น้ำแม่กลอง และมีคลองสาขาย่อยหลายสาย สร้างความอุดมสมบูรณ์ให้แก่ดินในพื้นที่ ประชากรในชุมชนจึงประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก โดยพื้นที่สวนผลไม้ส่วนใหญ่อยู่ติดจากเรือนแถวริมคลองอัมพวาเข้าไปด้านใน

นอกจากความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศและสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติแล้ว อัมพวายังได้ชื่อว่าเป็น “เมืองสามน้ำ” กล่าวคือ เป็นเมืองที่มีทั้งน้ำจืด น้ำกร่อย และน้ำเค็ม เมื่อน้ำทะเลขึ้นจะดันน้ำจืดในแม่น้ำแม่กลองและคลองต่างๆ กลับขึ้นไป เมื่อน้ำทะเลหนุนขึ้นมาแทนที่น้ำจืดจะเปลี่ยนเป็น น้ำกร่อย หรือภาษาชาวบ้านเรียกว่า น้ำล้นจืด ลึกเค็ม ปริมาณน้ำ ขึ้น-ลง ในแต่ละครั้งขึ้นอยู่กับวันข้างขึ้นข้างแรม โดยปริมาณน้ำขึ้น-น้ำลงต่ำกว่า โดยจะอยู่ในช่วงขึ้นหรือแรม 6-11 ค่ำ

การเป็นเมืองสามน้ำของชุมชนอัมพวาส่งผลให้เกิดความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งการสร้าง ความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศทำให้เกิดมีพรรณไม้ยืนต้นและเป็นพุ่มต่างๆ มากมาย เช่น ลำพู-จอกแสมดำ แสมขาว เหงือกปลาหมอ เป็นต้น มีสัตว์น้ำ ที่สำคัญได้แก่ ปลากระบอก ปลากระพง ปลาตะเพียน ปลาดิน กุ้งแม่น้ำหรือกุ้งก้ามกราม ปูที่พบมากได้แก่ปูแสม ปูก้ามดาบ และหอยต่างๆ มีนกอพยพ และนกประจำถิ่นมากกว่า 100 ชนิด เช่น นกยางควาย นกยางรอก เขียวแดง นกเอี้ยง เป็นต้น และมีสัตว์เลื้อยคลาน เช่น กิ้งก่า และตัวเงินตัวทอง นอกจากนี้ยังมีแมลงนานาชนิดอีกเป็นจำนวนมาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การที่เกาะอัมพวามีระบบนิเวศที่เหมาะสมกับการเจริญเติบโตของต้นลำพูแล้ว มักให้พบเห็นต้นลำพูได้ทั่วไปบริเวณริมแม่น้ำบริเวณนี้เองที่เป็นที่อยู่ของหิ้งห้อยนับล้านตัว หิ้งห้อยนั้นกินใบอ่อนของต้นลำพูเป็นอาหาร และอาศัยโพรงดินใต้ต้นลำพูเป็นที่วางไข่ การเที่ยวชมหิ้งห้อยต้องใช้เรือล่องไปตามแม่น้ำแม่กลองตอนกลางคืน อีกบริเวณหนึ่งที่พบหิ้งห้อยได้มากคือ คลองผีหลอก ซึ่งเชื่อมต่อกับคลองอัมพวาและแม่น้ำแม่กลอง(<http://www.amphawa.net>)

ภาพที่ 4.2 ระบบนิเวศบริเวณรอบเกาะอัมพวา

ที่มา : จากการสำรวจ

4.3.2 คุณลักษณะทางด้านประชากร

ในการศึกษารั้งนี้เป็นการเปรียบเทียบระหว่างเทศบาลตำบลอัมพวา กับองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรกเพราะระดับการพัฒนาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวไม่เท่ากัน โดยทางเทศบาลตำบลอัมพวามีสถานที่ท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม และวิถีชีวิต จำนวนโฮมสเตย์และประชาชนในพื้นที่ที่ประกอบอาชีพรองเกี่ยวกับการท่องเที่ยวมากกว่าทางองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรก โดยมีกลุ่มตัวอย่างประชากร 150 ครัวเรือน คุณลักษณะทางด้านประชากรที่ได้ศึกษา ประกอบด้วย เพศ อายุ

เอกสารนี้เป็นเอกสารสงวนลิขสิทธิ์การใช้นั้นเพื่อการศึกษาเท่านั้น มิใช่เพื่อเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต
ไม่ว่ากรณีใดๆ กรุณาแจ้งถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ระยะเวลาในการอยู่อาศัย

เพศ กลุ่มตัวอย่างประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลอัมพวาส่วนใหญ่ (ร้อยละ52.0) เป็นเพศชาย ส่วนกลุ่มตัวอย่างประชาชนในพื้นที่อบต. บ้านปรก ส่วนใหญ่ (ร้อยละ53.3) เป็นเพศหญิง เมื่อคิดรวมทั้งสองกลุ่มพบว่า กลุ่มตัวอย่างประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 50.67) เป็นเพศหญิง เมื่อทดสอบพบว่าสัดส่วนเพศของผู้ตอบใน 2 ชุมชน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 0.427$ df = 1 P = 0.514) และพบว่าส่วนใหญ่ประชากรเพศหญิงจะค้าขายหรือทำหน้าที่แม่บ้าน จึงคาดว่าจะเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้ตอบส่วนใหญ่ในพื้นที่เกาะอัมพวาเป็นเพศหญิง โดยรายละเอียดแสดงไว้ในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 แสดงเพศของกลุ่มตัวอย่างประชาชนในพื้นที่ภายในเกาะอัมพวา

ประชาชนในพื้นที่	เพศ(ร้อยละ)		
	หญิง ร้อยละ	ชาย ร้อยละ	รวม ร้อยละ
เทศบาลตำบลอัมพวา	48.0	52.0	100.0 (n=75)
อบต. บ้านปรก	53.3	46.7	100.0(n=75)
รวม	50.67	49.33	100.0(n=150)

$\chi^2 = 0.427$ df = 1 P = 0.514

ที่มา : จากการออกแบบสอบถาม เดือนมีนาคม 2551

อายุ กลุ่มตัวอย่างประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลอัมพวามีอายุเฉลี่ยประมาณ 50 ปี และกลุ่มตัวอย่างประชาชนในพื้นที่ อบต. บ้านปรกมีอายุเฉลี่ยประมาณ 39 ปี เมื่อคิดรวมทั้ง 2 กลุ่มพบว่ากลุ่มตัวอย่างประชาชนในพื้นที่ที่มีอายุเฉลี่ยประมาณ 39 ปี โดยรายละเอียดแสดงไว้ในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 แสดงอายุของกลุ่มตัวอย่างประชาชนในพื้นที่ภายในเกาะอัมพวา

ประชาชนในพื้นที่	อายุ (ปี)			
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด
เทศบาลตำบลอัมพวา	44.16	13.036	71	14
อบต. บ้านปรก	43.07	15.745	71	15
รวม	43.61	14.416	71	14

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ที่มา : จากการออกแบบสอบถาม เดือนมีนาคม 2551

ระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลอัมพวา มีระดับการศึกษาส่วนใหญ่ (ร้อยละ 37.3) จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา รองลงมาคือจบการศึกษาระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 24.0) และระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 22.7) ส่วนกลุ่มตัวอย่างประชาชนในพื้นที่ อบต. บ้านปรกส่วนใหญ่ (ร้อยละ 46.7) จบการศึกษาระดับปริญญาตรี รองลงมาคือจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา (ร้อยละ 26.7) และจบการศึกษาระดับปวช./ปวส. (ร้อยละ 17.3) ตามลำดับ เมื่อทดสอบพบว่าสัดส่วนระดับการศึกษาของผู้ตอบใน 2 ชุมชนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 16.552$ df = 5 P = 0.005) ซึ่งคาดว่า จากการเก็บแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างประชากรพื้นที่เทศบาลตำบลอัมพวา ผู้ศึกษาได้เข้าไปเก็บข้อมูลในบริเวณตลาดน้ำอัมพวา ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นผู้สูงอายุ ที่จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาแล้วออกมาช่วยที่บ้านประกอบอาชีพ โดยรายละเอียดแสดงไว้ในตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 แสดงระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างประชาชนในพื้นที่ภายในเกาะอัมพวา

ระดับการศึกษา	ประชาชนในพื้นที่ (ร้อยละ)	
	เทศบาลตำบลอัมพวา ร้อยละ	อบต. บ้านปรก ร้อยละ
ประถมศึกษา	24.0	9.3
มัธยมศึกษา	37.3	26.7
ปวช./ปวส.	12.0	17.3
ปริญญาตรี	22.7	46.7
สูงกว่าปริญญาตรี	4.0	-
รวม	100 (n=75)	100 (n=75)

$$\chi^2 = 16.552 \quad df = 5 \quad P = 0.005$$

ที่มา : จากการออกแบบสอบถาม เดือนมีนาคม 2551

อาชีพหลัก กลุ่มตัวอย่างประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลอัมพวาส่วนใหญ่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย (ร้อยละ 36.0) เนื่องจากมีตลาดอยู่ภายในพื้นที่อัมพวาให้บริการประชาชนในวันธรรมดา นอกเหนือจากวันเสาร์-อาทิตย์ที่เปิดให้บริการนักท่องเที่ยว รองลงมาประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป/ลูกจ้างรายวัน (ร้อยละ 20.0) และประกอบอาชีพ โสมสเตย์/รีสอร์ท (ร้อยละ 16.0) ตามลำดับ ส่วนกลุ่มตัวอย่างประชาชนในพื้นที่อบต. บ้านปรกส่วนใหญ่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย (ร้อยละ 25.3) รองลงมาประกอบอาชีพพนักงานบริษัท (ร้อยละ 21.3) และประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป/ลูกจ้างรายวัน (ร้อยละ 20.0) ตามลำดับ เมื่อทดสอบพบว่าสัดส่วนอาชีพหลักของผู้ตอบใน 2

ชุมชนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 23.379$ df = 7 P = 0.001) ซึ่งคาดว่าภูมิไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หลังของประชากรในเรื่องการศึกษา เช่น การศึกษาที่ระดับต่างกัน อาจส่งผลต่อการประกอบอาชีพได้ โดยรายละเอียดแสดงไว้ในตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 แสดงอาชีพหลักของกลุ่มตัวอย่างประชาชนในพื้นที่ภายในเกาะอัมพวา

อาชีพหลัก	ประชาชนในพื้นที่(ร้อยละ)	
	เทศบาลตำบลอัมพวา ร้อยละ	อบต. บ้านปรก จำนวน(ร้อยละ)
นักเรียน/นักศึกษา	5.3	10.7
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	10.7	13.3
พนักงานบริษัท	2.7	21.3
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	36.0	25.3
เกษตรกร	4.0	5.3
รับจ้างทั่วไป	20.0	20.0
ประมง	-	-
โฮมสเตย์	16.0	4.0
อื่นๆ	5.3	-
รวม	100.0(n=75)	100.0(n=75)

$$\chi^2 = 23.379 \quad df = 7 \quad P = 0.001$$

ที่มา : จากการออกแบบสอบถาม เดือนมีนาคม 2551

อาชีพรอง กลุ่มตัวอย่างประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลอัมพวามีอาชีพรองคือโฮมสเตย์ (ร้อยละ 66.67) และค้าขาย (ร้อยละ 33.33) ส่วนกลุ่มตัวอย่างประชาชนในพื้นที่อบต. บ้านปรกมีอาชีพรองคือ ค้าขาย (ร้อยละ66.67) และรับจ้าง (ร้อยละ33.33) เมื่อทดสอบพบว่าสัดส่วนอาชีพรองของผู้ตอบใน 2 ชุมชนไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 1.639df=2 \quad P=0.441$) ซึ่งคาดว่าทั้งเทศบาลตำบลอัมพวาและอบต.บ้านปรกส่วนใหญ่ไม่มีเวลาในการประกอบอาชีพรอง รายละเอียดแสดงไว้ในตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 แสดงอาชีพรองของกลุ่มตัวอย่างประชาชนในพื้นที่ภายในเกาะอัมพวา

อาชีพรอง	ประชาชนในพื้นที่(ร้อยละ)	
	เทศบาลตำบลอัมพวา ร้อยละ	อบต. บ้านปรก ร้อยละ
มี	8.0	4.0
- โหมสเคย์	(66.67)	(0.00)
- ค้าขาย	(33.33)	(66.67)
- รับจ้าง	(0.000)	(33.33)
ไม่มี	92.0	96.0
รวม	100.0 (n=75)	100.0 (n=75)

$$\chi^2 = 1.639 \quad df = 2 \quad P = 0.441$$

ที่มา : จากการออกแบบสอบถาม เดือนมีนาคม 2551

รายได้ กลุ่มตัวอย่างประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลอัมพวาส่วนใหญ่มีรายได้ต่อครัวเรือนอยู่ในช่วง 5,001- 10,000 บาท(ร้อยละ 46.7) รองลงมาคือ 10,001- 15,000 บาท (ร้อยละ 22.0) และ (ร้อยละ 17.3) คือต่ำกว่า 5,000 บาท ตามลำดับ ส่วนกลุ่มตัวอย่างประชาชนในพื้นที่ อบต. บ้านปรกส่วนใหญ่มีรายได้ต่อครัวเรือนอยู่ในช่วง 20,001 บาทขึ้นไป (ร้อยละ 30.14) รองลงมาคือ 5,001-10,000 บาท (ร้อยละ 23.29) และ 10,001-15,000 บาท (ร้อยละ 21.92) ตามลำดับ เมื่อทดสอบพบว่าสัดส่วนอาชีพรองของผู้ตอบใน 2 ชุมชนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 27.372$ $df = 6$ $P = 0.000$) ซึ่งคาดว่าภูมิหลังของกลุ่มประชากรในเรื่องการประกอบอาชีพส่งผลต่อรายได้ต่อครัวเรือนโดยรายละเอียดแสดงไว้ในตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 แสดงรายได้ของกลุ่มตัวอย่างประชาชนในพื้นที่ภายในเกาะอัมพวา

รายได้ต่อครัวเรือน	ประชาชนในพื้นที่(คน)	
	เทศบาลตำบลอัมพวา จำนวน(ร้อยละ)	อบต. บ้านปรก จำนวน(ร้อยละ)
ต่ำกว่า 5,000 บาท	17.3	6.85
5,001 - 10,000 บาท	46.7	23.29
10,001 - 15,000 บาท	22.0	21.92
15,001 – 20,000 บาท	5.3	17.81
20,001 บาทขึ้นไป	6.7	30.14
รวม	100.0 (n=75)	100.0 (n=75)

$$\chi^2 = 27.372 \quad df = 6 \quad P = 0.000$$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ที่มา : จากการออกแบบสอบถาม เดือนมีนาคม 2551
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมีเหตุขัดแย้งเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภูมิลำเนาของกลุ่มตัวอย่างประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลอัมพวาและกลุ่มตัวอย่างประชาชนในพื้นที่อบต.บ้านปรกส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่เกาะอัมพวา เมื่อทดสอบพบว่าภูมิลำเนาของผู้ตอบใน 2 ชุมชนไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 1.134$ df = 2 P = 0.567) ซึ่งคาดว่าภูมิหลังของประชากร เช่นด้านภาษาและวัฒนธรรม อาจส่งผลให้ความเข้มแข็งและเกิดความรักต่อชุมชนของตนเองได้ โดยรายละเอียดแสดงไว้ในตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 แสดงภูมิลำเนาของกลุ่มตัวอย่างประชาชนในพื้นที่ภายในเกาะอัมพวา

ภูมิลำเนา	ประชาชนในพื้นที่(ร้อยละ)	
	เทศบาลตำบลอัมพวา ร้อยละ	อบต. บ้านปรก ร้อยละ
เป็นคนพื้นที่เกาะอัมพวา	77.3	78.7
ไม่เป็นคนพื้นที่เกาะอัมพวา	22.7	21.3
รวม	100.0(n=75)	100.0(n=75)

$$\chi^2 = 1.134 \quad df = 2 \quad P = 0.567$$

ที่มา : จากการออกแบบสอบถาม เดือนมีนาคม 2551

ระยะเวลาในการอยู่อาศัย กลุ่มตัวอย่างประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลอัมพวามีระยะเวลาอยู่อาศัยในพื้นที่เฉลี่ยประมาณ 44 ปี และกลุ่มตัวอย่างประชาชนในพื้นที่อบต. บ้านปรกมีระยะเวลาอยู่อาศัยในพื้นที่เฉลี่ยประมาณ 44 ปี เมื่อคิดรวมทั้ง 2 กลุ่มพบว่า กลุ่มตัวอย่างประชาชนในพื้นที่มีระยะเวลาอยู่อาศัยในพื้นที่เฉลี่ยประมาณ 44 ปี โดยรายละเอียดแสดงไว้ในตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 แสดงระยะเวลาอยู่อาศัยในพื้นที่ของกลุ่มตัวอย่างประชาชนในพื้นที่ภายในเกาะอัมพวา

ประชาชนในพื้นที่	ระยะเวลา(ปี)			
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด
เทศบาลตำบลอัมพวา	43.69	20.249	71	1
อบต. บ้านปรก	43.43	22.767	71	14
รวม	43.56	21.473	71	1

ที่มา : จากการออกแบบสอบถาม เดือนมีนาคม 2551

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

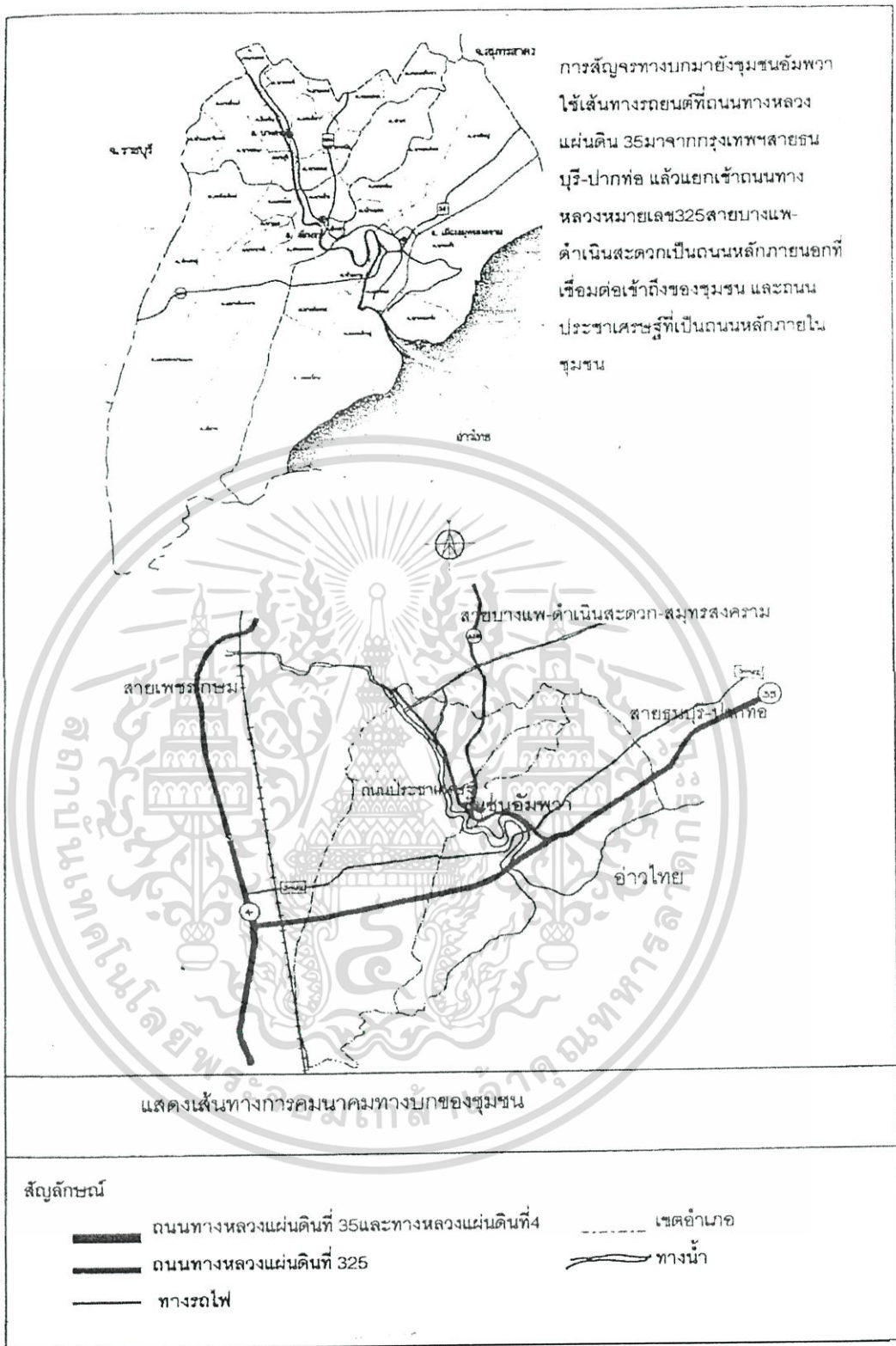
4.3.3 เศรษฐกิจ

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและการประมง เกษตรกรรมที่สำคัญคือ การทำสวนผลไม้ ทำให้มีผลผลิตที่สำคัญ ได้แก่ มะพร้าว ส้มโอ ลิ้นจี่ มะม่วง เป็นต้น ส่วนอุตสาหกรรมนั้นส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็ก โดยอุตสาหกรรมที่สำคัญในพื้นที่ ได้แก่ อุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร เช่น การผลิตน้ำตาลมะพร้าว การทำขนมประเภทที่อफी การผลิตและจำหน่ายวัสดุก่อสร้าง

4.3.4 โครงสร้างพื้นฐาน

1. สาธารณูปโภค

- 1) การคมนาคมขนส่งภายในเกาะอัมพวา มีทั้งการคมนาคมขนส่งทางบกและทางน้ำ ทางบกมีถนนทางหลวงแผ่นดิน ทางหลวงจังหวัด ทางหลวงเทศบาล คูภาพที่ 4.4 ประกอบ
- 2) ด้านการประปา มีระบบประปาหมู่บ้าน 14 แห่ง และการประปาภูมิภาค 1 แห่ง มีแหล่งน้ำดิบที่ใช้ผลิตน้ำประปา จำนวน 2 แห่ง ผลิตน้ำประปาได้ 840 ลบ.ม./วัน หรือ(306,600 ลบ.ม./ปี)
- 3) การไฟฟ้าภายในพื้นที่เกาะอัมพวา มีไฟฟ้าเข้าถึงทุกหมู่บ้าน ส่วนพื้นที่ในการปกครองของเทศบาลอยู่ในความรับผิดชอบของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภออัมพวา
- 4) ด้านการสื่อสารและโทรคมนาคม ในเกาะอัมพวามีที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข อำเภออัมพวาและที่ทำการชุมสายโทรศัพท์อำเภออัมพวา

ภาพที่ 4.3 แสดงเส้นทางการคมนาคมทางบกของชุมชน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. สาธารณูปการ

1) การสาธารณสุข มีคลินิกเอกชน 3 แห่ง ร้านขายยาแผนปัจจุบัน 3 ร้าน ศูนย์บริการสาธารณสุขเทศบาล 1 แห่ง มีอัตราค่าตั้งเจ้าหน้าที่ด้านสาธารณสุขจำนวน 2 คน โดยมีเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการด้านการพยาบาลเบื้องต้นเพียง 1 คน เฉลี่ยผู้รับบริการ 10 ราย/วัน อัตราส่วนเจ้าหน้าที่ต่อประชากร 1: 6,000 คน กรณีที่ผู้ป่วยภายในพื้นที่เกาะอัมพวามีอาการป่วยรุนแรงทางสาธารณสุข ตำบลจะจัดส่งผู้ป่วยไปรักษาต่อยังโรงพยาบาลนภลัย ตั้งอยู่ในพื้นที่เขตบางคนที หรือโรงพยาบาลสมุทรสงคราม ซึ่งเป็นโรงพยาบาลประจำจังหวัด ตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดสมุทรสงคราม

2) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลตำบลอัมพวา มีงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รับผิดชอบในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการป้องกันและระงับอัคคีภัย รวมตลอดถึงภัยธรรมชาติและสาธารณภัยอื่นๆ โดยมีเครื่องมือเครื่องใช้ และบุคลากรในการปฏิบัติงาน ดังนี้

- รถยนต์ดับเพลิง จำนวน 1 คัน
- รถยนต์บรรทุกน้ำ จำนวน 2 คัน
- เรือยนต์ดับเพลิง จำนวน 1 ลำ
- เครื่องดับเพลิงชนิดหาลาม จำนวน 3 เครื่อง
- พนักงานดับเพลิง จำนวน 10 คน

สำหรับบ้านปรกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จะอยู่ใกล้กับพื้นที่รับผิดชอบของทางจังหวัด ซึ่งเมื่อเกิดเหตุรุนแรงขึ้นในพื้นที่ ทางจังหวัดจะเข้ามาช่วยในการบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในพื้นที่ด้วย เนื่องจากเกาะอัมพวามีที่ตั้งที่อยู่ติดกับอำเภอเมืองจังหวัดสมุทรสงคราม

4.3.5 การท่องเที่ยว

เนื่องจากเกาะอัมพวา อยู่ในพื้นที่ที่เคยเป็นเมืองเก่าทางประวัติศาสตร์ และที่สำคัญที่สุดคือเป็นสถานที่พระราชสมภพของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ 2 ทำให้ในพื้นที่เกาะอัมพวา มีสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ ดังนี้

4.3.5.1 วัดอัมพวันเจติยาราม

เป็นอารามหลวงราชินิกุลชั้นโทตั้งอยู่ปากคลองอัมพวาด้านเหนือ เป็นวัดที่เก่าแก่ และมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ที่มีความเชื่อกันว่าบริเวณที่สร้างพระปรางค์ในวัดนั้นเป็นพระตำหนักเดิมของสมเด็จพระอัมรินทรามาตย์ พระมเหสีในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช และพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยประสูติที่ตำหนักนี้ นอกจากนี้ยังมีพระตำหนักไม้สักทรงไทยอันเก่าแก่ ส่วนบริเวณหน้าอุโบสถมีต้นโพธิ์ที่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ทรงปลูกไว้เพื่อเป็นสิริมงคล อีกทั้งภายในพระอุโบสถยังมีรอยพระพุทธรูปจำลอง และจิตรกรรมฝาผนังที่วิจิตรงดงาม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สิ่งที่น่าสนใจ

- พระอุโบสถ

มีลักษณะทรวดทรงเหมือนพระอุโบสถของวัดสุวรรณคาราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ภายในมีจิตรกรรมฝาผนังที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงโปรดเกล้าฯ ให้เขียนขึ้นตามแบบศิลปะสมัยรัตนโกสินทร์ เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับพระราชประวัติพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย และเรื่องราวเกี่ยวกับบทพระราชนิพนธ์เรื่องสังข์ทอง ไกรทอง อิเหนาและคาวี ภาพจิตรกรรมบริเวณผนังระหว่างช่องประตูด้านล่าง ซึ่งเป็นภาพการเสด็จพระราชดำเนินเลียบพระนครโดยกระบวนพยุหยาตราทางสถลมารค เป็นส่วนที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงลงฝีพระหัตถ์พระพักตร์ของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย หน้าทหารกลอง และต้นไม้ข้างป้อมริมกำแพง

- กุฏิใหญ่

มีลักษณะเป็นเรือนหมู่ทรงไทยใต้ถุนสูง ด้านเหนือเป็นบันไดใหญ่ ด้านใต้เป็นหอสวดมนต์ มีหอนันตรงกลาง ของเดิมเป็นฝีมือช่างในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว และมีการบูรณะบ้างในรัชกาลต่อ ๆ มา จนถึงในรัชกาลปัจจุบัน

- พระที่นั่งทรงธรรม

เดิมเป็นตำหนักไม้ที่ประทับของสมเด็จพระรูปฯ ก่อนรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยได้ทรงพระราชทานนามว่า "พระที่นั่งทรงธรรม" เพราะสมเด็จพระรูปฯ เมื่อคราวบวชซึ่งได้ทรงฟังธรรมในที่นั้นเป็นประจำ ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงโปรดเกล้าฯ ให้สร้างเป็นอาคารก่ออิฐถือปูน มีรูปทรงดังปรากฏในปัจจุบัน ในคราวบูรณะใหญ่ปี พ.ศ. 2538 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงพระราชทานพระนามอภิไชยย่อ (สธ) ไว้ที่หน้าบัน ภายในพระที่นั่งทรงธรรมมีพระประธาน และมีพระพุทธรูปจำลอง 5 รอย อยู่ด้านหน้า

- พระตำหนัก

มีอยู่ 2 ตำหนัก คือ ตำหนักใหญ่อยู่ด้านทิศใต้ของวัด และพระตำหนักเล็กอยู่ด้านทิศตะวันตก พระตำหนักทั้งสองเดิมเป็นเรือนไม้สักทรงไทย ฝาเพ็ชร์ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทรงสร้างไว้ที่สวนขวาในพระบรมมหาราชวัง ภายหลังพระราชทานแก่สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส แล้วสมเด็จพระมหาสมณเจ้าฯ ได้ประทานออกมาไว้ที่วัดอัมพวันเจติยาราม พร้อมกับแท่นบรรทมของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

- พระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

ประดิษฐานอยู่ใกล้พระอุโบสถทางด้านหน้าพระวิหาร ทำการหล่อที่กรมศิลปากรพระบาท

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชและสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ เสด็จ เฑทอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เมื่อวันที่ 28 มิถุนายน พ.ศ.2509 และสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามกุฎราชกุมาร ได้เสด็จมาทรงเปิดเมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ.2520

- พระวิหาร

อยู่ทางด้านหลังพระอุโบสถเชื่อมมาทางขวา สร้างในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ภายในวิหารมีพระนอนองค์ใหญ่ ตั้งแต่พระเศียรจนถึงพระบาท วัดได้ 19 ศอก มีพระพุทธรูปปูนปั้นประดิษฐานอยู่รอบระเบียงพระวิหาร จำนวน 52 องค์

- พระปราสาท

อยู่ด้านในพระวิหาร พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นบริเวณสถานที่พระราชสมภพของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย เพื่อบรรจุพระบรมสรีรังคารและพระบรมอัฐิบางส่วนของพระราชวงศ์ (ดูภาพที่ 4.5 ประกอบ)

ภาพที่ 4.4 แสดงพื้นที่บริเวณภายในวัดอัมพวันเจติยาราม

ที่มา : จากการสำรวจ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.3.5.2 อุทยานพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

สร้างขึ้นเป็นอนุสรณ์สถาน ถึงนิवासสถานที่พระบรมราชสมภพ ของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ 2 ตั้งอยู่ใกล้วัดอัมพวันเจติยาราม เป็นอุทยานในโครงการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย โดยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ภายในอุทยานมีลานแสดงละคร และโขนกลางแจ้ง กลุ่มอาคารบ้านทรงไทย 5 หลัง ภายในมีข้าวของเครื่องใช้บริเวณภายในพื้นที่และพื้นที่ริมแม่น้ำปูลูกและตกแต่งด้วยพันธุ์ไม้ในวรรณคดีนานาชนิดบรรยากาศของอุทยานแห่งนี้มีความรื่นรมย์สวยงามเหมาะแก่การพักผ่อน (ดูภาพที่ 4.6 ประกอบ)

ภาพที่ 4.5 แสดงพื้นที่ภายในอุทยานพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

ที่มา : จากการสำรวจ

4.3.5.3 วัดบางกะพ้อม

สร้างขึ้นในปีพ.ศ. 2312 เดิมชื่อวัด “บางกัปป้อม” มีตำนานเล่าว่าในสมัยสงครามคหบดีคนหนึ่งหลบทหารพม่าในกะพ้อมข้าวสาร เมื่อปลอดภัยจึงสร้างวัดขึ้นตามคำที่ได้อธิษฐาน ต่อมาชื่อวัดเปลี่ยนเป็น “วัดบางกะพ้อม” ตั้งอยู่ด้านทิศตะวันออกของเทศบาล มีวิหารที่เป็นที่ประดิษฐานรอยพระพุทธรูปท่าจำลองทั้ง 4 รอย ซึ่งสร้างในสมัยกรุงธนบุรี และภายในวิหารมีจิตคาถาไม่ว่ากรรมใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กรรมฝาผนังปูน อายุกว่า 200 ปี ลักษณะเป็นศิลปะแบบไทยผสมจีน เป็นเรื่องราวของ พระพุทธศาสนา เป็นภาพที่มีฝีมือประณีตยอดเยี่ยมและงดงามมาก แบ่งเป็น 4 ด้าน ดังนี้

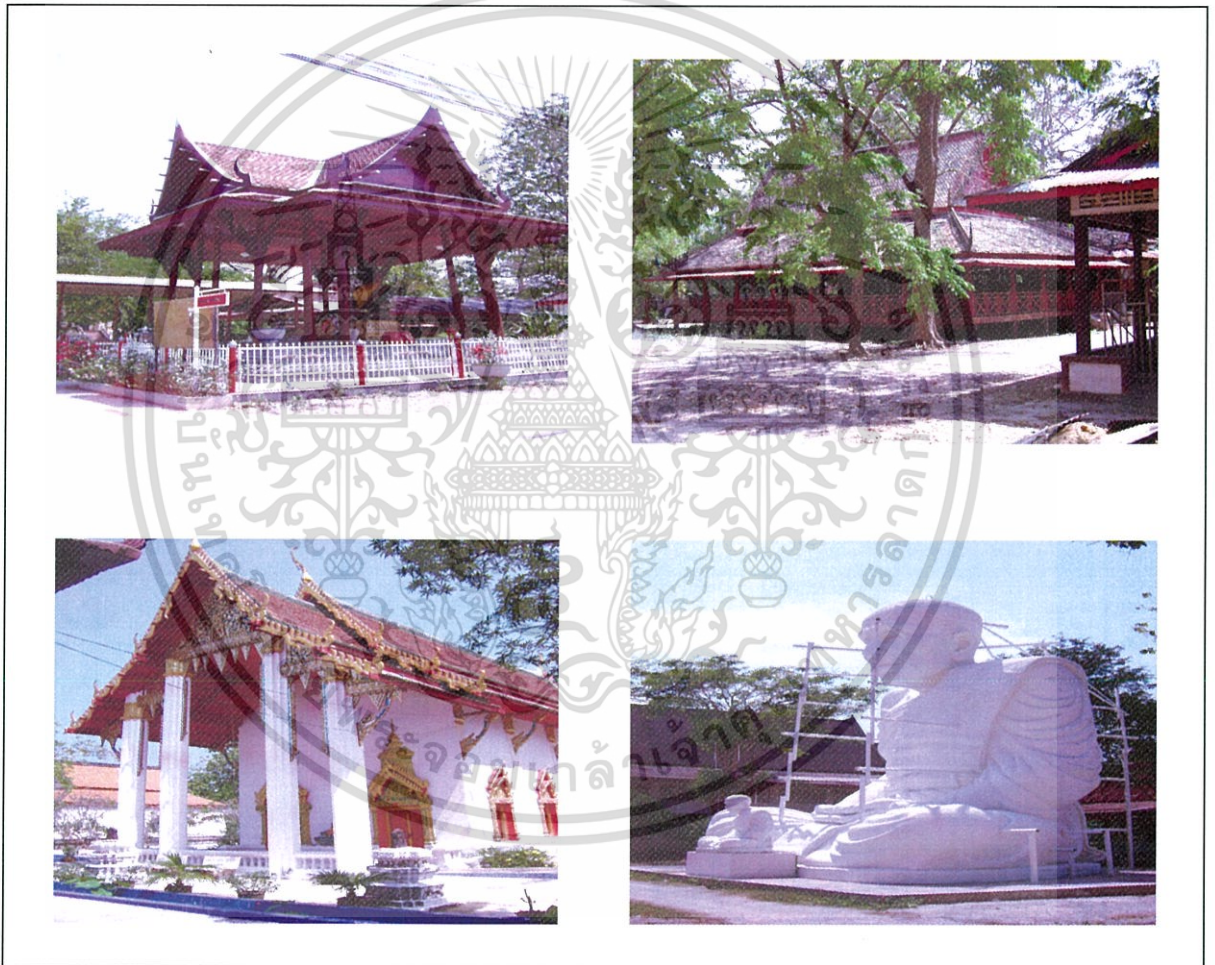
ด้านที่หนึ่ง กล่าวถึงพระพุทธบาททั้ง 5 แห่ง

ด้านที่สอง เป็นภาพพุทธประวัติพระพุทธเจ้าเสด็จปรินิพพาน

ด้านที่สาม เป็นภาพพระพุทธเจ้าเสด็จปรินิพพานไปแล้ว 7 วัน

ด้านที่สี่ เป็นภาพประวัติรวมๆ คือภาพตอนตรัสรู้ ภาพตอนได้อัครสาวก

นอกจากนี้ยังเป็นที่น่าสนใจฐานรูปหล่อหลวงพ่อกง ธรรมโชโต ที่มีชื่อเสียงมากในประเทศไทย องค์หนึ่ง(ดูภาพที่ 4.7 ประกอบ)

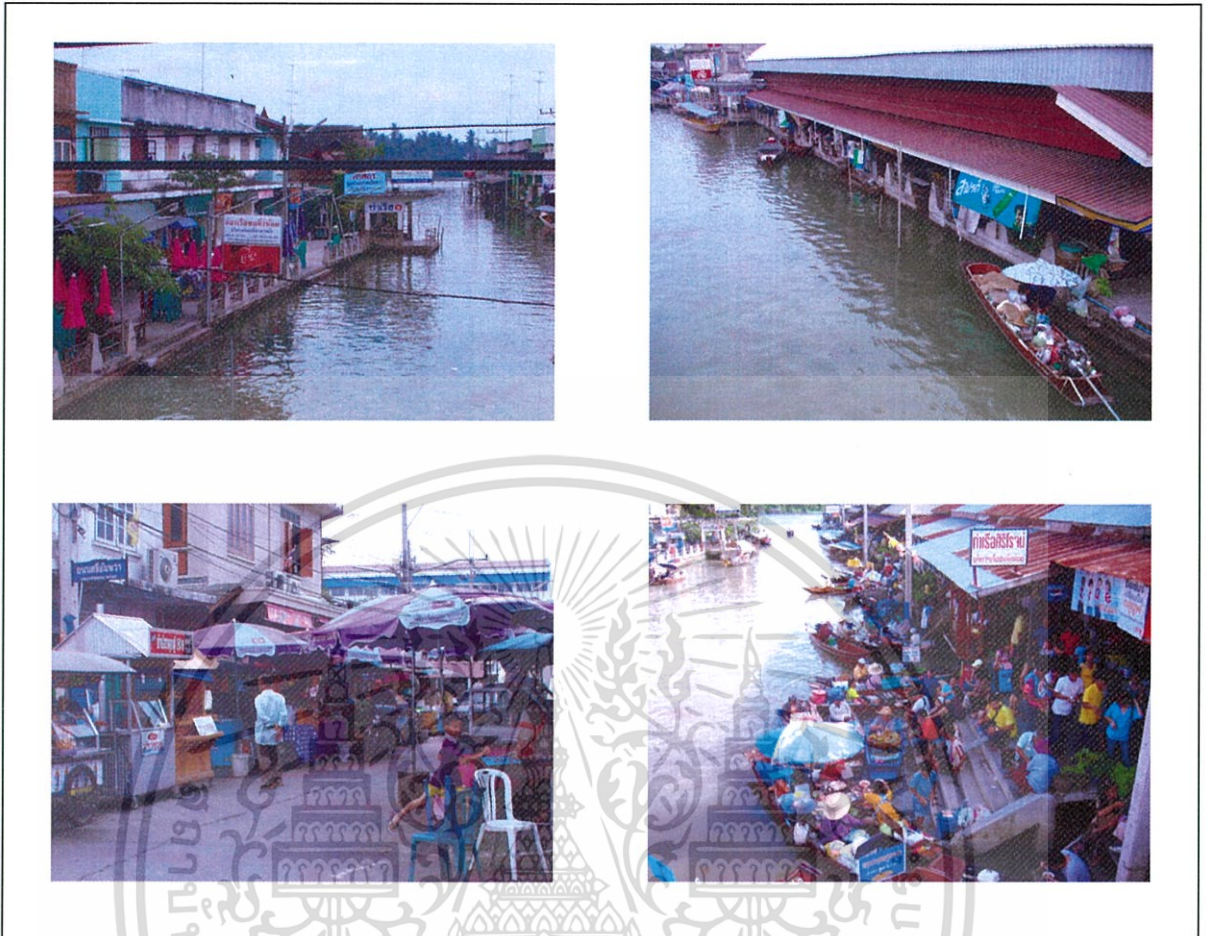
ภาพที่ 4.6 แสดงพื้นที่บริเวณภายในวัดบางกะพ้อม

ที่มา : จากการสำรวจ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.3.5.4 ตลาดน้ำอัมพวา

บ้านเรือนในอัมพวาตั้งตามริมคลองและใช้คมนาคมทางน้ำเป็นหลัก คนพื้นที่ส่วนใหญ่ก็อยู่ในภาคเกษตร ทำสวนแบบกร่องและใช้วิถีชีวิตแบบริมคลองเรื่อยมาจนปี 2510 ที่มีการตัดถนนขึ้นการคมนาคมทางน้ำจึงลดลง วิถีชีวิตแบบคนอัมพวาก็ค่อย ๆ จางหายไป ความเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ นอกจากทำให้ความหนาแน่นของประชากรในชุมชนลดลง เนื่องจากหลายคนอพยพไปอยู่ในเมืองตามความเจริญที่เกิดขึ้นแล้ว ยังทำให้ตลาดน้ำ สถานที่เลื่องชื่อของอัมพวาสูญหายไปจากความทรงจำด้วย แต่ความซบเซาครั้งนี้ดำเนินมาถึงแค่ปี 2547 เท่านั้นเพราะชาวบ้านร่วมมือกันฟื้นฟูวิถีชีวิตแบบเก่า ๆ ขึ้นมาใหม่อีกครั้ง โดยตลาดน้ำเป็นโครงการที่เทศบาลตำบลอัมพวาเริ่มขึ้น โดยร่วมกับคนในชุมชนหรือฟื้นฟูวิถีชีวิต และตลาดน้ำขึ้นมาอีกเพราะสิ่งเหล่านี้เป็นวิถีชีวิตของคนไทยภาคกลางและการเก็บรักษาสถาปัตยกรรมซึ่งก็คืออาคารบ้านเรือนที่อยู่ริมคลองอัมพวา วิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับน้ำ โดยเริ่มต้นจากการรื้อฟื้นและจัดทำตลาดน้ำยามเย็นขึ้น เพื่อให้คนทั่วไปได้เห็น ได้เข้ามาเที่ยวซื้อของซึ่งทำให้คนในชุมชนมีรายได้จากการขายสินค้าด้วย และเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และฟื้นฟูเศรษฐกิจภายในพื้นที่ตลาดน้ำโดยทั่วไปมักจะจัดขึ้นในเวลากลางวัน แต่ตลาดน้ำยามเย็น ที่อัมพวาแห่งนี้ จะจัดขึ้นในช่วงเวลาเย็นเรื่อยไปจนถึงเวลาพลบค่ำ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นตลาดน้ำแห่งแรกของประเทศไทยที่จัดในลักษณะเช่นนี้ ในตอนเย็นชาวบ้านจะเริ่มทยอยพาเรื่อนำสินค้าหลากหลายนานาชนิด อาทิ อาหาร ผลไม้ พืชผัก ขนม ของกินของใช้ มาขายให้กับนักท่องเที่ยว หรือคนในท้องถิ่นที่สัญจรไปมาที่ตลาดอัมพวา ทำให้ได้สัมผัสกับบรรยากาศของชีวิตของชุมชนริมน้ำ ซึ่งเป็นที่น่าประทับใจอย่างยิ่ง นักท่องเที่ยวสามารถที่จะหาซื้ออาหารมานั่งรับประทาน บริเวณริมคลองอัมพวาติดกับตลาดน้ำ ซึ่งได้มีการจัดสถานที่ไว้ ทำให้มีความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น ตลาดน้ำยามเย็นจะมีทุกวันศุกร์ วันเสาร์ และวันอาทิตย์ ตั้งแต่เวลา 16.00 น. เป็นต้นไป (ดูภาพที่ 4.7 ประกอบ)

ภาพที่ 4.7 พื้นที่บริเวณตลาดน้ำ

ที่มา : จากการสำรวจ

4.3.5.5 วัดช่องลม

วัดช่องลม เป็นวัดเก่าแก่แห่งหนึ่งของจังหวัดสมุทรสงคราม มีเจดีย์ไท่ 100 ปี มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ประชาชนเคารพนับถือและนมัสการคือ หลวงพ่อแก้ว และหลวงปู่ाय ผู้สร้างวัด แต่เดิมได้มีนายปาน นายสังข์ กำนันตุ่ม (ไม่ทราบนามสกุล) เป็นผู้ร่วมกันสร้างวัดนี้ โดยไม่ปรากฏว่าสร้างเมื่อ พ.ศ. ไค มีพระวินัยธรรมแก้ว เป็นผู้ครองวัด สมัยนั้นวัดได้ทรุดโทรมมาก นายพ่วง นางลัย จึงได้ร่วมกับพระวินัยธรรมแก้ว และสัสดีอำเภอ ช่วยกันบูรณะปฏิสังขรณ์ให้ดีขึ้น ต่อมาในสมัยพระอริการบ่ายเป็นเจ้าอาวาส ได้ร่วมกับประชาชนผู้มีจิตศรัทธาบูรณปฏิสังขรณ์ขึ้นใหม่ โดยสร้างอุโบสถ พระวิหาร ศาลาการเปรียญ และกุฏิสงฆ์ ตลอดจนพระปรางค์ขึ้นอย่างมั่นคงถาวรสืบมาจนทุกวันนี้

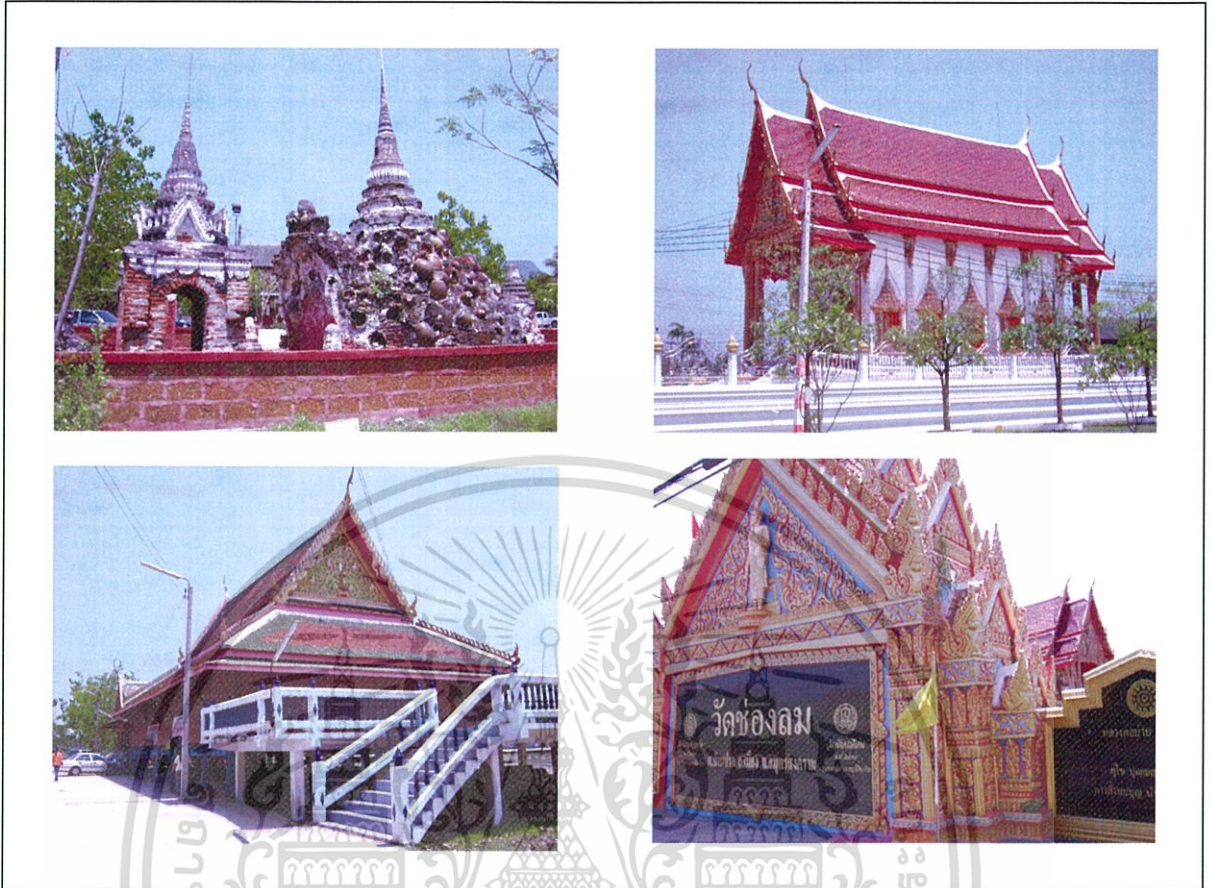
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผู้ปฏิสังขรณ์วัดต่อมา พระครูใบฎีกาถนอม ได้จัดการปฏิสังขรณ์กุฏิสงฆ์ และศาลาการเปรียญ ซึ่งชำรุดทรุดโทรมลงได้ร่วมมือกับประชาชนผู้มีจิตศรัทธาในตำบลนี้ สร้างโรงเรียนประชาบาลขึ้นหนึ่งหลัง แต่ยังไม่ทันเสร็จเรียบร้อย พระครูใบฎีกาถนอมก็มรณภาพลง ต่อมาพระอธิการพวง สัวโร ได้ดำเนินการก่อสร้างต่อจนสำเร็จเรียบร้อย และได้สร้างโรงเรียนพระปริยัติธรรมอีกหนึ่งหลังเป็นที่เล่าเรียนศึกษาพระธรรมวินัยของพระภิกษุสามเณร

ต่อมาพระครูสมุทรธีรคุณ (พิณ สุวณฺโณ ป.ธ.๖) เป็นเจ้าอาวาสได้ดำเนินการซื้อที่ดินเพิ่มเติมอีกประมาณ 9 ไร่เศษ แล้วย้ายหมู่กุฏิสงฆ์ทั้งหมดมาสร้างในที่ดินแห่งใหม่ดังที่เห็นในปัจจุบันนี้ และดำเนินการบูรณะปฏิสังขรณ์ศาลาการเปรียญปรับลานวัด สร้างเขื่อนกั้นน้ำเซาะตลิ่ง

ประวัติพระพุทธราย (เจดีย์ไห 100 ปี) หลวงพ่อบาย ธรรมโชโต ท่านเกิดปีมะแม พ.ศ. 2502 ต่อมาท่านได้มาอยู่ที่วัดช่องลมและได้บรรพชาเป็นสามเณร ซึ่งหลวงพ่อแก้ว พรหมสโร เป็นเจ้าอาวาส และเป็นลูกผู้พี่ของหลวงพ่อบาย ต่อมาท่านได้อุปสมบทเป็นพระภิกษุในราวปี พ.ศ.2422 จนกระทั่งปี พ.ศ. 2437 หลวงพ่อบายท่านได้ไปธุดงค์ที่จังหวัดสระบุรี เพื่อไปนมัสการพระพุทธรบาทและพระพุทธราย โดยมีพระภิกษุติดตามไปด้วย 4 รูป คือ อาจารย์ปลัด พระยา พระพลอย และหมื่นจงจิตรราชฤทธิ์ออกเดินทางในราวเดือน 12 เมื่อไปถึงคณะของหลวงพ่อบายไปนมัสการพระพุทธรบาทและพระพุทธรายแล้ว ท่านพักแรมอยู่ประมาณเดือนเศษ ท่านได้เดินทางไปจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อไปนมัสการพระแท่นดงรัง ในราวเดือน 4 กลางเดือน พักแรมอยู่ที่พระแท่นดงรัง 7 วัน เมื่อหลวงพ่อเสร็จภารกิจแล้ว ท่านก็เดินกลับวัดช่องลม การไปธุดงค์ในครั้งนี้เป็นเวลา 4 เดือนเศษต่อมาหมื่นจงจิตรราชฤทธิ์ได้ลาสิกขาบท ในปีพ.ศ.2441 หมื่นจงจิตรราชฤทธิ์ได้เป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 1 ตำบลลมทวน ในขณะนั้นหลวงพ่อบายได้เป็นเจ้าอาวาสวัดช่องลม แทนหลวงปู่แก้วซึ่งย้ายไปเป็นเจ้าอาวาสวัดพวงมาลัยในปีพ.ศ.2445

หลวงพ่อบาย มีความประสงค์จะสร้างพระพุทธราย (ถ้ำไห) ซึ่งท่านเป็นประธานฝ่ายสงฆ์ โดยบอกบุญเรียไรจากชาวบ้านขอไหต่างๆ เพื่อสร้างพระพุทธราย และได้ทำการก่อสร้างโดยใช้ทาสและพระสงฆ์ในวัดโดยขอร้องให้จ้างวางสอน (หลวงประดิษฐไพเราะ) เป็นผู้ออกแบบก่อสร้าง คือ क्रम เจริณูผล และได้สร้างแพะไว้หน้าถ้ำ 1 ตัว มีชื่อว่า "บุญ" ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของหลวงพ่อบาย ซึ่งท่านเกิดปีมะแม ต่อมาในปี พ.ศ. 2484 เกิดสงครามโลก โจรมิจฉาชีพได้ตัดหัวแพะ และถอดเอาตริที่ปักยอดเจดีย์ไปเกือบหมด เพื่อหวังทรัพย์จึงเหลืออยู่แต่ยอดบนๆ ซึ่งปรากฏให้เห็นอยู่ในปัจจุบันนี้ (ดูภาพที่ 4.8 ประกอบ)

ภาพที่ 4.8 แสดงพื้นที่บริเวณวัดช่องลม

ที่มา : จากการสำรวจ

4.3.5.6 ชุมชนริมน้ำ

เป็นชุมชนเก่าแก่ที่ประชาชนใช้ชีวิตร่วมกับสายน้ำมาเป็นเวลายาวนานทั้งในด้านการประกอบอาชีพ การอยู่อาศัย การดำรงชีวิตในแต่ละวัน แม้ในปัจจุบันจะมีถนนเข้ามามีบทบาทมากยิ่งขึ้น แต่พื้นที่บริเวณน้ำยังสามารถดำรงเอกลักษณ์การตั้งถิ่นฐานริมน้ำได้เป็นอย่างดี โดยเห็นได้จากองค์ประกอบทางด้านสถาปัตยกรรมหลายอย่าง ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของ ชุมชนริมน้ำดั้งเดิมที่ยังคงหลงเหลือให้เห็นตลอดลำคลอง (ดูภาพที่ 4.9 ประกอบ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.9 แสดงพื้นที่บริเวณชุมชนริมน้ำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.3.5.7 การล่องเรือชมหิ่งห้อย

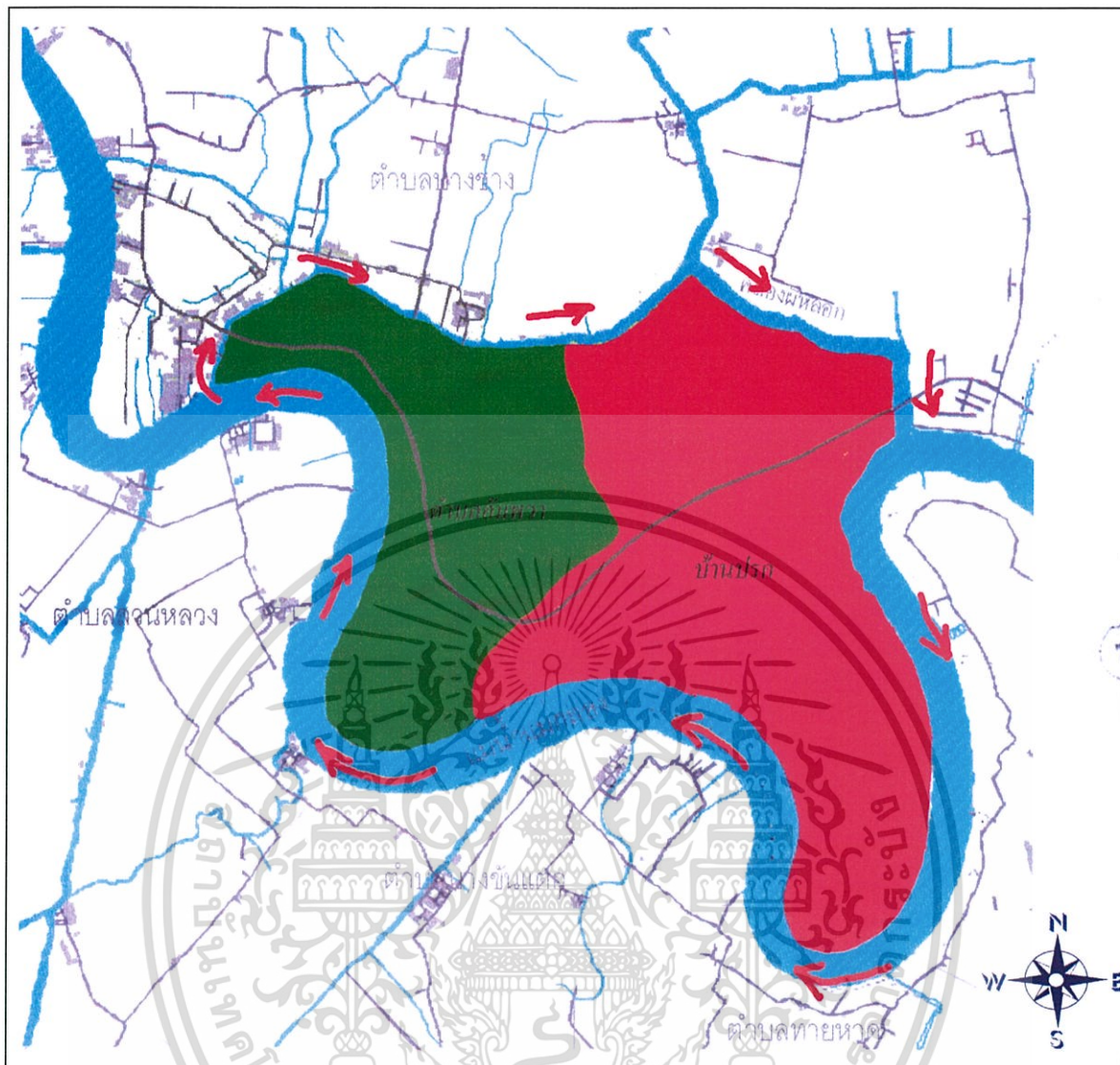
การล่องเรือชมหิ่งห้อยยามค่ำคืนเป็นกิจกรรมหนึ่งที่นักท่องเที่ยวที่มาพักมาเที่ยวเกาะอัมพวา มักไม่พลาดที่จะไปชม โดยปกติแล้วหิ่งห้อยจะมีมากโดยเฉพาะในช่วงฤดูฝน ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ถึงเดือนตุลาคม ควรเลือกชมในช่วงเวลาที่เป็นช่วงแรมหรือคืนเดือนมืด เพราะเห็นแสงของหิ่งห้อยได้ ชัดเจนกว่าเวลาข้างขึ้น นอกจากนี้ควรเลือกช่วงเวลาที่น่าขึ้นมากเนื่องจากจังหวัดสมุทรสงครามเป็นจังหวัด ที่อยู่ใกล้ทะเลน้ำจะขึ้น-ลงอยู่ตลอดเวลาในช่วงน้ำขึ้นเรือสามารถเข้าไปใกล้กับต้นลำพูซึ่งมีหิ่งห้อยเกาะ อยู่ ทำให้สามารถเห็นแสงของหิ่งห้อยได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

นักท่องเที่ยวที่ต้องการนั่งเรือชมหิ่งห้อยในยามค่ำคืนสามารถติดต่อเรือได้ ซึ่งทางชุมชน ตลาคออัมพวาได้จัดบริการเรือนต์ไว้ให้ที่ตลาดน้ำอัมพวา หรือนักท่องเที่ยวที่ต้องการบรรยากาศเรือพาย บ้านแหลมลมทวน ตำบลบ้านปรกมีบริการเรือพายโบราณชมหิ่งห้อย โดยจุดลงเรืออยู่ที่วัดช่องลม ตำบล บ้านปรก หรือจะติดต่อกับที่พักหรือโฮมสเตย์ต่างๆ ก็ได้ โดยเรือจะล่องไปตามลำน้ำแม่กลองหรือคลองย่อย ต่างๆ ที่มีต้นลำพูริมน้ำ เรือจะวิ่งไปตามแม่น้ำและลำคลองที่มีหิ่งห้อยจะมีอยู่เป็นจุดๆ ในบริเวณที่แตกต่าง กัน เป็นระยะทาง 14.5 กิโลเมตร (ดูภาพที่ 4.11 ประกอบ) ถ้าหากผู้ให้บริการไม่มีความชำนาญในเส้นทาง และรู้แหล่งที่อยู่หรือให้บริการในเส้นทางที่สั้นเกินไปยอมทำให้นักท่องเที่ยวเห็นหิ่งห้อยได้น้อย ดังนั้น นักท่องเที่ยวควรใส่ชูชีพตลอดเวลาเมื่อนั่งเรือเพื่อความปลอดภัย

สำหรับข้อปฏิบัติในการชมหิ่งห้อย คือ ไม่ควรส่งเสียงดัง และไม่จับหรือทำสิ่งใดที่รบกวน หิ่งห้อยโดยเด็ดขาด เพื่อให้ธรรมชาติถูกรบกวนน้อยที่สุดและมีหิ่งห้อยให้ชมไปนาน ๆ

โดยอัตราค่าบริการเรือชมหิ่งห้อยเรือหางยาวใหญ่ นั่งได้ไม่เกิน 12 คน เหมาลำลำละ 600 บาท เรือชุดโบราณ ติดเครื่องท้าย นั่งได้ไม่เกิน 10 คน เหมาลำลำละ 600 บาท รายบุคคลคนละ 60 บาท เรือพาย โบราณนั่งได้ไม่เกิน 8 คน ราคาต่อคน 100 บาท

ผู้ประกอบการเรือพายจะหยุดนำนักท่องเที่ยวชมหิ่งห้อยในช่วงเดือนพฤศจิกายน ถึงเดือน มีนาคม เป็นระยะเวลา 5 เดือน เนื่องจากในช่วงฤดูหนาวหิ่งห้อยมีจำนวนน้อย ส่วนเรือนต์เปิดบริการ ตามปกติ

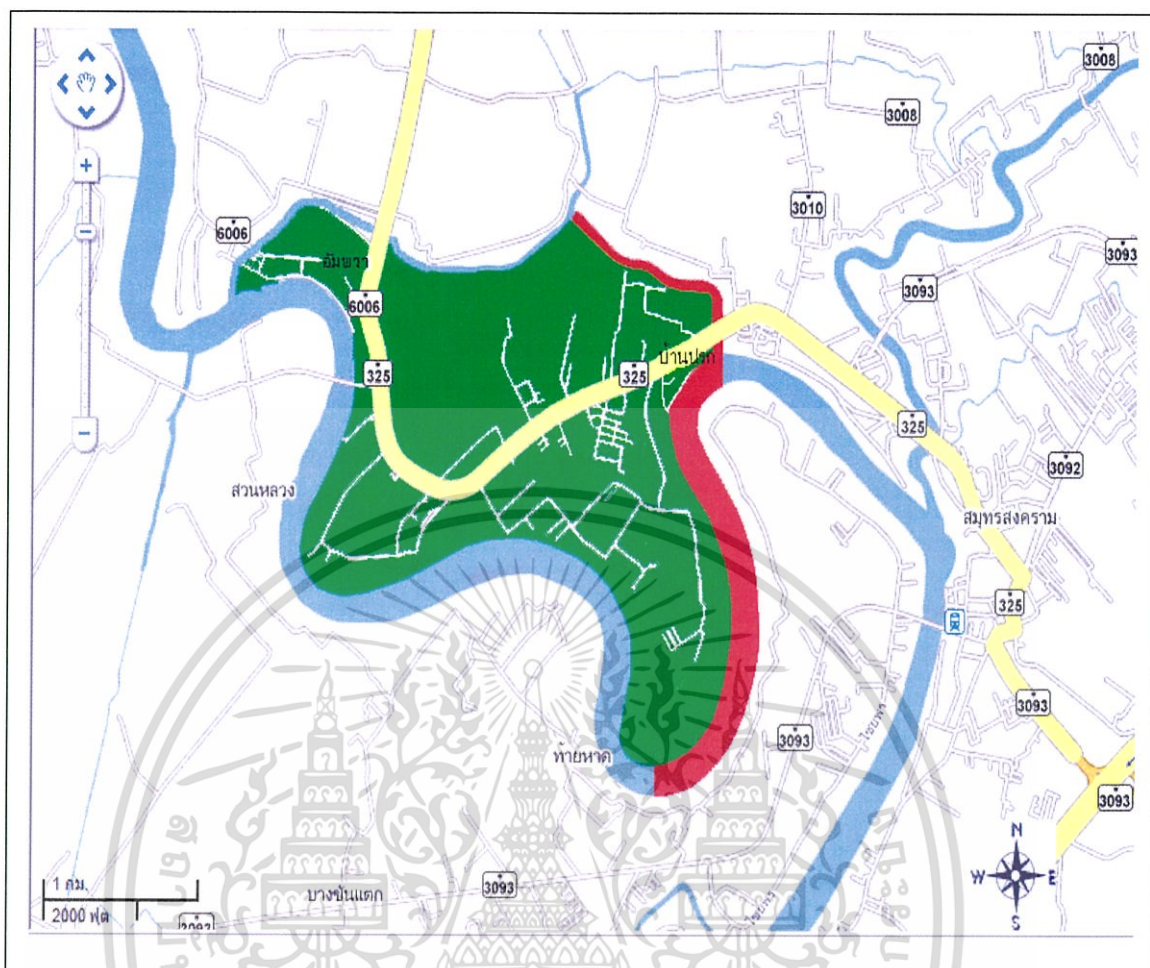
ภาพที่ 4.11 แสดงเส้นทางล่องเรือชมหิ่งห้อย

ที่มา : คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.3.6 ผลกระทบจากการท่องเที่ยวภายในเกาะอัมพวา

ในสายตาของหลายๆ คนอาจมองว่าการที่มีการท่องเที่ยวเกิดขึ้นภายในพื้นที่เป็นเรื่องดี เพราะการท่องเที่ยวนำมาซึ่งรายได้ให้กับชุมชน ลูกหลานชาวอัมพวายังได้กลับมาทำมาหากินที่บ้านเกิด ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมของท้องถิ่น และทำให้ชุมชนได้รับการพัฒนาเพื่อรองรับการท่องเที่ยว แต่การท่องเที่ยวก็ส่งผลกระทบหลายอย่างกับชาวอัมพวา เนื่องจากการท่องเที่ยวภายในเกาะอัมพวาที่เติบโตอย่างรวดเร็ว ได้ส่งผลกระทบต่อ ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเช่น วัฒนธรรม สภาพแวดล้อม และวิถีชาวบ้าน ทุกวันนี้วิถีชีวิตคนดั้งเดิมอัมพวาเปลี่ยนไป โดยเฉพาะผู้ที่มีบ้านเรือนอยู่ริมคลอง ความสุขสงบถูกรบกวนจากนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะกิจการเรือยนต์นำชมหึ่งห้อย ซึ่งในขณะนี้ ปัญหาความขัดแย้งยิ่งทวีความรุนแรง จากเดิมเป็นเรือพายไม่ถึง 15 ลำ กลายเป็นเรือเครื่องมากกว่า 150 ลำ ทำให้เบียดเบียนพื้นที่เรือขายของผู้ประกอบการท่องเที่ยวที่ใช้เรือหางยาววิ่งพานักท่องเที่ยวไปดูหึ่งห้อยที่เกาะอยู่ตามต้นลำพูริมคลอง แต่ละลำมักจะใช้ความเร็วเพื่อดูหึ่งห้อยได้หลายจุด เพื่อทำรอบให้ได้มากขึ้น วิ่งตั้งแต่หัวค่ำถึงเที่ยงคืนและเรือแต่ละลำจะทำความเร็วแข่งกัน ทำให้เกิดคลื่นขนาดใหญ่กัดเซาะชายฝั่งเกิดความเสียหายต่อดินริมคลองที่พังทลายลงมา เป็นสาเหตุให้ดินไม้ที่ขึ้นอยู่ริมฝั่งน้ำ รวมไปถึงต้นลำพูที่อยู่ของหึ่งห้อยล้มตายไปจำนวนมาก หึ่งห้อยจึงลดน้อยลงเพราะไม่มีที่เกาะ บางส่วนถอยร่นไปอยู่ยอดต้นและไปที่ห่างไกลออกไปอีก โดยพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบนี้เป็นพื้นที่ในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรก หมู่ที่ 6, 7 และ 11 (ดูภาพที่ 4.12 ประกอบ) เรือหางยาวบางลำพยายามเอาใจนักท่องเที่ยว นำเรือเข้าไปใกล้ต้นลำพูให้ใกล้ที่สุด เพื่อให้นักท่องเที่ยวสัมผัสหึ่งห้อยเป็นๆ บางคนจับหึ่งห้อยใส่ถุงกลับบ้านด้วย ซึ่งเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแบบนี้เพราะไม่มีการสร้างความเข้าใจให้กับนักท่องเที่ยว ว่าควรจะทำอย่างไรถึงจะไม่ทำลายธรรมชาติสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ เรือหางยาวบางลำเมื่อไปจอดอยู่ริมคลองใกล้บ้านคน ก็ตะโกนสั่งให้ชาวบ้านปิดไฟในบ้านขณะที่เขากำลังนั่งดูทีวีกันอยู่ เพื่อให้นักท่องเที่ยวเห็นหึ่งห้อยชัดๆ ทำให้ชาวบ้านไม่พอใจ ประกอบกับเสียงดังจากเครื่องเรือหางยาวยังเป็นปัญหาสำคัญที่สร้างความเดือดร้อนรำคาญให้ชาวบ้านริมคลองเป็นอย่างมาก รวมไปถึงการเพิ่มจำนวนรีสอร์ทโดยขาดการบริหารจัดการที่ดี ทำให้มีปัญหามากมายหลายอย่าง ทั้งการหลงไหลเข้ามาของคนนอกพื้นที่ รวมไปถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สร้างความกังวลให้กับชาวอัมพวาดั้งเดิมที่มีชีวิตอาศัยอยู่ในสวนและลำคลองซึ่งได้แก่ ปัญหามลภาวะทางเสียง ปัญหาขยะเป็นต้น และความขัดแย้งจากการแข่งขันทางธุรกิจการท่องเที่ยวทำให้ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนลดน้อยลง (ดูภาพที่ 4.13 ประกอบ)

ภาพที่ 4.12 แสดงแนวคลื่นกักเซาะตลิ่ง

ที่มา : www.google-map.com

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.13 แสดงสภาพตลิ่งที่ถูกกัดเซาะซึ่งเป็นผลจากการท่องเที่ยว

ที่มา : จากการสำรวจ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

ผลการศึกษา

การศึกษาเรื่องแนวทางการจัดการท่องเที่ยวภายในเกาะอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการค้นคว้า สัมภาษณ์ และการสอบถามโดยการสุ่มตัวอย่างจากประชาชนในพื้นที่และนักท่องเที่ยวทั้งหมด โดยกลุ่มตัวอย่างนี้เป็นการนำไปสู่กระบวนการประเมินผลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยสามารถแบ่งได้ดังนี้

- แบบสอบถามนักท่องเที่ยว จำนวน 100 คน
  - แบบสอบถามประชาชนในพื้นที่เกาะอัมพวา จำนวน 150 ครั้ง
- การวิเคราะห์มีดังนี้

- 5.1 วิเคราะห์นโยบายและแผนงานขององค์การบริหารส่วนตำบล
- 5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว
- 5.3 การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างภูมิภานาของประชาชนในพื้นที่กับผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวในพื้นที่

5.1 วิเคราะห์นโยบายและแผนงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

5.1.1 นโยบายและแผนงานของเทศบาลตำบลอัมพวา

เมื่อพิจารณาจากแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลอัมพวา ประจำปี พ.ศ.2551-2553 เป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลอัมพวา พบว่านโยบายที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในพื้นที่มีดังนี้

1. นโยบายด้านโครงสร้างพื้นฐาน

ดำเนินการก่อสร้างและปรับปรุงสาธารณูปโภค สาธารณูปการพื้นฐาน อันได้แก่ ถนน ทางเท้า คู คลอง สะพาน ท่อระบายน้ำ และไฟฟ้าสาธารณะ เป็นต้น เพื่อเป็นการบริการแก่ประชาชน ธุรกิจ และหน่วยราชการในพื้นที่เทศบาลตำบลอัมพวา ตลอดจนปรับปรุงภูมิทัศน์ ในพื้นที่ที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยว และพื้นที่สาธารณะเพื่อเป็นที่พักผ่อนสำหรับประชาชนในเขตเทศบาล จัดให้มีเส้นทางจักรยาน เพื่อรณรงค์ให้ประชาชนใช้จักรยานเพื่อการลดมลภาวะทางอากาศ และเพื่อเป็นเส้นทางท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยว

2. นโยบายด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

ส่งเสริมและสร้างจิตสำนึก ให้กับประชาชนในเขตเทศบาลตำบลอัมพวาให้ตระหนักถึงความจำเป็นในการรักษาสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะคู คลอง และแม่น้ำในเขตเทศบาลตำบลอัมพวา ตลอดจนรณรงค์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่เผยแพร่โดยสำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ นครอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และทรัพยากรธรรมชาติ โดยจัดให้มีกลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในระดับชุมชน รวมทั้งส่งเสริมให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชุมชน ดำเนินการป้องกันและบำบัดสภาพแวดล้อมที่อาจเป็นอันตรายต่อการดำรงชีวิตของประชาชน แก้ไขและปรับปรุงทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกทำลายแก้ไข ปัญหาสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม ลดปริมาณขยะ โดยจัดให้มีการณรงค์การคัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้งเพื่อเป็นการลดปริมาณขยะที่เกิดขึ้น

3. นโยบายด้านเศรษฐกิจ

มุ่งเน้นให้เทศบาลตำบลอัมพวาเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางน้ำของจังหวัดสมุทรสงคราม เพื่อสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของจังหวัดในด้านการท่องเที่ยว ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนมีรายได้จากการจำหน่ายสินค้าและบริการต่างๆ จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพที่จะทำให้เกิดการผลิต การบริการ และการสร้างงานเพิ่มขึ้นในเขตเทศบาล โดยมุ่งเน้นให้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าของสินค้า ตลอดจนจัดหาตลาดและช่องทางในการกระจายสินค้าที่เป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชน

4. นโยบายด้านสังคม

ดำเนินการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ และรักษาภูมิปัญญา วัฒนธรรม ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น มีความเข้าใจความผูกพันกับท้องถิ่น และสามารถนำเอาวิทยาการสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้กับท้องถิ่น

จากการศึกษาในแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลอัมพวา พบว่าหน่วยงานทางภาครัฐยังไม่มี การจัดตั้งคณะทำงาน โดยให้ประชาชนเข้าร่วมด้วยในด้านที่เกี่ยวข้องกับการจัดการพื้นที่ท่องเที่ยว มีเพียงแต่ในส่วนของการแจ้งข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานให้ประชาชนทราบด้วยสื่อต่างๆ เช่น มีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารโดยเสียงตามสายของหมู่บ้าน มีการจัดป้ายนิเทศการ ณ ศาลากลางบ้าน หรือบริการหนังสือพิมพ์ ทำให้ประเด็นของการพัฒนาเมืองด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมในส่วน ขององค์การบริหารส่วนตำบลและประชาชนมีลักษณะการมีส่วนร่วมแบบ การแจ้งข่าวสารให้ ประชาชนทราบ และมีส่วนร่วมในลักษณะร่วมจัดกิจกรรมร่วมกันในงานประเพณีหรืองานสำคัญ ต่างๆ เท่านั้น กล่าวโดยสรุปคือเทศบาลตำบลอัมพวามีแผนงานในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยมีบทบาทในการสร้างความตระหนักแก่ชุมชนและประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบล อัมพวามีส่วนร่วมบางส่วนกับหน่วยงานภาครัฐซึ่งประชาชนที่มีส่วนร่วมนั้นส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่ม ที่มีส่วนได้กับธุรกิจการท่องเที่ยวโดยตรงได้แก่ กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจรีสอร์ท และผู้ประกอบการ เคนเรือ

5.1.2 นโยบายและแผนงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรก

เมื่อพิจารณาจากแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลอัมพวา ประจำปี พ.ศ.2551-2553

เป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรก พบว่านโยบายที่ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในพื้นที่มีดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารสงวนไว้สำหรับใช้ในการเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. นโยบายด้านโครงสร้างพื้นฐาน

พัฒนาตำบลบ้านปรกให้มีการขุดคลองคูคลองสาธารณะ การติดตั้งไฟฟ้า ถนน

2. นโยบายด้านสิ่งแวดล้อม

- การบริหารจัดการขยะมูลฝอยให้มีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3. นโยบายด้านแหล่งท่องเที่ยว อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- ส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ได้ตระหนักถึงการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตามลำคลอง

ซึ่งปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวมาชมหิ่งห้อยในพื้นที่ตำบลบ้านปรกกันมาก และการจัดที่พักนักท่องเที่ยวประสานงานกับจังหวัดสมุทรสงคราม ในการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการจัดทำพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เช่น ทำเทียบเรือสำหรับนักท่องเที่ยว, การพัฒนาการท่องเที่ยวบริเวณเขื่อนวัดช่องลม, การสำรวจทำโครงสร้างทางเท้า ทางจักรยาน ด้านริมแม่น้ำแม่กลองของตำบลบ้านปรกต่อเชื่อมกับเทศบาลอัมพวา

จากการศึกษาในแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรก พบว่าเป็นการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีลักษณะการกระจายอำนาจสู่ชุมชน ปัจจุบันมีโครงการที่ทางอบต.ทำสำเร็จแล้วคือ การบริการด้านการท่องเที่ยวบริเวณเขื่อนวัดช่องลม โดยเป็นความร่วมมือระหว่าง อบต. และประชาชนมีส่วนร่วมโดยตรงในการจัดการเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม ได้แก่ประชาชนในพื้นที่บ้านแหลมลมทวน หมู่ 6,7 และหมู่8 ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมจากการท่องเที่ยวมากที่สุดในการะ ประชาชนรวมกลุ่มกันจัดตั้งกลุ่มเรือพายในการนำนักท่องเที่ยวไปชมหิ่งห้อย โดยมีจุดศูนย์กลางอยู่ที่วัดช่องลม มีร้านค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อให้ประชาชนมีรายได้จากการขายสินค้าและองค์กรท้องถิ่นมีบทบาทในการสร้างความตระหนักแก่ชุมชนให้มีพลังสำหรับรักษา และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า จากการวิเคราะห์นโยบายและแผนงานของเทศบาลตำบลอัมพวาและองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรก สามารถสรุปได้ว่า ทั้งสองตำบลมีแผนงานหรือนโยบายที่เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวภายในเกาะอัมพวาอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการส่งเสริมให้ประชาชนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว และการส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว เพียงแต่ยังมีปัญหาในเรื่องของการแบ่งเขตการปกครองพื้นที่ให้สอดคล้องกัน ไม่มีการจัดทำแผนเพื่อการวางแผนและวางแผนเพื่อควบคุมร้านค้าที่มาเปิดบริการภายในบริเวณตลาดน้ำ และไม่มีแนวทางจัดการเรื่องผลกระทบที่เกิดกับทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

จากการสำรวจข้อมูลจากแบบสอบถามนักท่องเที่ยว จำนวน 100 ชุด ที่เข้ามาท่องเที่ยวภายในเกาะอัมพวา ซึ่งผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามทั้งหมด จะนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษานี้เท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.2.1 ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวภายในเกาะอัมพวา

5.2.2 พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวในเกาะอัมพวา

5.2.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริการในสถานที่ท่องเที่ยว

5.2.1 ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเที่ยวภายในเกาะอัมพวา

กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว ร้อยละ 61.0 เป็นเพศหญิง และร้อยละ 39.0 เป็นเพศชาย โดยมีอายุอยู่ในช่วง 21 – 30 ปี ร้อยละ 53.8 รองลงมา อยู่ในช่วงอายุ 31 – 40 ปี ร้อยละ 18.7 และอยู่ในช่วงอายุ 41 – 50 ปี ร้อยละ 16.5 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว ร้อยละ 67.0 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี รองลงมา จบการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 14.0 และจบการศึกษาระดับ ปวช./ปวส. หรืออนุปริญญา ร้อยละ 9.0 โดยร้อยละ 38.0 ประกอบอาชีพพนักงาน / บริษัทเอกชน รองลงมา ประกอบอาชีพนักเรียน / นักศึกษา ร้อยละ 24.0 และประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว / ค้าขาย ร้อยละ 15.0 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ ร้อยละ 28.0 รายได้มากกว่า 25,000 บาท รองลงมา รายได้ 5,001 – 10,000 บาท ร้อยละ 18.0 และรายได้ 10,001 – 15,000 บาท ร้อยละ 16.0 ตามลำดับ และนักท่องเที่ยว ร้อยละ 59.38 เดินทางมาจากจังหวัดกรุงเทพมหานคร รองลงมา ร้อยละ 28.12 เดินทางมาจากจังหวัดที่อยู่ใกล้เคียงกับอัมพวา สามารถเดินทางมาท่องเที่ยวในเกาะอัมพวาได้สะดวก และร้อยละ 12.50 เดินทางมาจากจังหวัดที่อยู่ห่างจากอัมพวาเป็นระยะทางไกลตามลำดับโดยรายละเอียดได้แสดงไว้ในตารางที่ 5.1

ตารางที่ 5.1 แสดงคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว (n = 100)

คุณลักษณะนักท่องเที่ยว	ร้อยละ
เพศ - ชาย	39.0
- หญิง	61.0
อายุ - 11-20 ปี	6.6
- 21-30 ปี	53.8
- 31-40 ปี	18.7
- 41-50 ปี	16.5
- มากกว่า 51 ปี	4.4
การศึกษา - ประถมศึกษา	2.0
- มัธยมศึกษา	8.0
- ปวช./ปวส. หรืออนุปริญญา	9.0
- ปริญญาตรี	67.0
- สูงกว่าปริญญาตรี	14.0

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.1 (ต่อ)

คุณลักษณะนักท่องเที่ยว	ร้อยละ
อาชีพ	
- นักเรียน / นักศึกษา	24.0
- รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ	12.0
- พนักงาน / บริษัทเอกชน	38.0
- ธุรกิจส่วนตัว / ค้าขาย	15.0
- เกษตรกร	-
- รับจ้างทั่วไป / ลูกจ้างรายวัน	5.0
- อื่นๆ	6.0
รายได้	
- ไม่มีรายได้	10.0
- ต่ำกว่า 5,000 บาท	3.0
- 5,001 – 10,000 บาท	18.0
- 10,001 – 15,000 บาท	16.0
- 15,001 – 20,000 บาท	15.0
- 20,001 – 25,000 บาท	10.0
- มากกว่า 25,000 บาท	28.0
ที่อยู่	
- กรุงเทพฯ	59.38
- จังหวัดที่ใกล้เคียงอัมพวา (นครปฐม,นนทบุรี, ปทุมธานี, เพชรบุรี, ราชบุรี, สมุทรปราการ, สมุทรสาคร)	28.12
- จังหวัดที่ห่างจากอัมพวา (ขอนแก่น, ชลบุรี, ชัยภูมิ, ระยอง)	12.50

ที่มา : จากการออกแบบสอบถาม เดือนมีนาคม 2551

5.2.2 พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวในเกาะอัมพวา

กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว ร้อยละ 60.0 เคยมาเที่ยวเกาะอัมพวาแล้ว และร้อยละ 40 ไม่เคยมาเที่ยวเกาะอัมพวา นักท่องเที่ยวร้อยละ 87.0 เดินทางมาเที่ยวโดยรถยนต์หรือจักรยานยนต์ส่วนตัว รองลงมาเดินทางมาเที่ยวโดยรถประจำทาง ร้อยละ 6.0 และ เดินทางมาเที่ยวโดยรถยนต์หรือจักรยานยนต์เช่า ร้อยละ 5.0 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว ร้อยละ 57.0 เดินทางมาเที่ยวกับกลุ่มเพื่อน รองลงมาเดินทางมาเที่ยวกับครอบครัวหรือญาติพี่น้อง ร้อยละ 38.0 และ เดินทางมาเที่ยวกับทางบริษัท ฯลฯ ร้อยละ 5.0 ตามลำดับ โดยส่วนใหญ่ ร้อยละ 70.0 เดินทางมาเที่ยว 2 – 5 คน รองลงมาเดินทางมาเที่ยว 6 -9 คน ร้อยละ 20.0 และ เดินทางมาเที่ยว 10 คนขึ้นไป ร้อยละ 10.0 ตามลำดับ นักท่องเที่ยวร้อยละ 53.0 ใช้เวลาในการท่องเที่ยวเป็นระยะเวลา 2 – 4 ชั่วโมง รองลงมาใช้เวลาในการท่องเที่ยวเป็นระยะเวลาครึ่งวัน ร้อยละ 19.0 ใช้เวลาในการท่องเที่ยวเป็นระยะเวลา น้อยกว่า 2 ชั่วโมง ร้อยละ 15.0 ตามลำดับ ในการมาท่องเที่ยวครั้งนี้ตัวอย่างนักท่องเที่ยว ร้อยละ

60.0 สถานที่พักคือโฮมสเตย์ รองลงมาสถานที่พักในการมาเที่ยวในครั้งนี้ คือ บ้านพักกิ่งโฮมสเตย์ ร้อยละ 24.0 และ สถานที่พักในการมาเที่ยวในครั้งนี้ คือ บ้านตนเอง หรือบ้านพักราชการ ร้อยละ 8.0 ในการมาเที่ยวในครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวร้อยละ 58.95 สถานที่พักในการมาเที่ยวในครั้งนี้ คือ โฮมสเตย์ รองลงมาสถานที่พักในการมาเที่ยวในครั้งนี้ คือ รีสอร์ท ร้อยละ 20.0 และ สถานที่พักในการมาเที่ยวในครั้งนี้ คือ บ้านพักกิ่งโฮมสเตย์ร้อยละ 12.63 โดยรายละเอียดได้แสดงไว้ในตารางที่ 5.2

ตารางที่ 5.2 แสดงพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในการมาเที่ยวภายในเกาะอัมพวา(n = 100)

พฤติกรรมนักท่องเที่ยว	ร้อยละ
ประสบการณ์ - เคยมาแล้ว	60.0
- ไม่เคยมา	40.0
วิธีการเดินทาง - รถยนต์หรือจักรยานยนต์ส่วนตัว	87.0
- รถยนต์หรือจักรยานยนต์รับจ้าง	2.0
- รถยนต์หรือจักรยานยนต์เช่า	5.0
- รถประจำทาง	6.0
กลุ่มที่ร่วมเดินทาง - คนเดียว	-
- ครอบครัวหรือญาติพี่น้อง	38.0
- เพื่อน	57.0
- อื่นๆ	5.0
จำนวนผู้เดินทางภายในกลุ่ม - คนเดียว	-
- 2-5 คน	70.0
- 6-9 คน	20.0
- 10 คนขึ้นไป	10.0
ระยะเวลา - น้อยกว่า 2 ชั่วโมง	15.0
- 2 – 4 ชั่วโมง	53.0
- ครึ่งวัน	19.0
- ทั้งวัน	13.0
ที่พักค้างคืนภายในเกาะ - โรงแรม	-
- โฮมสเตย์	60.0
- บ้านพักกิ่งโฮมสเตย์	24.0
- รีสอร์ท	-
- บ้านเพื่อน	4.0
- บ้านญาติ	4.0
- อื่นๆ	8.0

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.2 (ต่อ)

พฤติกรรมนักท่องเที่ยว	ร้อยละ
สถานที่พักค้างคืนในครั้งต่อไป - โรงแรม	6.32
- โฮมสเตย์	58.95
- บ้านพักกิ่งโฮมสเตย์	12.63
- รีสอร์ท	20.0
- อื่นๆ	2.1

ที่มา : จากการออกแบบสอบถาม เดือนมีนาคม 2551

ความบ่อยในการมาเที่ยว กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว ร้อยละ 45.0 เดินทางมาเที่ยวแล้ว 2 – 3 ครั้ง รองลงมาเดินทางมาเที่ยวเป็นครั้งแรก ร้อยละ 40.0 และ เดินทางมาเที่ยวแล้วมากกว่า 3 ครั้ง ร้อยละ 15.0 ตามลำดับ โดยรายละเอียดได้แสดงไว้ในตารางที่ 5.12

ตารางที่ 5.3 แสดงความบ่อยในการมาเที่ยวภายในเกาะอัมพวา (n = 100)

ความบ่อยในการมาเที่ยว	ร้อยละ
ครั้งแรก	40.0
2 – 3 ครั้ง	45.0
มากกว่า 3 ครั้ง	15.0
รวม	100.0

ที่มา : จากการออกแบบสอบถาม เดือนมีนาคม 2551

ประสบการณ์การพักค้างคืนภายในเกาะอัมพวา กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่พักค้างคืนเกือบทั้งหมดร้อยละ 92. พักค้างคืนภายในเกาะอัมพวา และมีเพียงร้อยละ 8.0เดินทางมาเที่ยวโดยพักค้างคืนภายนอกเกาะอัมพวา โดยรายละเอียดได้แสดงไว้ในตารางที่ 5.14

ตารางที่ 5.4 แสดงประสบการณ์การพักค้างคืนภายในเกาะอัมพวา (n = 100)

ประสบการณ์การพักค้างคืนภายในเกาะอัมพวา	ร้อยละ
ใช่	92.0
ไม่ใช่	8.0
รวม	100.0

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ที่มา : จากการออกแบบสอบถาม เดือนมีนาคม 2551
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิจกรรมที่ใช้บริการในการมาเที่ยวภายในเกาะอัมพวา กิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาใช้บริการ คือ มาชมตลาดน้ำ ร้อยละ 88.0 รองลงมา คือ มาพักผ่อน ร้อยละ 64.0 และ มาชมหิ่งห้อย ร้อยละ 61.0 โดยรายละเอียดได้แสดงไว้ในตารางที่ 5.17

ตารางที่ 5.5 แสดงกิจกรรมที่ใช้บริการในการมาเที่ยวภายในเกาะอัมพวา (n = 100)

กิจกรรมที่ใช้บริการในการมาเที่ยวภายในเกาะอัมพวา	ร้อยละ
ชมตลาดน้ำ	88.0
พักผ่อน	64.0
ชมหิ่งห้อย	61.0
รับประทานขนมไทย /ขนมโบราณ	53.0
ถ่ายภาพ	48.0
รับประทานอาหาร / เครื่องดื่มสมุนไพร	44.0
ล่องเรือชมวิถีชีวิต	40.0
ไหว้พระ	36.0
ซื้อสินค้าทางการเกษตร	26.0
โฮมสเตย์	21.0
ชมสวนผลไม้	18.0
จัดกรยานชมวิถีชีวิตในชุมชน	6.0
อื่นๆ	4.0

ที่มา : จากการออกแบบสอบถาม เดือนมีนาคม 2551

สิ่งที่ทำในการมาเที่ยวภายในเกาะอัมพวา สิ่งที่กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ทำในการมาเที่ยวภายในเกาะอัมพวา คือ เดินชมอาคาร บ้านเรือน ร้อยละ 80.0 รองลงมา คือ ชมการสาธิตผลิตภัณฑ์ชุมชนต่างๆ ร้อยละ 24.0 และ พุดคุยทักทายคนในชุมชน ร้อยละ 23.0 โดยรายละเอียดได้แสดงไว้ในตารางที่ 5.18

ตารางที่ 5.6 แสดงสิ่งที่ทำในการมาเที่ยวภายในเกาะอัมพวา(n = 100)

สิ่งที่ทำในการมาเที่ยวภายในเกาะอัมพวา	ร้อยละ
เดินชมอาคาร บ้านเรือน	80.0
ชมการสาธิตผลิตภัณฑ์ชุมชนต่างๆ	24.0
พูดคุยทักทายคนในชุมชน	23.0
ไม่สวมเสื้อชูชีพเวลานั่งเรือร่วมทำกิจกรรมต่างๆ	7.0
ชาวบ้านในชุมชน	3.0

ที่มา : จากการออกแบบสอบถาม เดือนมีนาคม 2551

แหล่งท่องเที่ยวที่นิยมไป จากการให้คะแนนของกลุ่มตัวอย่างเมื่อ 1 ไม่นิยมไปมากที่สุด ถึง 3 นิยมไปมากที่สุด กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมไปวัดอัมพวันเจติยาราม วัดบางกะพ้อม และวัดช่องลม เฉลี่ยประมาณ 2.78 2.59 และ 2.57 คะแนนตามลำดับ โดยรายละเอียดได้แสดงไว้ในตารางที่ 5.19

ตารางที่ 5.7 แสดงแหล่งท่องเที่ยวที่กลุ่มนักท่องเที่ยวนิยมไป (n = 100)

แหล่งท่องเที่ยว	คะแนนเฉลี่ยของแหล่งท่องเที่ยวที่นิยมไป			
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด
1. วัดอัมพวันเจติยาราม	2.78	0.424	2	0
2. วัดบางกะพ้อม	2.59	0.628	3	0
3. วัดช่องลม	2.57	0.514	2	0
4. บ้านแมวไทย	2.50	0.522	2	0
5. วัดจุฬามณี	2.28	0.737	3	0
6. อุทยานฯ ร.2	1.83	0.625	3	0
7. ตลาดน้ำยามเย็น	1.28	0.582	3	0

ที่มา : จากการออกแบบสอบถาม เดือนมีนาคม 2551

สิ่งที่ประทับใจในการมาท่องเที่ยวภายในเกาะอัมพวา กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวร้อยละ 33.0 ประทับใจในบรรยากาศ รองลงมาประทับใจแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ร้อยละ 14.0 และประทับใจขนมไทย – ขนมโบราณ ร้อยละ 13.0 โดยรายละเอียดได้แสดงไว้ในตารางที่ 5.20

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.8 แสดงสิ่งที่ประทับใจในการมาท่องเที่ยวภายในเกาะอัมพวา (n = 100)

สิ่งที่ประทับใจในการมาท่องเที่ยวภายในเกาะอัมพวา	ร้อยละ
บรรยากาศ	33.0
แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ	14.0
ขนมไทย-ขนมโบราณ	13.0
การชมหิ่งห้อย	11.0
อาหาร-เครื่องดื่มสมุนไพร	10.0
วิถีชีวิต	10.0
ล่องเรือชมวิถีชีวิต	7.0
อื่นๆ	2.0
รวม	100.0

ที่มา : จากการออกแบบสอบถาม เดือนมีนาคม 2551

สิ่งที่ทำให้ตัดสินใจมาเที่ยวที่เกาะอัมพวา กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวร้อยละ 33.0 มาเที่ยวเพราะใกล้กรุงเทพฯ รองลงมาเที่ยวเพราะแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจร้อยละ 29.9 และมาเที่ยวเพราะเดินทางสะดวกร้อยละ 16.5 โดยรายละเอียดได้แสดงไว้ในตารางที่ 5.21

ตารางที่ 5.9 แสดงสิ่งที่ทำให้ตัดสินใจมาเที่ยวที่เกาะอัมพวา (n = 100)

สิ่งที่ทำให้ตัดสินใจมาเที่ยวที่เกาะอัมพวา	ร้อยละ
ใกล้กรุงเทพฯ	33.0
แหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ	29.9
การเดินทางสะดวก	16.5
ต้องการมาซื้อสินค้าที่น่าสนใจ	6.2
ชมหิ่งห้อย	5.2
แวะพัก / ทางผ่านไปยังสถานที่อื่นๆ	5.2
ทำบุญ	2.1
อื่นๆ	1.0
รวม	100.0

ที่มา : จากการออกแบบสอบถาม เดือนมีนาคม 2551

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความเข้าใจในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวร้อยละ 52.0 เข้าใจในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และร้อยละ 48.0 ไม่เข้าใจในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยรายละเอียดได้แสดงไว้ในตารางที่ 5.22

ตารางที่ 5.10 แสดงความเข้าใจในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (n = 100)

ความเข้าใจในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	ร้อยละ
มี	52.0
ไม่มี	48.0
รวม	100.0

ที่มา : จากการออกแบบสอบถาม เดือนมีนาคม 2551

ความเข้าใจในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวร้อยละ 51.0 เข้าใจในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และร้อยละ 49.0 ไม่เข้าใจในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยรายละเอียดได้แสดงไว้ในตารางที่ 5.23

ตารางที่ 5.11 แสดงความเข้าใจในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (n = 100)

ความเข้าใจในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	ร้อยละ
มี	51.0
ไม่มี	49.0
รวม	100.0

ที่มา : จากการออกแบบสอบถาม เดือนมีนาคม 2551

รูปแบบการท่องเที่ยวที่เด่นชัดที่สุด กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวร้อยละ 56.4 เห็นว่า รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเด่นชัดที่สุดภายในเกาะอัมพวา และร้อยละ 43.6 เห็นว่ารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเด่นชัดที่สุดภายในเกาะอัมพวา โดยรายละเอียดได้แสดงไว้ในตารางที่ 5.24

ตารางที่ 5.12 แสดงรูปแบบการท่องเที่ยวที่เด่นชัดที่สุด (n = 100)

รูปแบบการท่องเที่ยวที่เด่นชัดที่สุด	ร้อยละ
การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	43.6
การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	56.4
รวม	100.0

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต

ที่มา : จากการออกแบบสอบถาม เดือนมีนาคม 2551

5.2.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริการในสถานที่ท่องเที่ยว

ความพึงพอใจในสถานที่ท่องเที่ยวภายในเกาะอัมพวา จากการให้คะแนนคำตอบของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวเมื่อ 1 = พึงพอใจน้อยที่สุด จนถึง 5 = พึงพอใจมากที่สุด พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับปานกลางในเรื่องสถานที่จำหน่ายสินค้าท้องถิ่น/ร้านขายของที่ระลึก ร้านค้าอาหาร/เครื่องดื่ม และการบริการเรือนำเที่ยว ส่วนเรื่องสถานที่จอดรถ จุดบริการนักท่องเที่ยว สถานที่แสดงกิจกรรมการเกษตร ห้องน้ำ ถึงขยะ ความสะอาดในสถานที่ท่องเที่ยว ความปลอดภัย ไฟฟ้า โทรศัพท์ ศาลาริมน้ำ และป้ายบอกทางสำหรับนักท่องเที่ยว พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง โดยรายละเอียดได้แสดงไว้ในตารางที่ 5.25

ตารางที่ 5.13 แสดงความพึงพอใจในสถานที่ท่องเที่ยวภายในเกาะอัมพวา(n = 100)

ความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว					รวม (ร้อยละ)	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน
	น้อย ที่สุด (ร้อยละ)	น้อย (ร้อยละ)	ปาน กลาง (ร้อยละ)	มาก (ร้อยละ)	มากที่สุด (ร้อยละ)			
สถานที่ท่องเที่ยว	10	26	53	10	1	100	2.66	0.831
จุดบริการ	4	22	55	19	-	100	2.89	0.751
กิจกรรมเกษตร	6	20	60	14	-	100	2.86	0.703
จำหน่ายสินค้า	3	4	24	60	9	100	3.68	0.815
ร้านอาหาร/เครื่องดื่ม	3	3	25	47	22	100	3.82	0.914
เรือนำเที่ยว	3	3	27	51	16	100	3.74	0.872
ห้องน้ำ	15	36	39	10	-	100	2.44	0.868
ถึงขยะ	17	27	46	9	1	100	2.50	0.916
ความสะอาด	2	8	49	38	3	100	3.32	0.750
ความปลอดภัย	5	9	56	28	2	100	3.13	0.800
ไฟฟ้า	4	3	61	30	2	100	3.23	0.723
โทรศัพท์	9	9	60	21	1	100	2.96	0.840
ศาลาริมน้ำ	10	24	36	26	4	100	2.90	1.030
ป้ายบอกทาง	6	26	43	22	3	100	2.90	0.916
อื่นๆ	25	-	75	-	-	100	2.50	1.000

ที่มา : จากการออกแบบสอบถาม เดือนมีนาคม 2551

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การกลับมาเที่ยวเกาะอัมพวา กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ (ร้อยละ 100.0) จะกลับมาเที่ยวที่เกาะอัมพวาอีกครั้ง โดยรายละเอียดได้แสดงไว้ในตารางที่ 5.26

ตารางที่ 5.14 แสดงการกลับมาเที่ยวเกาะอัมพวา (n = 100)

การกลับมาเที่ยวเกาะอัมพวา	ร้อยละ
มา	100.0
ไม่มา	-
รวม	100.0

ที่มา : จากการออกแบบสอบถาม เดือนมีนาคม 2551

5.3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างประชาชนในพื้นที่

จากการสำรวจข้อมูลจากแบบสอบถามจำนวน 150 ชุด โดยสำรวจข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลอัมพวา จำนวน 75 ชุด และกลุ่มตัวอย่างประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรก จำนวน 75 ชุด ซึ่งผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามทั้งหมดจะนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย ดังนี้

5.3.1 การวิเคราะห์ความแตกต่างของการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ กับผลกระทบที่เกิดขึ้นในเกาะอัมพวา

5.3.2 การวิเคราะห์ความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ด้านการจัดการท่องเที่ยว

5.3.1 การวิเคราะห์ความแตกต่างของการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ กับความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวภายในเกาะอัมพวา

ด้านสังคม/วัฒนธรรม

จากการให้คะแนนความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างประชาชนในพื้นที่เมื่อ 1 = ไม่มีผลกระทบจนถึง 5 = มีผลกระทบมากที่สุด โดยการวิเคราะห์ความแตกต่างของผลกระทบด้านสังคม/วัฒนธรรมระหว่าง 2 พื้นที่มีระดับการพัฒนาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวที่แตกต่างกันคือ เทศบาลตำบลอัมพวา และองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรก ตามความคิดเห็นของผู้อยู่อาศัยในพื้นที่ทั้ง 2 พื้นที่ โดยพบว่าในผลกระทบด้านบวกผู้ที่อยู่ในพื้นที่เทศบาลตำบลอัมพวาได้รับผลกระทบสูงกว่าผู้ที่อยู่ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรกอย่างมีนัยสำคัญ ในเรื่องท่านมีความพึงพอใจเมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาในบริเวณบ้านของท่าน เพราะประชาชนที่อยู่ในอัมพวาส่วนใหญ่ได้คัดแปลงที่อยู่อาศัยเป็นโฮมสเตย์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ในผลกระทบด้านลบผู้ที่อยู่ในพื้นที่เทศบาลตำบลอัมพวาได้รับผลกระทบน้อยกว่าผู้ที่อยู่ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรกอย่างมีนัยสำคัญ ในเรื่องวิถีชีวิตความเป็นอยู่

เปลี่ยนไปจากเดิม เพราะประชาชนที่อาศัยอยู่ในทั้งสองพื้นที่ที่มีความคิดเห็นว่าการท่องเที่ยวทำให้วิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะผู้ที่มีย่านเรือนอยู่ริมคลอง ต่างได้รับความเดือดร้อนจากเรือหางยาวชมหิ่งห้อยที่เพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็ว และส่งเสียงดังรบกวนการพักผ่อนตลอดเวลา แต่ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ในเรื่องประชาชนในพื้นที่เอเปียบหลอกลงนักรท่องเที่ยว ประชาชนในพื้นที่เกิดความขัดแย้งในเรื่องผลประโยชน์ เกิดปัญหาอาชญากรรมในชุมชน และเกิดปัญหาโจรกรรมในชุมชน เพราะประชาชนทั้งสองพื้นที่ที่มีความขัดแย้งกันส่วนใหญ่จะเป็นในเรื่องของธุรกิจการเดินเรือนำนักท่องเที่ยวไปชมหิ่งห้อยยามค่ำคืน ในด้านการปฏิบัติ ผู้ที่อยู่ในพื้นที่เทศบาลตำบลอัมพวาได้รับผลน้อยกว่าผู้ที่อยู่ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรกอย่างมีนัยสำคัญ ในเรื่องความร่วมมือของคนในท้องถิ่นช่วยให้การท่องเที่ยวดีขึ้น คนในชุมชนช่วยกันรักษาความสะอาด และทำนุรักษาวัดนธรรมไว้เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว อาจเป็นเพราะประชาชนในพื้นที่บ้านปรกมีนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่น้อยทำให้รักษาประเพณี และวัฒนธรรมดั้งเดิมไว้ในการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาในพื้นที่ แต่ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ในเรื่องท่านต้องปรับปรุงที่อยู่อาศัยให้มีความคงทนแข็งแรงและสวยงามขึ้น อาจเป็นเพราะทั้งสองพื้นที่ต้องดูแลที่อยู่ให้มีความสวยงามอยู่เสมอเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว ในด้านทัศนคติ ผู้ที่อยู่ในพื้นที่เทศบาลตำบลอัมพวามีความคิดเห็นน้อยกว่าผู้ที่อยู่ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรกอย่างมีนัยสำคัญ ในเรื่องชุมชนของท่านได้รับการพัฒนาในทุกๆ ด้านให้ดีขึ้น ท่านเรียนรู้ประเพณีและวัฒนธรรมที่หลากหลายจากนักท่องเที่ยว และท่านได้เผยแพร่ประเพณีและพิธีกรรมต่างๆ ของท้องถิ่นให้คนภายนอกได้รับรู้ เพราะพื้นที่บ้านปรกมีนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่น้อยทำให้ผู้ประกอบการสามารถจัดหากิจกรรมให้นักท่องเที่ยวเรียนรู้เกี่ยวกับประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น ได้ แต่ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ในเรื่องท่านมีความภูมิใจในความเป็นคนในพื้นที่และพร้อมที่จะอยู่ในชุมชนต่อไป (ดูตารางที่ 5.15 ประกอบ)

ตารางที่ 5.15 แสดงการเปรียบเทียบผลกระทบจากการท่องเที่ยวด้านสังคม/วัฒนธรรมในพื้นที่
เทศบาลตำบลอัมพวาและองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรก

ผลกระทบ	ความคิดเห็นของประชาชน	ระดับผลกระทบจากการท่องเที่ยวด้านสังคม/วัฒนธรรมที่เกิดขึ้นภายในเกาะอัมพวา								
		ไม่มี ร้อยละ	น้อย ที่สุด ร้อยละ	น้อย ร้อยละ	ปาน กลาง ร้อยละ	มาก ร้อยละ	มาก ที่สุด ร้อยละ	— X	S.D.	t (Sig)
ความร่วมมือช่วยให้ การท่องเที่ยวดีขึ้น	อัมพวา	-	-	4.0	34.7	54.7	6.7	4.64	0.671	2.321 (0.022)
	บ้านปรก	1.3	-	1.3	18.7	60.0	18.7	4.92	0.801	
ท่านภูมิใจในความเป็น คนในพื้นที่	อัมพวา	1.3	1.3	1.3	14.7	58.7	22.7	4.96	0.877	1.718 (0.088)
	บ้านปรก	-	-	-	12.0	58.7	29.3	5.17	0.623	
ชุมชนได้รับการพัฒนา ในทุกๆด้านให้ดีขึ้น	อัมพวา	-	-	8.0	65.3	24.0	2.7	4.21	0.622	4.246 (0.000)
	บ้านปรก	2.7	1.3	1.3	22.7	53.3	18.7	4.79	0.990	
คนในชุมชนช่วยกัน รักษาความสะอาด	อัมพวา	-	1.3	6.7	54.7	37.3	-	4.28	0.648	5.230 (0.000)
	บ้านปรก	-	-	2.7	26.7	50.7	20.0	4.88	0.753	
ท่านเรียนรู้ประเพณี นักท่องเที่ยว	อัมพวา	-	-	21.3	53.3	25.3	-	4.04	0.687	2.638 (0.009)
	บ้านปรก	2.7	-	13.3	33.3	36.0	14.7	4.43	1.068	
ท่านรักษาวัฒนธรรม เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว	อัมพวา	1.4	-	8.1	35.1	43.2	13.3	4.57	0.918	2.299 (0.023)
	บ้านปรก	-	-	2.7	33.3	34.7	29.3	4.91	0.857	
ท่านเผยแพร่ประเพณี ให้คนภายนอกได้รับรู้	อัมพวา	1.3	-	20.0	36.0	29.3	13.3	4.32	1.029	2.157 (0.033)
	บ้านปรก	-	-	13.3	32.0	28.0	26.7	4.68	1.016	
เกิดการเปลี่ยนแปลงภูมิ ทัศน์ของชุมชน	อัมพวา	14.7	29.3	12.0	14.7	22.7	6.7	3.21	1.588	6.954 (0.000)
	บ้านปรก	-	-	10.7	29.3	44.0	16.0	4.65	0.878	
ท่านต้องปรับปรุงที่อยู่ อาศัยให้มีความคงทน	อัมพวา	4.0	5.3	13.3	44.0	30.7	2.7	4.00	1.065	1.424 (0.157)
	บ้านปรก	-	1.3	20.0	48.0	14.7	16.0	4.24	0.998	
ท่านพอใจเมื่อนัก ท่องเที่ยวเข้ามาในบ้าน	อัมพวา	4.0	-	1.3	21.3	49.3	24.0	4.84	1.066	-4.471 (0.000)
	บ้านปรก	-	1.3	14.7	60.0	16.0	8.0	4.15	0.817	
วิถีชีวิตความเป็นอยู่ เปลี่ยนไปจากเดิม	อัมพวา	16.0	22.7	14.7	20.0	21.3	5.3	3.24	1.541	3.219 (0.002)
	บ้านปรก	2.7	4.0	24.0	46.7	10.7	12.0	3.95	1.114	
ประชาชนในพื้นที่เฝ้า เปรียบนักท่องเที่ยว	อัมพวา	21.3	54.7	16.0	2.7	4.0	1.3	2.17	1.018	0.079 (0.937)
	บ้านปรก	20.0	62.7	10.7	2.7	1.3	2.7	2.11	0.981	
ประชาชนเกิดขัดแย้ง เรื่องผลประโยชน์	อัมพวา	16.0	36.0	28.0	6.7	6.7	6.7	2.72	1.371	-1.568 (0.119)
	บ้านปรก	13.3	64.0	6.7	9.3	-	6.7	2.39	1.229	
เกิดปัญหาอาชญากรรม ในชุมชน	อัมพวา	48.0	41.3	5.3	2.7	1.3	1.3	1.72	0.952	-4.05 (0.686)
	บ้านปรก	64.0	20.0	4.0	10.7	1.3	-	1.65	1.059	
เกิดปัญหาการโจรกรรม ในชุมชน	อัมพวา	45.0	36.0	10.7	5.3	1.3	1.3	1.85	1.049	-0.716 (0.475)
	บ้านปรก	65.3	16.0	5.3	10.7	-	2.7	1.72	1.225	

หมายเหตุ X ได้จาก ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลกระทบ ซึ่ง 1 = ไม่มีผลกระทบ 2 = น้อยที่สุด
3 = น้อย 4 = ปานกลาง
5 = มาก 6 = มากที่สุด

ที่มา : จากการออกแบบสอบถาม เดือนมีนาคม 2551

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ด้านเศรษฐกิจ

จากการให้คะแนนความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างประชาชนในพื้นที่เมื่อ 1 = ไม่มีผลกระทบ จนถึง 5 = มีผลกระทบมากที่สุด โดยการวิเคราะห์ความแตกต่างของผลกระทบด้านเศรษฐกิจระหว่าง 2 พื้นที่ที่มีระดับการพัฒนาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวที่แตกต่างกันคือ เทศบาลตำบลอัมพวา และองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรก ตามความคิดเห็นของผู้อยู่อาศัยในพื้นที่ทั้ง 2 พื้นที่ โดยพบว่า ในผลกระทบด้านบวกผู้ที่อยู่ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรกได้รับผลกระทบสูงกว่าเทศบาลตำบลอัมพวาอย่างมีนัยสำคัญ ในเรื่องที่ดินในพื้นที่ที่มีราคาเพิ่มขึ้น และลดปัญหาการว่างงานในชุมชน เพราะการท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่บ้านปรกทำให้ประชาชนบางกลุ่มในพื้นที่ปรับเปลี่ยนที่ดินของตนเพื่อรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยว และก่อให้เกิดการจ้างงานในชุมชน แต่ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในเรื่องครอบครัวของท่านมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการท่องเที่ยวเพราะประชาชนทั้งสองพื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยว คือ ธุรกิจโฮมสเตย์ ค้าขาย เป็นต้น ในส่วนของผลกระทบด้านลบผู้ที่อยู่ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรกได้รับผลกระทบสูงกว่าเทศบาลตำบลอัมพวาอย่างมีนัยสำคัญ ในเรื่องสินค้าที่ใช้ในชีวิตประจำวันมีราคาสูงขึ้น และประชากรจากต่างถิ่นอพยพเข้ามาในพื้นที่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการท่องเที่ยวซึ่งเป็นเรื่องใหม่ของพื้นที่บ้านปรก ทำให้ราคาสินค้าในชีวิตประจำวันสูงขึ้นด้วย ประชากรในบ้านปรก จึงรู้สึกว่ราคาสินค้าสูงขึ้นกว่าเดิม และประชากรจากต่างถิ่นเข้ามาหารายได้ในพื้นที่มากขึ้น ทำให้ดูเหมือนว่าจำนวนประชากรในพื้นที่บ้านปรกดูหนาแน่นขึ้นกว่าแต่ก่อน (ดูตารางที่ 5.16 ประกอบ)

ตารางที่ 5.16 แสดงการเปรียบเทียบผลกระทบจากการท่องเที่ยวด้านเศรษฐกิจในพื้นที่เทศบาล ตำบลอัมพวาและองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรก

ผลกระทบ	ความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่	ระดับผลกระทบจากการท่องเที่ยวด้านเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นภายในเกาะอัมพวา(ร้อยละ)								
		ไม่มี ร้อยละ	น้อย ที่สุด ร้อยละ	น้อย ร้อยละ	ปาน กลาง ร้อยละ	มาก ร้อยละ	มาก ที่สุด ร้อยละ	X	S.D.	t (Sig)
ครอบครัวของท่านมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการท่องเที่ยว	อัมพวา	12.2	2.7	16.2	36.5	33.3	-	3.76	1.282	-1.061 (0.290)
	บ้านปรก	5.3	2.7	34.7	42.7	10.7	4.0	3.63	1.037	
ที่ดินในพื้นที่มีราคาเพิ่มขึ้น	อัมพวา	1.3	-	13.3	49.3	28.0	8.0	4.27	0.890	3.969 (0.000)
	บ้านปรก	-	-	2.7	29.3	54.7	13.3	4.79	0.703	
สินค้าที่ใช้ในชีวิตประจำวันมีราคาสูงขึ้น	อัมพวา	-	-	26.7	42.7	20.0	10.7	4.15	0.940	9.183 (0.000)
	บ้านปรก	-	-	-	13.3	33.3	53.3	5.40	0.717	
ลดปัญหาการว่างงานในชุมชน	อัมพวา	-	1.3	10.7	52.0	34.7	1.3	4.24	0.714	4.321 (0.000)
	บ้านปรก	-	-	4.0	28.0	58.7	9.3	4.73	0.684	
ประชากรจากต่างถิ่นอพยพเข้ามาในพื้นที่	อัมพวา	1.3	32.0	25.3	33.3	4.0	2.7	3.13	1.057	10.411 (0.000)
	บ้านปรก	-	1.3	5.3	24.0	61.3	8.0	4.69	0.753	

หมายเหตุ X ได้จาก ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลกระทบ ซึ่ง 1 = ไม่มีผลกระทบ 2 = น้อยที่สุด
3 = น้อย 4 = ปานกลาง
5 = มาก 6 = มากที่สุด

ที่มา : จากการออกแบบสอบถาม เดือนมีนาคม 2551

ด้านสาธารณูปโภค/สาธารณูปการ

จากการให้คะแนนความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างประชาชนในพื้นที่เมื่อ 1 = ไม่มีผลกระทบจนถึง 5 = มีผลกระทบมากที่สุด โดยการวิเคราะห์ความแตกต่างของผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ระหว่าง 2 พื้นที่ที่มีระดับการพัฒนาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวที่แตกต่างกันคือ เทศบาลตำบลอัมพวา และองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรก ตามความคิดเห็นของผู้อยู่อาศัยในพื้นที่ทั้ง 2 พื้นที่ โดยพบว่าในผลกระทบด้านบวกผู้ที่อยู่ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรกได้รับผลกระทบสูงกว่าเทศบาลตำบลอัมพวาอย่างมีนัยสำคัญ ในเรื่องสภาพถนนในการเดินทางมาที่บ้านของท่านดีขึ้น เพราะ การท่องเที่ยวเข้ามาจึงมีการปรับปรุงสภาพถนนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่บ้านปรกให้ดีขึ้น ในด้านทัศนคติ ผู้ที่อยู่ในพื้นที่เทศบาลตำบลอัมพวามีความคิดเห็นน้อยกว่าผู้ที่อยู่ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรกอย่างไม่มีนัยสำคัญ ในเรื่องในชุมชนของท่านเกิดไฟดับบ่อยหรือไม่ และในชุมชนของท่านเกิดไฟดับบ่อยหรือไม่ และผู้ที่อยู่ในพื้นที่เทศบาลตำบลอัมพวามีความคิดเห็นมากกว่าผู้ที่อยู่ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรกอย่างไม่มีนัยสำคัญ ในเรื่องในชุมชนของท่านเกิดน้ำประปาไม่ไหลบ่อยหรือไม่ เพราะการให้บริการ

ด้านไฟฟ้าและประปาในสองพื้นที่ที่สามารถรองรับกับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาได้อย่างเพียงพอ และได้มีการเตรียมการรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวที่มากขึ้นด้วย ในด้านข้อเสนอแนะ ผู้ที่อยู่ในพื้นที่เทศบาลตำบลอัมพวา มีความคิดเห็นน้อยกว่าผู้ที่อยู่ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรก อย่างมีนัยสำคัญ ในเรื่องควรเพิ่มสถานที่จอดรถในสถานที่ท่องเที่ยว เพราะจากสภาพปัจจุบันสถานที่จอดรถในอัมพวาไม่เพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว โดยทราบจากปริมาณรถที่มาท่องเที่ยว ยังตลาดน้ำมีมากทำให้การจราจรติดขัด แต่ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ในเรื่องควรมีเจ้าหน้าที่ดูแลเรื่องความปลอดภัยในสถานที่ท่องเที่ยว ควรมีการเพิ่มจุดบริการนักท่องเที่ยวและมีเอกสารประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยว และควรมีการเพิ่มห้องสุขาสาธารณะที่ถูกสุขลักษณะในสถานที่ท่องเที่ยวให้มากขึ้น เพราะการให้บริการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่ท่องเที่ยวภายในเกาะอัมพวายังไม่เพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว รวมไปถึงความปลอดภัยในสถานที่ท่องเที่ยว (ดูตารางที่ 5.17 ประกอบ)

ตารางที่ 5.17 แสดงการเปรียบเทียบผลกระทบจากการท่องเที่ยวด้านสาธารณูปโภค/สาธารณูปการ ในพื้นที่เทศบาลตำบลอัมพวาและองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรก

ผลกระทบ	ความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่	ระดับผลกระทบจากการท่องเที่ยวสาธารณูปโภค/สาธารณูปการที่เกิดขึ้นภายในเกาะอัมพวา(ร้อยละ)						X	S.D.	t (Sig)
		ไม่มี ร้อยละ	น้อย ที่สุด ร้อยละ	น้อย ร้อยละ	ปาน กลาง ร้อยละ	มาก ร้อยละ	มาก ที่สุด ร้อยละ			
สภาพถนนดีขึ้น	อัมพวา	2.7	4.1	20.3	56.0	17.6		3.81	0.865	2.471 (0.015)
	บ้านปรก	-	-	9.3	66.7	21.3	2.7	4.17	0.623	
ไฟดับบ่อยหรือไม่	อัมพวา	25.3	48.0	21.3	5.3	-	-	2.07	0.827	0.940 (0.349)
	บ้านปรก	21.3	57.3	5.3	10.7	5.3	-	2.21	1.069	
ไฟตกบ่อยหรือไม่	อัมพวา	34.7	40.0	17.3	6.7	1.3	-	2.01	1.007	1.076 (0.284)
	บ้านปรก	22.7	57.3	5.3	6.7	8.0	-	2.20	1.115	
น้ำประปาไม่ไหลบ่อยหรือไม่	อัมพวา	25.3	30.7	28.0	12.0	1.3	2.7	2.41	1.187	-1.953 (0.053)
	บ้านปรก	20.0	64.0	6.7	6.7	2.7	-	2.08	0.882	
ควรมีเจ้าหน้าที่ดูแลในแหล่งท่องเที่ยว	อัมพวา	-	-	5.4	6.8	54.7	33.8	5.16	0.772	0.000 (1.000)
	บ้านปรก	-	-	-	20.0	44.0	36.0	5.16	0.736	
ควรเพิ่มจุดบริการนักท่องเที่ยว	อัมพวา	-	-	1.3	5.3	57.3	36.0	5.28	0.627	-0.235 (0.814)
	บ้านปรก	-	-	2.7	9.3	36.0	52.0	5.37	0.767	
ควรเพิ่มสถานที่จอดรถในสถานที่ท่องเที่ยว	อัมพวา	-	-	1.3	6.7	56.0	36.0	5.27	0.644	1.996 (0.048)
	บ้านปรก	-	-	1.3	5.3	37.3	56.0	5.48	0.665	
ควรเพิ่มห้องสุขาให้มากขึ้น	อัมพวา	-	-	1.3	8.0	49.3	41.3	5.31	0.677	0.111 (0.912)
	บ้านปรก	-	1.3	-	2.7	44.0	52.0	5.47	0.622	

หมายเหตุ X ได้จาก ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลกระทบ ซึ่ง 1 = ไม่มีผลกระทบ 2 = น้อยที่สุด
3 = น้อย 4 = ปานกลาง
5 = มาก 6 = มากที่สุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ จากการจัดอ้อมแบบสืบถาม เดือนมีนาคม 2551 ว่างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ด้านสภาพแวดล้อม/ทรัพยากรธรรมชาติ

จากการให้คะแนนความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างประชาชนในพื้นที่เมื่อ 1 = ไม่มีผลกระทบ จนถึง 5 = มีผลกระทบมากที่สุด โดยการวิเคราะห์ความแตกต่างของผลกระทบด้านเศรษฐกิจระหว่าง 2 พื้นที่มีระดับการพัฒนาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวที่แตกต่างกันคือ เทศบาลตำบลอัมพวา และองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรก ตามความคิดเห็นของผู้อยู่อาศัยในพื้นที่ทั้ง 2 พื้นที่ โดยพบว่าในผลกระทบด้านบวกผู้ที่อยู่ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรกได้รับผลกระทบสูงกว่าเทศบาลตำบลอัมพวาอย่างมีนัยสำคัญ ในเรื่องการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวทำให้ท่านตระหนักถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวมากขึ้น สำหรับผลกระทบด้านลบ พบว่าผู้ที่อยู่ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรกได้รับผลกระทบสูงกว่าเทศบาลตำบลอัมพวาอย่างมีนัยสำคัญ ในเรื่องระดับเสียงรบกวนจากการเดินเรื่อนำนักท่องเที่ยวไปชมวิถีชีวิต/หิ้งห้อย ปัญหาคลื่นจากเรือยนต์กีดเซาะตลิ่ง ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นถูกทำลาย อากาศในพื้นที่ร้อนขึ้น ปัญหามลภาวะทางกลิ่นและแหล่งน้ำในชุมชนสกปรก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทรัพยากรทางการท่องเที่ยวทางธรรมชาติส่วนใหญ่ของเกาะอัมพวาจะอยู่ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรก จึงทำให้บ้านปรกได้ดับผลมากกว่าทางอัมพวา แต่ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ในเรื่องปริมาณขยะที่เกิดจากนักท่องเที่ยวบริโภคอาหาร/เครื่องดื่ม การจับจ่ายซื้อสินค้าและของฝาก ควรจัดตั้งถังขยะเพิ่มในสถานที่ท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวที่มาพักโฮมสเตย์ส่งเสียงรบกวน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่งในเกาะอัมพวาจำนวนมากถึงขณะนี้ยังไม่เพียงพอต่อจำนวนขยะของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวยังพื้นที่เกาะ (ดูตารางที่ 5.18 ประกอบ)

ตารางที่ 5.18 แสดงการเปรียบเทียบผลกระทบจากการท่องเที่ยวด้านสภาพแวดล้อม/ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่เทศบาลตำบลอัมพวาและองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรก

ผลกระทบ	ความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่	ระดับผลกระทบจากการท่องเที่ยวด้านสภาพแวดล้อม/ทรัพยากรธรรมชาติที่เกิดขึ้นภายในเกาะอัมพวา(ร้อยละ)								
		ไม่มีร้อยละ	น้อยที่สุดร้อยละ	น้อยร้อยละ	ปานกลางร้อยละ	มากร้อยละ	มากที่สุดร้อยละ	X	S.D.	t (Sig)
ตระหนักถึงการอนุรักษ์ทรัพยากร	อัมพวา	-	1.3	1.3	21.3	62.7	13.3	4.85	0.711	1.623
	บ้านปรก	-	-	1.3	12.0	69.3	17.3	5.03	0.592	(0.017)
ระดับเสียงรบกวนจากการเดินเรือชมหิ่งห้อย	อัมพวา	1.3	1.3	36.0	38.7	16.0	6.7	3.87	0.977	5.550
	บ้านปรก	-	-	10.7	28.0	38.7	22.7	4.73	0.935	(0.000)
ปัญหาคลื่นจากเรือยนต์กักเซาะตลิ่ง	อัมพวา	1.3	14.7	26.7	36.0	10.7	10.7	3.72	1.203	6.224
	บ้านปรก	-	1.3	2.7	24.0	48.0	24.0	4.91	0.841	(0.000)
ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นถูกทำลาย	อัมพวา	2.7	24.0	29.3	22.7	14.7	6.7	3.43	1.265	8.935
	บ้านปรก	-	-	5.3	17.3	54.7	22.7	4.95	0.787	(0.000)
อากาศในพื้นที่ร้อนขึ้นหรือไม่	อัมพวา	1.3	33.3	10.7	28.0	22.7	4.0	3.49	1.309	9.113
	บ้านปรก	-	-	1.3	21.3	44.0	33.3	5.09	0.774	(0.000)
ปัญหามลภาวะทางกลิ่น	อัมพวา	6.7	32.0	34.7	18.7	6.7	1.3	2.91	1.080	5.257
	บ้านปรก	2.7	6.7	26.7	41.3	9.3	13.3	3.88	1.185	(0.000)
แหล่งน้ำในชุมชนสกปรก	อัมพวา	4.0	33.3	36.0	22.7	1.3	2.7	2.92	1.010	2.314
	บ้านปรก	-	22.7	44.0	17.3	10.4	5.3	3.32	1.105	(0.022)
ปริมาณขยะนักท่องเที่ยวบริโภคอาหาร/เครื่องดื่ม	อัมพวา	1.3	6.7	5.3	49.3	33.3	4.0	4.19	0.954	1.820
	บ้านปรก	-	2.7	13.3	34.7	32.0	17.3	4.48	1.018	(0.071)
ควรจัดตั้งถังขยะเพิ่มในสถานที่ท่องเที่ยว	อัมพวา	-	-	2.7	8.0	68.0	21.3	5.08	0.632	-0.430
	บ้านปรก	-	2.7	1.3	16.0	50.7	29.3	5.03	0.870	(0.668)
นักท่องเที่ยวที่มาพักโฮมสเตย์ส่งเสียงรบกวน	อัมพวา	6.7	24.0	29.3	26.7	9.3	4.0	3.20	1.219	-1.780
	บ้านปรก	5.3	33.3	41.3	13.3	2.7	4.0	2.87	1.070	(0.077)

หมายเหตุ X ได้จาก ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลกระทบ ซึ่ง 1 = ไม่มีผลกระทบ 2 = น้อยที่สุด
3 = น้อย 4 = ปานกลาง
5 = มาก 6 = มากที่สุด

ที่มา : จากการออกแบบสอบถาม เดือนมีนาคม 2551

5.3.2 การวิเคราะห์ความคิดเห็นจากประชาชนในพื้นที่เกาะอัมพวาด้านการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่

การใช้เรือพายในการรับนักท่องเที่ยวไปชมหิ่งห้อย ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างชุมชนในพื้นที่เทศบาลตำบลอัมพวาและอบต.บ้านปรกทั้ง 2 ชุมชน จำนวน 150 ตัวอย่าง พบว่า กลุ่มประชาชนในพื้นที่ที่อบต.บ้านปรกเห็นด้วยในการใช้เรือพายนำนักท่องเที่ยวไปชมหิ่งห้อย ร้อยละ 82.7 ในขณะที่เทศบาลตำบลอัมพวามีความคิดเห็นว่าเห็นด้วยกับการใช้เรือพายในการนำนักท่องเที่ยวไปชมหิ่งห้อยเพียงร้อยละ 37.03 จากการวิเคราะห์พบว่าสัดส่วนระดับความคิดเห็นในการนำนักท่องเที่ยวไปชมหิ่งห้อยของผู้ตอบใน 2 ชุมชนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ อบต.บ้านปรกได้รับผลกระทบจากการเดินเรือนำนักท่องเที่ยวไปชมหิ่งห้อย เนื่องจากจุดชมหิ่งห้อยส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ อบต.บ้านปรกมากกว่าพื้นที่เทศบาลตำบลอัมพवादังตารางที่ 5.20

ตารางที่ 5.19 แสดงการวิเคราะห์ความคิดเห็นจากประชาชนในเรื่องการใช้เรือพายในการรับนักท่องเที่ยวไปชมหิ่งห้อย

ความคิดเห็น	ประชาชนในพื้นที่ (ร้อยละ)		รวม	ค่าสถิติทดสอบ
	เทศบาลตำบลอัมพวา	อบต.บ้านปรก		
ไม่เห็นด้วย	62.7	17.3	40	$\chi^2 = 32.111$ P < 0.00
เห็นด้วย	37.03	82.7	60	
รวม	100	100	100	

มี 0 cell(0.00%) ที่มีความคาดหวังน้อยกว่า 5 ค่าคาดหวังต่ำสุดคือ 30

ที่มา : จากการออกแบบสอบถาม เดือนมีนาคม 2551

การเพิ่มขึ้นของจำนวนโฮมสเตย์อย่างต่อเนื่องข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างชุมชนในพื้นที่เทศบาลตำบลอัมพวาและอบต.บ้านปรกทั้ง 2 ชุมชน จำนวน 150 ตัวอย่าง พบว่า กลุ่มประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลอัมพวามีความคิดเห็นว่าเห็นด้วยกับการเพิ่มขึ้นของจำนวนโฮมสเตย์อย่างต่อเนื่องร้อยละ 98.7 เท่านั้น ส่วน อบต. บ้านปรกเห็นด้วยในการเพิ่มขึ้นของจำนวนโฮมสเตย์อย่างต่อเนื่องเพียงร้อยละ 34.7 ในขณะที่ จากการวิเคราะห์พบว่าสัดส่วนระดับความคิดเห็นการเพิ่มขึ้นของจำนวนโฮมสเตย์อย่างต่อเนื่อง ของผู้ตอบใน 2 ชุมชนไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติดังตารางที่ 5.21

ตารางที่ 5.20 แสดงการวิเคราะห์ความคิดเห็นจากประชาชนในเรื่องการเพิ่มขึ้นของจำนวน
โคมสเคย์อย่างต่อเนื่อง

ความคิดเห็น	ประชาชนในพื้นที่ (ร้อยละ)		รวม	ค่าสถิติทดสอบ
	เทศบาลตำบลอัมพวา	อบต.บ้านปรก		
ไม่เห็นด้วย	1.3	65.3	66.7	$\chi^2 = 0.120$
เห็นด้วย	98.7	34.7	33.3	$P = 0.729$
รวม	100	100	100	

มี 0 cell (0.00%) ที่มีความคาดหวังน้อยกว่า 5 ค่าคาดหวังต่ำสุดคือ 25

ที่มา : จากการออกแบบสอบถาม เดือนมีนาคม 2551

ผู้ประกอบการควรมีความรู้ความชำนาญในสถานที่และทรัพยากรการท่องเที่ยวภายในเกาะอัมพวาข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างชุมชนในพื้นที่เทศบาลตำบลอัมพวาและอบต.บ้านปรกทั้ง 2 ชุมชน จำนวน 150 ตัวอย่าง พบว่า กลุ่มประชาชนในพื้นที่อบต.บ้านปรกและเทศบาลตำบลอัมพวาเห็นด้วยในเรื่องผู้ประกอบการควรมีความรู้ความชำนาญในสถานที่และทรัพยากรการท่องเที่ยวภายในเกาะอัมพวาร้อยละ 98.7 ดังตารางที่ 5.22

ตารางที่ 5.21 แสดงการวิเคราะห์ความคิดเห็นจากประชาชนผู้ประกอบการควรมีความรู้ความ
ชำนาญในสถานที่และทรัพยากรการท่องเที่ยวภายในเกาะอัมพวา

ความคิดเห็น	ประชาชนในพื้นที่ (ร้อยละ)		รวม	ค่าสถิติทดสอบ
	เทศบาลตำบลอัมพวา	อบต.บ้านปรก		
ไม่เห็นด้วย	1.3	1.3	1.3	$\chi^2 = 0.000$
เห็นด้วย	98.7	98.7	98.7	$P = 1.000$
รวม	100	100	100	

มี 2 cell (50%) ที่มีความคาดหวังน้อยกว่า 5 ค่าคาดหวังต่ำสุดคือ 1

ที่มา : จากการออกแบบสอบถาม เดือนมีนาคม 2551

บทที่ 6

สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

การศึกษาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวในเกาะอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นการศึกษาในเรื่องการจัดการการท่องเที่ยว รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวภายในเกาะอัมพวา ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นภายในเกาะอัมพวาทั้งด้านสิ่งแวดล้อม กิจกรรมของการท่องเที่ยว รวมทั้งผลกระทบของวิถีชีวิตชุมชนซึ่งเกิดจากการมีจำนวนนักท่องเที่ยวเข้ามาในจำนวนมาก จากการวิเคราะห์ผลการศึกษาที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นแสดงให้เห็นถึงการท่องเที่ยวก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในพื้นที่เกาะอัมพวาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน โดยแบ่งการพิจารณาดังนี้

6.1 ผลการวิเคราะห์นโยบายและแผนงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

6.2 ทักษะคตินักท่องเที่ยว

6.2.1 ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว

6.2.2 พฤติกรรมนักท่องเที่ยว

6.2.3 ความพึงพอใจที่มีต่อสถานที่ท่องเที่ยว

6.3 ทักษะคติของประชาชนในพื้นที่ สามารถแบ่งออกเป็นด้าน ได้ดังนี้

ข้อมูลทั่วไปของประชาชนในพื้นที่

ผลการวิเคราะห์ในด้านสังคม/วัฒนธรรม สภาพความเป็นอยู่และวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียม ประเพณี ความร่วมมือของคนในชุมชน

ผลการวิเคราะห์ในด้านเศรษฐกิจ การกระจายรายได้ การย้ายถิ่นฐาน การจ้างงานและอาชีพ

ผลการวิเคราะห์ในด้านสาธารณูปโภค/สาธารณูปการ โครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่ท่องเที่ยว

ผลการวิเคราะห์ในด้านสภาพแวดล้อม/ทรัพยากรธรรมชาติ มลพิษทางเสียง ทางน้ำ ทางอากาศ การกีดขวางตลิ่ง และปัญหาขยะ

ผลการวิเคราะห์ในด้านการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่

6.4 ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการท่องเที่ยวภายในเกาะอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

โดยในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ เพื่อศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวในพื้นที่โดยศึกษาถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวบริเวณเกาะอัมพวา และนำมาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการจัดการท่องเที่ยวเกาะอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

วิธีการศึกษา ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาทั้งในเชิงคุณภาพควบคู่กับเชิงปริมาณ โดยในเชิงคุณภาพผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ส่วนในเชิงปริมาณ ผู้ศึกษาทำการ

เก็บแบบสอบถามโดยถามประชาชนในพื้นที่เกาะอัมพวาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวจำนวน 150 คน ครัวเรือน

ไม่ว่าการ โดยแบ่งเป็นเทศบาลตำบลบ้านปรก 75 ครัวเรือนและองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรก 75 ครัวเรือน

และทำการเก็บแบบสอบถามนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวภายในเกาะอัมพวา จำนวน 100 ชุด เพื่อให้ได้ข้อมูลที่น่ามาประกอบการประมวลและวิเคราะห์ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ สถิติพรรณนา ซึ่งผลการวิเคราะห์มีดังนี้

6.5 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

เป็นการเสนอแนะแนวทางให้ผู้ที่ต้องการศึกษาหรือจัดทำโครงการด้านการจัดการท่องเที่ยว ในพื้นที่เกาะอัมพวาอนาคตต่อไป

6.1 วิเคราะห์นโยบายและแผนงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

จากการวิเคราะห์นโยบายและแผนงานของเทศบาลตำบลอัมพวาและองค์การบริหารส่วน ตำบลบ้านปรก สามารถสรุปได้ว่า ทั้งสองตำบลมีแผนงานหรือ นโยบายที่เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยว ภายในเกาะอัมพวาอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการส่งเสริมให้ประชาชนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ ทรัพยากรการท่องเที่ยวและการส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว เพียงแต่ยังมีปัญหาในเรื่องของความขัดแย้งระหว่างกลุ่มผู้ประกอบการท่องเที่ยวในพื้นที่ของทั้งสองพื้นที่ ไม่มีการจัดทำแผนเพื่อการวางแผนและวางแผนเพื่อควบคุมร้านค้าที่มาเปิดบริการภายใน บริเวณตลาดน้ำ และไม่มีแนวทางจัดการเรื่องผลกระทบที่เกิดกับทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่

6.2 ทักษะคตินักท่องเที่ยว

6.2.1 ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว

จากการรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวภายในเกาะอัมพวาพบว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ส่วนมากมีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 21- 30 ปี จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน รองลงมาคือนักเรียน/ นักศึกษา โดยมีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 25,000 บาท รองลงมา รายได้ 5,001 – 10,000 บาท และ ส่วนใหญ่เดินทางมาจากเดินทางมาจากจังหวัดกรุงเทพมหานคร รองลงมาเดินทางมาจากจังหวัดชลบุรี

6.2.2 พฤติกรรมนักท่องเที่ยว

จากการรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวภายในเกาะอัมพวาพบว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เคยมาเที่ยวเกาะอัมพวาแล้ว ส่วนใหญ่เคยเดินทางมาเที่ยวแล้ว 2 – 3 ครั้ง โดยเดินทางมาเที่ยวโดยรถยนต์หรือจักรยานยนต์ส่วนตัว รองลงมาเดินทางมาเที่ยวโดยรถ ประจําทาง และเที่ยวกับกลุ่มเพื่อน ส่วนใหญ่เดินทางมาเที่ยว 2 – 5 คน รองลงมาเดินทางมา เที่ยว 6 -9 คน ใช้เวลาในการท่องเที่ยวเป็นระยะเวลา 2 – 4 ชั่วโมง นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่พักค้าง คิน สำหรับนักท่องเที่ยวที่มาพักค้างคินส่วนใหญ่จะเลือกพักค้างคินภายในเกาะอัมพวา และเลือกที่ จะเข้าพักในโฮมสเตย์ รองลงมาคือ บ้านพักกึ่งโฮมสเตย์ กิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่มาใช้บริการ คือ มาชมตลาดน้ำ รองลงมาคือมาพักผ่อนและมาชมหิ่งห้อย สิ่งนี้นักท่องเที่ยว

ส่วนใหญ่ทำในการมาเที่ยวภายในเกาะอัมพวา คือ เดินชมอาคาร บ้านเรือน และชมการสาธิตผลิตภัณฑ์ชุมชนต่างๆ ในด้านสถานที่ท่องเที่ยวพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมไปวัดอัมพวันเจติยาราม รองลงมาคือวัดบางกะพ้อม และวัดช่องลม ส่วนใหญ่ประทับใจในบรรยากาศ และแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ และสาเหตุที่นักท่องเที่ยวนิยมมาเที่ยวเพราะใกล้กรุงเทพฯ และกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เห็นว่า ภายในเกาะอัมพวารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเด่นชัดที่สุด

6.2.3 ความพึงพอใจที่มีต่อสถานที่ท่องเที่ยว

กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ มีความพึงพอใจในเรื่องร้านค้าอาหาร และเครื่องคั้ม รองลงมาคือบริการเรือนำเที่ยว สถานที่จำหน่ายสินค้าท้องถิ่น / ร้านขายของที่ระลึก และความสะอาดในสถานที่ท่องเที่ยว

6.3 ทศนคติของประชาชนในพื้นที่ สามารถแบ่งออกเป็นด้าน ได้ดังนี้

ข้อมูลทั่วไปของประชาชนในพื้นที่

กลุ่มตัวอย่างประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลอัมพวาส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ยประมาณ 50 ปี โดยมีระดับการศึกษาจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา รองลงมาคือจบการศึกษาระดับประถมศึกษาส่วนใหญ่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย รองลงมาประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป/ลูกจ้างและประกอบอาชีพโฮมสเตย์/รีสอร์ต ส่วนใหญ่มีอาชีพรองคือทำโฮมสเตย์และค้าขาย มีรายได้ต่อครัวเรือนอยู่ในช่วง 5,001- 10,000 บาท โดยมีระยะเวลาอยู่อาศัยในพื้นที่เฉลี่ยประมาณ 49 ปี กลุ่มตัวอย่างประชาชนในพื้นที่ อบต. บ้านปรก ส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิงมีอายุเฉลี่ยประมาณ 39 ปี โดยมีระดับการศึกษาจบการศึกษาระดับปริญญาตรี รองลงมาคือจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย รองลงมาประกอบอาชีพพนักงานบริษัทและประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป/ลูกจ้างรายวัน ส่วนใหญ่มีอาชีพรองคือ ค้าขาย และรับจ้าง มีรายได้ต่อครัวเรือนอยู่ในช่วง 20,001 บาทขึ้นไป โดยมีระยะเวลาอยู่อาศัยในพื้นที่เฉลี่ยประมาณ 39 ปี

ผลการวิเคราะห์ แบ่งเป็นผลกระทบจากการท่องเที่ยวภายในเกาะอัมพวาทั้งในด้านบวกและด้านลบ ทศนคติ ข้อเสนอแนะ และการปฏิบัติ ผลจากการศึกษาพบว่า

ผลกระทบด้านบวก เทศบาลตำบลอัมพวามีความคิดเห็นที่แตกต่างกับอบต.บ้านปรก ในเรื่องท่านมีความพึงพอใจเมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาในบริเวณบ้านของท่าน ที่ดินในพื้นที่มีราคาเพิ่มขึ้น และลดปัญหาการว่างงานในชุมชน สภาพถนนในการเดินทางมาที่บ้านของท่านดีขึ้น การจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวทำให้ท่านตระหนักถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวมากขึ้น เพราะการท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่บ้านปรกทำให้ประชาชนบางกลุ่มในพื้นที่ปรับเปลี่ยนที่ดินของตนเพื่อรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยว และก่อให้เกิดการจ้างงานในชุมชน และมีการปรับปรุงสภาพถนนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่บ้านปรกให้ดีขึ้น แต่ทั้งสองพื้นที่ไม่มีความแตกต่างในเรื่องครอบครัวของท่านมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการท่องเที่ยวเพราะประชาชนทั้งสองพื้นที่ส่วนใหญ่

สามารถรองรับกับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาได้อย่างเพียงพอและได้มีการเตรียมการรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวที่มากขึ้นด้วย

ด้านข้อเสนอแนะพบว่าทั้งสองพื้นที่ที่มีความแตกต่างกันในเรื่อง ควรเพิ่มสถานที่จอดรถในสถานที่ท่องเที่ยว เพราะจากสภาพปัจจุบันสถานที่จอดรถในอัมพวาไม่เพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว โดยทราบจากปริมาณรถที่มากท่องเที่ยวยังตลาดน้ำมีมากทำให้การจราจรติดขัด แต่ทั้งสองพื้นที่ไม่มีความแตกต่าง ในเรื่องควรมีเจ้าหน้าที่ดูแลเรื่องความปลอดภัยในสถานที่ท่องเที่ยว ควรมีการเพิ่มจุดบริการนักท่องเที่ยวและมีเอกสารประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยว และควรมีการเพิ่มห้องสุขาสาธารณะที่ถูกสุขลักษณะในสถานที่ท่องเที่ยวให้มากขึ้นเพราะการให้บริการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่ท่องเที่ยวภายในเกาะอัมพวายังไม่เพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว รวมไปถึงความปลอดภัยในสถานที่ท่องเที่ยว

6.4 ข้อเสนอแนะแนวทางในการจัดการท่องเที่ยวภายในเกาะอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

ผลจากการศึกษาในครั้งนี้ ซึ่งเป็นการศึกษาในเรื่องแนวทางการจัดการท่องเที่ยวภายในเกาะอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม จะเห็นได้ว่าตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันการท่องเที่ยวได้เข้ามามีบทบาทภายในพื้นที่เกาะอัมพวา นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวภายในพื้นที่มีจำนวนมาก ก่อให้เกิดผลกระทบในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านสังคม/วัฒนธรรม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสาธารณูปโภค/สาธารณูปการ และด้านสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ มีการเปลี่ยนแปลงในหลายเรื่อง จากผลการศึกษาสามารถเสนอแนะได้ 4 ด้านดังนี้

ด้านสังคม/วัฒนธรรม

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการตั้งคณะกรรมการ เพื่อติดตามประเมินทุกๆปีให้เป็นไปตามแผนแม่บทการจัดการ

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งสองพื้นที่ควรมีการจัดประชุมทุกเดือน พร้อมทั้งแนะนำประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาล กฎหมายที่มีการเปลี่ยนแปลง และข้อมูลอื่นที่จำเป็นให้กับเจ้าหน้าที่อยู่เสมอ

3. ความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐและกลุ่มประชาชนในพื้นที่ทางจังหวัดควรให้การสนับสนุนทั้งเงินทุน ความหวัง การสร้างขวัญกำลังใจ ในการพัฒนาพื้นที่ตนเอง

4. เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในโครงการต่างๆ เพื่อเป็นการกระจายอำนาจการจัดการทรัพยากรและสภาพแวดล้อมให้กับประชาชนในพื้นที่ที่มีความรู้สึกเป็นเจ้าของ และจะเกิดความหวงแหนในทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่ โดยหน่วยงานของรัฐทำหน้าที่กำกับดูแล และส่งเสริมทางด้านเทคนิคและเงินทุน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า และส่งเสริมทางด้านเทคนิคและเงินทุน

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. ควรส่งเสริมให้องค์กรพัฒนาเอกชนเข้ามามีบทบาทในการประสานงานระหว่างชุมชนท้องถิ่นกับภาคเอกชนและหน่วยงานของรัฐ เพื่อสร้างเครือข่ายของชุมชนท้องถิ่นให้กว้างขวาง

ด้านเศรษฐกิจ

6. จัดตั้งคณะกรรมการในการตรวจสอบราคาสินค้าในพื้นที่โดยเฉพาะช่วงวันศุกร์ เสาร์และอาทิตย์ ซึ่งเป็นวันที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่มาก

ด้านสาธารณสุข/โภชนาการ

7. ประชาชนที่ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในเกาะอัมพวาควรมีการประสานงานกับหน่วยงานราชการอื่น โดยเฉพาะ อบต. ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักของท้องถิ่นในการบริหารงานด้วยตนเอง ซึ่งมีนโยบายในการอนุรักษ์อยู่ด้วยให้เข้าร่วมประชุม จัดอบรมร่วมกันอยู่ตลอดเวลา เพื่อเป็นกำลังใจในการประชาสัมพันธ์ในการอนุรักษ์ต่อไป

8. ประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวทราบว่ามีการนำชมหิ้งห้อยด้วยเรือพาย เพื่อรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

9. จัดหาถังขยะไว้บริการในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวให้เพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในแต่ละวัน

10. กำหนดให้มีเจ้าหน้าที่คอยรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวขณะลงซื้อของในบริเวณตลาดน้ำและสถานที่ท่องเที่ยวที่ต่างๆ ด้วย

ด้านสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

11. กำหนดขอบเขตกิจกรรมการใช้พื้นที่ต่างๆอย่างชัดเจน เช่น พื้นที่พักผ่อน พื้นที่ทำธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว พื้นที่เกษตร พื้นที่ส่วนราชการต่างๆ

12. กำหนดการท่องเที่ยวในพื้นที่ให้ชัดเจนว่าเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและมีการให้การศึกษแก่ประชาชนเกี่ยวกับระบบนิเวศ ทรัพยากร และ โครงการพัฒนาต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อชุมชน จะต้องเปิดเผยต่อสาธารณะเพื่อให้เกิดความเข้าใจและมีการแสดงความคิดเห็นต่อโครงการที่ทางภาครัฐได้จัดทำขึ้น

13. ส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ โบราณคดี วิถีชีวิตและวัฒนธรรม โดยเน้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ มีระบบการสื่อสารที่ดี และให้สำคัญกับขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว

14. สร้างจิตสำนึกด้านการท่องเที่ยว โดยมุ่งเน้นให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และการเรียนรู้เกี่ยวกับความสมดุลของระบบนิเวศเป็นสำคัญ

15. ควรกำหนดระยะห่างในการนำนักท่องเที่ยวไปชมหิ้งห้อยโดยเรือเครื่อง ให้มีระยะห่างจากตลิ่งประมาณ5-10เมตร และกำหนดความเร็วในการเล่นเรือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.6 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวในเกาะอัมพวา ซึ่งสภาพทั่วไปของสถานที่ท่องเที่ยวยังคงมีลักษณะที่เป็นชนบทกึ่งธรรมชาติอยู่ ในอนาคตสภาพพื้นที่ในเกาะอัมพวา อาจมีการพัฒนาทางการท่องเที่ยวได้อย่างทัดเทียมกันเนื่องจากปัจจุบันมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในทั้ง 2 พื้นที่ ดังนั้นผลกระทบทั้งผลดีและผลเสียจะขึ้นอยู่กับการจัดการท่องเที่ยวของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องเช่นศูนย์บริการนักท่องเที่ยว หรือแม้กระทั่งองค์การบริหารส่วนตำบลเองควรมีการเก็บข้อมูลดังกล่าวเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดการและการวางแผนการท่องเที่ยวในท้องถิ่น ต่อไปนี้ควรมีการสอนให้เก็บข้อมูลดังกล่าว รวมทั้งข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวร่วมด้วย เช่น การเก็บสถิตินักท่องเที่ยว ความพึงพอใจในการเข้ามาท่องเที่ยว รายได้ที่ได้รับจากการท่องเที่ยว เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรณานุกรม

กรมควบคุมมลพิษ. กระทรวงธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535. [Online]. เข้าถึงได้จาก :

<http://www.pcd.go.th/download/regulation.cfm?task=s1>

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง.กรม. 2550. ระบบนิเวศป่าชายเลน. [Online]. เข้าถึงได้จาก :

http://www.dmcr.go.th/M_divi1/mangroveknow.html

กรมอนามัย. กระทรวงสาธารณสุข. พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535.[Online]. เข้าถึงได้จาก: http://laws.anamai.moph.go.th/download/LAW_35.pdf

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. พระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522.

[Online]. เข้าถึงได้จาก: http://www.mots.go.th/images/article/freetemp/article_20080515102948.pdf

กังสดาล ภูสิงหา. 2542. การเสริมบทบาทของ อบต. ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรณีศึกษา อบต.

บ้านเป็ดกับบึงหนองโคตร อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2533. 30 ปี ททท.. กรุงเทพมหานคร : การท่องเที่ยว
แห่งประเทศไทย.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2540. แผนแม่บทการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย.

กรุงเทพมหานคร : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. กรอบนโยบายททท. ปีพ.ศ. 2546 – 2549. [Online]. เข้าถึงได้จาก:

<http://thai.tourismthailand.org/about-tat/about-tat-24-1.html>

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. กรอบนโยบายททท. ปีพ.ศ. 2550 – 2554. [Online]. เข้าถึงได้จาก:

<http://thai.tourismthailand.org/about-tat/about-tat-24-1.html> การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, สำนักงาน. 2550. ข้อมูลสถิตินักท่องเที่ยว ตั้งแต่ปี 2540-2549.

[Online]. เข้าถึงได้จาก : http://www2.tat.or.th/stat/web/static_index.php

โครงการนำร่องพัฒนาเวปเพจ สพฐ. จังหวัดอุบลราชธานี. 2550. องค์ประกอบของระบบนิเวศ.

[Online]. เข้าถึงได้จาก: <http://ubon.obec.go.th/school/wcrs/stud49/41vipapornSite/page4.html>

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยาม

บรมราชกุมารี. หิ่งห้อย. [Online]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.rspg.org/firefly/ffl1.htm>

จังหวัดสมุทรสงคราม. นโยบายการพัฒนาจังหวัดสมุทรสงคราม. [Online]. เข้าถึงได้จาก :

<http://www.samutsongkhram.go.th/>

จังหวัดสมุทรสงคราม. ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาจังหวัด . [Online]. เข้าถึงได้จาก :

<http://www.samutsongkhram.go.th/>

จันทร์ทิพย์ คงปาน. 2546.การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย กรณีศึกษา เขื่อนภูมิพล จังหวัดตาก. วิทยานิพนธ์. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

[Online]. เข้าถึงได้จาก: <http://202.28.18.231/dcms/basic.php>

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. คู่มือพัฒนาภูมิทัศน์เมืองเพื่อการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ : ภาควิชาภูมิสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2531

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. แผนที่มรดกทางวัฒนธรรมชุมชนอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม.

กรุงเทพฯ : คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.2548

ชุมชนคนรักโฮมสเตย์. สถานการณ์การตลาดท่องเที่ยวของประเทศไทย. 2550. [Online]. เข้าถึงได้

จาก:<http://ubon.obec.go.th/school/wcrs/stud49/41vipapornSite/page4.html>

ณัฐพร แสงประดับ. 2527. การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่เป็นผลมาจากการ

พัฒนาการท่องเที่ยว : หมู่บ้านบ่อสร้าง อำเภอสามโก้ จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. (สิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.

เทศบาลตำบลอัมพวา.2550. สภาพทั่วไปพื้นที่อัมพวา. [Online]. เข้าถึงได้จาก :

<http://www.amphawa.net>

เทศบาลตำบลอัมพวา. แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2551-2553). สมุทรสงคราม.

นักรบ ระวังการณ์ และคณะ. 2547. คุณลักษณะที่พึงสัมผัสวัฒนธรรมชนบท.

นันทนา ศิริประภาศิริ. 2547. เอกสารประกอบการสอนวิชา สถิติเพื่อการวางแผน.ภาควิชาการวางแผน

ภาคและเมือง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

นิคม จารุมณี. 2533. การจัดการอุตสาหกรรมบริการ. กรุงเทพมหานคร. โอเดียนสโตร์

นิคม จารุมณี. 2533. ผลกระทบจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. กรมการฝึกหัดครู. การท่องเที่ยว.

กรุงเทพฯ : กรมการศาสนา.

นิดา บัวงาม. 2546. การศึกษาแนวทางการศึกษาการจัดการในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว กรณีศึกษาตลาด

น้ำวัดลำพญา. วิทยานิพนธ์. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. [Online]. เข้าถึงได้จาก:

<http://202.28.18.231/dcms/basic.php>

นิวัฒน์ อมาตยกุล. 2549. การศึกษาปัจจัยทางสังคม ผลกระทบ และการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อ

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ชุมชนเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตร

มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.[Online]. เข้าถึงได้จาก:

<http://202.28.18.231/dcms/basic.php>

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. 2548. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ธุรกิจที่ไม่มีวันตายของประเทศไทย.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่เผยแพร่ไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

สำนักพิมพ์ ซี.พี.บุ๊ค สแตนดาร์ด. กรุงเทพฯ. 2548

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พุทธศักราช. 2456 . [Online]. เข้าถึงได้

จาก : <http://www.kodmhai.com/m4/m4-1/H35/H-35.html>

มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตจันทบุรี. สารสนเทศคณะวิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์ สาขาระบบ

สารสนเทศคอมพิวเตอร์. ระบบนิเวศแบบต่างๆ. [Online]. เข้าถึงได้จาก:

<http://www.artnanastudio.com/services/ning/book/less-3.html>

มหาวิทยาลัยมหิดล. ภาควิชาสังคมศาสตร์. 2529. ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อสังคมและ

วัฒนธรรม กรณีศึกษาจังหวัดเชียงใหม่. นครปฐม. มหาวิทยาลัยมหิดล. 2

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2545. การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว หน่วยที่ 1-8. นนทบุรี :

โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2545. การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว หน่วยที่ 9-15. นนทบุรี :

โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2545. ทรัพยากรการท่องเที่ยวของไทย หน่วยที่ 1-8. นนทบุรี :

ห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2545. ทรัพยากรการท่องเที่ยวของไทย หน่วยที่ 9-15. นนทบุรี :

ห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.

รำไพพรรณ แก้วสุริยะ. 2547. หลักการพัฒนากการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน. โครงการสานสัมพันธ์เครือข่าย

ชุมชน เพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน สำนักงานพัฒนากการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.

โรงเรียนดาราสุมทร. ระบบนิเวศป่าชายเลนของประเทศไทยและทิศทางการจัดการ .[Online].

เข้าถึงได้จาก: <http://www.ds.ac.th/~mangrove/mangrove3.html>

วรรณ วลัยวาณิชย์. 2539. ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัย

เกษตรศาสตร์.

ศรีัญญา วรากุลวิทย์. ปฐมนิเทศอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพมหานคร : เฟื่องฟ้าพรินติ้ง.

2546

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. 2540. รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาเพื่อจัดทำ

แผนแม่บทการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย. ม.ป.ท.

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. 2540. การดำเนินการเพื่อกำหนด

นโยบายการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ. กรุงเทพมหานคร.

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. 2542. การดำเนินการเพื่อกำหนด

นโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร.

สมพุทธ ชูระเจน. 2540. “การพัฒนาการท่องเที่ยว”. สารนครศรีธรรมราช.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- สมัคร ณะเกิงสุข. 2546. สภาพปัญหาและแนวทางการจัดการการท่องเที่ยว : ศึกษากรณีเกาะเสม็ด ตำบลเพ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์. มหาวิทยาลัยบูรพา. [Online]. เข้าถึงได้จาก: <http://202.28.18.231/dcms/basic.php>
- สุนิสา โพธิ์เตี้ย. (2534). การศึกษารูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนหัวหินอันเนื่องมาจากการท่องเที่ยว. วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต. (การวางผังเมือง) กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุวจน์ จุฑากรณ์ และจริญญา เจริญสุกใส. 2545. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. นนทบุรี. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เสรี วังไพจิตร. 2533. จุดหักเหของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว : ชนวนให้เกิดนิเวศวิทยาทางการเมือง. กรุงเทพฯ. วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรก. แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2548-2550). สมุทรสงคราม
- องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรก. แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2551-2553). สมุทรสงคราม
- อนุชา ปัญจจันทร์. 2545. การจัดการการท่องเที่ยวบนพื้นที่สูง กรณีศึกษา ตำบลผาช้างน้อย อำเภอเกาะปัง จังหวัดพะเยา. วิทยานิพนธ์. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. [Online]. เข้าถึงได้จาก: <http://202.28.18.231/dcms/basic.php>
- Charles Kaiser and Larry E. Helber. **Tourism Planning and Development (Hardcover)**.
- Schermahorn J. R. Jr. **Management**. 6th ed. New York: John Wiley & Son 1999

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสอบถามชุดที่.....

แบบสอบถามเพื่อประกอบวิทยานิพนธ์
เรื่อง “แนวทางการจัดการท่องเที่ยวภายในเกาะอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม”

เรียน ท่านผู้ตอบแบบสอบถาม

เนื่องด้วยข้าพเจ้า นางสาววิวรรณ โคระทัต นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อม ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “แนวทางการจัดการท่องเที่ยวภายในเกาะอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม” ซึ่งเนื้อหาของแบบสอบถามฉบับนี้จึงมุ่งหมายเพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว เพื่อนำมาประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลจัดทำวิทยานิพนธ์ให้แล้วเสร็จสมบูรณ์

ดังนั้น ข้าพเจ้าใคร่ขอความกรุณาตอบแบบสอบถาม โดยความเป็นจริงเพื่อประโยชน์ในการศึกษาครั้งนี้โดยข้อมูลนี้จะใช้เพื่อการศึกษาครั้งนี้เท่านั้น

ขอขอบพระคุณอย่างสูง
นางสาววิวรรณ โคระทัต

แบบสอบถามเพื่อประกอบวิทยานิพนธ์

เรื่อง “แนวทางการจัดการท่องเที่ยวภายในเกาะอัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน ○ หรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่เว้น ตรงตามความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ .....ปี

3. ระดับการศึกษา

ประถมศึกษา

มัธยมศึกษา

ปวช./ปวส. หรืออนุปริญญา

ปริญญาตรี

สูงกว่าปริญญาตรี

อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4. อาชีพ

นักเรียน/นักศึกษา

รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ

พนักงาน/บริษัทเอกชน

ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย

เกษตรกร

รับจ้างทั่วไป/ลูกจ้างรายวัน

อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5. รายได้ต่อเดือน

ไม่มีรายได้

ต่ำกว่า 5,000 บาท

5,001 – 10,000 บาท

10,001 – 15,000 บาท

15,001 – 20,000 บาท

20,001 – 25,000 บาท

มากกว่า 25,001 บาท

6. ที่อยู่ปัจจุบัน ระบุจังหวัด.....

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว

7. ท่านเคยเดินทางมาท่องเที่ยวภายในเกาะอัมพวาหรือไม่

ไม่เคย

เคย

8. ท่านเดินทางมาท่องเที่ยวด้วยวิธีใด

รถยนต์หรือจักรยานยนต์ส่วนตัว

รถยนต์หรือจักรยานยนต์รับจ้าง

รถยนต์หรือจักรยานยนต์เช่า

รถประจำทาง

เอกสารนี้เป็น อื่นๆ.....ไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

18. ในการมาท่องเที่ยวภายในเกาะอัมพวา ท่านเคย...(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- เดินชมอาคาร บ้านเรือน ชมการสาธิตผลิตภัณฑ์ชุมชนต่างๆ
- พุดคุยทักทายคนในชุมชน ร่วมทำกิจกรรมต่างกับชาวบ้านในชุมชน
- ไม่สวมเสื้อชูชีพเวลานั่งเรือ
19. ภายในเกาะอัมพวา ท่านนิยมสถานที่ท่องเที่ยวที่ใดมากที่สุด (เรียงลำดับตามความนิยม 1, 2, 3)
- .....1. อุทยานพระบรมราชานุสรณ์ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
- .....2. วัดบางกะพ้อม
- .....3. วัดอัมพวันเจติยาราม
- .....4. ตลาดน้ำยามเย็น
- .....5. บ้านแมวไทย
- .....6. วัดจุฬามณี
- .....7. วัดช่องลม
- .....8. อื่นๆ
20. ในการมาท่องเที่ยวในเกาะอัมพวา ท่านประทับใจสิ่งใดมากที่สุด
- ขนมหไทย-ขนมโบราณ อาหาร-เครื่องดื่มสมุนไพร
- แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ การชมหิ่งห้อย
- บรรยากาศ วิถีชีวิต
- ล่องเรือชมวิถีชีวิต อื่นๆ.....
21. เพราะเหตุใดท่านจึงตัดสินใจมาท่องเที่ยวที่เกาะอัมพวา
- แหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ใกล้กรุงเทพฯ
- การเดินทางสะดวก ต้องการมาซื้อสินค้าที่น่าสนใจ
- ชมหิ่งห้อย แวะพัก/ทางผ่าน ไปยังสถานที่อื่นๆ
- ทำบุญ อื่นๆ ระบุ.....
22. ท่านมีความรู้ความเข้าใจในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือไม่
- ไม่มี มี คือ.....
23. ท่านมีความรู้ความเข้าใจในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมหรือไม่
- ไม่มี มี คือ.....
24. ท่านคิดว่าภายในเกาะอัมพวา รูปแบบการท่องเที่ยวประเภทใดที่เด่นชัดที่สุด
- การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
- อื่นๆ ระบุ.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว

25. ท่านมีความพึงพอใจในด้านต่างๆต่อไปนี้อย่างไร (โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านเห็นว่าถูกต้องที่สุด)

ความพึงพอใจ	ระดับความคิดเห็น				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1. สถานที่จอดรถ					
2. จุดบริการนักท่องเที่ยว					
3. สถานที่แสดงกิจกรรมการเกษตร					
4. สถานที่จำหน่ายสินค้าท้องถิ่น/ร้านขายของที่ระลึก					
5. ร้านค้าอาหาร/เครื่องดื่ม					
6. บริการเรือนำเที่ยว					
7. ห้องน้ำ					
8. ถังขยะ					
9. ความสะอาดในสถานที่ท่องเที่ยว					
10. ความปลอดภัย					
11. ไฟฟ้า					
12. โทรศัพท์					
13. ศาลานั่งพักผ่อน					
14. ป้ายบอกทางสำหรับนักท่องเที่ยว					
15. อื่นๆ ระบุ.....					

26. ท่านคิดว่าจะกลับมาเที่ยวยังเกาะอัมพวาอีกหรือไม่

ไม่มา เพราะ.....

มา เพราะ.....

27. ท่านมีข้อเสนอแนะอะไรบ้างอะไรบ้างเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในพื้นที่เกาะอัมพวา

.....
 .....
 .....

ขอขอบพระคุณอย่างสูง

ที่สละเวลาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสอบถามชุดที่.....

แบบสอบถามเพื่อประกอบวิทยานิพนธ์
เรื่อง “ แนวทางการจัดการท่องเที่ยวภายในเกาะอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ”

เรียน ท่านผู้ตอบแบบสอบถาม

เนื่องด้วยข้าพเจ้า นางสาววีวรรณ โคระทัต นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อม ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “แนวทางการจัดการท่องเที่ยวภายในเกาะอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม” ซึ่งเนื้อหาของแบบสอบถามฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาถึงผลกระทบที่ชุมชนได้รับจากการท่องเที่ยว เพื่อนำมาประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลจัดทำวิทยานิพนธ์ให้แล้วเสร็จสมบูรณ์

ดังนั้น ข้าพเจ้าใคร่ขอความกรุณาตอบแบบสอบถาม โดยความเป็นจริงเพื่อประโยชน์ในการศึกษาครั้งนี้ โดยข้อมูลนี้จะใช้เพื่อการศึกษาครั้งนี้เท่านั้น

ขอขอบพระคุณอย่างสูง
นางสาววีวรรณ โคระทัต

แบบสอบถามเพื่อประกอบวิทยานิพนธ์

เรื่อง “ แนวทางการจัดการท่องเที่ยวภายในเกาะอัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่เว้น ตรงตามความเป็นจริงของท่าน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

1. ชาย

2. หญิง

2. อายุ .....ปี

3. ระดับการศึกษา

1. ไม่ได้รับการศึกษา

2. ประถมศึกษา

3. มัธยมศึกษา

4. ปวช./ปวส. หรืออนุปริญญา

5.ปริญญาตรี

6. สูงกว่าปริญญาตรี

7. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4. อาชีพหลัก

1. นักเรียน/นักศึกษา

2. รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ

3. พนักงาน/บริษัทเอกชน

4. ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย

5. เกษตรกร

6. รับจ้างทั่วไป/ลูกจ้างรายวัน

7. ประมง

8. โฮมสเตย์/รีสอร์ท

9. อื่นๆ(โปรดระบุ).....

5. อาชีพรอง

1. ไม่มี

2. มี(โปรดระบุ).....

6. รายได้ต่อเดือน ของครัวเรือน

1. ต่ำกว่า 5,000 บาท

2. 5,001 – 10,000 บาท

3. 10,000 – 15,000 บาท

4. 15,001 – 20,000 บาท

5. 20,001 บาทขึ้นไป

7. ภูมิลำเนาเดิม

1. เป็นคนในพื้นที่เกาะอัมพวา

2. ไม่ได้เป็นคนในพื้นที่เกาะอัมพวา

8. ท่านอาศัยอยู่ในเกาะอัมพวา.....ปี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนที่ 2 ผลกระทบที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยว

10. จากการที่มีการท่องเที่ยวเข้ามาภายในเกาะอัมพวา ส่งผลอย่างไรต่อพื้นที่ กรุณาตอบคำถาม โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ผลกระทบ	ระดับ					
	ไม่มี	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
ด้านสังคม/วัฒนธรรม						
1. ความร่วมมือของคนในท้องถิ่นช่วยให้การท่องเที่ยวดีขึ้น						
2. ท่านมีความภาคภูมิใจในความเป็นคนในพื้นที่และพร้อมที่จะอยู่ในชุมชนต่อไป						
3. ชุมชนของท่านได้รับการพัฒนาในทุกๆด้านให้ดีขึ้น						
4. คนในชุมชนช่วยกันรักษาความสะอาด						
5. ท่านเรียนรู้ประเพณีและวัฒนธรรมที่หลากหลายจากนักท่องเที่ยว						
6. ท่านรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมไว้เพื่อคึงคุณนักท่องเที่ยว						
7. ท่านได้เผยแพร่ประเพณีและพิธีกรรมต่างๆของท้องถิ่นให้คนภายนอกได้รับรู้						
8. เกิดการเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ของชุมชนที่มีมาตั้งแต่อดีต						
9. ท่านต้องปรับปรุงที่อยู่อาศัยให้มีความคงทนแข็งแรงและสวยงามขึ้น						
10. ท่านมีความพึงพอใจเมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาในบริเวณบ้านของท่าน						
11. วิถีชีวิตความเป็นอยู่เปลี่ยนไปจากเดิม						
12. ประชาชนในพื้นที่เอาเปรียบ หลอกหลวงนักท่องเที่ยว						
13. ประชาชนในพื้นที่เกิดความขัดแย้งในเรื่องผลประโยชน์						
14. เกิดปัญหาอาชญากรรมในชุมชน						
15. เกิดปัญหาการโจรกรรมในชุมชน						

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผลกระทบ	ระดับ					
	ไม่มี	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มากที่สุด
ด้านเศรษฐกิจ						
16. ครอบครัวยของท่านมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการท่องเที่ยว						
17. ที่ดินในพื้นที่มีราคาเพิ่มขึ้น						
18. สินค้าที่ใช้ในชีวิตประจำวันมีราคาสูงขึ้น						
19. ลดปัญหาการว่างงานในชุมชน						
20. ประชากรจากต่างถิ่นอพยพเข้ามาในพื้นที่						
ด้านสาธารณสุข/สาธารณสุขการ						
21. สภาพถนนในการเดินทางมาที่บ้านของท่านดีขึ้น						
22. ในชุมชนของท่านเกิดไฟดับบ่อยหรือไม่						
23. ในชุมชนของท่านเกิดไฟตกบ่อยหรือไม่						
24. ในชุมชนของท่านเกิดน้ำประปาไม่ไหลบ่อยหรือไม่						
25. ควรมีเจ้าหน้าที่ดูแลเรื่องความปลอดภัยในสถานที่ท่องเที่ยว						
26. ควรมีการเพิ่มจุดบริการนักท่องเที่ยวและมีเอกสารประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยว						
27. ควรเพิ่มสถานที่จอดรถในสถานที่ท่องเที่ยว						
28. ควรมีการเพิ่มห้องสุขาสาธารณะที่ถูกสุขลักษณะในสถานที่ท่องเที่ยวให้มากขึ้น						
ด้านสภาพแวดล้อม/ทรัพยากรธรรมชาติ						
29. การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวทำให้ท่านตระหนักถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวมากขึ้น						
30. ระดับเสียงรบกวนจากการเดินทางเรื่อนำนักท่องเที่ยวไปชมวิถีชีวิต/หิ้งห้อย						
31. ปัญหาคลื่นจากเรือยนต์ก่ดเซาะตลิ่ง						
32. ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นถูกทำลาย						
33. อากาศในพื้นที่ร้อนขึ้นหรือไม่						
34. ปัญหามลภาวะทางกลิ่น						
35. แหล่งน้ำในชุมชนสกปรก						
36. ปริมาณขยะที่เกิดจากนักท่องเที่ยวบริโภคอาหาร/เครื่องดื่ม การจับจ่ายซื้อสินค้าและของฝาก						

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผลกระทบ	ระดับ					
	ไม่มี	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มากที่สุด
ด้านสภาพแวดล้อม/ทรัพยากรธรรมชาติ						
37. ควรจัดตั้งถังขยะเพิ่มในสถานที่ท่องเที่ยว						
38. นักท่องเที่ยวที่มาพักโฮมสเตย์ส่งเสีย รบกวน						

11. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ถ้ามีการกำหนดให้ใช้เรือพายในการรับนักท่องเที่ยวไปชมหิ่งห้อย

ไม่เห็นด้วย เพราะ.....

เห็นด้วย เพราะ.....

12. ท่านคิดอย่างไรเกี่ยวกับการเพิ่มขึ้นของจำนวนโฮมสเตย์ภายในเกาะอัมพวาอย่างต่อเนื่อง

ไม่เห็นด้วย เพราะ.....

เห็นด้วย เพราะ.....

13. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่าผู้ประกอบการควรมีความรู้ความชำนาญในสถานที่และทรัพยากรการท่องเที่ยวภายในเกาะอัมพวา

ไม่เห็นด้วย เพราะ.....

เห็นด้วย เพราะ.....

14. ท่านมีข้อเสนอแนะอะไรบ้างเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในพื้นที่เกาะอัมพวา

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณอย่างสูง
ที่สละเวลาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามนี้
นางสาววิวรรณ โคระทัต

